UCHWAŁA NR LI/313/22
RADY GMINY SŁAWNO

z dnia 26 października 2022 r.

w sprawie przyjęcia "Strategii Rozwoju Gminy Slawno 2030"

Na podstawie art. 10f ust. 4 i art. 18 ust. 2 pkt 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, poz. 1005 i poz. 1079) w związku z art. 9 pkt 5 i art. 19 ust. 3b ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 poz. 1057; z 2022 r. poz.1079, poz.1846) uchwała się co, następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Sławno 2030 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Sławno.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Stanisław Zdulski

Załącznik do Uchwały Nr LI/313/22
Rady Gminy Sławno
z dnia 26 października 2022 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY SŁAWNO 2030

Spis treści

1. Wstęp ... 4
2. Aktualna sytuacja społeczno – gospodarcza na obszarze objętym Strategią ... 5
2.1. Podstawowe dane dotyczące obszaru ... 5
2.1.1. Położenie ... 5
2.1.2. Powierzchnia ... 10
2.1.3. Ludność ... 12
2.1.4. Środowisko przyrodnicze ... 13
2.1.5. Rys historyczny ... 20
2.1.6. Rys kulturowy, powiązania funkcjonalne ... 22
2.2. Zagospodarowanie przestrzenne ... 29
2.2.1. Infrastruktura techniczna ... 35
2.2.2. Własność nieruchomości ... 47
2.2.3. Stan obiektów dziedzictwa kulturowego ... 48
2.2.4. Uwarunkowania ochrony środowiska ... 49
2.3. Sfera społeczna ... 50
2.3.1. Sytuacja demograficzna i społeczna na danym obszarze ... 50
2.3.2. Warunki i jakość życia mieszkańców ... 63
2.3.3. Oświata i edukacja ... 72
2.3.4. Opieka zdrowotna ... 76
2.3.5. Określenie grup społecznych wymagających wsparcia ... 77
2.3.6. Rynek pracy ... 82
2.4. Sfera gospodarcza ... 90
2.4.1. Gospodarka ... 90
2.4.2. Turystyka ... 105
2.5. Wyniki badań ankietowych ... 109
2.6. Analiza SWOT ... 113
2.7. Identyfikacja najważniejszych problemów występujących na danym terenie ... 118
3. Trendy rozwojowe ... 119
4. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym ... 121
5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy ... 128
6. .....Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie ... 138
7. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych ... 140
8. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych ... 142
9. Oczekiwane rezultaty planowanych działań ... 143
10. Źródła finansowania ... 145

11. System wdrażania Strategii ... 145
12. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej Strategii ... 147
12.1. System monitorowania ... 147
12.2. Sposób oceny ... 148
13. Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 ... 150
Spis tabel ... 158
Spis wykresów ... 159
Spis rysunków ... 159
Spis fotografii ... 159

1. Wstęp

Strategia rozwoju Gminy Sławno jest formalnym dokumentem, który określa strategiczne kierunki rozwoju gminy do roku 2030. Jest ona komplementarna z innymi regulacjami planistyczno-strategicznymi, obowiązującymi w gminie w województwie łódzkim. Dokument będzie nadrzędny względem dokumentów sektorowych dotyczących obszaru gminy Sławno, jednocześnie będzie spójny z dokumentami wyższego rzędu - *Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030*, a także *Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030*. Strategia będzie wyznaczała ramy dla planów i programów powstających w gminie podczas jej obowiązywania. *Strategia Rozwoju Gminy 2030* została opracowana na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców. Ważnym źródłem informacji było spotkanie konsultacyjne. Podstawowym dokumentem prawnym określającym zadania gminy, na którym opierano się podczas przygotowywania Strategii, jest ustawa z dnia 15 lipca 2020 r o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw oraz ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ponadto, w trakcie prac nad Strategią przeanalizowano poniższe akty prawne pod kątem powiązania z celami i kierunkami rozwoju opisanymi w Strategii:

- ustawę z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami,
- ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska,
- ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawę z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym,
- ustawę z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

Prace nad Strategią rozpoczęto w styczniu 2022 roku, kiedy to Rada Gminy Sławno podjęła decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, którą pogłębiano podczas warsztatów strategicznych oraz badania ankietowego. Na tej podstawie wyznaczono obszary problemowe, z których wynikają cele strategiczne. Te z kolei zostały podzielone na cele operacyjne, a dla nich wyznaczono zadania i działania, których realizacja wpłynie na osiągnięcie postawionych celów. Powstały w ten sposób projekt dokumentu strategicznego udostępniono mieszkańcom z prośbą o zapoznanie się i przekazanie uwag. Ostateczny dokument uwzględnia opinie mieszkańców gminy.

Prace nad strategią Gminy Sławno toczyły się z uwzględnieniem następujących zasad:

- zasada koncentracji na realnych siłach Gminy Sławno – strategia powinna zmierzać do wszechstronnego wykorzystania unikalnych zasobów lokalnych, w szczególności

historycznych, przyrodniczych, a także kapitału ludzkiego oraz cennych odmienności. Dlatego zawartość celów strategicznych to przede wszystkim pomysły na wykorzystanie atutów lokalnych, na które zarówno Urząd Gminy w Sławnie, jak i sami mieszkańcy mają największy wpływ;

- zasada koncentracji na zagadnieniach najistotniejszych dla przyszłości – przyjęto, że każdy potencjalny cel strategiczny powinien być rozpatrywany w kontekście jego doniosłości dla przyszłości gminy. Dokonano zatem selekcji i wyodrębniono cele o najwyższym priorytecie;
- zasada koncentracji tematycznej – *Strategia Rozwoju Gminy Sławno 2030* będzie koncentrowała się na niewielu, ale najważniejszych zagadnieniach z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego. Ta swojego rodzaju wybiórczość zapobiega stworzeniu dokumentu, który będzie obejmować wszystkie cele, a faktyczna realizacja następuje tylko w niewielu przypadkach.

Realizacja zadań określonych w Strategii przypada na okres programowania Unii Europejskiej i zawiera się co najmniej w latach 2021 – 2027. Rezultaty i oddziaływania niektórych zadań, szczególnie tych rozpoczętych w latach 2018 – 2027 obejmą także następny okres programowania.

2. Aktualna sytuacja społeczno – gospodarcza na obszarze objętym Strategią

2.1. Podstawowe dane dotyczące obszaru

2.1.1. Położenie

Gmina Sławno położona jest w południowo-wschodniej części województwa łódzkiego, na terenie powiatu opoczyńskiego na Wzgórzach Opoczyńskich będących północnym obszarem Wyżyny Kielecko-Sandomierskiej. Siedzibą władz gminnych jest miejscowość Sławno, położona w odległości ok. 80 km od Łodzi, ok. 10 km od Opoczna i ok. 20 km od Tomaszowa Mazowieckiego. Lokalizacja gminy w systemie osadniczym województwa łódzkiego powoduje, że mieszkańcy gminy mają ułatwiony dostęp do większych ośrodków zatrudnienia, do których należą miasta: Opoczno, Tomaszów Mazowiecki i Piotrków Trybunalski.

Mapa 1 Mapa administracyjna województwa łódzkiego, Gmina Sławno

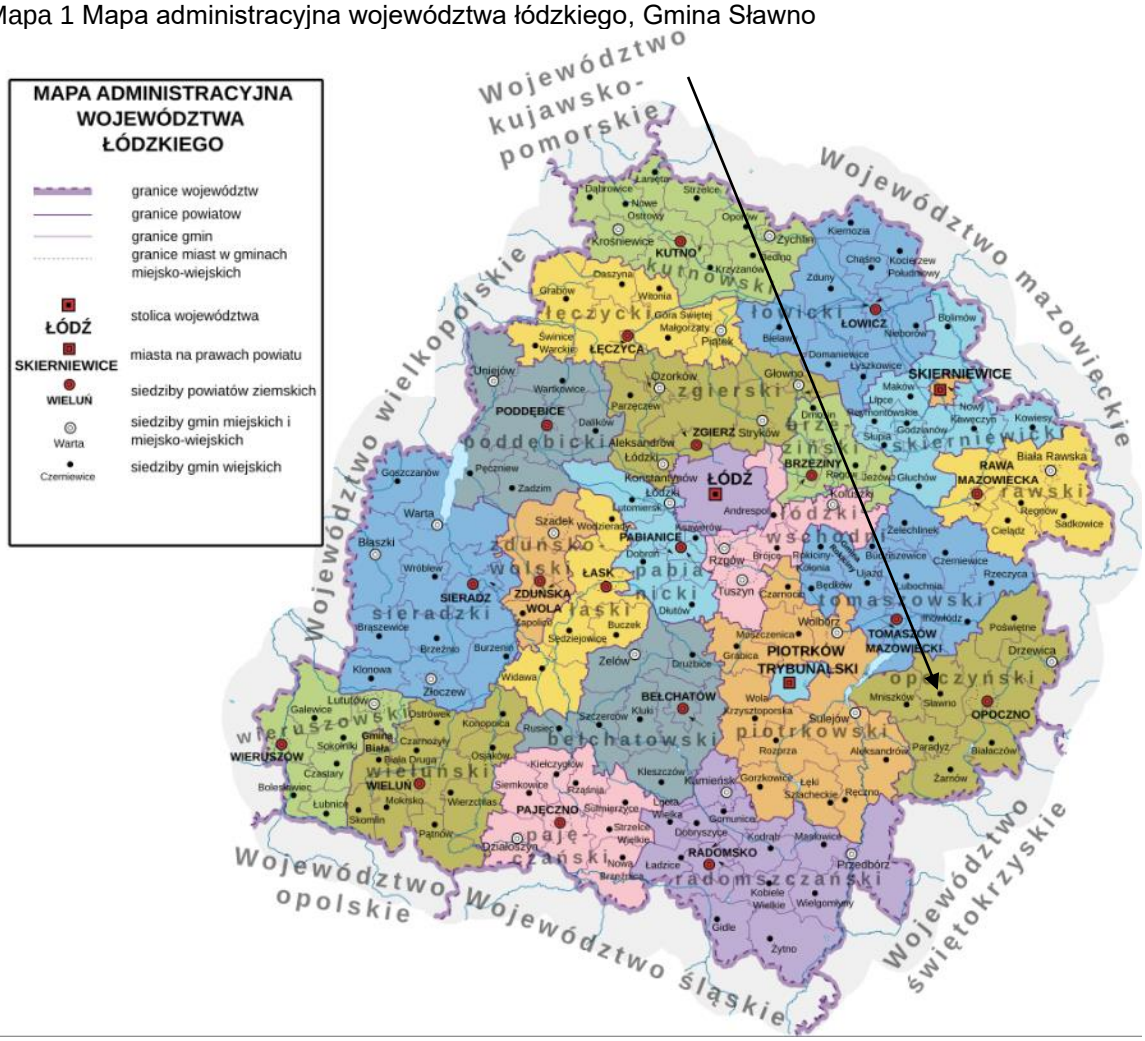

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Wojew%C3%B3dztwo_%C5%82%C3%B3dzkie

Mapa 2 Mapa administracyjna województwa łódzkiego – przybliżenie, Gmina Sławno

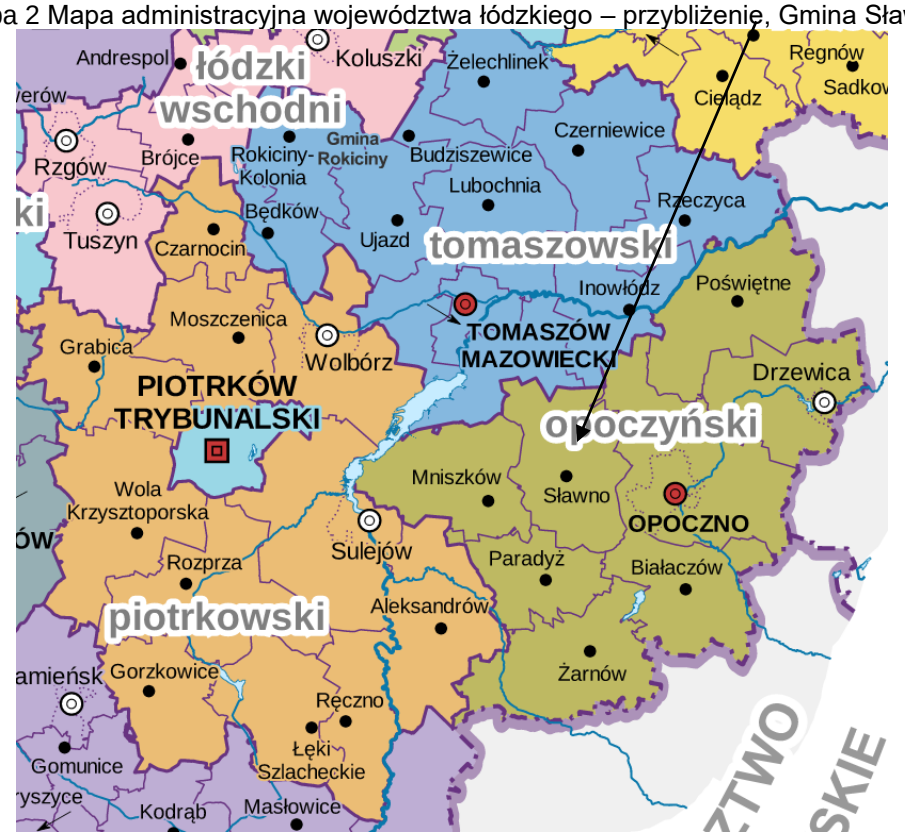

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Wojew%C3%B3dztwo_%C5%82%C3%B3dzkie

Gmina Sławno sąsiaduje z następującymi jednostkami samorządu terytorialnego:

- od północy z gminami Tomaszów Mazowiecki i Inowłódz (powiat tomaszowski),
- od wschodu z gminą Opoczno (powiat opoczyński),
- od południa z gminami Białaczów i Paradyż (powiat opoczyński),
- od zachodu z gminą Mniszków (powiat opoczyński).

Kierując się położeniem gminy, w analizach porównawczych w kolejnych rozdziałach strategii uwzględniono ww. gminy ościenne oraz pozostałe gminy powiatu opoczyńskiego. Tam, gdzie było to zasadne – w celu ukazania skali zjawiska - dane statystyczne dotyczące gminy Sławno porównano również do danych na poziomie powiatu oraz województwa łódzkiego. Gminy wybrane do analiz porównawczych zostały wytypowane zarówno ze względu na podobieństwo do gminy Sławno (podobne uwarunkowania rozwoju), jak i ze względu na bliskie położenie w jej bezpośrednim sąsiedztwie.

Miarą spójności terytorialnej jest między innymi dostępność komunikacyjna obszaru gminy. Podstawowym elementem systemu transportowego gminy jest układ drogowy, który zapewnia zarówno powiązania zewnętrzne w skali regionu i kraju, jak i powiązania wewnętrzne gminnej sieci osadniczej. Gmina ma bardzo dobrą dostępność komunikacyjną. Położenie gminy na tle systemu transportowego i wiążąca się z tym dostępność komunikacyjna w dużym stopniu determinują jej atrakcyjność inwestycyjną i konkurencyjność wobec innych jednostek terytorialnych.

Układ komunikacyjny Gminy Sławno oparty jest na dwóch ważnych szlakach o znaczeniu ponadlokalnym:

- droga krajowa nr 12 relacji Piotrków Trybunalski – Radom oraz
- droga wojewódzka nr 713 Opoczno – Łódź.

Ponadto przez teren gminy przebiegać będą planowane odcinki dróg ekspresowych: S12 (przebiegająca przez centralną cześć gminy ze wschodu na zachód, równolegle do drogi krajowej nr 12) oraz S74 (przebiegająca przez zachodnie fragmenty terytorium gminy z północy na południe). Uzupełnieniem drogowego systemu komunikacyjnego gminy są drogi powiatowe oraz gminne.

Na terenie gminy Sławno zlokalizowana jest droga zakładowa na trasie Grudzeń-Kolonia - Syski (Gmina Mniszków), udostępniona dla ruchu publicznego.

Istotną rolę z punktu widzenia komunikacyjnego mają także dwie linie kolejowe relacji Tomaszów Mazowiecki – Skarżysko-Kamienna oraz Warszawa – Zawiercie.

Rysunek 1 Gmina Sławno - sieć dróg

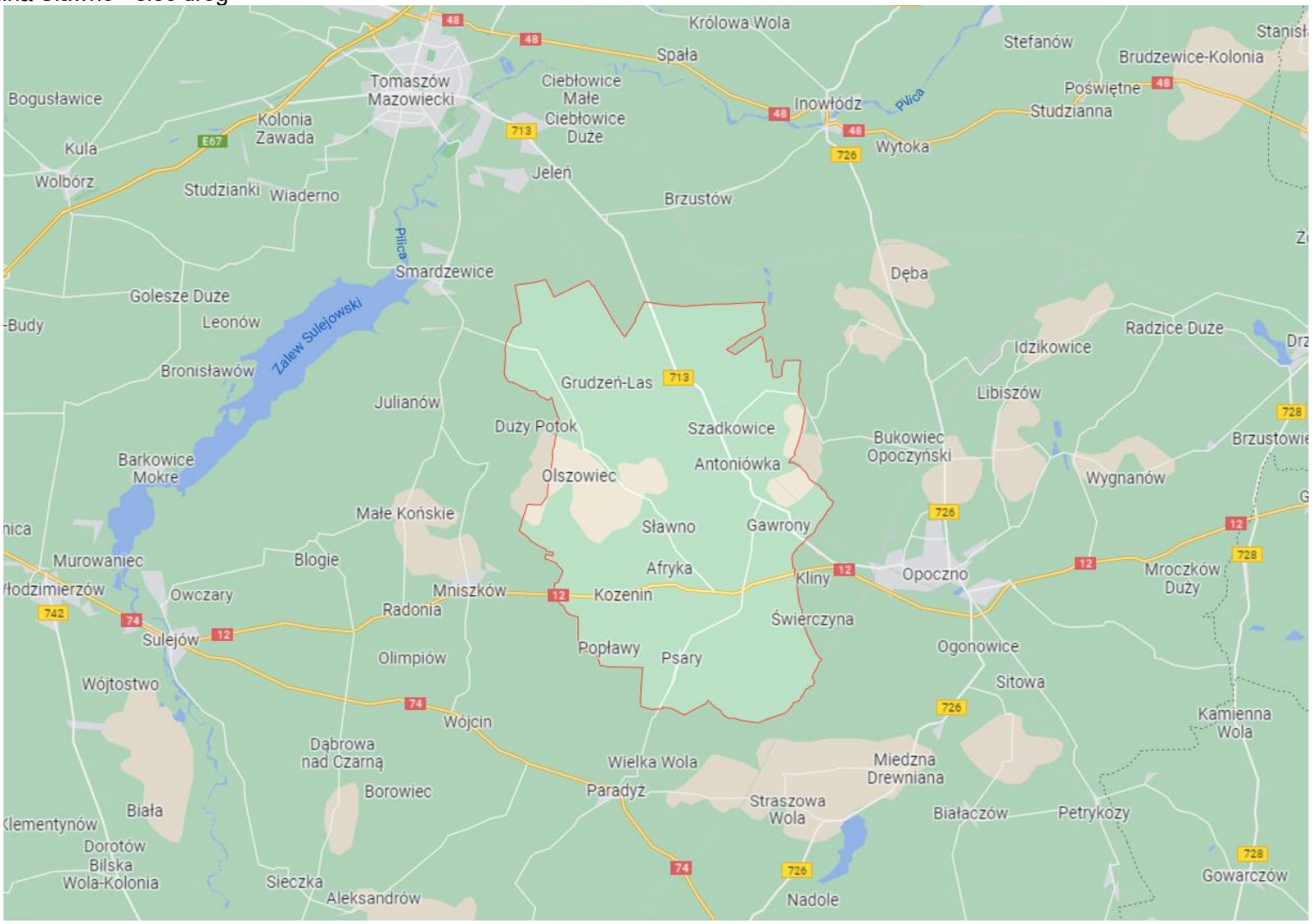

Źródło: www.google.pl

Gmina Sławno znajduje się w sferze oddziaływania miast: Opoczno i Tomaszów Mazowiecki. Atrakcyjność inwestycyjna poszczególnych gmin zmienia się z czasem i jest wypadkową oddziaływania na rynek wielu czynników lokalnych, począwszy od obiektywnych, geograficznych, a skończywszy na jakości zarządzania lokalnego i wizerunku danego ośrodka.

Z ośrodków wielkomiejskich promieniują nie tylko czynniki pozytywne (koniunktura i atrakcyjność inwestycyjna), ale także negatywne.

Powyższe uwagi należy interpretować następująco:

- wpływ dużych ośrodków miejskich (Opoczno i Tomaszów Mazowiecki) przeważnie skutkuje „zapożyczaniem" ich wizerunku, a w przyszłości może „oddalić" mieszkańców od dorobku kulturalnego gminy,
- następują migracje, głównie ludzi młodych do większych aglomeracji;
- z sąsiednich ośrodków będą napływać:
    - klienci usług świadczonych przez podmioty z terenu gminy (w tym – usług obsługi biznesu),
    - nabywcy nieruchomości mieszkalnych na tym terenie,
    - zewnętrzni usługodawcy na rzecz mieszkańców i podmiotów lokalnych.

Od sytuacji w pobliskich miastach zależy więc w istotnym stopniu koniunktura lokalna. Siła nabywcza i aktywność inwestycyjna podmiotów z tych ośrodków kształtuje w znacznym stopniu koniunkturę lokalną w gminie wiejskiej Sławno.

2.1.2. Powierzchnia

Gmina Sławno obejmuje obszar 129 km^2, czyli 12,4% powierzchni powiatu opoczyńskiego. Gęstość zaludnienia w gminie to 59 os./km^2. Według Głównego Urzędu Statystycznego strukturę terytorialną gminy stanowią 34 wsie tworzące 33 sołectwa: Antoninów, Antoniówka, Bratków, Celestynów, Dąbrowa, Dąbrówka, Gawrony, Grążowice, Grudzeń-Kolonia, Grudzeń-Las, Józefów, Kamień, Kamilówka, Kozenin, Kunice, Ludwinów, Olszowiec, Ostrożna, Owadów, Popławy, Prymusowa Wola, Psary, Sepno-Radonia, Sławno-Kolonia, Sławno, Szadkowice, Tomaszówek, Trojanów, Unewel, Olszewice, Wincentynów, Wygnanów, Zachorzów-Kolonia, Zachorzów. Gmina położona jest na Wzgórzach Opoczyńskich będących północnym obszarem Wyżyny Kielecko-Sandomierskiej.

Rysunek 2 Mapa Gminy Sławno z podziałem na sołectwa

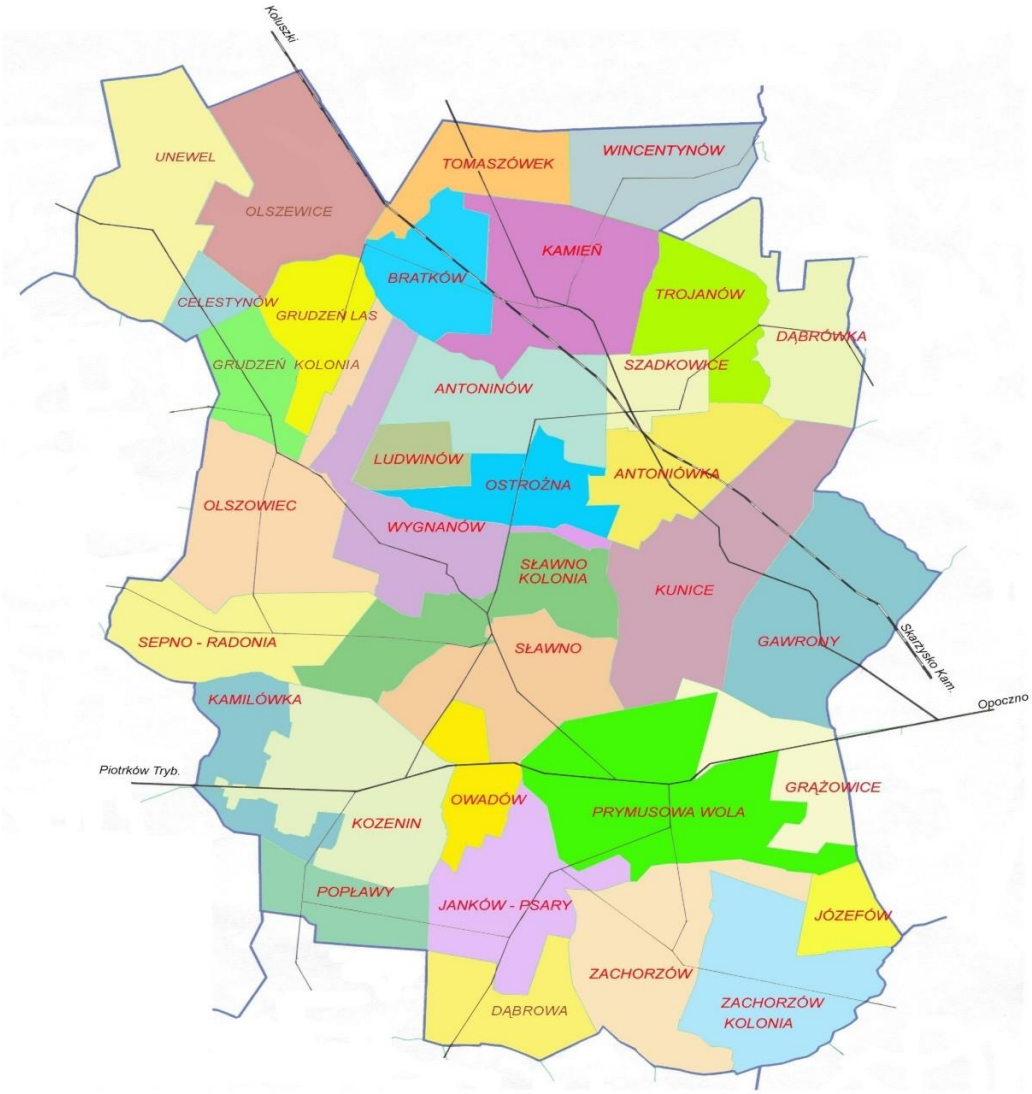

Źródło: *Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 - 2022*

Całkowita powierzchnia gminy Sławno wynosi 12 931 ha. Gmina jest obszarem o profilu rolniczym, co potwierdza struktura użytkowania gruntów. W powierzchni gminy dominują użytki rolne zajmując 9778 ha, czyli 75,62% jej całkowitej powierzchni. Znaczny udział mają również grunty leśne, stanowiąc 19,84% powierzchni. Grunty zabudowane i zurbanizowane to 3,97% powierzchni, niewielki odsetek (poniżej 1%) zajmują kolejno: nieużytki (0,48%) oraz grunty pod wodami (0,09%).

Warto zauważyć, iż większość użytków rolnych, a jednocześnie aż 59,83% powierzchni gminy zajmują grunty orne, za nimi plasują się zaś lasy obejmujące 19,84% powierzchni, następnie: pastwiska trwałe (6,92%), łąki trwałe (2,76%), grunty rolne zabudowane (2,51%), drogi (2,25%), sady (1,35%), grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych (1,86%). Tereny mieszkaniowe zajmują zaledwie 0,12%, inne tereny zabudowane (0,17%), tereny przemysłowe (0,13%) całkowitej powierzchni gminy Sławno.

Tabela 1 Zbiorcze zestawienie danych dotyczących gruntów, stan na dzień 1 stycznia 2020 roku (powierzchnia geodezyjna)

Rodzaj gruntów	Gmina ogółem [ha]	udział % w powierzchni gminy ogółem
Użytki rolne	**9778**	**75,62%**
grunty orne	7736	59,83%
sady	174	1,35%
łąki trwałe	357	2,76%
pastwiska trwałe	895	6,92%
grunty rolne zabudowane	325	2,51%
grunty pod stawami	6	0,05%
grunty pod rowami	45	0,35%
grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	240	1,86%
Nieużytki	**62**	**0,48%**
Grunty leśne	**2565**	**19,84%**
Lasy	2565	19,84%
grunty zadrzewione i zakrzewione	0	0,00%
Grunty zabudowane i zurbanizowane	**513**	**3,97%**
tereny mieszkaniowe	15	0,12%
tereny przemysłowe	17	0,13%
inne tereny zabudowane	22	0,17%
zurbanizowane tereny niezabudowane lub w trakcie zabudowy	0	0,00%
tereny rekreacji i wypoczynku	18	0,14%
użytki kopalne	36	0,28%
drogi	291	2,25%
tereny kolejowe	109	0,84%
inne tereny komunikacyjne	0	0,00%
grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych	5	0,04%
Grunty pod wodami	**12**	**0,09%**
morskimi wewnętrznymi	0	0,00%
powierzchniowymi płynącymi	9	0,07%
powierzchniowymi stojącymi	3	0,02%
Użytki ekologiczne	**1**	**0,01%**
Tereny różne	**0**	**0,00%**
Razem	**12931**	**100,00%**

Źródło: geoportal województwa łódzkiego, https://mapy.lodzkie.pl/mapa/struktura-wladania-gruntow-w-wojewodztwie-lodzkim/

2.1.3. Ludność

Na dzień 31 grudnia 2020 roku gminę Sławno zamieszkiwało 7 645 osób. Zarejestrowano więcej mężczyzn niż kobiet, różnica wyniosła 9 osób. Liczba osób zamieszkujących gminę Sławno w porównaniu z rokiem 2011 zwiększyła się o 101 osób. W gminie dominuje ludność w wieku produkcyjnym obejmując 59,3% społeczeństwa, niekorzystnym zjawiskiem jest zauważalny na przestrzeni badanych lat ciągły wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym osiągający 18,3% społeczeństwa i stopniowy nierównomierny spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym osiągający pułap 22,5%.

2.1.4. Środowisko przyrodnicze

RZEŹBA TERENU

Według fizyczno-geograficznej regionalizacji Polski J. Kondrackiego, teren gminy Sławno położony jest w zasięgu mezoregionu Wzgórza Opoczyńskie, wchodzącego w skład makroregionu Wyżyny Przedborskiej i podprowincji Wyżyny Polskie.

Rzeźba terenu gminy jest urozmaicona. Od Tomaszowa Mazowieckiego w kierunku Sławna ciągnie się kuesta zbudowana z piaskowców kredowych, wznoszących się do wysokości 275 m n.p.m. Pod względem morfologicznym jest to wysoczyzna morenowa płaska lekko pofalowana o wysokości od 180 do 270 m n.p.m. Najwyższe wzniesienie występuje między Sławnem a Sepnem-Radonią (w zachodniej części gminy), najniższe natomiast w rejonie Wincentynowa (północno – wschodnia część gminy). Urozmaiceniem rzeźby jest dolina największej w gminie rzeki Słomianki, która przecina południowo –wschodnią część gminy. Na terenie gminy nie występują obszary narażone na osuwanie się mas ziemnych.

BUDOWA GEOLOGICZNA I ZASOBY NATURALNE

Pod względem geologicznym gmina Sławno położona jest w obszarze skomplikowanej tektoniki blokowej w obrębie fałdu rawsko – gielniowskiego. Do najstarszych utworów omawianego obszaru należą osady dolnego karbonu. Są to drobno-, średnio- i gruboziarniste piaskowce szarogłazowe. Osady triasu dolnego reprezentowane są przez piaskowce z toczeńcami ilastymi, wkładkami zlepieńców śródformacyjnych, mułowców i iłowców pstrych, różnoziarnistych piaskowców wapnistych z gniazdami i żyłami gipsu oraz anhydrytu. Utwory jury środkowej wykształcone są jako piaski morskie aalenu, bojasu, batonu i keloweju oraz białoszare wapienie margliste z fauną gąbek i korali. Utwory kredy górnej wykształcone są jako dwie serie: mułowcowa i piaszczysta. Na mezozoicznym podłożu leżą utwory czwartorzędowe, głównie plejstoceńskie. Odznaczają się one zmienną miąższością, od kilku cm do kilku metrów. Bezpośrednio na powierzchni terenu zalegają utwory akumulacji lodowcowej i wodnolodowcowej zlodowacenia środkowopolskiego stadiału maksymalnego. Są to gliny zwałowe i mułki zastoiskowe moreny dennej. Utwory czwartorzędowe najmłodsze – holoceńskie budują dna współczesnych dolin i obniżeń bezodpływowych. Reprezentowane są przez utwory aluwialne i deluwialne: piaski, torfy i namuły rzeczne.

Na terenie gminy Sławno, w zawiązku z urozmaiconą budową geologiczną, występują liczne udokumentowane złoża kopalin, tj. piasków formierskich, piasków szklarskich oraz kamieni łamanych i blocznych (wapień). Część złóż jest obecnie eksploatowana, inne zostały udokumentowane, ale nie są eksploatowane.

Tabela 2 Złoża surowców mineralnych w gminie Sławno

Wyszczególnienie	Nazwa złoża/lokalizacja/rodzaj kopaliny
Złoża eksploatowane	Grudzeń-Las / Grudzeń-Las/ piaski formierskie
	Piaskownica – Zajączków E/ Holendry Grabowskie, Sepno-Radonia / surowce szklarskie, kruszywa naturalne
	Unewel – Zachód –Nowy/ Unewel, Smardzewice / surowce szklarskie
	Unewel- Zachód – Las / Unewel / surowce szklarskie
	Sławno I / Sławno / kamienie drogowe i budowlane
	Sławno / Owadów-Brzezinki / wapienie i margle przem. wapienniczego, kamienie drogowe i budowlane
Złoża udokumentowane nieeksploatowane	Wygnanów / Olszowiec, Wygnanów / piaski formierskie
	Wygnanów II / Olszowiec, Wygnanów, Sławno-Kolonia / surowce szklarskie
	Radonia /Sławno, Sławno-Kolonia, Sepno-Radonia / surowce szklarskie, piaski formierskie
	Unewel – Wschód /Unewel, Olszewice / surowce szklarskie, piaski formierskie
Złoże nieeksploatowane	Zajączków / piaski formierskie oraz surowce szklarskie

Źródło: *Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Sławno* – opracowane na lata 2020-2035 oraz *Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2021 r.*

Gmina Sławno, mimo rolniczego charakteru ewoluuje w kierunku gminy przemysłowo – rolniczej z rozwiniętym przemysłem wydobywczym i przetwórstwem minerałów.

GLEBY[1]

Gmina Sławno charakteryzuje się niewielkim udziałem gleb wysokich klas bonitacyjnych. Gleby klasy IIIa i IIIb stanowią jedynie około 4% powierzchni wszystkich gruntów ornych. Są to gleby strukturalne, o dobrze wykształconym poziomie próchniczym i właściwych stosunkach wodnych. W większości są to gleby lekkie i bardzo lekkie wykształcone na piaskach i piaskach gliniastych, rzadziej na glinach i pyłach. Gleby te należą do kompleksu żytniego bardzo dobrego i pszennego dobrego, a występują w siedmiu sołectwach: Grążowice, Kunice, Prymusowa Wola, Psary, Dąbrówka, Zachorzów i Popławy.

Największy udział procentowy na terenie gminy mają grunty orne należące do IV klasy bonitacyjnej, stanowiące prawie 40% wszystkich użytków.

Warunki przyrodnicze dla produkcji rolnej w gminie są zbliżone do przeciętnych dla województwa łódzkiego. Gospodarka rolna ma charakter ekstensywny. Na terenie gminy Sławno występują w większości gleby pseudobielicowe, brunatne właściwe i kwaśne oraz gleby piaszczyste o różnej genezie pochodzenia.

Gleby w dużym stopniu charakteryzują się wysoką kwasowością i niską zawartością magnezu. W porównaniu do całego województwa łódzkiego gmina ma jeden z najwyższych udziałów procentowych gleb kwaśnych (pH 4,6 – 5,5) i bardzo kwaśnych (pH do 4,5). Ich udział mieści się w przedziale od 81 – 100%.

Gleby hydrogeniczne (w tym gleby pochodzenia organicznego), tzn.: torfowe, mułowo-torfowe, czarne ziemie, mady lekkie i bardzo lekkie występują głównie w dolinach rzek i obniżeniach.

[1] *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sławno*

Na obszarze gminy występują zatem średnio słabe i słabe gleby z wyjątkiem większych kompleksów gleb III klasy bonitacyjnej w sołectwach: Kunice, Gawrony, Grążowice, Wygnanów, Prymusowa Wola i Psary. Obszary te, posiadają gleby szczególnie chronione nie mogą podlegać antropopresji w formie budownictwa kubaturowego i innego wykorzystania niż grunty orne, z wyjątkiem uzupełnienia zabudowy istniejącej oraz terenów przyległych do dróg publicznych i wewnętrznych znajdujących się w obszarach istniejącej zabudowy. Dwie trzecie obszaru gruntów rolnych to gleby bardzo słabe. Przeciętna wielkość gospodarstwa rolnego w gminie wynosi około 6,3 ha, przy liczbie gospodarstw około 1500. Najmniejsze gospodarstwa występują w miejscowościach Olszewice, Grudzeń-Las i Szadkowice. Natomiast największymi powierzchniami dysponują gospodarstwa w miejscowościach Dąbrówka, Sepno-Radonia, Wincentynów i Olszowiec.

WODY PODZIEMNE I POWIERZCHNIOWE[2]

Wody podziemne

Zasobność wód podziemnych na terenie gminy Sławno jest zróżnicowana. Uzależnione jest to ściśle od budowy geologicznej danego rejonu. Poziomy wodonośne związane są z utworami piaskowcowymi dolnej kredy oraz wapieniami górnej jury. Teren gminy Sławno leży w obrębie dwóch głównych zbiorników wód podziemnych: dolnokredowego GZWP – 401 Niecka Łódzka oraz górnojurajskiego GZWP – 410 Opoczno. Wydzielić tu można 3 piętra wodonośne o charakterze użytkowym: czwartorzędowe, kredowe i jurajskie.

Czwartorzędowe piętro wodonośne tworzą poziomy podglinowe oraz dolin rzecznych. Posiadają one znaczenie podrzędne, o małych wydajnościach. Ujmowane są przez studnie kopane.

Górnokredowy poziom wodonośny występuje w zachodniej części gminy i ma niewielkie rozprzestrzenienie. Wody występują w obrębie margli. Poziom ten dla gminy Sławno ma niewielkie znaczenie.

Dolnokredowy poziom wodonośny występuje w północno – zachodniej części gminy. Wody o charakterze porowo – szczelinowym związane są z piaskowcami. Wydajności studni są zmienne i wahają się od 10 – 120 m^3/h. Na terenie gminy Sławno poziom ten ujmowany jest studniami.

Górnojurajski poziom wodonośny związany jest ze szczelinowatymi wapieniami i marglami. Wydajności tego poziomu są zmienne, od 30 – 120 m^3/h. Poziom ten jest ujmowany licznymi studniami na terenie gminy Sławno.

Wody powierzchniowe

Pod względem hydrograficznym teren gminy Sławno znajduje się w zlewni II rzędu rzeki Pilicy. Przez teren gminy przepływa mała rzeka Słomianka i Pogorzelec oraz kilka lokalnych cieków wodnych. Duże znaczenie dla stabilizacji warunków wód powierzchniowych mają powierzchniowe zbiorniki wodne. Na terenie gminy Sławno brak jest typowych zbiorników retencyjnych, między innymi ze względu na słabo rozwiniętą sieć hydrograficzną. Występują natomiast zbiorniki przeciwpożarowe i gospodarcze. W sumie jest ich 26 o objętości od 100 – 11 000 m^3.

[2] *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sławno*

KLIMAT

Gmina Sławno położona jest w strefie klimatu umiarkowanego ciepłego przejściowego. Średnia roczna suma opadów atmosferycznych mieści się w granicach 550 - 600 mm. Średnia roczna temperatura powietrza waha się od 7,6 do 8,0^{0}C, przy czym znaczne jej zmiany występują w okresie zimowym: od -8,1^{0}C do +2,2^{0}C. Na obszarze gminy przeważają wiatry zachodnie. Okres wegetacji roślin trwa około 210 dni.

OBSZARY PRAWNIE CHRONIONE NA TERENIE GMINY

Obszar gminy Sławno odznacza się niską lesistością. Występujące w gminie lasy położone są w jej centralnej części (rejon Owadowa i Prymusowej Woli) oraz na północnych krańcach gminy. Według danych GUS (stan na 31.12.2020 r.), lasy na terenie gminy zajmują powierzchnię 2 414,46 ha, co daje wskaźnik lesistości na poziomie 18,5%. Wskaźnik lesistości gminy jest niższy od wskaźnika dla kraju (29,6%), województwa łódzkiego (21,4%) oraz powiatu opoczyńskiego (30,9%).

Na terenie gminy Sławno (niewielki północny fragment) występuje część otuliny Spalskiego Parku Krajobrazowego oraz dwa użytki ekologiczne (bagna), położone na terenie Leśnictwa Bratków oraz Leśnictwa Twarda (dane Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody).

Rysunek 3 Położenie Gminy Sławno względem form ochrony przyrody

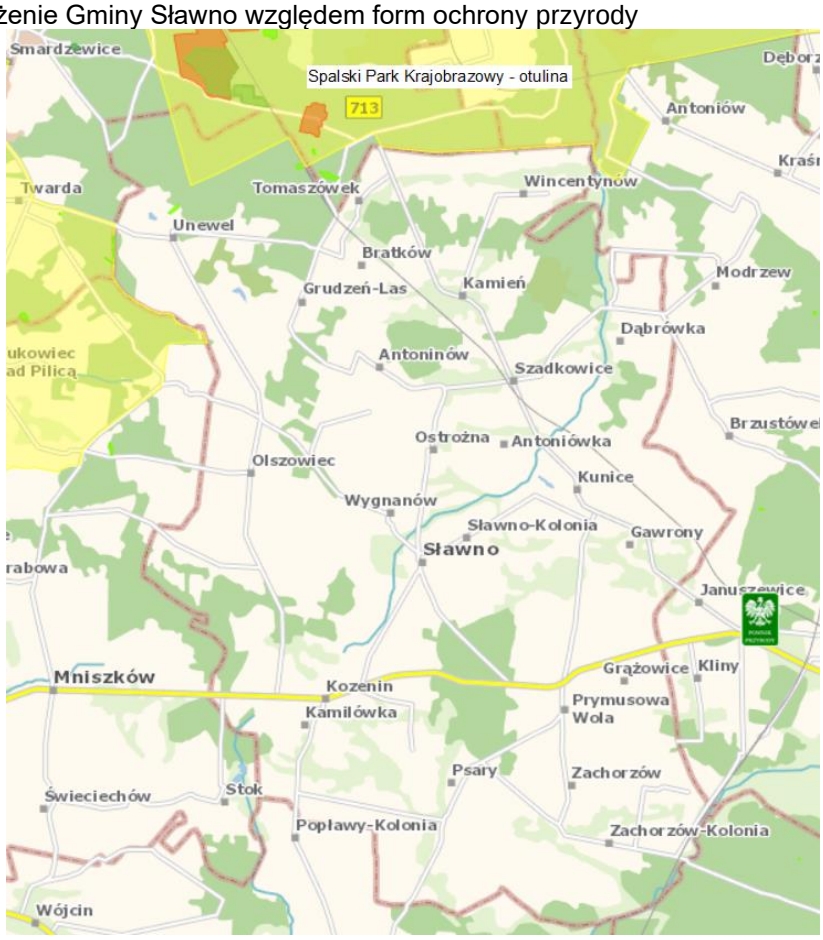

Źródło: Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Sławno – opracowane na lata 2020-2035

Na terenie gminy znajduje się 5 parków. Dwa z nich zostały wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków, natomiast pozostałe objęte zostały opieką konserwatorską. Do parków o charakterze zabytkowym zalicza się kompleksy w miejscowościach: Prymusowa Wola (park dworski z pocz. XVIII w., w układzie dworsko – folwarcznym) oraz Sławno (park z poł. XIX w., w układzie dworsko – parkowym). Parki objęte opieką konserwatorską położone są w miejscowościach Kunice, Unewel i Dąbrówka.
Środowisko przyrodnicze gminy odznacza się niskim poziomem antropopresji, brakiem degradacji zasobów środowiskowych oraz wyraźnym podziałem na obszar zurbanizowany i strefę ekologiczną.

Czyste środowisko, sąsiedztwo parków krajobrazowych, licznych szlaków turystycznych oraz Zbiornika Sulejowskiego powodują, że gmina posiada dobre warunki do rozwoju turystyki. Jest to potencjał, który może zostać wykorzystany do utworzenia bazy turystycznej, która aktualnie jest słabo rozwinięta.

ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

Zagrożenia środowiska przyrodniczego w gminie Sławno wynikają m.in. z niewystarczająco rozwiniętego systemu kanalizacji zbiorczej. Jedną z przyczyn takiego stanu jest rozproszona zabudowa mieszkaniowa w gminie, która utrudnia wybudowanie sieci kanalizacyjnej na danym terenie. Brak kanalizacji zbiorczej na pozostałym obszarze gminy może sprzyjać niekontrolowanemu wylewaniu ścieków do wód powierzchniowych i do gruntu.

Zanieczyszczenie powietrza

Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza są emisje wynikające bezpośrednio z działalności człowieka oraz warunków i zjawisk naturalnie zachodzących w środowisku. Źródła zanieczyszczeń powietrza związane z działalnością człowieka (emisja antropogeniczna) obejmują:

- *emisję punktową* pochodzącą ze zorganizowanych źródeł w wyniku energetycznego spalania paliw i przemysłowych procesów technologicznych,
- *emisję liniową* – komunikacyjną pochodzącą głównie z transportu samochodowego, jak również kolejowego, wodnego i lotniczego,
- *emisję powierzchniową*, w skład której wchodzą zanieczyszczenia komunalne z palenisk domowych, gromadzenia i utylizacji ścieków i odpadów.

Emisja punktowa (ze źródeł przemysłowych) - emisja zanieczyszczeń ze źródeł punktowych tj. z zakładów przemysłowych, przedsiębiorstw energetyki cieplnej. Emisja z zakładów przemysłowych i przedsiębiorstw energetyki cieplnej jest objęta kontrolą i ewidencją, natomiast emisja z pozostałych źródeł, ze względu na charakter i rozproszenie jest trudna do zbilansowania. Na terenie gminy Sławno funkcjonuje wiele podmiotów gospodarczych o zróżnicowanych profilach działalności. Zakłady te rozmieszczone są na terenie całej gminy. Nie występują tu zakłady o profilu produkcji szczególnie szkodliwym dla środowiska. Najbliższe punktowe źródła zanieczyszczeń powietrza związane z działalnością przemysłową oraz z gospodarką komunalną, zlokalizowane są na terenie Opoczna.
W ogólnej ocenie jakości powietrza punktowa emisja technologiczna ze źródeł zlokalizowanych na terenie gminy ma marginalny wpływ na stan aerosanitarny jej obszaru. Na przedmiotowym terenie nie ma dużych emitorów zanieczyszczeń do powietrza - zgodnie z *Programem Ochrony Środowiska*

Województwa Łódzkiego 2016 na lata 2017 - 2020 z perspektywą do roku 2024 na terenie województwa łódzkiego zlokalizowanych jest kilkadziesiąt punktowych źródeł zanieczyszczeń o szczególnie znaczącej emisji zanieczyszczeń, żadne z nich nie jest zlokalizowane na terenie gminy Sławno. Wpływ na jakość powietrza w gminie mają również zanieczyszczenia napływające wraz z masami powietrza z okolicznych terenów oraz zanieczyszczenia pochodzące z lokalnych kotłowni.

Obszar gminy Sławno jest pod wpływem wiatru głównie z kierunku zachodniego i południowo – zachodniego. Oznacza to, że na stan powietrza w gminie oddziałują źródła emisji zlokalizowane m.in. na terenie gminy Mniszków.

Emisja liniowa (komunikacyjna) szczególnie skoncentrowana jest wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych i charakteryzuje się dużą nierównomiernością w ciągu doby. W przypadku zanieczyszczeń pochodzących ze środków transportu, źródło emisji znajduje się nisko nad ziemią, co powoduje, że substancje emitowane z silników pojazdów oddziałują na stan powietrza szczególnie w najbliższym otoczeniu dróg, a ich wpływ maleje wraz z odległością.

Szczególnie wysokie zanieczyszczenie powietrza substancjami pochodzącymi ze spalania paliw w silnikach pojazdów występuje na skrzyżowaniach głównych ulic miast, przy trasach komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu biegnących przez obszary o zwartej zabudowie lub przy usytuowaniu ruchliwej drogi na terenie o niekorzystnej lokalizacji. Okresowe zwiększenie wartości emisji występuje także przy wielu stosunkowo wąskich trasach wylotowych z miast.

Istotne znaczenie dla stanu sanitarnego powietrza danego obszaru ma sposób użytkowania gruntów. Obecność zwartych kompleksów leśnych, stanowi naturalne ekrany zatrzymujące zanieczyszczenia powietrza, w tym zanieczyszczenia komunikacyjne. Ponieważ gmina Sławno charakteryzuje się niską lesistością i płatowym rozmieszczeniem kompleksów leśnych i zadrzewień, to szanse rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń na jej obszarze są duże. Dotyczy to zwłaszcza sołectw położonych wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 713 (m.in. Kamień, Szadkowice, Antoniówka, Kunice, Gawrony) oraz drogi krajowej nr 12 (m.in. Grążowice, Kozenin, Kamilówka, Prymusowa Wola).

Emisja powierzchniowa (niska) wynika z powszechności stosowania paliw stałych, szczególnie węgla kamiennego o niskiej jakości, w domowych instalacjach grzewczych. Wzrost stężenia zanieczyszczeń powstałych w wyniku emisji powierzchniowej notuje się cyklicznie w okresie zimowym. Wyniki badań monitoringowych wskazują, że emisja niska z palenisk domowych ma ogromny udział w ogólnej emisji zanieczyszczeń do powietrza, a jej wpływ uwidacznia się szczególnie w obszarach charakteryzujących się zwartą, gęstą zabudową, gdzie nie ma możliwości przewietrzenia. Największą grupę budynków na terenie gminy stanowią budynki mieszkalne jednorodzinne wraz z towarzyszącą jej zabudową gospodarczą i to one w głównej mierze odpowiadają za niską emisję. Zanieczyszczenia emitowane są emitorami o wysokości ok. 10 m, co powoduje rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń po najbliższej okolicy - zbyt niska wysokość emitorów w powiązaniu z częstą w okresie zimowym inwersją temperatury sprzyja kumulacji zanieczyszczeń. Indywidualne gospodarstwa domowe nie posiadają urządzeń ochrony powietrza, wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową (związaną z okresem grzewczym).

Ocena jakości powietrza i obserwacja zachodzących zmian w tym obszarze dokonywana jest corocznie w ramach państwowego monitoringu. Na terenie całego województwa łódzkiego, ocena jakości powietrza dokonywana jest w obszarze dwóch stref oceny tj.: Aglomeracja Łódzka (kod strefy PL1001) oraz strefa łódzka (kod strefy PL1002). Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, oceny tej dokonuje Główny Inspektor Ochrony Środowiska (w tym Regionalne Wydziały Monitoringu Środowiska GIOŚ na poziomie województw). Klasyfikacji stref dokonuje się oddzielnie dla dwóch grup kryteriów ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia oraz ze względu na ochronę roślin.

Hałas

W związku z rozwojem komunikacji oraz uprzemysłowienia, a także postępującym procesem urbanizacji hałas stanowi jedno z głównych źródeł zanieczyszczenia środowiska. Należy wskazać trzy podstawowe źródła hałasu:

- hałas przemysłowy powodowany przez urządzenia i maszyny w obiektach przemysłowych i usługowych,
- hałas komunikacyjny,
- hałas komunalny występujący w budynkach mieszkalnych.

Na obszarze gminy Sławno głównym źródłem hałasu jest hałas komunikacyjny, który kwalifikuje klimat akustyczny gminy jako uciążliwy dla mieszkańców. W przypadku pozostałych źródeł hałasu, hałas osiedlowy i mieszkaniowy jest zagrożeniem o charakterze lokalnym. Docelowym kierunkiem działań planistycznych dotyczącym ograniczania uciążliwości hałasu powinno być odpowiednie planowanie i projektowanie przebiegu tras komunikacyjnych (ze szczególnym uwzględnieniem rejonów wymagających komfortu akustycznego) wraz z zabezpieczeniami akustycznymi.

Zanieczyszczenie wód

W regionie łódzkim zasoby wód powierzchniowych są stosunkowo niewielkie ze względu na położenie województwa na granicy wododziału Wisły i Odry. Pomimo zróżnicowania hydrograficznego obszar zagrożony jest deficytem wód powierzchniowych. Największym deficytem wód z ujęć powierzchniowych dotknięta jest północna część województwa, w szczególności powiaty: łęczycki, kutnowski, łowicki, zgierski, skierniewicki, m. Łódź, m. Skierniewice i inne. Ilość wód podziemnych szacuje się na blisko 8% ogólnych zasobów kraju, jednak zbiorniki wód podziemnych rozmieszczone są nierównomiernie.

Na terenie gminy głównym zagrożeniem i źródłem zanieczyszczeń dla wód powierzchniowych (oddziałującym również na wody podziemne), są nieoczyszczone lub oczyszczone tylko częściowo ścieki, odprowadzane do rzek i rowów melioracyjnych lub wylewane na pola.

Do potencjalnych źródeł zanieczyszczeń wód powierzchniowych na terenie gminy można zaliczyć ścieki bytowe i gospodarcze odprowadzane do gruntu, spływy obszarowe z terenów rolniczych, źródła liniowe (drogi i kolej) oraz związane z terenami komunikacyjnymi i terenami obsługi komunikacji substancje ropopochodne, punkty dystrybucji paliw płynnych oraz zrzuty odpadów w pobliżu lub bezpośrednio do cieków i zbiorników wodnych.

2.1.5. Rys historyczny

Najstarsza wzmianka o miejscowości gminnej pochodzi z 1221 roku. Na akcie, którym Leszek Biały nadał klasztorowi Cystersów w Sulejowie część wsi Sieciechów, podpisany jest obok innych duchownych: „ffosovoaldus capellanus de Slavena".

Następna wzmianka o Sławnie pochodzi z XIV w. (1377 r.). Na wyroku Klemensa, sędziego ziemi sieciechowskiej podpisany jest Krystyn: „haeres de Slauno". W następnym roku (1378 r.) sąd ziemi sandomierskiej rozstrzygnął spór pomiędzy właścicielami Mniszkowa (Florianem, Jakuszem i Paszkonem), a właścicielami Sławna (Pakosławem, Stanisławem, Paszkonem, Janem i Świętosławem), o patronat kościoła w Sławnie. Sąd przyznał patronat właścicielom Sławna. Spór ten ponawia się w 1458 r. przed sądem konsystorskim w Gnieździe i rozstrzygnięcie jest podobne.

W tym już okresie Sławno, reprezentując lokalny węzeł komunikacyjny, znane było z karczm i zajazdów. W XIV w. były tutaj trzy karczmy, a w następnym – cztery.

W XVI w. na co wskazuje wykaz wsi należących do parafii w Sławnie, sieć osiedleńcza tego rejonu była znacznie rozbudowana. Do parafii należało wówczas 18 wiosek: Sławno, Wygnanów, Jawór, Radunia, Mniszkowo, Grabowa, Hostraszna, Siedlicze, Prymusowa Wola, Zachorzów, Janków, Popławy, Kozynin, Howadow, Zajączków, Olszowiec, Potok, Grodzyn, Grozowice i Sepne. Oprócz wymienionych dawały także parafii dziesięcinę: Brudzewice, Studzianna, Kunice, Stok, Rozanek i Dąbrówka. Były to, jak na owe czasy stosunkowo duże wsie, gdyż parafia w 1582 r. liczyła 3607 dusz.

Dodać należy, że na początku XVI w. dziesięciny od pewnej liczby kmieci szły dla prebendy Krzeczowskiej (w diecezji krakowskiej), a z innych łanów i od zagrodników dla miejscowego plebana. Dodatkowy dochód plebana dawały karczmy - po 6 groszy każda.

Interesująca jest historia kościołów na obszarze opracowania. W Sławnie było ich co najmniej trzy. Pierwszy, drewniany powstał najprawdopodobniej już w XII w. Drugi, także drewniany istniał w XIII w. (1221 r.). trzeci, murowany, konsekrowany w 1852 r. – istnieje do dzisiaj.

Także obecny kościół w Kunicach jest trzecim kościołem w tej miejscowości. Pierwotny, drewniany, prawdopodobnie z XIV w. istniał w 1470 r. Kościół drugi, także drewniany, konsekrowany w 1770 r. rozebrany został w 1924 r. Obecny, murowany, wzniesiony wg projektu arch. Wacława Borowieckiego, w latach 1925-30 – istnieje do dzisiaj.

Kościół w Zachorzowie zbudowany z fundacji Michała Domaniewskiego i jego żony Doroty z Duninów - Brzezińskich konsekrowany był w 1785 r.

Słabo udokumentowana ilość mieszkańców obszaru opracowania nie pozwala na wnioskowanie o wielkości jednostek osiedleńczych i ich przestrzennej konfiguracji w procesach historycznego rozwoju. Brak także informacji w tym zakresie o miejscowości gminnej. Wiadomo natomiast, że w 1827 r. w Sławnie było 26 domów i 253 mieszkańców, a w 1888 r. – 38 domów i 322 mieszańców. W stosunku do XVIII w. był to znaczny postęp. Wtedy Sławno miało zaledwie 17 chałup. Wtedy też powstał tutaj dwór, folwark, browar i nowa karczma.

Na współczesnej mapie gminy trudno by szukać wielu z wyżej wymienionych jednostek osiedleńczych. Niektóre z nich zmieniły nazwy lub weszły w skład innych, a niektóre wręcz zanikły.

O kształcie i randze Sławna świadczy dzisiaj „wielokierunkowość" układu drogowego wyprowadzonego z miejscowości gminnej (7 kierunków!).

Także szkolnictwo podstawowe datujące swe początki na XIV w. należy do najstarszych w rejonie i świadczy o ówczesnej randze Sławna. Już w 1377 r. funkcjonowała tutaj szkoła elementarna. Sławno jednak nigdy nie uzyskało praw miejskich. Administracyjna „kariera" tej jednostki rozpoczęła się po uwłaszczeniowym ukazie carskim z 1864 r. Zobowiązano wówczas ludność do wybudowania siedziby gminy (obiekt ten rozebrano w 1997 r.). Po 1875 r. funkcjonował tutaj także sąd gminny.
Obecny administracyjny status uzyskała gmina 1 stycznia 1973 r. uchwałą Nr XVII/79/72 WRN w Kielcach.

Rozwój przestrzenny obszaru opracowania znacznie zahamowany (przede wszystkim w wyniku dwóch Wojen Światowych) na początku XX w., w drugiej połowie tegoż osiągnął aktualną strukturę funkcjonalno-przestrzenną. Pierwsze światło elektryczne w Sławnie zapłonęło w 1946 r., a pierwszy wodociąg zrealizowano w 1983 r.

Obecnie do najstarszych jednostek osiedleńczych, w których istnieje ciągłość osiedleńcza od XII/XVI w. należą obok miejscowości gminnej: Kozenin, Kunice, Prymusowa Wola, Popławy, Szadkowice, Wygnanów, Zachorzów i Unewel.
W przestrzeni opracowania novum stanowią kopalnie (wapieni, glin i piasków kwarcowych), gminne wysypisko śmieci oraz kilkanaście obiektów infrastrukturalnych i użyteczności publicznej jak Gminny Ośrodek Kultury, restauracja czy stacja dystrybucji paliw płynnych.
Zmodyfikowany na przełomie XIX/XX wieku układ komunikacji kołowej, projektowane nowe kopalnie i zakłady przetwórcze oraz dekompozycja lokalnej sieci dróg kołowych spowodowały, że obszar opracowania przeobrażał się w ostatnich latach w sferze stref osiedleńczych i układu funkcjonalno-przestrzennego[3].

Rysunek 4 Herb Gminy Sławno

Źródło: http://www.ugslawno.pl/

[3] *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sławno*

2.1.6. Rys kulturowy, powiązania funkcjonalne

Głównym podmiotem odpowiedzialnym za prowadzenie działalności kulturalnej na terenie gminy jest Gminny Ośrodek Kultury. Jego celem jest[4]:

- rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych społeczności lokalnej;
- tworzenie warunków dla rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego;
- tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania wiedzą i sztuką;
- promowanie i popularyzacja indywidualnej i zespołowej amatorskiej twórczości artystycznej;
- upowszechnianie i promocja kultury lokalnej w kraju i za granicą;
- prowadzenie działalności instruktażowo-metodycznej.

Działalność Gminnego Ośrodka Kultury oparta jest głównie na bazie zespołów folklorystycznych i Kół Gospodyń Wiejskich. Ośrodek opiekuje się merytorycznie zespołami ludowymi, w tym celu zatrudnia instruktorów muzycznych, którzy przygrywają zespołom, podczas prób i występów. Kapele i zespoły uświetniają swoimi występami lokalne uroczystości i wydarzenia oraz uczestniczą w lokalnych imprezach kulturalno-integracyjnych. Mieszkańcy z uwagi na bogatą kulturę ziemi sławieńskiej kultywują swoje tradycje w zespołach folklorystycznych: „Słowiki" ze Sławna, „Róża" z Gawron, „Kamienianka" z Kamienia, „Kozenianka" z Kozenina, „Niebowianki" z Wincentynowa, Dziecięcy Zespół Folklorystyczny „Kuniczanka" oraz 21 Kół Gospodyń Wiejskich w miejscowościach: Antoniówka, Antoninów, Bratków, Gawrony, Grudzeń-Las, Grążowice, Kozenin, Kamień, Psary, Prymusowa Wola, Unewel, Sławno, Zachorzów, Dąbrówka – Trojanów, Ostrożna, Szadkowice, Kunice, Wincentynów, Wygnanów, Tomaszówek, Olszowiec[5].

Zespoły w swej działalności starają sią jak najczęściej angażować dzieci i młodzież, aby zainteresować młode pokolenie folklorem regionu opoczyńskiego. Bogata kultura ludowa widoczna w tradycyjnych przyśpiewkach ludowych, regionalnych tańcach, muzykowaniu i bogatych strojach ludowych dominuje na wszystkich imprezach kulturalnych. Funkcje kulturotwórcze realizuje także kościół (wyznanie rzymsko - katolickie) i sieć ochotniczych straży pożarnych (OSP)[6].

Dziecięcy Zespół Pieśni i Tańca „KUNICZANKA"

W gminie Sławno funkcjonuje Dziecięcy Zespół Pieśni i Tańca „KUNICZANKA", który istnieje od 2006 r. Powstał w ramach projektu "Działamy razem – Nowy Impuls" - projekt rozwojowy szkół wiejskich w województwie łódzkim współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem zespołu jest podtrzymywanie tradycji ludowych, muzyki i przyśpiewek regionu

[4] Uchwała nr XXVII/173/12 Rady Gminy Sławno z dnia 9 listopada 2012 r. w sprawie uchwalenia Statutu Gminnego Ośrodka Kultury w Sławnie
[5] *Raport o stanie Gminy Sławno za 2020 rok*
[6] *Koncepcja rozwoju gospodarki turystycznej w Gminie Sławno*

opoczyńskiego, by ocalić je od zapomnienia i przekazywać następnym pokoleniom. Zespół swoimi występami uświetnia imprezy szkolne, gminne, powiatowe, a także wojewódzkie. W swoim repertuarze posiada szereg ludowych piosenek, zabaw dziecięcych oraz tańców z regionu opoczyńskiego. Dziecięcy zespół „Kuniczanka" prezentuje swój repertuar podczas licznych imprez kulturalnych na terenie gminy Sławno. Bierze udział w wielu uroczystościach m.in.: Pieśni o Matce, Święto Szkoły, Stoły Wigilijne, Tłusty czwartek, Noc świętojańska w Wincentynowie, z okazji Dnia Babci i Dziadka, Święta Rodziny. Występuje także na dożynkach gminnych, powiatowych i wojewódzkich[7].

Fotografia 1 Zespół „Kuniczanka"

Źródło: http://ugslawno.pl/pl/page/zespółdziecięcy-kuniczanka

Młodzieżowa Orkiestra Dęta

W gminie Sławno działa Młodzieżowa Orkiestra Dęta w Gminnym Ośrodku Kultury w Sławnie - dzięki projektowi rozwojowemu szkół wiejskich w województwie łódzkim „NOWY IMPULS". W ramach projektu szkoła otrzymała 60 tys. zł., dzięki którym było możliwe zakupienie instrumentów muzycznych, strojów oraz zatrudnienie kapelmistrza i instruktora do prowadzenia orkiestry. Orkiestra uświetnia wszystkie ważniejsze uroczystości i imprezy odbywające się w gminie Sławno, jak również uroczystości kościelne.

Kolejną ważną inicjatywą był projekt „Muzyka naszym życiem" współfinansowany z POKL 2007-2013 w ramach EFS. Dzięki projektowi zakupiono instrumenty muzyczne, sfinansowano cykliczne zajęcia i wyjazd do filharmonii oraz utworzono sekcję mażoretek.

[7] http://ugslawno.pl/pl/page/zespółdziecięcy-kuniczanka

Fotografia 2 Młodzieżowa Orkiestra Dęta

Źródło: http://ugslawno.pl/pl/page/orkiestra-dęta

Działające na terenie gminy organizacje i zespoły ludowe wpływają niewątpliwie na atrakcyjność turystyczną gminy. W gminie Sławno funkcjonuje 21 Kół Gospodyń Wiejskich oraz 6 zespołów folklorystycznych. Na obszarze gminy organizowane są cykliczne imprezy ludowe oraz festiwale.

Gminny Ośrodek Kultury realizuje cele statutowe i służy swoją działalnością mieszkańcom gminy poprzez organizowanie form zespołowego i indywidualnego uczestnictwa w kulturze, a w szczególności[8]:

- organizowanie różnorodnych form edukacji kulturalnej;
- organizowanie spotkań i konkursów o różnej tematyce dla dzieci i młodzieży;
- organizowanie i współorganizowanie imprez kulturalnych na terenie gminy;
- tworzenie sprzyjających warunków uczestnictwa w kulturze;
- koordynowanie działalności amatorskiego ruchu artystycznego;
- prowadzenie i koordynowanie działalności kół zainteresowań i zespołów folklorystycznych;
- organizowanie przeglądów, wystaw, odczytów, imprez artystycznych, rozrywkowych i turystycznych; prowadzenie współpracy kulturalnej z zagranicą;
- prowadzenie i koordynowanie działalności świetlic wiejskich;
- współpracę z instytucjami i organizacjami społeczno-kulturalnymi, twórcami, artystami, towarzystwami i stowarzyszeniami, fundacjami oraz pracodawcami w zakresie rozbudzania aktywności kulturalnej i rekreacyjnej;
- współpracę ze szkołami z terenu gminy.

[8] Statutu Gminnego Ośrodka Kultury w Sławnie

Według *Raportu o stanie Gminy Sławno za 2020 rok*, Gminny Ośrodek Kultury zrealizował w 2020 roku następujące projekty:

- XX gminny festiwal kolęd i pastorałek w Kamieniu, celem festiwalu jest pielęgnowanie tradycji Bożonarodzeniowych, związanych ze wspólnym śpiewaniem kolęd i pastorałek. Wspólne kolędowanie zatrzymało na chwilę czas Świat Bożego Narodzenia. Każdy mógł poczuć raz jeszcze magię tego wyjątkowego i pięknego okresu;
- ferie zimowe w gminie Sławno, zorganizowane przez Gminny Ośrodek Kultury i Gminną Bibliotekę Publiczną, a także miejscowe świetlice wiejskie w: Antoninowie, Dąbrówce-Trojanów, Wygnanowie, Wincentynowie, Bratkowie i Grążowicach oraz Geopark Owadów-Brzezinki cieszyły się dużym zainteresowaniem wśród najmłodszych. Niezależnie od rodzaju zajęć, każda forma aktywnego wypoczynku stanowiła świetną okazję do poszerzania horyzontów i zdobycia nowych doświadczeń;
- XII Gminny Konkurs na Rodzinną Palmę Wielkanocną - celem konkursu jest propagowanie tradycji związanej ze świętami wielkanocnymi, pogłębienie wiedzy na temat symboliki i znaczenia palmy w obrzędowości ludowej oraz międzypokoleniowej działalności artystycznej;
- ponad 80-osobowa grupa uczniów ze szkół podstawowych reprezentowała gminę Sławno na mistrzostwach Spała 2020 - XII halowe indywidualne mistrzostwa powiatu opoczyńskiego w lekkiej atletyce;
- 20 lutego 2020 roku w Domu Ludowym w Kamieniu odbył się Tłusty Czwartek. To impreza nawiązująca do ludowej tradycji kończącej okres karnawału.
- „wieczór sobótkowy", jak co roku tradycyjne obchody nocy świętojańskiej, czyli obrzędu puszczania wianków na wodę zorganizowane zostały w gminie Sławno. W 2020 roku wieczór odbył się 27 czerwca, w skansenie „Niebowo" w Wincentynowie;
- dożynki Sławno 2020 odbyły się 30 sierpnia. Ze względu na pandemię koronawirusa, tradycyjne Święto Plonów zostało ograniczone do uroczystej Mszy Świętej dożynkowej, odprawionej na placu przy Gminnym Ośrodku Kultury w Sławnie oraz krótkiej części wieńcowej;
- w dniu 14 października 2020 roku w Gminnym Ośrodku Kultury w Sławnie odbyły się warsztaty tworzenia ozdób techniką Tiffany'ego;
- obchody 102 Rocznicy Odzyskania przez Polskę Niepodległości w Gminie Sławno miały charakter symboliczny ze względu na istniejącą sytuację epidemiczną w kraju;
- Bożonarodzeniowe warsztaty. Stowarzyszenie Gminy Sławno „Tradycja i Rozwój" i Gminny Ośrodek Kultury w Sławnie wspólnie zorganizowali cykl spotkań warsztatowych w formie online. Program obejmował tworzenie ozdób choinkowych, dekoracji i wypieków świątecznych.
- Konkurs na najładniejszą ozdobę Bożonarodzeniową. Na konkurs wpłynęło 138 prac. Wśród pomysłowych dekoracji wykonanych dowolną techniką znalazły się: bombki, anioły, gwiazdki, różnego rodzaju choinki i stroiki. W wyniku głosowania on-line wyłoniono laureatów konkursu.

W gminie Sławno funkcjonują świetlice wiejskie w: Antoniówce, Bratkowie, Dąbrówce, Grążowicach, Ostrożnej, Wygnanowie, Wincentynowie, Tomaszówku oraz Antoninowie. Wymienione obiekty posiadają podjazdy dla osób niepełnosprawnych.
W gminie działają również domy ludowe w: Psarach, Gawronach, Kamieniu, Zachorzowie-Kolonii oraz Prymusowej Woli.

Działalność Gminnej Biblioteki Publicznej

Na terenie gminy funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna w Sławnie, budynek w którym mieści się biblioteka dostosowany jest do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (podjazd dla osób niepełnosprawnych).
Księgozbiór ogółem na dzień 1 stycznia 2020 roku wynosił 18 874, zaś na koniec roku 2020 – 19 132 woluminy. W przeliczeniu na jednego mieszkańca, łączna liczba woluminów wynosiła 2,46 na dzień 1 stycznia 2020 roku oraz 2,51 na dzień 31 grudnia 2020 roku. Biblioteka nie prowadzi wypożyczeń zbiorów audiowizualnych. W ciągu roku zarejestrowano 321 czytelniczek i czytelników, którzy wypożyczyli łącznie 3960 książek. Z usług biblioteki w 2020 roku skorzystało 2 358 osób.

W ramach „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa", Gminna Biblioteka Publiczna w Sławnie uzyskała dofinansowanie na „Zakup nowości wydawniczych do bibliotek publicznych". Budżet biblioteki został zasilony kwotą 4 300 zł. Były to środki finansowe Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z budżetu państwa. Operatorem Priorytetu 1 – Zakup nowości wydawniczych do bibliotek publicznych jest Biblioteka Narodowa. Uczestnictwo w tym programie daje możliwość systematycznego zakupu aktualnych wydawnictw, często poszukiwanych przez czytelników biblioteki.

Biblioteka uczestniczy i jest organizatorem wydarzeń kulturalnych. W 2020 roku zorganizowano: Zakończenie realizacji mikrograntu pn.: "Podniesienie kompetencji cyfrowych mieszkańców Gminy Sławno", Gminny konkurs plastyczny „Laurka dla mamy i taty” (online), Narodowe czytanie w bibliotece oraz Noc bibliotek w Sławnie.

Powiązania funkcjonalne oraz współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego

Stowarzyszenie Dolina Pilicy

Gmina Sławno jest członkiem: **Stowarzyszenia Dolina Pilicy**, które jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem osób fizycznych oraz osób prawnych, o celach niezarobkowych, działającym jako Lokalna Grupa Działania (LGD), mającym na celu działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich obejmujących obszary jednostek administracyjnych gmin będących jego członkami, a w szczególności[9]:

[9] Statut Stowarzyszenia Dolina Pilicy

1) Opracowanie Lokalnej Strategii Rozwoju (dalej zwanej LSR) dla obszaru gmin: Aleksandrów, Czerniewice, Inowłódz, Lubochnia, Mniszków, Opoczno, Poświętne, Rzeczyca, Sławno, Tomaszów Mazowiecki, Wielgomłyny oraz miast i gmin: Drzewica, Przedbórz, Sulejów, Wolbórz;
2) podejmowanie i wspieranie działań na rzecz realizacji LSR;
3) promocja obszarów wiejskich położonych w gminach;
4) mobilizowanie ludności do brania aktywnego udziału w procesie rozwoju ww. obszarów wiejskich;
5) upowszechnianie i wymianę informacji o lokalnych inicjatywach związanych z aktywizacją ludności na obszarach wiejskich położonych w ww. gminach;
6) działania na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego oraz przyrodniczego, w tym ekologii i ochrony środowiska;
7) upowszechnianie metod prowadzenia ekologicznego rolnictwa oraz budownictwa i planowania przestrzennego z poszanowaniem zasad ochrony środowiska;
8) działania na rzecz budowania i kształtowania świadomości społecznej oraz społeczeństwa obywatelskiego;
9) propagowanie wiedzy o Unii Europejskiej, instytucjach unijnych i ich zasadach funkcjonowania, strukturach i prawodawstwie unijnym oraz możliwościach związanych z korzystaniem ze środków unijnych;
10) inspirowanie i tworzenie form kulturowych sprzyjających całościowemu oglądowi świata i człowieka w duchu humanitaryzmu i poszanowaniu praw i wolności człowieka;
11) propagowanie czynnej rekreacji, zdrowego stylu życia w harmonii z rodziną, społeczeństwem i otaczającą przyrodą,
12) działania na rzecz propagowania i budowania idei społeczności lokalnej,
13) działania zmierzające do pobudzenia i budowania mediów lokalnych.

Gmina Sławno jest członkiem porozumienia **Polska Sieć Odnowy i Rozwoju Wsi**. Zgodnie z punktem 2 Porozumienia Partnerskiego o utworzeniu PSORW, celem jest *„stworzenie platformy współdziałania na rzecz zachowania istniejących i tworzenia nowych istotnych wartości na polskiej wsi, w szczególności w sferach: tożsamości, zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego, środowiska, rewitalizacji, zachowania dziedzictwa kulturowego oraz kształtowania przestrzeni i krajobrazu wiejskiego, a także oddolnej aktywności mieszkańców wsi*".

Gmina Sławno jest również członkiem **Klastra Energii Tomaszów Mazowiecki**. Celem nadrzędnym Klastra jest dążenie do istotnego uniezależnienia energetycznego gmin wchodzących w skład klastra od zewnętrznych źródeł dostaw energii. W ramach projektu zaplanowano m.in. budowę farm fotowoltaicznych, budowę instalacji fotowoltaicznych na obiektach gminnych, wykonanie odwiertu geotermalnego wraz z modernizacją systemu ciepłowniczego oraz budowę biogazowni rolniczej.

Miejski Obszar Funkcjonalny Tomaszów Mazowiecki - Opoczno

26 stycznia 2022 r. w Urzędzie Miasta w Tomaszowie Mazowieckim odbyło się spotkanie inauguracyjne dotyczące wspólnego opracowania i finansowania Planu Działań Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Tomaszów Mazowiecki – Opoczno do 2023 roku. Celem spotkania było podpisanie wspólnego porozumienia, w ramach którego partnerzy zadeklarowali zaangażowanie w działania integrujące samorządy, wchodzące w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Tomaszów Mazowiecki - Opoczno (MOF)

Miejski Obszar Funkcjonalny ma na celu zapewnienie zrównoważonego rozwoju samorządów, a także zwiększenie efektywności podejmowanych interwencji. MOF został ustanowiony w ramach *Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030*. Podpisane przez wszystkich partnerów porozumienie wyznacza szczegółowe cele przyszłej współpracy, m.in. promowanie partnerskiego modelu współpracy jednostek samorządu terytorialnego tworzących porozumienie, opracowanie dokumentu strategicznego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Tomaszów Mazowiecki - Opoczno do 2030 roku, zawierającego Zintegrowane Inwestycje Terytorialne, zwiększenie efektywności przedsięwzięć realizowanych przez gminy oraz skuteczna realizacja zintegrowanych projektów, odpowiadających w sposób kompleksowy na potrzeby i problemy samorządów.

Rada Gminy Sławno uchwala corocznie „Program współpracy z organizacjami pozarządowymi". Celem głównym programu jest budowanie partnerstwa pomiędzy Gminą Sławno, a organizacjami pozarządowymi, służącego rozpoznawaniu i zaspokajaniu potrzeb mieszkańców oraz wzmacnianiu aktywności społeczności lokalnej. Cele szczegółowe obejmują[10]:

- promowanie idei społeczeństwa obywatelskiego i wspomaganie rozwoju społeczności lokalnych;
- inicjowanie, wspieranie i podtrzymywanie dialogu między gminą a organizacjami pozarządowymi;
- podnoszenie skuteczności i efektywności działań w sferze zadań publicznych;
- wzmacnianie pozycji organizacji i zapewnienie im równych z innymi podmiotami szans w realizacji zadań publicznych przez wspieranie oraz powierzanie im zadań, z jednoczesnym zapewnieniem środków na ich realizację;
- uzupełnienie działań gminy Sławno w zakresie nieobjętym przez struktury samorządowe.

Powyższe cele realizowane są w formie finansowej i pozafinansowej, przy zastosowaniu podstawowych zasad współpracy: partnerstwa, pomocniczości, suwerenności stron, efektywności, uczciwej konkurencji, jawności podejmowanych działań.

Organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie uczestniczą w konsultacjach społecznych nad przedmiotowym Programem.

[10] *Raport o stanie Gminy Sławno za 2020 rok*

2.2. Zagospodarowanie przestrzenne

Powierzchnia ogólna gruntów gminy Sławno w 2020 r. stanowiła 12 931 ha. Większość obejmują grunty rolne, stanowiąc 75,62% powierzchni ogółem, co dowodzi rolniczego charakteru obszaru gminy.

Tabela 3 Struktura użytkowania gruntów w gminie Sławno w 2020 roku

Powierzchnia ogółem [ha]	Grunty rolne [ha]	Grunty leśne [ha]	Grunty zabudowane [ha]	Grunty pozostałe: drogi, tereny kolejowe, użytki kopalne, grunty pod wodami [ha]
12 931	9 778	2 565	513	453
% udział w pow.	75,62	19,84	3,97	3,50

Źródło: Geoportal województwa łódzkiego

POWIĄZANIA INFRASTRUKTURALNE I FUNKJONALNE

Podstawowymi elementami wyznaczającymi tożsamość funkcjonalno-przestrzenną są:

- udokumentowane złoża surowców;
- strefa ekonomiczna ŁSSE;
- rozwijające się zakłady produkcyjne i produkcyjno-usługowe,
- droga krajowa Nr 12,
- droga wojewódzka Nr 713;
- linie kolejowe Centralnej Magistrali Kolejowej oraz Nr 25.

W granicach gminy występują liczne udokumentowane złoża surowców mineralnych, co stanowi o potencjale rozwoju produkcji i przemysłu, w tym głównie o charakterze wydobywczym i przetwórstwa kruszywa. Miejscowość Sławno stanowi centralny gminny wielofunkcyjny ośrodek administracyjno-usługowy.

Uchwałą nr XXXVI/226/21 Rady Gminy Sławno z dnia 29 września 2021 r. Gmina Sławno wyraziła wolę przystąpienia do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Tomaszów Mazowiecki – Opoczno w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Utworzenie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Tomaszów Mazowiecki - Opoczno, ma na celu zwiększenie efektywności podejmowanych działań oraz realizację zintegrowanych projektów odpowiadających na potrzeby i problemy miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszarów funkcjonalnie z nimi powiązanych. ZIT przyczyni się do zwiększenia dostępności środków zewnętrznych z różnych programów perspektywy finansowej 2021-2027.

Obszary przestrzeni publicznej

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sławno (Sławno, 2022 r.) wyznacza obszary przestrzeni publicznej, czyli obszary o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia oraz sprzyjające nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne. Są to:

Antoniów
- miejsce integracji społecznej
- świetlica wiejska

Antoniówka
- miejsce integracji społecznej
- świetlica wiejska

Bratków
- świetlica wiejska

Celestynów
- szkoła i sala gimnastyczna
- miejsce integracji społecznej
- ogólnodostępne boisko sportowe

Dąbrówka
- ogólnodostępne boisko sportowe
- miejsce integracji społecznej

Dąbrowa
- miejsce integracji społecznej

Gawrony
- ogólnodostępne boisko sportowe
- dom ludowy
- miejsce integracji społecznej

Grążowice
- ogólnodostępne boiska sportowe
- świetlica wiejska

Grudzeń-Kolonia
- miejsce integracji społecznej

Grudzeń-Las
- miejsce integracji społecznej
- ogólnodostępne boisko sportowe

Józefów
- miejsce integracji społecznej
- ogólnodostępne boisko sportowe

Kamień
- szkoła i sala gimnastyczna
- ogólnodostępne boiska sportowe
- Ochotnicza Straż Pożarna
- dom ludowy

Kamilówka
- miejsce integracji społecznej

Kunice
- szkoła i sala gimnastyczna
- boisko sportowe ogólnodostępne
- miejsce integracji społecznej
- Ochotnicza Straż Pożarna

Kozenin
- szkoła i sala gimnastyczna
- boisko sportowe ogólnodostępne
- Ochotnicza Straż Pożarna z częścią świetlicową

Ludwinów
- ogólnodostępne boisko sportowe
- miejsce integracji społecznej

Olszowiec
- miejsce integracji społecznej
- ogólnodostępne boiska sportowe
- Ochotnicza Straż Pożarna
- dom ludowy
- Środowiskowy Dom Samopomocy

Ostrożna
- ogólnodostępne boisko sportowe
- miejsce integracji społecznej
- świetlica wiejska

Owadów
- miejsce integracji społecznej
- ogólnodostępne boisko sportowe

Popławy
- ogólnodostępne boisko sportowe
- miejsce integracji społecznej

Psary
- ogólnodostępne boiska sportowe
- miejsce integracji społecznej
- dom ludowy

Prymusowa Wola
- szkoła i sala gimnastyczna
- boisko sportowe ogólnodostępne
- miejsce integracji społecznej
- Ochotnicza Straż Pożarna z częścią świetlicową

Sepno-Radonia
- miejsce integracji społecznej

Sławno
- GEOPARK z tarasem widokowym
- plac przy kościele;
- plac przy Gminnym Ośrodku Kultury
- Centrum sportowo-rekreacyjne /skatepark, siłownia zewnętrzna, plac zabaw, wypożyczalnia sprzętu sportowego, ścieżka rowerowa „NATURA”/
- Ochotnicza Straż Pożarna z częścią świetlicową
- ogólnodostępne boisko sportowe
- szkoła i sala gimnastyczna
- sala rehabilitacyjna

Sławno-Kolonia
- miejsce integracji społecznej

Szadkowice
- szkoła i sala gimnastyczna
- boisko sportowe „Orlik”

- ogólnodostępne boisko sportowe
- Ochotnicza Straż Pożarna z częścią świetlicową

Tomaszówek
- świetlica wiejska
- ogólnodostępne boisko sportowe
- miejsce integracji społecznej

Trojanów
- świetlica wiejska

Unewel
- ogólnodostępne boisko sportowe
- miejsce integracji społecznej
- Ochotnicza Straż Pożarna

Wincentynów
- świetlica wiejska
- skansen „NIEBOWO”

Wygnanów
- świetlica wiejska

Zachorzów
- miejsce integracji społecznej
- szkoła i sala gimnastyczna
- ogólnodostępne boisko sportowe

Zachorzów-Kolonia
- miejsce integracji społecznej
- Ochotnicza Straż Pożarna z częścią świetlicową.

Położenie gminy Sławno przy głównych szlakach komunikacyjnych czyni teren gminy atrakcyjnym pod kątem lokowania inwestycji. Bliskość transeuropejskich sieci TEN-T oraz ich polskich odpowiedników jest istotna dla rozwoju lokalnej gospodarki. Rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej przyczyni się do „uprzemysłowienia” gminy. Samorząd stara się zapewnić jak najlepsze warunki nowym inwestorom. Na terenie gminy, w ramach Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (ŁSSE) utworzono Podstrefę Sławno ŁSSE o powierzchni łącznej 37,3365 ha, w tym[11]:

- Kompleks 1: Sławno – Wygnanów – 21,316 ha,
- Kompleks 2: Owadów – Nordkalk – 3,69 ha,
- Kompleks 3: Owadów – Kozenin – 12,3305 ha.

Specjalne strefy ekonomiczne stanowią skuteczny instrument przyciągania inwestycji. Do oczekiwanych oddziaływań związanych z występowaniem na terenie gminy Podstrefę Sławno ŁSSE, zaliczyć należy:

- napływ inwestycji;
- przypływ ludności;
- dostęp do rynku pracy;
- większe możliwości zatrudnienia i rozwoju zawodowego.

Zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej i osiedleńczej gminy Sławno może spowodować, że impulsy rozwojowe przyniosą konkretne korzyści gminie.

W Podstrefie Sławno ŁSSE, zainwestowały następujące podmioty gospodarcze:

- spółka Nordkalk Sp. z o.o., która jest producentem wyrobów na bazie kamienia wapiennego. Produkty te znajdują zastosowanie w drogownictwie, budownictwie, hutnictwie, przemyśle cukrowniczym, szklarskim oraz ochronie środowiska i rolnictwie;
- spółka Sławno Cerranova – producent wyrobów ceramicznych;
- BST Energetyka Tępiński S.J. w Opocznie;
- AMPEA FM Sp. z o.o.

[11] *Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Sławno – opracowane na lata 2020 - 2035*

Tereny zainwestowane przez w/w spółki, znajdujące się w ŁSSE na terenie gminy Sławno pokazano na zamieszczonej poniżej mapie.

Rysunek 5 Tereny inwestycyjne na terenie gminy Sławno, pozostające w granicach Łódzkiej Specjalnej StrefyEkonomicznej

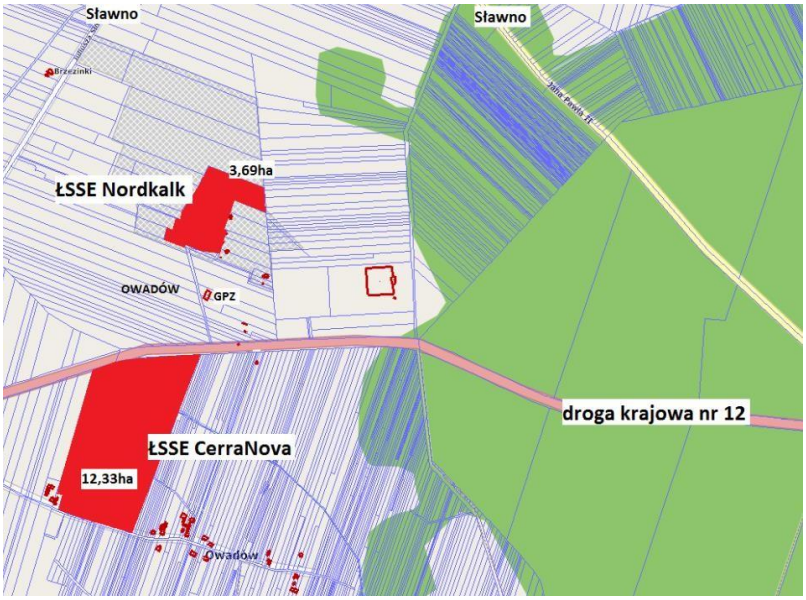

Źródło: Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Sławno – opracowane na lata 2020-2035

Rysunek 6 Tereny wolne (do zainwestowania) przeznaczone pod zabudowę przemysłową w ramach ŁSSE, zlokalizowane na terenie Gminy Sławno

1- teren inwestycyjny prywatny o powierzchni ok. 9,5 ha

2- teren inwestycyjny prywatny o powierzchni ok. 10,26 ha

3 - teren inwestycyjny stanowiący własność Gminy Sławno - powierzchnia ok. 5,1 ha

Źródło: Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Sławno – opracowane na lata 2020-2035

W bezpośrednim sąsiedztwie ŁSSE, znajdują się również tereny wyłączone z produkcji rolnej, z przeznaczeniem na tereny przemysłowe (na poniższej mapie oznaczone czerwoną przerywaną linią). Łączna powierzchnia tych terenów wynosi ok. 50,81 ha.

Rysunek 7 Tereny wyłączone z produkcji rolniczej w gminie Sławno, w sąsiedztwie ŁSSE

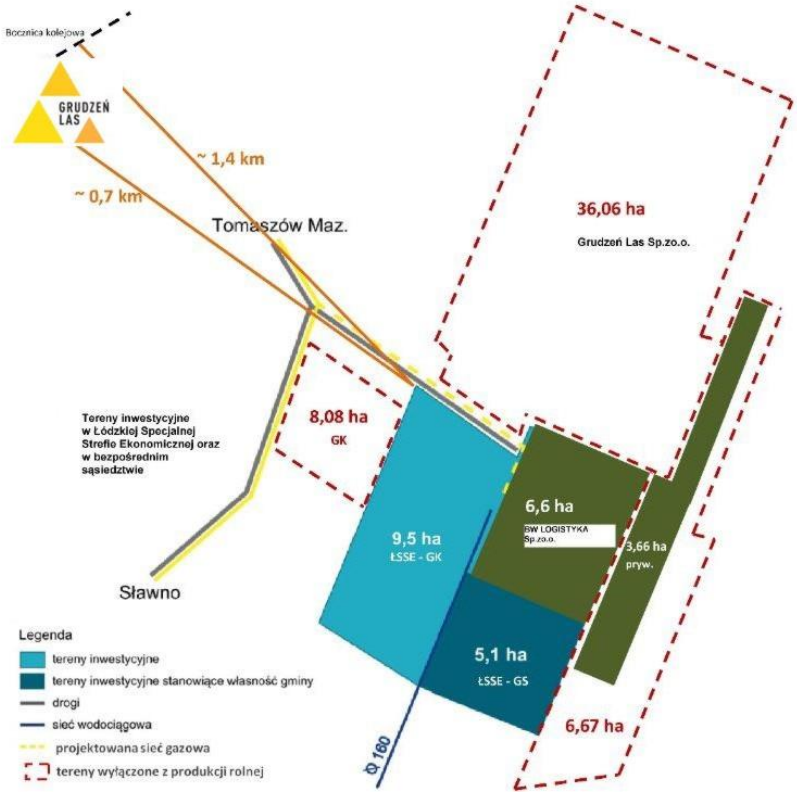

Źródło: *Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Sławno – opracowane na lata 2020-2035*

STUDIUM I PLANY MIEJSCOWE – STOPIEŃ POKRYCIA OBSZARU GMINY I STRUKTURA PRZEZNACZENIA TERENÓW[12]

Według Raportu o stanie Gminy Sławno, na koniec 2020 r. miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego objęte było około 2,36% powierzchni gminy.

Na obszarze gminy Sławno obowiązują plany miejscowe zatwierdzone uchwałami wg poniższego wykazu:

Tabela 4 Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obowiązujące na terenie gminy Sławno

Lp.	Uchwała	Teren objęty planem
1.	XXXI/181/2001 z dnia 28 sierpnia 2001 r.	Owadów - kopalnia
2.	XXXI/182/2001 z dnia 28 sierpnia 2001 r.	Sepno-Radonia - zwałowisko
3.	XXXI/183/2001 z dnia 28 sierpnia 2001 r.	Unewel – Zachód - kopalnia „Biała Góra”
4.	XLIV/254/2002 z dnia 30 września 2002 r.	Sepno-Radonia - kopalnia
5.	XLIV/255/2002 z dnia 30 września 2002 r.	Grążowice – tereny mieszkaniowe
6.	XXXVIII/229/2002 z dnia 29 marca 2002 r.	Sławno-Kolonia - kopalnia
7.	VIII/68/2003 z dnia 29 lipca 2003 r	Grudzeń-Las - bocznica kolejowa, studnia głębinowa
8.	XI/92/2003 z dnia 12 grudnia 2003 r.	Teren i obszar górniczy „Grudzeń-Las” – Zwałowisko 1 i 2
9.	XXV/177/05 z dnia 29 kwietnia 2005 r.	Obszar górniczy „Grudzeń-Las”

Źródło: *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sławno*

[12] *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sławno*

Powyższe miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego funkcjonują więc obecnie jako jedyne akty prawa miejscowego w zakresie planowania przestrzennego i stanowią podstawę do wydawania wypisów i zaświadczeń o przeznaczeniu i zagospodarowaniu terenów objętych opracowaniami.
W miarę pojawiających się potrzeb, Gmina będzie podejmować działania związane ze zwiększeniem udziału terenów objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

STRUKTURA OSADNICZA

Obecnie gmina ma charakter rolniczy i także jej zabudowa podporządkowana jest funkcjom rolniczym. Przeważają tu więc zagrody o typologii komplementarnej z typologią gospodarstwa rolniczego (hodowla, produkcja specjalistyczna etc.) W ostatnich latach, szczególnie przy głównych szlakach komunikacji kołowej, powstaje coraz więcej obiektów o charakterze podmiejskim, składających się z budynku mieszkalnego - jednorodzinnego i ewentualnie wolnostojącego garażu samochodowego. Wpływ na to ma przede wszystkim zbywanie starych gospodarstw osobom zatrudnionym w II i III sektorze zatrudnienia, podziały nieruchomości rolniczych i przekształcanie ich w tereny ofertowe dla zabudowy mieszkaniowej oraz dostępność tanich projektów „katalogowych". Trend ten zmienia charakter większości miejscowości.

Dodatkowo poszerzająca się oferta terenów inwestycyjnych bezpośrednio skomunikowanych z drogą krajową Nr 12 oraz terenów rozwojowych Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, powoduje wzrost zainteresowania inwestorów z sektora produkcyjnego. Nowopowstające zakłady produkcyjne i obiekty usługowo-handlowe, zmieniają charakter zagospodarowania terenów przyległych do drogi krajowej. Wymuszają one również powstawanie nowej infrastruktury oraz usług z zakresu hotelarstwa i gastronomii. Jednoznaczna ocena stanu ładu przestrzennego jest praktycznie niemożliwa. Z jednej strony poprawia się stan substancji kubaturowej, infrastruktura techniczna (a w tym szczególnie drogi, chodniki, ogrodzenia etc.) oraz estetyka układów przestrzennych; – z drugiej zaś strony wielorodność substancji kubaturowych i przypadkowość ich przestrzennego rozmieszczenia, powodują w wielu przypadkach odczucie narastającego chaosu. Wpływają na to również (wydawane w trybie przepisów rozdziału V ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym) decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego i decyzje o ustaleniu warunków zabudowy, jak również brak możliwości „blokowania" poprzez władztwo planistyczne gminy niektórych zamierzeń inwestycyjnych (np. lokalizowanie nowych budynków mieszkalnych w trasowaniu przebiegu drogi ekspresowej S-12).
Na obszarze gminy występują budynki w zasadzie nieprzekraczające wysokości 10,0 m n.p.m. (z wyjątkiem zabudowy produkcyjnej oraz obiektów infrastrukturalnych, takich jak wieże telefonii komórkowej, elektrownie wiatrowe i słupy EE). Dlatego utrzymanie tej skali zabudowy staje się ważnym zadaniem polityki przestrzennej gminy w zakresie kształtowania ładu przestrzennego.
Na obszarze gminy nie występują tereny budownictwa mieszkaniowego - wielorodzinnego, z wyjątkiem miejscowości Grudzeń-Las z 45 mieszkaniami w blokach mieszkalnych[13].

[13] *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sławno*

REWITALIZACJA (OBSZAR ZDEGRADOWANY, OBSZAR REWITALIZACJI, ZAŁOŻENIA I PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE)

Według zapisów *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sławno*, na obszarze gminy nie wyznacza się obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji, lub remediacji, a także obszarów zdegradowanych.

OBSZARY INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM[14]

Ze względu na charakter i przeważający typ zabudowy na obszarze gminy nie wyznacza się obszarów, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego z wyjątkiem oczyszczalni ścieków i systemu kanalizacji gminnej oraz stacji GPZ i linii wysokiego napięcia. Pozostałe inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym realizowane będą w oparciu o art. 6 ustawy o gospodarce nieruchomościami w sukcesywnie uchwalanych MPZP dla poszczególnych terenów gminy Sławno.

OBSZARY INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM[15]

Zgodnie z obowiązującym Planem zagospodarowania przestrzennego Województwa Łódzkiego, przyjętym Uchwałą Nr LV/679/18 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 sierpnia 2018 roku, na obszarze Gminy Sławno wskazano następujące inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- Elektryfikacja odcinka linii nr 25 Tomaszów Maz. – Opoczno w ramach zadania "Rewitalizacja i modernizacja linii kolejowych na terenie województwa łódzkiego m.in. Linia kolejowa nr 25 na odcinku Łódź – Opoczno – Etap I" – terytorializacja wskazuje m.in. gminę Sławno;
- Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 713 na odcinku Andrespol – Ujazd oraz Tomaszów Mazowiecki – Januszewice wraz z przejściem przez Tomaszów Mazowiecki.

2.2.1. Infrastruktura techniczna

Infrastrukturą techniczną nazywa się zbiór różnego rodzaju urządzeń i obiektów o charakterze publicznym, niezbędnych do poprawnego funkcjonowania gospodarki narodowej oraz społeczeństwa na określonym terytorium[16]. Stan i poziom nowoczesności infrastruktury warunkują zatem możliwości rozwoju danego obszaru oraz poziom życia społeczeństwa zamieszkującego go. W ramach

[14] *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sławno*
[15] ~~*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sławno*~~ *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego 2030+*
[16] „*Znaczenie infrastruktury komunalnej dla rozwoju lokalnego i regionalnego – przykład województwa łódzkiego*" Katedra Zagospodarowania Środowiska i Polityki Przestrzennej, Uniwersytet Łódzki, dr Bartosz Bartosiewicz – prezentacja, www.rpo.lodzkie.pl

infrastruktury technicznej wyróżnia się infrastrukturę: transportu, energetyczną, wodnokanalizacyjną, związaną z gospodarką odpadami oraz infrastrukturę łączności.

INFRASTRUKTURA TRANSPORTU

Drogi

Zewnętrzny układ komunikacyjny gminy oparty jest na osi, którą stanowią dwie istniejące drogi o znaczeniu ponadlokalnym - droga krajowa Nr 12 oraz droga wojewódzka Nr 713. Do ważnych arterii komunikacyjnych należą również odcinki dróg powiatowych przebiegające z północnej na południową stronę drogi krajowej oraz z zachodniej na wschodnią stronę drogi wojewódzkiej i stanowiące połączenie pomiędzy drogami DK74, DK12 i DW713. Pozostałe układy mają charakter lokalny. Sieć infrastrukturalna w zakresie drogownictwa na obszarze gminy przedstawia się następująco:

- Droga krajowa Nr 12 – droga krajowa klasy GP (ruchu głównego przyspieszonego) biegnąca równoleżnikowo przez obszar Polski od granicy z Niemcami w Łęknicy do granicy z Ukrainą w Dorohusku-Berdyszczach.
- Droga wojewódzka Nr 713 (DW713) - droga wojewódzka relacji Łódź - Opoczno, przebiegająca przez: Andrespol, Rokiciny, Ujazd, Tomaszów Mazowiecki.
- Drogi powiatowe:

Tabela 5 Drogi powiatowe w gminie Sławno

Lp.	Nr drogi	Przebieg drogi	Długość całkowita	Długość o nawierzchni twardej	Średnia szerokość jezdni	Klasa drogi
1.	4329E	Twarda – Sławno - Prymusowa Wola	12,251	12,251	5,8	G
2.	3101E	Sławno – Szadkowice – Bukowiec - Międzybórz	7,985	7,985	5	Z
3.	1501E	Dąbrowa n. Czarną – Wójcin - Mniszków - Grudzeń	0,85	0,85	5	Z
4.	3127E	Kozenin - Grudzeń	5,46	2,9	4,5	L
5.	3119E	Kozenin - Kłopotów	2,45	2,45	5	Z
6.	3118E	Prymusowa Wola – Paradyż – Skórkowice - Sulborowice	5,51	5,51	6	G
7.	3121E	Prymusowa Wola - Zachorzów	2,209	2,209	5	L
8.	3122E	Psary – Zachorzów - Kliny	5,906	5,906	5	Z
		Razem	**42,621**	**40,061**		

Źródło*: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sławno*

- drogi gminne:

Tabela 6 Drogi gminne

Lp.	Nr drogi	Przebieg drogi	Długość całkowita	Długość o nawierzchni twardej	Długość o nawierzchni gruntowej	Klasa drogi
1.	107104E	(Zajączków) gr. Gminy Mniszków – Olszowiec	1, 00	1,00	0.00	L
2.	107105E	(Syski) gr. Gm. Mniszków – Sepno-Radonia – Sławno	5, 30	5,30	0.00	L
3.	107113E	(Stok) gr. Gm. Mniszków – Nowa Wieś – Popławy – Janków	3, 70	3,70	0.00	L
6.	107352E	Wincentynów – Kamień – Bratków – Olszewice – Unewel	10, 30	8,343	1.957	L

Lp.	Nr drogi	Przebieg drogi	Długość całkowita	Długość o nawierzchni twardej	Długość o nawierzchni gruntowej	Klasa drogi
7.	107353E	Kamień – Trojanów	2, 20	0,235	1.965	L
8.	107354E	Kunice – Prymusowa Wola	7, 00	4,80	2,10	L
9.	107355E	Ostrożna – Antoniówka	2, 30	2,30	0.00	L
10.	107356E	Dąbrówka - Kunice – Sławno Kościelne – Sławno	3, 60	2,10	1,50	L
11.	107357E	Sławno – dr. Gm. Nr 107354 E (Benignów)	3, 20	0,80	2,40	L
12.	107358E	Zachorzów – gr. Gm. Paradyż (Grzymałów)	1, 70	0,95	0.75	L
13.	107359E	Zachorzów-Kolonia – gr. Gm. Białaczów (Wąglany)	1, 10	0,864	0.236	L
14.	107360E	Grudzeń-Kolonia – Antoninów	5, 91	5,4245	0.4855	L
15.	107361E	(Kol. Jawor) dr. kraj. Nr 12 – gr. Gm. Mniszków (Stok)	0, 30	0,3	0.00	L
16.	107312E	Kozenin – Sławno	2, 54	2,54	0.00	L
17.	107313E	Gawrony – (dr. gm. Nr 107154 E) – Benignów – Grążowice	2, 70	2,54	0.00	L
18.	107314E	Dr. pow. Nr 3118 E – Dąbrowa	0, 95	0,95	0.00	L
19.	107315E	Józefów od dr. pow. Nr 3122E	1,1	0,85	0,25	L
20.	107316E	Kozenin od dr. krajowej Nr 12	1,1	0,50	0,6	L
21.	107317E	Prymusowa Wola - Podchojny	1,35	0,21	1,14	L
22.	107318E	Prymusowa Wola w kier. lasu	1,87	0,80	1,07	L
		Razem	**65,52**	**51.07**	**14,45**	

Źródło: *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sławno*

– drogi zakładowe i inne:

Droga zakładowa relacji Grudzeń-Kolonia – Syski – gmina Mniszków, która jest udostępniona dla ruchu publicznego.

Do dróg gminnych, Rady Gminy Sławno uchwałą nr XXXV/223/21 z dnia 21 sierpnia 2021 roku zalicza się:

– drogę zlokalizowana na działkach nr 750/1, 750/2 w obrębie Antoniów;
– drogę zlokalizowana na działce nr 803 w obrębie Antoniówka;
– drogę zlokalizowana na działce nr 808 w obrębie Antoniówka;
– drogę zlokalizowana na działce nr 799 w obrębie Antoniówka;
– drogę zlokalizowana na działce nr 513 w obrębie Dąbrówka;
– drogę zlokalizowana na działce nr 725 w obrębie Dąbrówka;
– drogę zlokalizowana na działce nr 303/4 w obrębie Dąbrówka;
– drogę zlokalizowana na działce nr 696 w obrębie Kamień;
– drogę zlokalizowana na działce nr 983/2 w obrębie Kamień;
– drogę zlokalizowana na działce nr 244/4, 246/1, 245/2 w obrębie Kunice;
– drogę zlokalizowana na działce nr 143 w obrębie Kunice;
– drogę zlokalizowana na działce nr 1073 w obrębie Kunice;
– drogę zlokalizowana na działce nr 704, 702/2 w obrębie Ostrożna;
– drogę zlokalizowana na działce nr 705/2 w obrębie Ostrożna;

- drogę zlokalizowana na działce nr 137/2 w obrębie Owadów;
- drogę zlokalizowana na działce nr 1197, 312/2 w obrębie Janków Psary;
- drogę zlokalizowana na działce nr 466/1 w obrębie Sławno;
- drogę zlokalizowana na działce nr 858/2 w obrębie Sławno;
- drogę zlokalizowana na działce nr 237 w obrębie Tomaszówek;
- drogę zlokalizowana na działce nr 205 w obrębie Trojanów;

Do najważniejszych zadań w zakresie drogownictwa zalicza się modernizację drogi wojewódzkiej, dróg powiatowych i gminnych, przebudowę drogi krajowej Nr 12 oraz rozpoczęcie przygotowania realizacji drogi ekspresowej S-12. Ważną inwestycją drogową w kontekście planów realizacji drogi ekspresowej S-74 jest również budowa drogi od miejscowości Olszowiec do projektowanego węzła drogi S-74.

Według „*Raportu o stanie Gminy Sławno za 2020 rok*", długość dróg gminnych wynosiła 176,305 km, w tym z nawierzchnią bitumiczną – 74,498 km, nawierzchnia tłuczniową - 5,000 km i nawierzchnią gruntową - 96,807 km.

Brak jest infrastruktury sprzyjającej rozwojowi elektromobilności w gminie.

Ścieżki rowerowe (drogi dla rowerów)

Według *Raportu o stanie Gminy Sławno za 2020 rok*, długość ścieżek pieszo – rowerowych w gminie wynosi 3,125 km.

Kolej

Przez obszar gminy przebiegają dwie linie kolejowe PKP:

- Linia kolejowa Nr 25 relacji Tomaszów Mazowiecki – Skarżysko Kamienna (od której prowadzi bocznica kolejowa do istniejącego zakładu „Grudzeń-Las");
- Linia kolejowa Centralnej Magistrali Kolejowej (CMK E-65) relacji Grodzisk Mazowiecki – Zawiercie.

Tereny, przez które przebiegają linie kolejowe zostały uznane za tereny zamknięte, zastrzeżone ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa.

Kierunki i polityka gminy w zakresie rozwoju infrastruktury kolejowej zgodnie z ustaleniami aktualizacji „*Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego*" zakłada modernizację CMK i jej dostosowanie do prędkości 250 km/h oraz realizacja połączenia Kolei Dużych Prędkości z Łodzi do CMK poprzez modernizację linii kolejowej Nr 25 na odcinku Gałkówek-Opoczno wraz z dobudową łącznicy Słomianka – Opoczno Południe[17].

INFRASTRUKTURA ENERGETYCZNA

[17] *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sławno*

Energia elektryczna[18]

Zaopatrzenie w energię jest podstawowym czynnikiem niezbędnym dla egzystencji ludności, jednak użytkowanie energii wywiera największy szkodliwy wpływ na środowisko spośród wszystkich rodzajów aktywności człowieka na Ziemi. Jest to wynikiem zarówno ogromnej ilości użytkowanej energii, jak i istoty przemian energetycznych, którym energia musi być poddawana w celu dostosowania do potrzeb odbiorców.

Zaopatrzenie terenu gminy Sławno w energię elektryczną odbywa się z krajowego systemu elektroenergetycznego. Gmina leży w zasięgu działania Spółki Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. (PSE S.A.). Operatorem systemu dystrybucyjnego działającym w zasięgu terytorialnym gminy Sławno jest PGE Dystrybucja S.A. Oddział Łódź, wchodząca w skład Grupy Energetycznej – PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.

Zgodnie z informacjami PSE S.A. z siedzibą w miejscowości Konstancin Jeziorna (pismo znak: DE-DSW-DUW-WFW.071.390.2019.2 z dnia 27 sierpnia 2019 r.), na obszarze gminy Sławno nie istnieją i nie są planowane urządzenia sieci przesyłowej będące własnością Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A. z siedzibą w Konstancinie – Jeziornie.

Na terenie gminy Sławno znajduje się stacja 110/15 kV „Sławno" zlokalizowana w miejscowości Owadów. Stacja ta zasilana jest napowietrznymi liniami 110 kV „Sławno – Ceramika (Opoczno)" i „Sławno – Stawowice". Ponadto przez teren gminy przebiega napowietrzana linia 110 kV „Tomaszów 2 – Opoczno".

Dostawa energii elektrycznej dla odbiorców z terenu gminy Sławno odbywa się za pośrednictwem linii magistralnych 15 kV:

- Sławno – Januszewice;
- Sławno – Mniszków;
- Sławno – Grudzeń-Las;
- Sławno – Hydrofornia;
- Sławno – Vinderen,

wyprowadzonych ze stacji 110/15 kV „Sławno" zlokalizowanej w miejscowości Owadów;

- Ceramika - Gawrony,

wyprowadzonej ze stacji 110/15 kV „Ceramika" zlokalizowanej przy ul. Przemysłowej w Opocznie;

- Opoczno - Kraśnica,

wyprowadzonych ze stacji 110/15 kV „Opoczno" zlokalizowanej przy ul. Inowłodzkiej w Opocznie.

Przez obszar gminy przebiegają linie średniego napięcia (SN), które w ok. 90% są liniami napowietrznymi. Przy modernizacjach i rozbudowie sieci średniego napięcia standardem staje się stosowanie sieci kablowej oraz sieci napowietrznej izolowanej, których zaletą jest znacznie mniejsza awaryjność i zwiększone bezpieczeństwo dostaw energii elektrycznej.

[18] *Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Sławno – opracowane na lata 2020 - 2035*

Sieć terenowa 15 kV wyposażona jest w lokalne stacje transformatorowe 15/0,4 kV. Na terenie gminy Sławno znajdują się 83 stacje transformatorowe 15/0,4 kV. W większości są to stacje słupowe. Ze stacji tych energia doprowadzana jest dalej liniami niskiego napięcia napowietrznymi i kablowymi. Nieliczni odbiorcy zasilani są bezpośrednio liniami średniego napięcia. Lokalizacja stacji, a także moc znamionowa transformatorów jest ściśle powiązana z zapotrzebowaniem energii elektrycznej na danym obszarze.

Sieć rozdzielcza niskiego napięcia (nn) 0,4 kV jest siecią bezpośrednio zasilającą odbiorców komunalno-bytowych (gospodarstwa domowe oraz obiekty gminne), sektor handlu i usług oraz niewielkich odbiorców branży produkcyjnej. Sieć nn wykonana jest w większości w technologii napowietrznej.

Podstawowe cele gminy Sławno w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną:

- zapewnienie ciągłości dostaw energii elektrycznej o właściwych parametrach do wszystkich miejscowości w gminie - koordynacja działań Samorządu lokalnego z Operatorem Sieci Dystrybucyjnej, zaangażowanie w planowanie energetyczne;
- doprowadzenie sieci energetycznej do terenów przewidzianych pod inwestycje (budownictwo mieszkaniowe, działalność gospodarczą, rekreację itp.) według *„Studium uwarunkowań…”* i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- dążenie do wykorzystania lokalnych możliwości odnawialnych źródeł w produkcji energii elektrycznej (np. poprzez opracowanie systemu zachęt dla przedsięwzięć prywatnych);
- rozbudowa oświetlenia dróg i przestrzeni publicznych na obszarach rozwijającego się budownictwa mieszkaniowego.

Ciepłownictwo

Na terenie Gminy Sławno nie funkcjonują scentralizowane systemy ogrzewania (nie istnieją zakłady produkujące ciepło oraz jednostki zajmujące się dystrybucją ciepła). Z ekonomicznego punktu widzenia wprowadzanie zbiorczych (scentralizowanych) systemów ciepłowniczych opłacalne jest w obszarach charakteryzujących się wysoką gęstością cieplną, tj. w obszarach o zwartej zabudowie mieszkaniowej. Aktualnie potrzeby cieplne pokrywane są za pomocą rozproszonych lokalnych źródeł ciepła. Z takich źródeł ciepła korzystają odbiorcy w zabudowie wielorodzinnej, obiekty użyteczności publicznej oraz zakłady przemysłowe. Z indywidualnych źródeł ciepła wbudowanych u poszczególnych odbiorców korzysta przede wszystkim budownictwo jednorodzinne.

Podstawowym nośnikiem energii pierwotnej dla ogrzewania budynków mieszkalnych i obiektów zlokalizowanych na terenie gminy, z uwagi na dostępność oraz możliwości finansowe mieszkańców, jest paliwo stałe, przede wszystkim węgiel kamienny w połączeniu z biomasą. W niewielkim stopniu do ogrzewania pomieszczeń wykorzystywany jest gaz ziemny. Zamiana paliwa na inne niż węgiel kamienny w zabudowie prywatnej, ze względu na koszty inwestycyjne obejmujące modernizację kotłowni i wymianę kotłów, jak i cenę paliwa, jest aktualnie rzadko stosowana. Większość budynków w gminie to budynki wolnostojące, jednorodzinne. Nieznaczny jest udział budynków wielorodzinnych. Bloki mieszkalne wielorodzinne w miejscowości Grudzeń-Las. Występująca na przeważającym terenie

niska gęstość cieplna ze względów technicznych uniemożliwia wprowadzenie zdalaczynnych systemów ciepłowniczych, a z ekonomicznego punktu widzenia wyklucza zasadność ich istnienia.

Zaopatrzenie w gaz[19]

Zaopatrzenie gminy Sławno w gaz realizowane jest głównie z sieci przewodowej oraz uzupełniająco w oparciu o butle napełniane gazem płynnym. Obecnie dostęp do sieci gazowniczej posiadają miejscowości: Antoninów, Antoniówka, Bratków, Celestynów, Dąbrowa, Dąbrówka, Gawrony, Grążowice, Grudzeń-Kolonia, Grudzeń-Las, Kamień, Kamilówka, Kozenin, Kunice, Ludwinów, Olszowiec, Ostrożna, Owadów, Popławy, Prymusowa Wola, Psary, Sepno-Radonia, Sławno, Sławno-Kolonia, Szadkowice, Tomaszówek, Trojanów, Unewel, Wincentynów, Wygnanów, Zachorzów, Zachorzów-Kolonia. Odbiorcy gazu na terenie gminy zasilani są z sieci gazowej średniego ciśnienia. Redukcja do niskiego ciśnienia gazu (wymaganego w miejscu dostawy dla odbiorcy) następuje na indywidualnych układach redukcyjno-pomiarowych zlokalizowanych u odbiorców na przyłączach gazowych.

Przez terytorium gminy Sławno przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia DN 250 relacji Paradyż – Opoczno, który stanowi odgałęzienie od gazociągu wysokiego ciśnienia DN 350 relacji Końskie – Piotrków Trybunalski.

Podstawowe kierunki działań Samorządu gminy w zakresie zaopatrzenia w gaz ziemny to:

- monitoring zapotrzebowania na inwestycje rozbudowy sieci gazowej;
- wspieranie działań w kierunku rozbudowy infrastruktury gazowniczej.

Odnawialne Źródła Energii[20] (OZE)

Rozwój odnawialnych źródeł energii – alternatywnym rozwiązaniem w sytuacji stale rosnących cen energii jest modernizacja istniejących źródeł ciepła w kierunku zastosowania nowoczesnych rozwiązań na bazie odnawialnych źródeł energii.

Zgodnie z art. 2. pkt 22 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (tj.: Dz. U. 2020 poz. 261 ze zm.), pod pojęciem odnawialne źródło energii (OZE) rozumie się: *odnawialne, niekopalne źródła energii obejmujące energię wiatru, energię promieniowania słonecznego, energię aerotermalną, energię geotermalną, energię hydrotermalną, hydroenergię, energie fal, prądów i pływów morskich, energię otrzymywaną z biomasy, biogazu, biogazu rolniczego oraz z biopłynów.*

Możliwe do zastosowania w obiektach gminnych OZE to: kotłownie na biomasę i instalacje słoneczne.

<u>Hydroenergetyka</u>

Obszar gminy Sławno położony jest w obrębie zlewni Pilicy, a południowo – zachodnia część gminy znajduje się również w obszarze zlewni bezpośredniej Zbiornika Sulejowskiego. Główną rzeką gminy jest Słomianka będąca prawobrzeżnym dopływem Pilicy. Na południe od miejscowości Owadów ma swoje źródła ciek Pogorzelec. W ogólnej ocenie na terenie gminy Sławno możliwości wykorzystania

[19] *Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Sławno – opracowane na lata 2020-2035*

[20] *Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Sławno – opracowane na lata 2020 - 2035*

energii istniejących zasobów wód powierzchniowych są mocno ograniczone. Aktualnie na terenie gminy Sławno nie funkcjonują elektrownie wodne, brak również planów inwestycyjnych w tym obszarze.

Energia wiatru

Z ogólnej mapy pokazującej krajowe zasoby energii wiatru wynika, że gmina Sławno znajduje się w strefie III, określanej jako „korzystna", tj. w strefie, która posiada dobre warunki do wykorzystania wiatru jako źródła czystej energii. Przynależność terenu do tej strefy energetycznej stanowi o potencjalnych możliwościach efektywnej pracy siłowni wiatrowej. Dodatkowo przy wyznaczaniu wydajności energetycznej siłowni wiatrowych należy rozpoznać wszelkie lokalne czynniki, które mogą nie sprzyjać tego typu przedsięwzięciom (np. rodzaj i ukształtowanie terenu oraz stopień zabudowy). Rozkład prędkości wiatru zależeć będzie od lokalnych warunków topograficznych, gdyż brak swobodnego przepływu wiatru wydatnie ogranicza pracę wirnika, jeśli jest on instalowany na stosunkowo niskich wysokościach (np. wieżach o wysokości do 12m).

Na terenie gminy Sławno w miejscowości Sławno-Kolonia znajduje się elektrownia wiatrowa o mocy 1600 kW.

Wykorzystywanie energii wiatru sprowadzać się może również do tzw. małej energetyki autonomicznej – mikroinstalacji o mocy do kilkunastu kW wytwarzających energię na potrzeby własne wytwórcy (gospodarstwa domowego, przedsiębiorstwa, oświetlenia hybrydowego etc.).

Energia słoneczna

Według rejonizacji obszaru Polski pod względem możliwości wykorzystania energii słonecznej, cały teren gminy znajduje się w rejonie RIII (rejon centralny). Uśredniony potencjał energii promieniowania słonecznego w ciągu roku dla tego rejonu wynosi ok. 985 kWh/m^2. W podziale na okres letni i zimowy potencjał energetyczny promieniowania słonecznego wynosi odpowiednio: ok. 785 kWh/m^2 i 200 kWh/m^2. Rzeczywiste wartości nasłonecznienia zależą także od uwarunkowań lokalnych i mogą odbiegać od podanych dla danego regionu wartości średnich. Z ogólnie dostępnych danych wynika, że liczba godzin z bezpośrednio widoczną tarczą słoneczną tzw. usłonecznienie kształtuje się na poziomie 1400 godzin i jest to wartość wysoka. Ilości energii możliwej do pozyskania są wystarczające dla konwersji fototermicznej za pomocą kolektorów i systemów solarnych.

Najłatwiej dostępnym źródłem energii odnawialnej są panele słoneczne, popularne zarówno w gospodarstwach domowych jak i wśród firm. Według informacji Urzędu Gminy w Sławnie, dla 3 budynków użyteczności publicznej, zlokalizowanych w miejscowościach: Zachorzów, Kozenin, Owadów, Sławno i Antoninów pracują instalacje fotowoltaiczne o łącznej mocy 16,15 kW. Brak jest jednak informacji na temat ilości i rodzaju instalacji solarnych zamontowanych na prywatnych posesjach. Można przypuszczać, że istniejące instalacje w przewadze służą do wspomagania systemów przygotowujących ciepłą wodę użytkową.

Zakłada się, że w związku z rosnącym zainteresowaniem społecznym, wykorzystanie energii słonecznej za pomocą kolektorów słonecznych czy ogniw fotowoltaicznych będzie mieć charakter wzrostowy. Sprzyjają temu warunki nasłonecznienia oraz sytuacja ogólnokrajowa, gdzie pozyskiwanie energii słonecznej do celów energetycznych jest coraz bardziej rozpowszechniane również za pomocą wsparcia finansowego (np. preferencyjne kredytowanie, dotacje).

Aktualnie na terenie gminy planowana jest budowa kolejnych instalacji wykorzystujących energię słońca. Podstawowe informacje zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 7 Planowane instalacje fotowoltaiczne w gminie Sławno

Lp.	Rodzaj inwestycji	Moc instalacji	Lokalizacja	
			Nr działki	Obręb ewidencyjny
1.	Instalacja fotowoltaiczna wraz z infrastrukturą towarzyszącą	do 0,5 MW	244/1, 243/3, 245	Dąbrowa gm. Sławno
2.	Instalacja fotowoltaiczna wraz z infrastrukturą towarzyszącą	do 0,5 MW	324, 325, 326, 327/2	Dąbrowa gm. Sławno
3.	Instalacja fotowoltaiczna wraz z infrastrukturą towarzyszącą	do 0,5MW	224, 225, 226	Dąbrowa gm. Sławno
4.	Instalacja fotowoltaiczna wraz z infrastrukturą towarzyszącą	do 1,0 MW	363, 364, 365, 366/3, 367/1	Zachorzów-Kolonia gm. Sławno
5.	Instalacja fotowoltaiczna wraz z infrastrukturą towarzyszącą	do 1,0 MW	363, 364, 365, 366/4, 367/1	Zachorzów-Kolonia gm. Sławno
6.	Instalacja fotowoltaiczna wraz z infrastrukturą towarzyszącą	do 1,9 MW	449, 450, 451, 452	Kozenin gm. Sławno
7.	Instalacja fotowoltaiczna wraz z infrastrukturą towarzyszącą	do 1,0 MW	547/1, 548/1	Wygnanów gm. Sławno
8.	Instalacja fotowoltaiczna wraz z infrastrukturą towarzyszącą	do 1,0 MW	787	Olszowiec gm. Sławno
9.	Instalacja fotowoltaiczna wraz z infrastrukturą towarzyszącą	do 0,95 MW	449, 450, 451, 452	Kozenin gm. Sławno
10.	Instalacja fotowoltaiczna wraz z infrastrukturą towarzyszącą	do 0,95 MW	449, 450, 451, 452	Kozenin gm. Sławno
11.	Instalacja fotowoltaiczna wraz z infrastrukturą towarzyszącą	do 1,0 MW	547/1, 548/1	Wygnanów gm. Sławno
12.	Instalacja fotowoltaiczna wraz z infrastrukturą towarzyszącą	do 1,0 MW	363, 364, 365, 366/3, 367/1	Zachorzów-Kolonia gm. Sławno
13.	Instalacja fotowoltaiczna wraz z infrastrukturą towarzyszącą	do 1,0 MW	363, 364, 365, 366/3, 366/4, 367/1	Zachorzów-Kolonia gm. Sławno
14.	Instalacja fotowoltaiczna wraz z infrastrukturą towarzyszącą	do 5,0 MW	4	Grążowice gm. Sławno
15.	Instalacja fotowoltaiczna wraz z infrastrukturą towarzyszącą	do 1 MW	257/2	Dąbrówka gm. Sławno
16.	Instalacja fotowoltaiczna wraz z infrastrukturą towarzyszącą	do 1 MW	259	Dąbrówka gm. Sławno
17.	Instalacja fotowoltaiczna wraz z infrastrukturą towarzyszącą	do 2,0 MW	97, 98	Kunice gm. Sławno
18.	Instalacja fotowoltaiczna wraz z infrastrukturą towarzyszącą	do 2,0 MW	81, 82, 83, 84	Kunice gm. Sławno
19.	Instalacja fotowoltaiczna wraz z infrastrukturą towarzyszącą	do 2,5 MW	516/1, 517, 519	Kozenin gm. Sławno
20.	Instalacja fotowoltaiczna wraz z infrastrukturą towarzyszącą	do 1 MW	535, 560/1	Wygnanów gm. Sławno

Źródło: dane z rejestrów wydanych decyzji o warunkach zabudowy

Ciepło geotermalne

Obecny stan rozpoznania wód geotermalnych na terenie gminy Sławno nie jest wystarczający dla określenia opłacalności inwestycji związanych z budową ciepłowni geotermalnych na jej obszarze. Ewentualne inwestycje wymagają oszacowania potencjału energii wód geotermalnych za pomocą próbnych odwiertów.

Alternatywą dla dużych systemów energetyki geotermalnej mogą być inne rozwiązania wykorzystujące energię skumulowaną w gruncie, m.in. pompy ciepła (płytka geotermia).

Biogaz

Kluczowym parametrem decydującym o zasadności realizacji instalacji biogazowej (stabilność pracy i efektywność ekonomiczną) jest możliwość pozyskania lokalnie wybranych odpadów produkcji rolnej (substratów) do produkcji metanu. Część terenów gminy Sławno charakteryzuje typowo rolnicze zagospodarowanie, jednak z uwagi na niewielką koncentrację oraz brak wyraźnej specjalizacji w produkcji typowo zwierzęcej możliwości pozyskania wystarczającej ilości odpadów rolniczych są ograniczone. Oprócz biomasy z odchodów zwierzęcych do produkcji biogazu rolniczego można wykorzystać odpady roślinne, odpadki z przetwórstwa rolno-spożywczego (np. z przemysłu mięsnego), odpady komunalne. Obecnie w Gminie Sławno nie planuje się inwestycji obejmującej budowę biogazowi. Należy zakładać, że możliwości rozwoju biogazowi na tym terenie będą ograniczone.

Biomasa

Gmina Sławno należy do obszarów o niskiej lesistości. Ok. 19,84% powierzchni gminy zajmują lasy. Potencjalne źródło energii w tej grupie biomasy stanowi przede wszystkim drewno pochodzące z czyszczenia lasu, drewno opałowe produkowane celowo oraz drewno z sadów (z corocznych wiosennych prześwietleń drzew oraz likwidacji starych zadrzewień). Potencjał zasobów energii możliwej do uzyskania z odpadów drzewnych jest trudny do oszacowania i obarczony znacznym błędem. Występujące na obszarze gminy surowce, tj. odpadki drewniane, trociny, rolniczy produkt energetyczny: słoma, siano, darń, zepsute ziarno, odpady z pielęgnacji sadów mogą mieć zastosowanie do produkcji ciepła, tzn. mogą być spalane w sposób efektywny energetycznie. Obecnie biomasa znajduje zastosowanie w paleniskach domowych.

INFRASTRUKTURA WODNOKANALIZACYJNA

Przedmiotem działalności Samorządowego Zakładu Komunalnego w Sławnie jest wykonywanie zadań własnych gminy oraz zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców gminy Sławno w zakresie zaopatrywania ludzi w wodę i odprowadzania ścieków.

Główne źródło zaopatrzenia w wodę ludności i przemysłu na terenie gminy Sławno stanowią wody podziemne. Gmina zwodociągowana jest w 100 %. Gmina, do zbiorowego zaopatrzenia korzysta z ujęć wody zlokalizowanych w Owadowie – Brzezinkach, Sepnie-Radonii i Grudzeń-Lesie. Ujmowane wody ze studni są bardzo dobrej jakości, nie wymagają uzdatniania. Pobór wody odbywa się w oparciu o pozwolenia wodnoprawne. Lokalne ujęcia wody, na potrzeby własne posiada również Kopalnia Piasków Kwarcowych „Grudzeń-Las". Część zasobów wodnych dystrybuowanych na terenie gminy pochodzi z ujęcia zlokalizowanego na terenie gminy Opoczno.

Według Raportu o stanie Gminy Sławno, długość czynnej zbiorczej sieci wodociągowej na dzień 01.01.2020 roku wynosiła 126,551 km, natomiast na dzień 31.12.2020 roku wynosiła 126,881 km. W roku 2020 została wybudowana sieć wodociągowa w miejscowości Gawrony o długości 330 mb. Dostęp do sieci wodociągowej w gminie posiada 100% mieszkańców. W 2020 roku zostało na terenie gminy Sławno usuniętych 31 awarii wodociągowych.

Długość czynnej sieci kanalizacji sanitarnej na dzień 01.01.2020 roku wynosiła 97,94 km, natomiast na dzień 31.12.2020 roku długość sieci kanalizacyjnej wynosiła 98,86 km.

W 2020 roku zostało usuniętych 11 awarii na sieci kanalizacji sanitarnej zlokalizowanej na terenie gminy Sławno.

Tabela 8 Zestawienie miejscowości z siecią wodociągową i siecią kanalizacji sanitarnej położonych na terenie Gminy Sławno

Lp.	Miejscowości z siecią wodociągową	Miejscowości z siecią kanalizacji sanitarnej	Miejscowości w części posiadające sieć kanalizacji sanitarnej	Miejscowości bez sieci kanalizacji sanitarnej
1.	Antoninów	Antoninów	Antoniówka	Dąbrowa
2.	Antoniówka	Bratków	Kunice	Gawrony
3.	Bratków	Dąbrówka	Psary	Grążowice
4.	Celestynów	Grudzeń-Las	Prymusowa Wola	Józefów
5.	Dąbrowa	Kamień	Grudzeń-Kolonia	Ludwinów
6.	Dąbrówka	Kamilówka		Olszowiec
7.	Gawrony	Kozenin		Sepno-Radonia
8.	Grążowice	Ostrożna		Popławy
9.	Grudzeń-Las	Owadów		
10.	Grudzeń-Kolonia	Sławno		
11.	Józefów	Sławno-Kolonia		
12.	Kamień	Szadkowice		
13.	Kamilówka	Trojanów		
14.	Kozenin	Tomaszówek		
15.	Kunice	Unewel Olszewice		
16.	Ludwinów	Wincentynów		
17.	Olszowiec	Wygnanów		
18.	Ostrożna	Zachorzów		
19.	Owadów	Zachorzów-Kolonia		
20.	Popławy	Celestynów		
21.	Psary			
22.	Prymusowa Wola			
23.	Sepno-Radonia			
24.	Sławno			
25.	Sławno-Kolonia			
26.	Szadkowice			
27.	Trojanów			
28.	Tomaszówek			
29.	Unewel Olszewice			
30.	Wincentynów			
31.	Wygnanów			
32.	Zachorzów			
33.	Zachorzów-Kolonia			

Źródło: *Raport o stanie Gminy Sławno za 2020 rok*

Według danych GUS, na dzień 31.12.2020 r. w gminie funkcjonowały 743 zbiorniki bezodpływowe (szamba) oraz 28 przydomowych oczyszczalni ścieków.

Na terenie Gminy Sławno funkcjonują dwie oczyszczalnie ścieków w miejscowościach: Trojanów i Zachorzów-Kolonia.

INFRASTRUKTURA ZWIĄZANA Z GOSPODARKĄ ODPADAMI

Na terenie gminy Sławno głównym źródłem wytwarzania odpadów komunalnych są gospodarstwa domowe oraz obiekty infrastruktury typu handel, usługi, zakłady rzemieślnicze, szkolnictwo i inne.

Źródłami powstawania odpadów na terenie gminy są przede wszystkim: gospodarstwa domowe, obiekty użyteczności publicznej oraz sektor gospodarczy - zakłady produkcyjno-usługowo-handlowe.

Gospodarka odpadami z sektora komunalno-bytowego prowadzona jest w ramach zbiórki odpadów stałych zmieszanych oraz selektywnej zbiórki odpadów, które gromadzone są w przeznaczonych do tego celu pojemnikach. Zgodnie z Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Sławno, selektywnemu zbieraniu i odbieraniu z terenu nieruchomości podlegają następujące frakcje odpadów komunalnych: papier, metale, tworzywa sztuczne, szkło, odpady opakowaniowe wielomateriałowe, bioodpady.

Odpady z terenu gminy odbierane są przez uprawnioną firmę wyłonioną w drodze przetargu i wywożone na składowisko odpadów poza teren gminy. Charakterystyczne dla obszarów wiejskich jest indywidualne segregowanie odpadów z przeznaczeniem na kompost oraz do spalania w warunkach domowych. W Sławnie-Kolonii na terenie Gminnego Składowiska Odpadów Komunalnych (składowisko zostało zamknięte) działa punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, gdzie mieszkańcy gminy mogą oddawać m.in.: zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyte opony, przeterminowane leki, zużyte baterie i akumulatory. Szczegółowy katalog odpadów, jakie mieszkańcy gminy mogą przekazywać do PSZOK zawiera wspomniany Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Sławno.

Wg danych z zamieszczonych w „*Raporcie o stanie Gminy Sławno za 2020 rok*” w 2020 roku z terenu gminy Sławno od właścicieli nieruchomości zamieszkałych zostały odebrane następujące ilości n/w odpadów komunalnych:

Tabela 9 Ilość odpadów komunalnych odebranych w 2020 roku od właścicieli nieruchomości na obszarze gminy Sławno

Lp.	Rodzaj odpadu	Ilość Mg w 2020 roku
1.	Zmieszane odpady komunalne	619,94
2.	Opakowania z papieru i tektury	141,56
3.	Opakowania ze szkła	181,02
4.	Opakowania z tworzyw sztucznych	77,06
5.	Odpady ulegające biodegradacji	8,5
6.	Odpady wielkogabarytowe	93,74
7.	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	3,86
8.	Zużyte opony	15,38
9.	Leki	0,024
Razem		1141,084

Źródło: *Raport o stanie Gminy Sławno za 2020 rok*

W gminie wzrasta liczba selektywnie zebranych odpadów komunalnych, na dzień 1 stycznia 2020 roku na 1 mieszkańca gminy przypadało 56,80 kg selektywnie zebranych odpadów komunalnych oraz 97,17 kg zmieszanych odpadów komunalnych, natomiast na dzień 31 grudnia 2020 roku na 1 mieszkańca przypadało 74,15 kg selektywnie zebranych odpadów komunalnych i 88,21 kg zmieszanych odpadów komunalnych.

W 2020 roku w gminie zlikwidowano 1 dzikie składowisko odpadów na gruntach miejscowości Sławno-Kolonia. Z 88 gospodarstw rolnych z terenu gminy odebrane zostało 36,689 Mg odpadów z folii rolniczych, siatki i sznurka do owijania balotów, opakowań po nawozach i typu Big-Bag.

Gospodarka odpadami niebezpiecznymi

Na trenie gminy Sławno funkcjonuje *„Program usuwania azbestu z terenu Gminy Sławno”.* Realizując założenia programu w 2020 roku, w ramach zadania pod nazwą **„**Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Sławno w 2020 roku” odebrano azbest z 53 posesji w ilości 146,992 Mg.

INFRASTRUKTURA ŁĄCZNOŚCI[21]

Wzrost zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne rodzi potrzebę budowy dalszych połączeń między abonentami, a centralami telefonicznymi w gminie oraz modernizację tych central z zastosowaniem techniki cyfrowej dla uzyskania niezbędnej pojemności numerycznej.

Na obszarze opracowania funkcjonują światłowody:

- międzymiastowej relacji Tomaszów Maz. – Opoczno
- linia światłowodowa Piotrków Tryb. – Sulejów – Opoczno

Na terenie gminy trwa realizacja trzeciego etapu Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa /POPC3/ wspierającego budowę sieci światłowodowej w lokalizacjach, gdzie usługi te nie były wcześniej dostępne. Powstająca w ramach POPC3 sieć światłowodowa budowana jest w technologii Fiber-To-The-Home (światłowód do domu), która w 100% opiera się na kablach światłowodowych doprowadzanych bezpośrednio do domu lub mieszkania. Dzięki temu mieszkańcy uzyskają dostęp do niezawodnych usług światłowodowych (Internet, telewizja w jakości 4K). Co więcej, infrastruktura będzie miała charakter otwarty – oznacza to, że swoje usługi będą mogli oferować na niej różni dostawcy telekomunikacyjni.[22]

W Owadowie, Kamieniu i Olszowcu znajdują się wieże (stacje bazowe) telefonii komórkowej. Planowane jest stworzenie nowych punktów stacji bazowych w Prymusowej Woli i w Kamieniu. Na terenie urzędu, jednostek organizacyjnych oraz szkół występują sieci informatyczne. Na terenie gminy działa także firma oferująca usługi w zakresie szerokopasmowego Internetu, której maszty przekaźnikowe znajdują się w: Sławnie, Celestynowie, Kozeninie, Zachorzowie-Kolonii oraz Olszowcu. Widoczny jest również znaczny wzrost komputeryzacji wśród mieszkańców.

2.2.2. Własność nieruchomości

Gmina Sławno jest właścicielem wszystkich obiektów użyteczności publicznej, gdzie prowadzi działalność publiczną.

[21] *Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 - 2022*
[22] http://www.ugslawno.pl/pl/content/realizacja-programu-operacyjnego-polska-cyfrowa-etap-iii

2.2.3. Stan obiektów dziedzictwa kulturowego

„Do rejestru zabytków wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru zabytków, a także jego nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna (art. 8, 9 pkt. 1, 2).”[23]

Na obszarze gminy z uwagi na stosunkowo bogatą historię, znajduje się szereg obiektów zabytkowych. Najważniejsze zabytki architektoniczne to kościół pod wezwaniem św. Geroncjusza z 1852 r. w Sławnie (obecnie pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny) oraz kościół pw. św. Michała Archanioła w Zachorzowie z 1785 r. Na terenie gminy znajdują się zabytkowe parki usytuowane w obrębie dawnych założeń dworskich. Takich parków jest pięć, dwa z nich wpisane są do wojewódzkiego rejestru zabytków. W Prymusowej Woli z pocz. XVIII w. w układzie dworsko-folwarcznym i w Sławnie z poł. XIX w. w układzie dworsko-parkowym. Od pewnego czasu pozostałe trzy obiekty położone w miejscowościach Kunice i Dąbrówka również zostały objęte opieką konserwatorską[24].

Według rejestru i wojewódzkiej ewidencji zabytków prowadzonej przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Łodzi na terenie gminy Sławno występują następujące zabytki wpisane do rejestru:

Tabela 10 Zabytki wpisane do Rejestru i wojewódzkiej ewidencji zabytków

gmina	miejscowość	ulica	nr	nazwa obiektu	datacja	nr rejestru	data wpisu do rejestru
Sławno	Gawrony	droga gminna, przy posesji 27		Kapliczka rzym.-kat.	1925 r.		
Sławno	Grążowice		34	Młyn wodny	1930 r.		
Sławno	Kunice	teren cmentarza		Kaplica cmentarna	kon. XIX w.		
Sławno	Kunice		67	Cmentarz rzymsko-katolicki przykościelny	poł. XIX w.		
Sławno	Kunice		67	Kościół parafialny rzymsko-katolicki p.w. św. Wawrzyńca	1925-1930 r.		
Sławno	Kunice		67	Plebania przy kościele par. pw. Św. Wawrzyńca	1930 r.		
Sławno	Kunice			Cmentarz rzymsko-katolicki	poł. XIX w.		
Sławno	Kunice			Park	kon. XIX w.		
Sławno	Modrzew-Dąbrówka			Park	kon. XIX w.		
Sławno	Prymusowa Wola		45	Dom drewniany	XIX/XX w.		
Sławno	Prymusowa Wola		60	Dwór	1763-1800 r.	781	30.05.1972
Sławno	Prymusowa Wola		60	Kuźnia w zespole dworsko-folwarcznym	2 poł. XIX w.		

[23] Narodowy Instytut Dziedzictwa www.nid.pl
[24] Gmina Sławno wczoraj i dziś. Wybór i opracowanie – Jan Łuczkowski

gmina	miejscowość	ulica	nr	nazwa obiektu	datacja	nr rejestru	data wpisu do rejestru
Sławno	Prymusowa Wola		60	Oficyna w zespole dworsko-folwarcznym	2 poł. XIX w		
Sławno	Prymusowa Wola		60	Park dworski	pocz. XVIII w.	781	30.05.1972
Sławno	Prymusowa Wola		60	Spichlerz w zespole dworsko-folwarczny	1 poł. XIX w.	781	30.05.1972
Sławno	Prymusowa Wola		60	Zespół dworski w zespole dworsko-folwarczny	1700-1900 r.	781	30.05.1972
Sławno	Psary		53	Dom drewniany	XIX/XX w.		
Sławno	Sławno	Jana Pawła II	34	Dom drewniany	XIX/XX w.		
Sławno	Sławno	Plac Kościelny	8	Plebania przy kościele par. pw. Wniebowzięcia NMP	kon. XIX w.		
Sławno	Sławno		96	Park	poł. XIX w.	325	31.08.1983
Sławno	Sławno		99	Cmentarz rzymsko-katolicki przykościelny	pocz. XIX w.		
Sławno	Sławno		99	Dzwonnica kościoła par. p.w. Wniebowzięcia NMP	3 ćw. XIX w.		
Sławno	Sławno		99	Kościół parafialny rzymsko-katolicki p.w. Wniebowzięcia NMP	1825 r.	629	28.10.1971
Sławno	Sławno			Cmentarz rzymsko-katolicki z kwaterami z I wojny	przed 1844 r.		
Sławno	Szadkowice		19	Stacja PKP	XIX/XX w.		
Sławno	Szadkowice		46	Dróżniczówka	XIX/XX w.		
Sławno	Unewel			Park	XIX w.		
Sławno	Zachorzów	droga Opoczno-Zachorzów		Kapliczka św. Jana Nepomucena	kon. XIX w.		
Sławno	Zachorzów		46	Dom drewniany	XIX/XX w.		
Sławno	Zachorzów		74	Kaplica rzymsko-katolicka ob. kościół p.w. Michała Archanioła	1785 r.	782	30.05.1972

Źródło: Rejestr i wojewódzka ewidencja zabytków z podziałem na powiaty (www.wuoz-lodz.p, odsłona z dnia 22.02.2022)

2.2.4. Uwarunkowania ochrony środowiska

Na terenie Gminy istnieją niewielkie fragmenty obszarów podlegających ochronie prawnej. Gmina prowadzi projekty mające na celu chronienie środowiska naturalnego jako dobra wspólnego mieszkańców gminy. Do takich projektów należy między innymi realizacja „*Programu Usuwania Azbestu z terenu gminy Sławno*", przyjętego uchwałą Nr XXX/210/13 Rady Gminy Sławno w dniu 28 marca 2013 roku, a także projekty realizowane we współpracy z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi oraz współfinansowane ze środków unijnych w ramach RPO WŁ oraz PROW, np.:

- Oczyszczalnia ścieków w miejscowości Zachorzów-Kolonia wraz z siecią kanalizacji sanitarnej i przyłączami – ETAP I A

- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z infrastrukturą towarzyszącą w miejscowościach Zachorzów-Kolonia, Zachorzów – ETAP 1B
- Uzbrojenie terenów w miejscowości Kozenin – Gmina Sławno pod potrzeby inwestycji MŚP
- Budowa sieci kanalizacyjnej z przyłączami w miejscowościach: Zachorzów, Prymusowa Wola, Grążowice oraz sieci wodociągowej z przyłączem w miejscowości Kunice
- Budowa sieci kanalizacyjnej z przyłączami w miejscowościach Celestynów i Grudzeń-Kolonia oraz sieci wodociągowej z przyłączami w miejscowości Gawrony
- Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Sławno – etap I /Kozenin, Kamilówka, Prymusowa Wola, Grążowice (osiedle)/
- Termomodernizacja dwóch budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Sławno
- Wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych do rozwoju gospodarki turystycznej w Gminie Sławno
- Budowa oświetlenia publicznego z wykorzystaniem urządzeń energooszczędnych i ekologicznych na terenie GS
- Budowa oświetlenia publicznego z wykorzystaniem urządzeń energooszczędnych i ekologicznych na terenie GS ETAP II
- Termomodernizacja trzech bloków mieszkalnych na osiedlu Grudzeń-Las
- Budowa oświetlenia publicznego z wykorzystaniem urządzeń energooszczędnych i ekologicznych na terenie Gminy Sławno w miejscowościach: Antoninów, Szadkowice, Kunice i Gawrony
- Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Sławno w 2014 roku
- Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Sławno w 2015 roku
- Zakup ciągnika rolniczego i komunalnego wozu asenizacyjnego do konserwacji i utrzymania sieci kanalizacyjnych

Ochrona środowiska uwzględniona została również w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sławno ze* zmianami wprowadzonymi w studium uchwałą nr XLII/256/22 Rady Gminy Sławno z dnia 26 stycznia 2022 r oraz w *Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Sławno na lata 2015-2020.*

2.3. Sfera społeczna

2.3.1. Sytuacja demograficzna i społeczna na danym obszarze

Gmina Sławno należy do województwa łódzkiego, powiatu opoczyńskiego, zamieszkuje ją 10,12% ludności powiatu, stanowi ona około 12,43% powierzchni powiatu. Gmina Sławno pod względem liczby mieszkańców jest największą z gmin wiejskich powiatu opoczyńskiego.

LICZBA LUDNOŚCI

Zgodnie z danymi GUS, na dzień 31.12.2020 r. liczba ludności zamieszkałej na obszarze gminy Sławno wyniosła 7 645 osób (ostatnie dostępne dane statystyczne). Poziom liczby zarejestrowanych mężczyzn oraz kobiet w gminie jest podobny, z niewielką przewagą mężczyzn - o 9 osób. Na przestrzeni badanych lat liczba osób zamieszkujących gminę zwiększyła się o 101 osób. Wśród kobiet odnotowujemy wzrost o 41 osób, natomiast wśród mężczyzn o 60 osób. W roku 2020 kobiety stanowiły 49,94 % ogółu ludności.

Tabela 11 Stan ludności na obszarze gminy Sławno w latach 2010 – 2020

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	7 544	7 546	7 531	7 538	7 584	7 554	7 610	7 640	7 672	7 627	7 645
mężczyźni	3 767	3 789	3 767	3 758	3 770	3 758	3 789	3 803	3 828	3 831	3 827
kobiety	3 777	3 757	3 764	3 780	3 814	3 796	3 821	3 837	3 844	3 796	3 818

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych

W analizowanych latach obserwujemy skokowy wzrost liczby mieszkańców gminy. W roku 2018 liczba mieszkańców była najwyższa i wynosiła 7 672 osoby. Na przestrzeni badanych lat 2010 – 2020 najniższy poziom liczby mieszkańców odnotowano w 2012 roku – 7 531 osób. W roku 2020 liczba mieszkańców wynosi 7 645 osób, jest to o 18 osób więcej w porównaniu z rokiem poprzednim.

Wykres 1. Liczba mieszkańców w gminie Sławno w latach 2010 – 2020

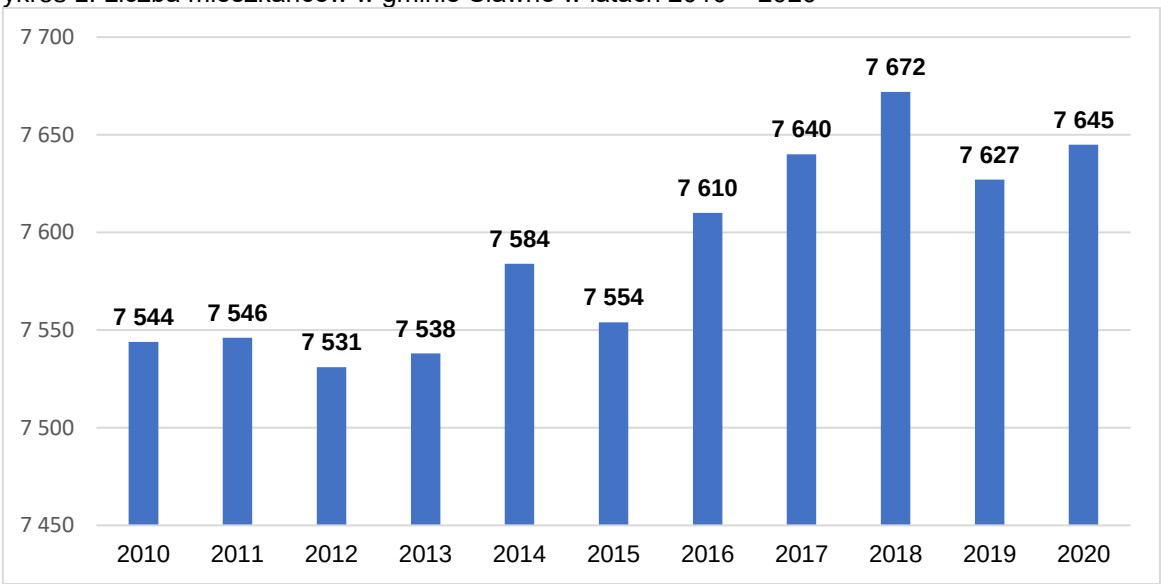

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Wykres 2 Ludność gminy Sławno w podziale na płeć w latach 2010-2020

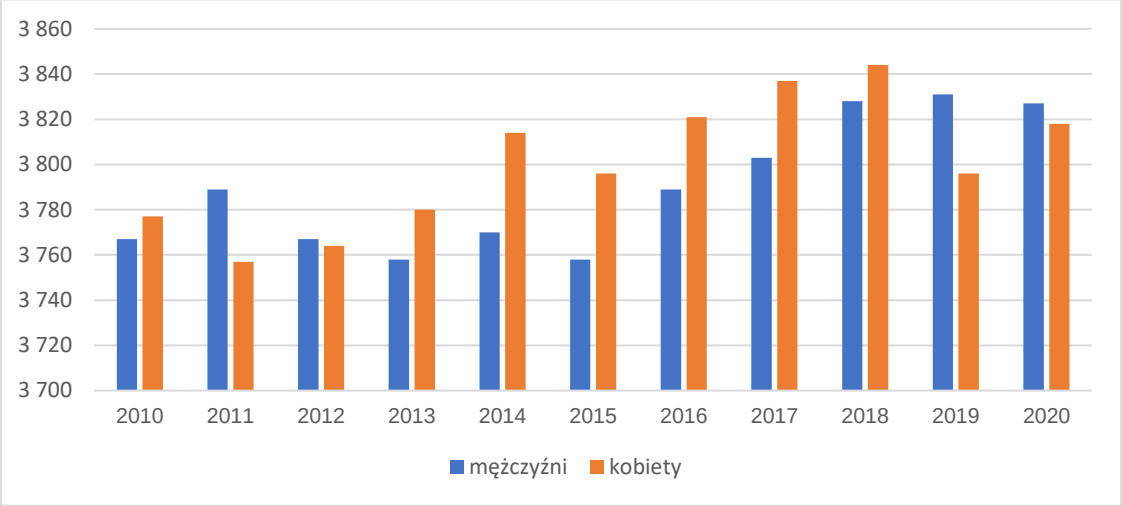

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Gmina Sławno pod względem ilości mieszkańców to jedna z większych gmin wśród analizowanych JST i jest największą gminą wiejską powiatu opoczyńskiego. Więcej mieszkańców odnotowują gminy miejsko – wiejskie Opoczno i Drzewica, a z powiatu tomaszowskiego gmina wiejska Tomaszów Mazowiecki.

Wykres 3 Liczba ludności w 2020 roku – analiza porównawcza

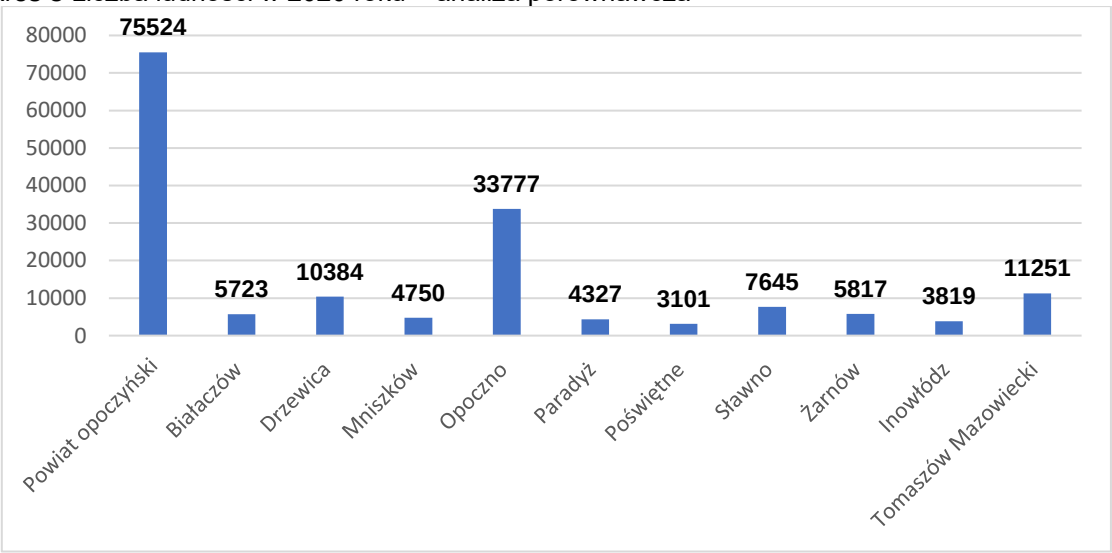

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Tabela 12 Dynamika liczby ludności w latach 2010 - 2020 - analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Białaczów	6 044	6 038	5 944	5 936	5 897	5 853	5 845	5 820	5 802	5 767	5 723
Drzewica (gm. miejsko – wiejska)	10 975	10 919	10 845	10 815	10 766	10 725	10 649	10 559	10 487	10 424	10 384
Mniszków	4 762	4 718	4 728	4 705	4 700	4 737	4 730	4 760	4 771	4 770	4 750
Opoczno (gm. miejsko – wiejska)	35 539	35 435	35 314	35 199	34 999	34 842	34 666	34 607	34 353	34 108	33 777
Paradyż	4 466	4 458	4 453	4 432	4 468	4 470	4 440	4 423	4 415	4 354	4 327
Poświętne	3 324	3 311	3 316	3 313	3 267	3 237	3 239	3 197	3 176	3 148	3 101
Sławno	**7 544**	**7 546**	**7 531**	**7 538**	**7 584**	**7 554**	**7 610**	**7 640**	**7 672**	**7 627**	**7 645**

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Żarnów	6 156	6 097	6 103	6 119	6 090	6 039	6 024	5 978	5 947	5 908	5 817
powiat opoczyński	**78 810**	**78 522**	**78 234**	**78 057**	**77 771**	**77 457**	**77 203**	**76 984**	**76 623**	**76 106**	**75 524**
Inowłódz	3 929	3 924	3 921	3 900	3 872	3 861	3 828	3 819	3 829	3 825	3 819
Tomaszów Mazowiecki (gm. wiejska)	10 485	10 562	10 651	10 772	10 773	10 845	10 945	11 068	11 182	11 224	11 251
województwo łódzkie	2 542 436	2 533 681	2 524 651	2 513 093	2 504 136	2 493 603	2 485 323	2 476 315	2 466 322	2 454 779	2 437 970

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Największy wzrost liczby ludności w latach 2010 - 2020 wśród analizowanych JST występuje w gminie wiejskiej Tomaszów Mazowiecki 766 osób (7,31%), następnie w gminie wiejskiej Sławno 101 osób (1,34%). Gmina Sławno jako jedyna gmina w powiecie opoczyńskim odnotowuje dodatni przyrost liczby ludności. Pozostałe gminy powiatu opoczyńskiego odnotowują spadek:

- gmina miejsko - wiejska Opoczno – 1762 osoby (-4,96%),
- gmina miejsko – wiejska Drzewica – 591 osób (-5,38%),
- gmina wiejska Żarnów – 339 osób (-5,51%),
- gmina wiejska Białaczów – 321 osób (-5,31%),
- gmina wiejska Poświętne – 223 osoby (- 6,71%),
- gmina wiejska Paradyż – 139 osób (-3,11%),
- gmina wiejska Mniszków – 12 osób (-0,25%),

oraz sąsiadująca z gminą Sławno gmina wiejska z powiatu tomaszowskiego Inowłódz, spadek (-110) osób (-2,80%).

Na zmianę liczby mieszkańców wpływ mają wysokość przyrostu naturalnego (różnica między liczbą urodzeń i zgonów) oraz saldo migracji (różnica między napływem ludności na dany teren i odpływem z niego).

PRZYROST NATURALNY

W latach poddanych analizie, przyrost naturalny w gminie Sławno jest zmienny, wartości dodatnie przeplatają się z wartościami ujemnymi. Wartości ujemne występowały w latach 2012 - 2013, 2015 roku oraz w latach 2019 - 2020. Pozostałe lata przedstawiają dodatni przyrost naturalny, z najwyższą wartością w roku 2016 na poziomie 3,31 na 1000 ludności.

Tabela 13 Przyrost naturalny, urodzenia, zgony na terenie gminy Sławno (stan w dniu 31XII)

Na 1000 ludności:	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
urodzenia żywe	14,34	12,21	13,53	11,20	10,87	10,95	12,31	11,95	11,88	10,71	11,54
zgony	11,42	10,62	14,46	12,40	10,21	14,51	9,00	11,55	11,88	11,89	14,95
przyrost naturalny	2,92	1,59	-0,93	-1,20	0,66	-3,56	3,31	0,39	0,00	-1,18	-3,41

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Wykres poniżej przestawia różnicę pomiędzy liczba urodzeń żywych a zgonów w latach 2010 - 2020.

Wykres 2 Przyrost naturalny ludności w gminie Sławno w latach 2010 – 2020

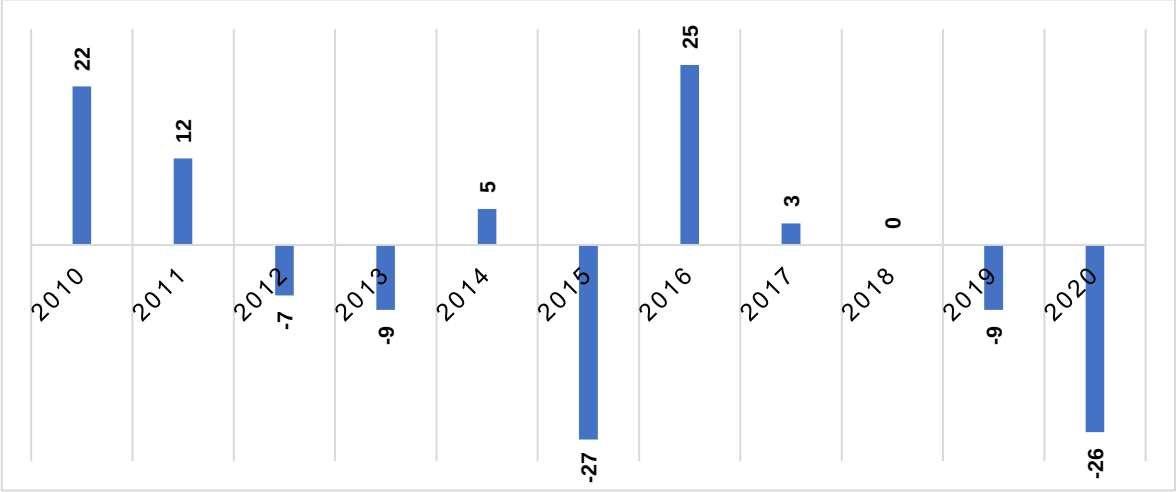

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Najniższy przyrost naturalny w gminie Sławno wystąpił w roku 2015 (-27 osób) oraz w 2020 roku (-26 osób), natomiast najwyższy osiągnął wartość (+25) osób w 2016 roku.

W analizie porównawczej w latach 2010 – 2020 przyrost naturalny, w większości analizowanych JST był przeważnie ujemny. Wyjątki stanowiły gminy: Opoczno, Paradyż i Tomaszów Mazowiecki, gdzie przeważały wartości dodatnie. Gmina Sławno na przestrzeni 11 badanych lat 5 razy odnotowała dodatni przyrost naturalny, natomiast gmina Mniszków jedynie 2 razy. Gminy: Białaczów, Drzewica, Poświętne, Żarnów i Inowłódz, nie odnotowały w żadnym z analizowanych lat dodatniego przyrostu naturalnego. W tabeli poniżej kolorem niebieskim oznaczono wartości dodatnie przyrostu naturalnego.

Tabela 14 Przyrost naturalny w gminach ościennych, powiecie opoczyńskim, województwie łódzkim w latach 2010 – 2020 – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Białaczów	-31	-19	-31	-27	-26	-44	-45	-31	-27	-40	-44
Drzewica	-20	-28	-3	-33	-18	-34	-17	-45	-29	-55	-51
Mniszków	-9	-32	-12	-22	-23	-3	-1	-6	6	7	-13
Opoczno	127	21	18	20	8	13	35	59	-10	8	-141
Paradyż	10	1	4	-9	28	-23	3	5	12	-15	-32
Poświętne	-4	-5	-4	-10	-13	0	-9	-36	-14	-20	-49
Sławno	**22**	**12**	**-7**	**-9**	**5**	**-27**	**25**	**3**	**0**	**-9**	**-26**
Żarnów	-25	-39	-48	-36	0	-30	-33	-49	-49	-42	-94
powiat opoczyński	70	-89	-83	-126	-39	-148	-42	-100	-111	-166	-450
Inowłódz	-19	-14	-31	-37	-33	-18	-23	-31	-14	-14	-33
Tomaszów Mazowiecki	17	4	19	-23	-5	2	7	35	8	-17	-22
województwo łódzkie	**-5 695**	**-6 864**	**-7 501**	**-8 831**	**-7 023**	**-9 012**	**-7 419**	**-7 390**	**-8 572**	**-8 965**	**-14 916**

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Przyrost naturalny dla całego powiatu opoczyńskiego w latach 2011 - 2020 jest ujemny z najwyższymi wartościami w roku 2020 (-450) osób. Rok 2020 to początek pandemii w Polsce, w Europie niewątpliwe na tak duży ujemny przyrost naturalny ma wysoka liczba zgonów z powodu wirusa Sars - CoV-2 oraz chorób współistniejących.

Ostatnie najbardziej aktualne dane GUS za rok 2020 pokazują, że sytuacja ulega pogorszeniu. Gmina Sławno odnotowuje ujemny przyrost naturalny o wartości (-26 osób). Wśród badanych JST najniższy wynik przypada na gminę miejsko - wiejską Opoczno (-141) osób oraz gminę Żarnów (-94) osób. Żadna z analizowanych gmin w 2020 roku nie odnotowała dodatniego przyrostu naturalnego.
Ujemny przyrost naturalny w gminie Sławno nie jest zatem cechą wyjątkową gminy i dotyczy całego powiatu opoczyńskiego oraz gmin sąsiadujących, jest również charakterystyczny dla całego województwa łódzkiego

MIGRACJE

Czułym miernikiem zmian sytuacji społeczno-gospodarczej jest migracja. Ludzie osiedlają się na terenach, których perspektywy rozwojowe postrzegają z optymizmem, natomiast spontaniczna emigracja z danego terenu jest zawsze sygnałem zagrożenia zapaścią rozwojową.

Migracje ludności są bardzo istotnym czynnikiem wpływającym na liczbę i strukturę ludności danego regionu. *„Migracjami (lub wędrówkami) ludności nazywamy całokształt przemieszczeń prowadzących do stałej lub okresowej zmiany miejsca zamieszkania osób. Migracje uważa się za najważniejszy przejaw przestrzennej mobilności ludności”.*[25]

Tabela 11 Saldo migracji w gminie Sławno w latach 2010-2020

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
saldo migracji gminnych wewnętrznych (ogółem)	-5	-11	-4	2	16	bd	24	17	26	-39	27
saldo migracji zagranicznych (ogółem)	0	1	0	1	2	bd	3	3	0	5	2

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych *bd- brak danych*

Wartość salda migracji wewnętrznych w latach 2010 – 2012 oraz 2019 przyjmowała wartości ujemne. Największy spadek salda odnotowano w roku 2019 (-39), a największy przyrost w roku 2020 (+27). Wartość salda migracji zagranicznych w latach 2010, 2012, 2018 przyjmuje wartości zerowe. W pozostałych latach wartości wahają się od 1 do 5 osób.

[25] Definicja zaczerpnięta z „Materiałów dydaktycznych Zakładu Demografii i Gerontologii Społecznej UŁ” www.demografia.uni.lodz.pl

Wykres 3 Saldo migracji w gminie Sławno w latach 2010 – 2020

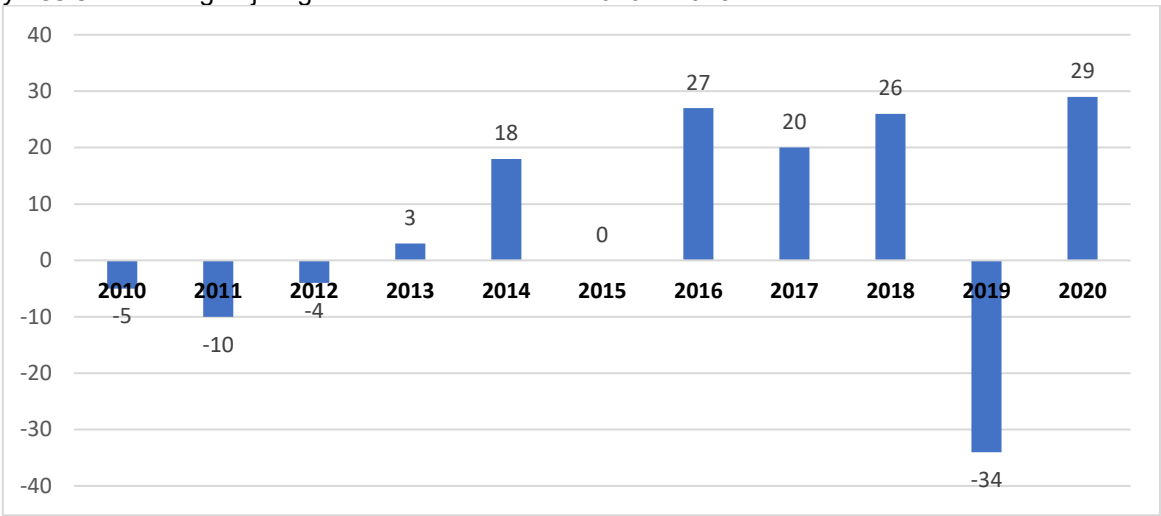

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Saldo migracji w ostatnich latach przeważnie przyjmuje dodatnie wartości z wyjątkiem 2019 roku (-34 osoby). W dwóch ostatnich analizowanych latach 2019 - 2020 obserwujemy bardzo duże różnice w wartościach salda migracji ogółem.

Tabela 15 Saldo migracji ogółem w gminach ościennych, powiecie opoczyńskim oraz województwie łódzkim w latach 2010 – 2020 – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Białaczów	16	13	-32	-12	-15	**bd**	9	8	8	6	-1
Drzewica	-27	-28	-58	9	-37	**bd**	-51	-39	-52	-54	3
Mniszków	20	-12	5	8	3	**bd**	-6	21	8	0	-19
Opoczno	-120	-125	-169	-206	-197	**bd**	-187	-202	-237	-251	-225
Paradyż	-20	-9	-25	-36	23	**bd**	-30	-27	-20	-43	-11
Poświętne	-13	-8	6	-7	-22	**bd**	-10	-4	-21	-21	-9
Sławno	**-5**	**-10**	**-4**	**3**	**18**	**bd**	**27**	**20**	**26**	**-34**	**29**
Żarnów	-15	-20	18	32	-4	**bd**	6	1	2	-9	6
Powiat opoczyński	**-164**	**-199**	**-259**	**-209**	**-231**	**bd**	**-242**	**-222**	**-286**	**-406**	**-227**
Inowłódz	11	9	20	-2	10	**bd**	-11	18	15	8	15
Tomaszów Mazowiecki	92	73	98	141	21	**bd**	89	63	90	50	29
województwo łódzkie	**-1 780**	**-1 891**	**-1 828**	**-2 678**	**-2 045**	**bd**	**-1 417**	**-1 789**	**-1 859**	**-2 510**	**-1 672**

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne), bd* – brak danych

W powyższej tabeli kolorem niebieskim oznaczono komórki z dodatnimi wartościami salda migracji.

Wskaźnik salda migracji dla powiatu opoczyńskiego nie napawa optymizmem, gdyż w latach poddanych analizie przyjmuje wyłącznie wartości ujemne. Gmina miejsko – wiejska Opoczno jako jedyna z powiatu opoczyńskiego posiada przez wszystkie lata ujemne saldo migracji. Natomiast gminami, w których dominują wartości ujemne na przestrzeni badanych lat są: gmina Drzewica, Paradyż i Poświętne.

W gminach: Sławno, Żarnów, Białaczów, Inowłódz dominują wartości dodatnie salda migracji na przestrzeni badanych lat. Gmina wiejska Tomaszów Mazowiecki jako jedyna w zestawieniu porównawczym posiada w całym badanym okresie dodatnie wartości salda migracji. Niewątpliwe duży

wpływ na dodatnie saldo migracji w gminie Tomaszów Mazowiecki ma bezpośrednie sąsiedztwo miasta Tomaszów Mazowiecki. Gminy wiejskie graniczące z miastami coraz częściej spełniają funkcję sypialnianą, coraz więcej Polaków zaczyna doceniać uroki mieszkania na terenach wiejskich.
W roku 2020 wartość wskaźnika salda migracji ogółem w otoczeniu gminy Sławno kształtowała się następująco:

Wykres 4 Saldo migracji ogółem w 2020 roku – analiza porównawcza

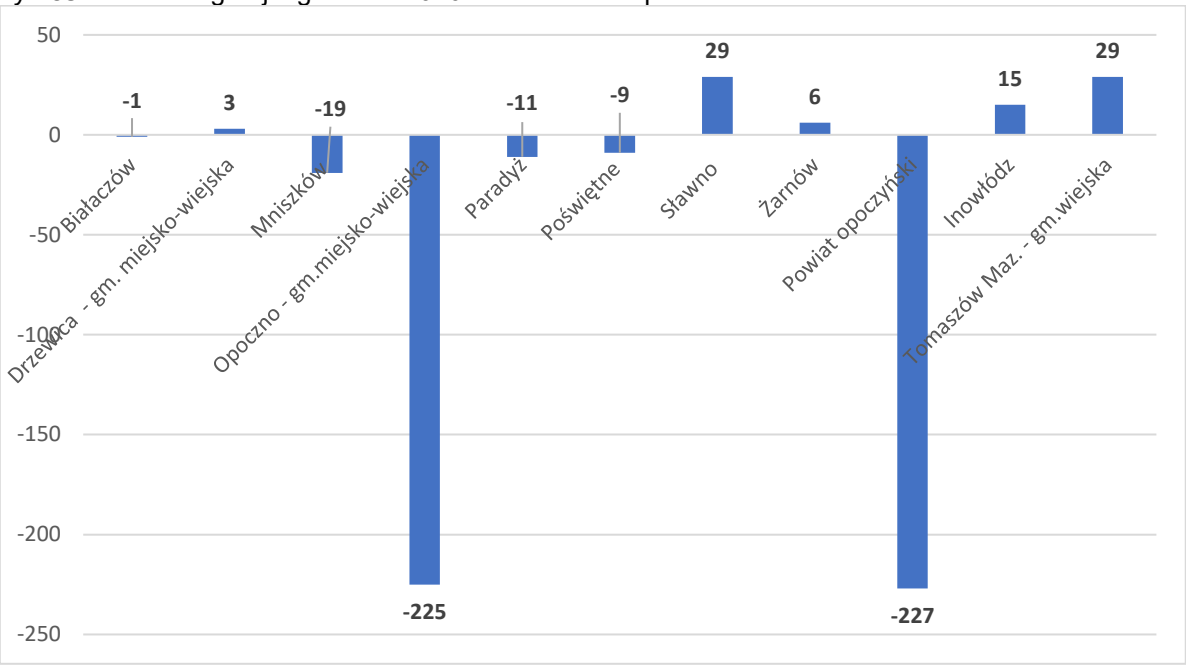

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Saldo migracji dla gminy Sławno oraz gminy wiejskiej Tomaszów Mazowiecki w roku 2020 wyniosło (+29) osób, jest to najwyższe saldo migracji wśród analizowanych gmin.
Ujemne saldo migracji odnotowano w gminach: Białaczów (-1), Mniszków (-19), Opoczno (-225), Paradyż (-11), Poświętne (-9). Saldo migracji dla całego powiatu opoczyńskiego ogółem również odnotowuje wartość ujemną. Sytuacja w powiecie pod względem migracji ludzi nie należy do korzystnych od wielu lat niezmiennie utrzymuje się trend spadkowy.

EKONOMICZNE GRUPY WIEKU

W strukturze wieku ludności można wyróżnić trzy podstawowe kategorie, które są istotne z punktu widzenia rynku pracy i zasobów siły roboczej:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. w wieku od 0 do 17 lat,
- ludność w wieku produkcyjnym, w tym: kobiety od 18 do 59 lat, a mężczyźni od 18 do 64 lat,
- ludność w wieku poprodukcyjnym, w tym: kobiety od 60 lat i więcej, a mężczyźni od 65 lat i więcej.

Osoby w wieku produkcyjnym dzielimy na dwie kategorie: osoby mobilne oraz osoby niemobilne. Osoby mobilne charakteryzują się gotowością do podjęcia zmian w swoim życiu zawodowym, zmianą pracy, stanowiska pracy, chęcią przekwalifikowania się, nabycia nowych umiejętności.

Osoby znajdujące się w przedziale wiekowym produkcyjnym niemobilnym to osoby, które nie wykazują chęci do zmiany pracy, stanowiska pracy, nie są zainteresowane zdobyciem nowych kwalifikacji zawodowych.

Tabela 16 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminie Sławno

Ludność w wieku:	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
przedprodukcyjnym	1 771	1 744	1 732	1 700	1 690	1 672	1 696	1 697	1 720	1 696	1 718
produkcyjnym	4 499	4 519	4 525	4 551	4 581	4 570	4 578	4 559	4 560	4 521	4 530
poprodukcyjnym	1 274	1 283	1 274	1 287	1 313	1 312	1 336	1 384	1 392	1 410	1 397

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W latach 2010 – 2020 liczba ludności w wieku:

- przedprodukcyjnym - zmniejszyła się o 53 osoby,
- produkcyjnym – zwiększyła się o 31 osób,
- poprodukcyjnym – zwiększyła się o 123 osoby.

W gminie dominuje ludność w wieku produkcyjnym obejmując 59,2% (2019 – 2020 r.) społeczeństwa. W 2020 roku ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 22,5% ogółu, a ludność w wieku poprodukcyjnym 18,3% ogółu ludności. Na przestrzeni badanych lat 2010 - 2020 zauważalny jest spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym oraz wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

Zmiany w strukturze wieku ludności (zmniejszanie się liczby dzieci i młodzieży) dają podstawy do twierdzenia, że proces ten będzie postępował. Problem starzenia się społeczeństwa dotyczy większości gmin województwa łódzkiego.

Proporcje ekonomicznych grup wieku w gminach ościennych, powiecie opoczyńskim i województwie łódzkim kształtują się następująco:

Tabela 17 Ludność w podziale na lata produkcyjne w 2020 roku – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	ogółem	w wieku przedprodukcyjnym		w wieku produkcyjnym		w wieku poprodukcyjnym	
		liczba	udział %	liczba	udział %	Liczba	udział %
Białaczów	5 723	1 057	18,5	3 482	60,8	1 184	20,7
Drzewica	10 384	1 894	18,2	6 041	58,2	2 449	23,6
Mniszków	4 750	955	20,1	2 821	59,4	974	20,5
Opoczno	33 777	6 333	18,7	20 306	60,1	7 138	21,1
Paradyż	4 327	891	20,6	2 603	60,2	833	19,3
Poświętne	3 101	540	17,4	1 798	58,0	763	24,6
Sławno	**7 645**	**1 718**	**22,5**	**4 530**	**59,3**	**1 397**	**18,3**
Żarnów	5 817	998	17,2	3 478	59,8	1 341	23,1
Powiat opoczyński	**75 524**	**14 386**	**19,0**	**45 059**	**59,7**	**16 079**	**21,3**
Inowłódz	3 819	590	15,4	2 266	59,3	963	25,2
Tomaszów Mazowiecki	11 251	2 242	19,9	6 899	61,3	2 110	18,8
województwo łódzkie	**2437970**	**416 152**	**17,1**	**1 420 323**	**58,3**	**601 495**	**24,7**

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W tabeli powyżej kolorem niebieskim zaznaczono wskaźniki o najwyższych, zaś kolorem pomarańczowym o najniższych wartościach udziału % ludności w danej grupie wieku.

- Najwyższy odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym odnotowano w gminie wiejskiej Sławno tj. 22,5%, natomiast najniższy w gminie wiejskiej Inowłódz 15,4%.
- Najwyższy odsetek osób w wieku produkcyjnym przypada na gminę wiejską Tomaszów Mazowiecki 61,3% ogółu ludności w gminie, natomiast najniższy wśród badanych gmin przypada na gminę wiejską Poświętne tj. 58 % ogółu ludności.
- Najwyższy udział % osób w wieku poprodukcyjnym wśród jednostek samorządu terytorialnego zaobserwowano w gminie Inowłódz 25,2 %, natomiast najniższy przypada na gminę Sławno tj. 18,3 %.

W gminie Sławno w analizie porównawczej odnotowano najwyższy wskaźnik osób w wieku przedprodukcyjnym tj. 22,5% ogółu ludności gminy. Na tle województwa wartość tego wskaźnika jest wysoka. Wskaźnik dla województwa łódzkiego dotyczący ludności w wieku przedprodukcyjnym jest o 5,4 punktu procentowego niższy od wskaźnika dla gminy Sławno.

W kategorii osób w wieku produkcyjnym wartość wskaźnika gminy Sławno wynosi 59,2%, jest to wartość o 0,4 punktu procentowego niższa od średniej dla powiatu opoczyńskiego, a o 1 punkt procentowy wyższa od średniej dla województwa łódzkiego.

Analizując wskaźniki osób w wieku poprodukcyjnym gmina Sławno ponownie wyróżnia się na tle analizowanych jednostek. Wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym dla gminy Sławno należy do najniższych w analizie porównawczej tj. 18,3% ogółu ludności gminy. Wskaźnik dla gminy jest o 3 punkty procentowe niższy od wskaźnika dla powiatu ogółem oraz o 6,4 punktu procentowego niższy od wskaźnika dla całego województwa łódzkiego.

W gminie Sławno udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w 2020 roku przestawiał się następująco:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 22,5 % ogółu ludności w gminie,
- ludność w wieku produkcyjnym stanowiła 59,2% ogółu ludności w gminie,
- ludność w wieku poprodukcyjnym stanowiła 18,3% ogółu ludności w gminie.

Wykres 5 Struktura ekonomiczna ludności (udział % ludności ogółem) – analiza porównawcza

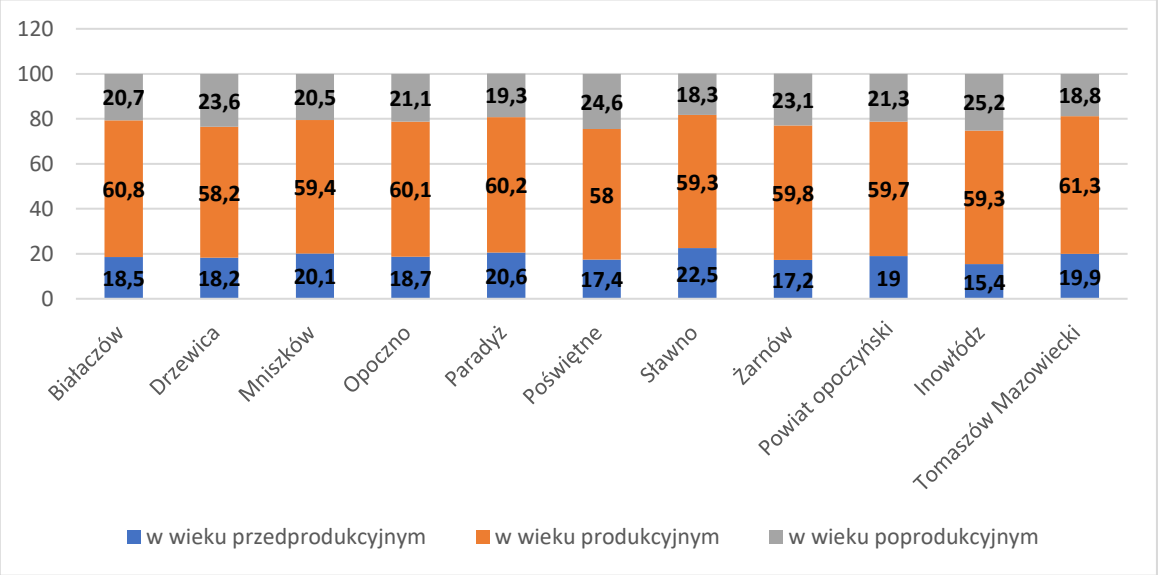

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Analizując wskaźnik liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz poprodukcyjnym w poszczególnych jednostkach należy zauważyć, iż gmina wiejska Sławno posiada najkorzystniejsze wartości tych wskaźników. Wskaźnik liczby ludności w wieku produkcyjnym dla gminy Sławno nie odbiega znacząco od wskaźników pozostałych JST.

PODSUMOWANIE

Stan i struktura ludności na terenie gminy Sławno wyróżnia się na tle panujących trendów w powiecie opoczyńskim.

Liczba mieszkańców gminy na przestrzeni badanych lat zwiększa się, w przeciwieństwie do pozostałych analizowanych JST.

Struktura wieku ludności zamieszkałej na obszarze gminy Sławno daje optymistyczne prognozy na przyszłość. Gminę charakteryzuje dosyć wysoki wskaźnik osób w wieku przedprodukcyjnym oraz niski wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym.

Poziom migracji w gminie w ostatnich latach z wyjątkiem 2019 roku jest dodatni. Gmina Sławno wyróżnia się na tle powiatu opoczyńskiego dodatnimi wartościami salda migracji.

W gminie Sławno notowane są przeważnie ujemne wartości przyrostu naturalnego, podobna sytuacja występuje w całym powiecie opoczyńskim. Głównymi przyczynami zmniejszania się przyrostu naturalnego są: konsumpcyjny, nowoczesny styl życia nastawiony na karierę zawodową, popularny model rodziny z jednym dzieckiem lub bez dzieci, niestabilna sytuacja ekonomiczna, a w ostatnich latach kryzys związany z sytuacją epidemiologiczną w Polsce i na świecie.

W roku 2020 zanotowano dużą umieralność ludzi z powodu wirusa SARS - Covid 19, przy jednoczesnym spadku ilości porodów. Ujemny przyrost naturalny jest zatem jednym z głównych problemów gminy w wymiarze społecznym i gospodarczym. Problem dotyczy ogólnie całej Polski.

PROGNOZY DEMOGRAFICZNE

Prognozy GUS[26] wykonane w 2017 roku (na podstawie danych z lat 2013 – 2014) wskazują, iż liczba ludności zamieszkującej gminę Sławno do roku 2030 będzie stopniowo maleć. Są to jednak pewne przypuszczenia, które nie muszą się sprawdzić. Należy bowiem zauważyć, że w 2020 roku liczba mieszkańców gminy wynosiła 7 645 osób, a w prognozie założono dla tego roku liczbę 7 558 mieszkańców, zatem prognoza była niedoszacowana o 87 osób.

Należy jednak także wziąć pod uwagę fakt, iż rozpoczęta w 2020 roku pandemia koronawirusa Covid -19 niesie ze sobą wysoką liczbę zgonów, może również prowadzić do zmniejszenia liczby urodzeń. Poniżej zaprezentowano prognozę na lata 2020 – 2030, czyli w czasie obejmującym ostatnie dane dostępne statystyczne oraz czas obowiązywania przedmiotowej Strategii.

Tabela 18 Prognoza liczby ludności w gminie Sławno w latach 2020 - 2030

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
ogółem	7 558	7 546	7 534	7 523	7 510	7 501	7 490	7 478	7 469	7 461	7 452
mężczyźni	3 777	3 775	3 771	3 769	3 766	3 767	3 764	3 757	3 750	3 741	3 732
kobiety	3 781	3 771	3 763	3 754	3 744	3 734	3 726	3 721	3 719	3 720	3 720

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Wykres 6 Liczba mieszkańców w gminie Sławno w latach 2020 - 2030 – prognoza

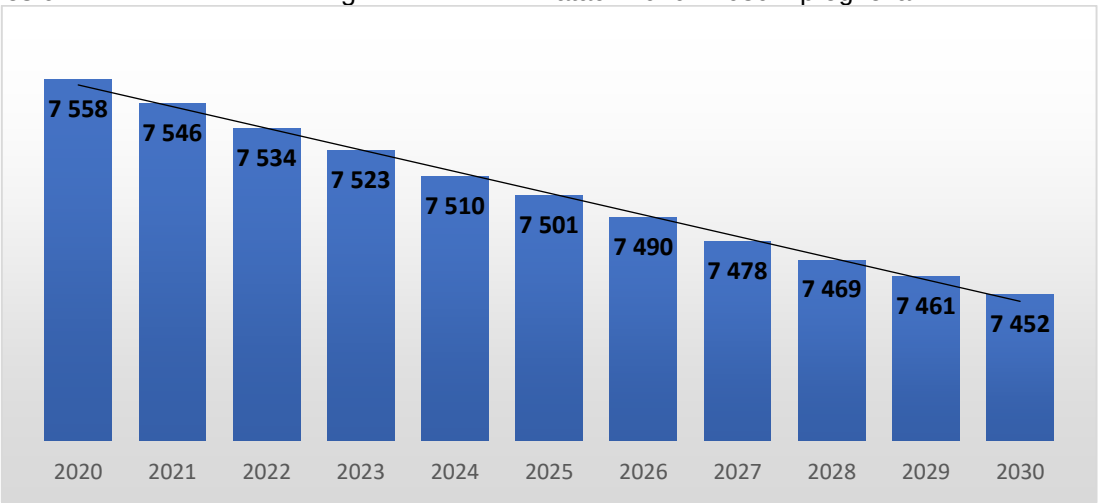

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Dokonano analizy porównawczej prognozowanej liczby mieszkańców w latach 2020 - 2030. W żadnej z gmin nie prognozuje się drastycznych zmian w liczbie mieszkańców. Jednak przedstawione prognozy nie napawają optymizmem, gdyż w aż 9 z 10 analizowanych JST, według prognoz zmaleje liczba ludności. Największy spadek spodziewany jest w gminie wiejskiej Poświętne (-9,25%), następnie w gminach: Drzewica (-5,90%), Opoczno (-5,52%), Żarnów (-4,09%), Białaczów (-3,28%), Paradyż (2,01%), Inowłódz (-1,41%) oraz Sławno (-1,40%). Zwiększenie liczby mieszkańców spodziewane jest w gminie wiejskiej Tomaszów Mazowiecki (+6,20%).

[26] „Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030". Prognoza ta została opracowana w oparciu o długoterminowe założenia „Prognozy ludności Polski na lata 2014-2050" oraz „Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu na lata 2014-2050."

Tabela 19 Prognoza liczby ludności z 2017 roku na lata 2020 – 2030 – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
powiat opoczyński											
Białaczów	5 760	5 735	5 712	5 691	5 671	5 650	5 632	5 616	5 599	5 587	5 571
Drzewica	10 425	10 368	10 310	10 251	10 193	10 131	10 069	10 004	9 942	9 876	9 810
Mniszków	4 718	4 716	4 715	4 712	4 711	4 709	4 707	4 702	4 691	4 682	4 671
Opoczno	34 120	33 970	33 809	33 640	33 454	33 266	33 074	32 877	32 667	32 452	32 236
Paradyż	4 388	4 379	4 366	4 357	4 349	4 339	4 330	4 323	4 317	4 309	4 300
Poświętne	3 104	3 071	3 038	3 009	2 981	2 953	2 924	2 897	2 870	2 844	2 817
Sławno	**7 558**	**7 546**	**7 534**	**7 523**	**7 510**	**7 501**	**7 490**	**7 478**	**7 469**	**7 461**	**7 452**
Żarnów	5 896	5 868	5 845	5 820	5 799	5 773	5 752	5 725	5 702	5 679	5 655
powiat tomaszowski											
Inowłódz	3 817	3 814	3 810	3 805	3 798	3 794	3 789	3 784	3 779	3 771	3 763
Tomaszów Mazowiecki	11 271	11 345	11 416	11 487	11 555	11 628	11 700	11 769	11 838	11 903	11 970

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Dokonano analizy porównawczej dla roku 2020 oraz 2030. W żadnej z gmin nie prognozuje się drastycznych zmian w liczbie mieszkańców. Największą zmianę przewiduje się w gminach: Poświętne (-9,16%) oraz w gminie Tomaszów Mazowiecki (+6,39%) liczby mieszkańców z 2020 roku. Dla gminy Sławno jest to spadek rzędu (- 2,52%).

Wykres 7 Liczba ludności – analiza porównawcza wg stanu na rok 2020 oraz prognozy na rok 2030

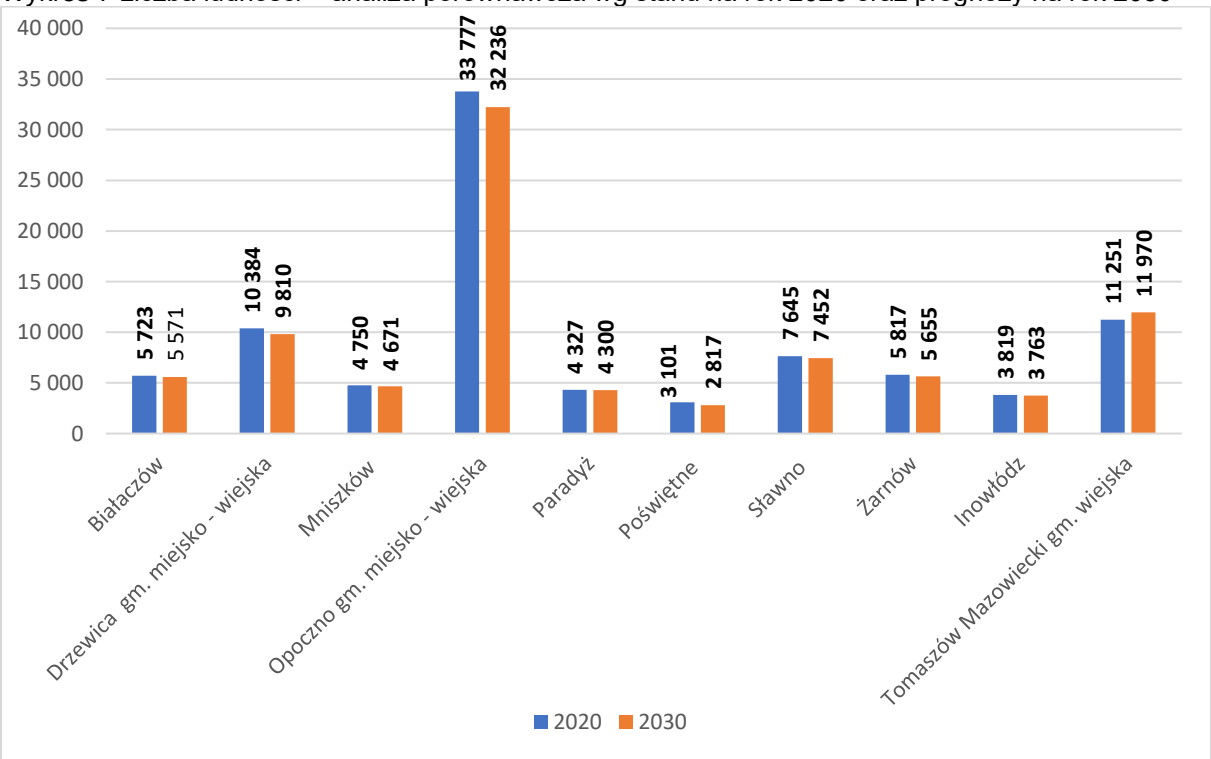

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

2.3.2. Warunki i jakość życia mieszkańców

Podstawowe obiekty infrastruktury społecznej wpływające na warunki i jakość życia mieszkańców gminy Sławno funkcjonują w samej gminie, ale również w mieście Opoczno. Należą do nich: siedziba państwowej straży pożarnej, siedziby banków, samorządowe instytucje społeczne, obiekty oświaty szczebla ponadpodstawowego, sklepy, niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej.

ZABUDOWA, CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH

Gmina Sławno ma charakter rolniczy i jej zabudowa podporządkowana jest funkcjom rolniczym. Dominuje zabudowa mieszkalna jednorodzinna wraz z towarzyszącą jej zabudową związaną z działalnością gospodarczą mieszkańców (zabudowa zagrodowa). Przestrzenny układ osadnictwa jest typowy, tj. związany głównie z dostępnością komunikacyjną (dominacja zabudowy jedno i dwurzędowej wzdłuż szlaków komunikacyjnych) oraz rozprzestrzeniony na gruntach stopniowo dzielonych na działki budowlane. Bliskość ośrodków zatrudnienia jakimi są miasta Opoczno i Tomaszów Mazowiecki powoduje, iż coraz częściej na terenie gminy inwestuje się w nowe budynki mieszkalne o charakterze całorocznym. Należy liczyć się więc ze znacznym rozwojem budownictwa mieszkalnego jednorodzinnego. W Gminie Sławno poszukiwanie nowych terenów pod tego typu inwestycje dotyczy przede wszystkim sołectw: Zachorzów, Bratków, Sławno, Tomaszówek, Wincentynów, Kamień, Kozenin i Grążowice.

Na obszarze gminy nie występują tereny budownictwa mieszkaniowego wielorodzinnego z wyjątkiem miejscowości Grudzeń-Las z 45 mieszkaniami w 3 blokach mieszkalnych. Budynki te są własnością gminy. Do największych jednostek strukturalnych w zakresie mieszkalnictwa i usług towarzyszących zalicza się miejscowość gminną Sławno wraz z przyległą miejscowością Sławno-Kolonia oraz wsie: Gawrony, Kunice, Prymusowa Wola, Zachorzów i Zachorzów-Kolonia. [27].

W 2020 roku w gminie znajdowało się 2 397 budynków mieszkalnych. W gminach ościennych porównywalna ilość zabudowy mieszkaniowej zlokalizowana była w gminie Żarnów (2 392).

[27] *Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Sławno – opracowane na lata 2020-2035*

Wykres 8 Budynki mieszkalne w 2020 roku w gminach – analiza porównawcza

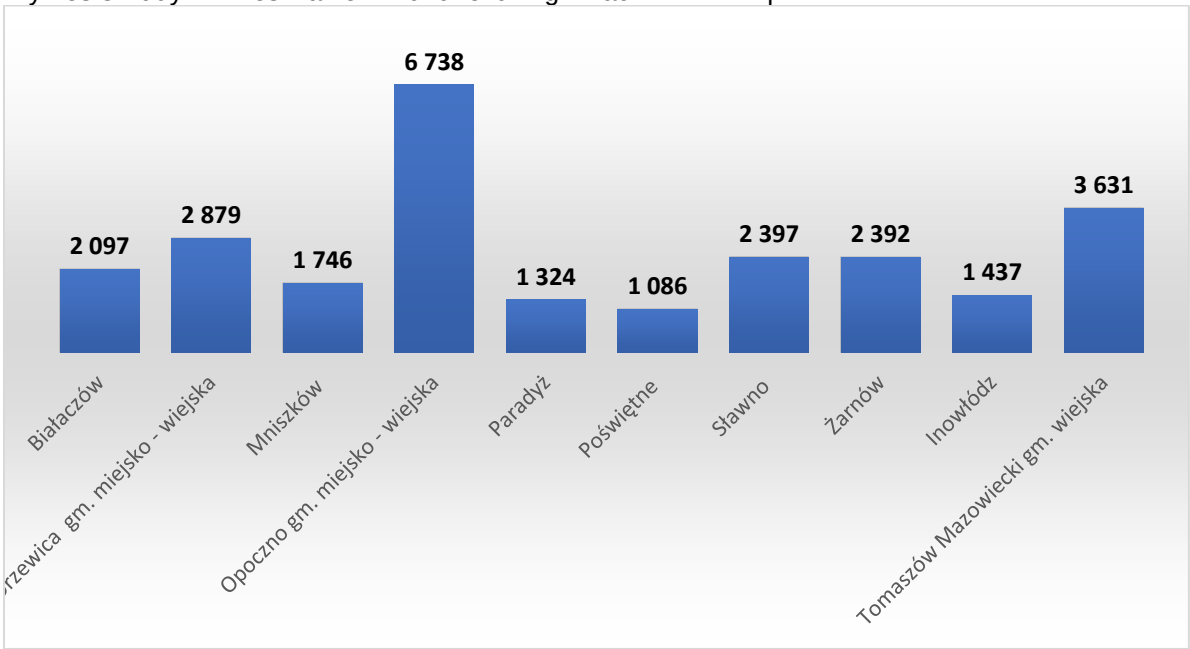

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W 2020 roku w gminie Sławno przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 90,1 m^2, natomiast na 1 osobę przypadło 27,6 m^2. Dla porównania – w powiecie opoczyńskim powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 80,2 m^2, a na 1 osobę przypadało 28,4 m^2, zatem wartość wskaźnika – przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w gminie jest wyższa od powiatu, natomiast powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę w gminy Sławno jest niższa. W porównaniu gminy z województwem łódzkim sytuacja jest podobna, jak w porównaniu gminy z powiatem. Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców w gminie wynosi 306,2 - jest to najniższa wartości wskaźnika spośród analizowanych gmin. W powiecie opoczyński wynosi 354,2 i jest o 48 wyższy od wskaźnika dla gminy Sławno.

W powiecie opoczyńskim w porównaniu do województwa łódzkiego odnotowano:

- wyższą przeciętną powierzchnię użytkową 1 mieszkania (+10,3 m^2),
- mniejszą przeciętną powierzchnię użytkową mieszkania na 1 osobę (-1,5 m^2),
- mniej mieszkań na 1000 mieszkańców (- 73,6).

Tabela 20 Zasoby mieszkaniowe w 2020 roku – analiza porównawcza

Gmina	Mieszkania	Mieszkania na 1000 mieszkańców	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m2	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę	Przeciętna liczba izb w mieszkaniu	Przeciętna liczba osób na mieszkanie	Budynki mieszkalne
Białaczów	2 361	412,5	77,5	32,0	3,63	2,42	2 097
Drzewica	3 486	335,7	79,4	26,7	3,93	2,98	2 879
Mniszków	1 759	370,3	89,0	33,0	4,05	2,70	1 746
Opoczno	11 774	348,6	75,7	26,4	3,97	2,87	6 738
Paradyż	1 406	324,9	88,5	28,7	4,09	3,08	1 324
Poświętne	1 120	361,2	88,0	31,8	3,98	2,77	1 086
Sławno	**2 341**	**306,2**	**90,1**	**27,6**	**4,15**	**3,27**	**2 397**
Żarnów	2 507	431,0	80,9	34,9	3,75	2,32	2 392
powiat opoczyński	26 754	354,2	80,2	28,4	3,94	2,82	20 659

Gmina	Mieszkania	Mieszkania na 1000 mieszkańców	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m2	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę	Przeciętna liczba izb w mieszkaniu	Przeciętna liczba osób na mieszkanie	Budynki mieszkalne
Inowłódz	1 703	445,9	80,8	36,1	3,86	2,24	1 437
Tomaszów Mazowiecki	3 778	335,8	102,8	34,5	4,66	2,98	3 631
województwo łódzkie	1 042 856	427,8	69,9	29,9	3,61	2,34	460 905

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W zasobach mieszkaniowych w gminie Sławno przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania w 2020 roku wynosiła 90,1m^2, w porównaniu do innych JST była to jedna z wyższych wartości wskaźnika, wyższa także od wskaźnika dla powiatu opoczyńskiego, a także województwa łódzkiego. Wysoka przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania charakterystyczna jest dla obszarów wiejskich. Im bardziej zurbanizowany teren, tym wskaźnik ten maleje. Według *Raportu o stanie Gminy Sławno za 2020 rok,* zasób mieszkaniowy gminy stanowi: 50 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni użytkowej 2.384,40 m^2, w tym:

- Lokale mieszkalne usytuowane w trzech budynkach wielorodzinnych w miejscowości Grudzeń-Las:
  - Blok nr I - 15 lokali mieszkalnych o powierzchni użytkowej 702 m^2;
  - Blok nr II - 15 lokali mieszkalnych o powierzchni użytkowej 702 m^2;
  - Blok nr III - 15 lokali mieszkalnych o powierzchni użytkowej 702 m^2.
- Dwa lokale mieszkalne usytuowane w budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Zachorzowie o powierzchni użytkowej 62 m^2 każdy lokal.
- Dwa lokale mieszkalne w budynku wolnostojącym przy Publicznej Szkole Podstawowej w Celestynowie o powierzchni użytkowej 62,50 m^2 jeden lokal i 34,50 m^2 powierzchni użytkowej drugi lokal.
- Lokal znajdujący się w części mieszkalnej budynku Urzędu Gminy w Sławnie o powierzchni użytkowej 59,40 m^2.

Stan techniczny budynków i lokali stanowiących mieszkaniowy zasób gminy jest zróżnicowany z uwagi na ich wartość użytkową. W najlepszym stanie technicznym są dwa lokale przy Publicznej Szkole Podstawowej w Zachorzowie – przekazane w trwały zarząd oraz lokal usytuowany w budynku Urzędu Gminy. Lokale te posiadają najwyższą wartość użytkową z uwagi na wyposażenie w instalację gazu ziemnego.

W 2021 roku roku dla trzech bloków mieszkalnych w miejscowości Grudzeń-Las przy dofinansowaniu ze środków WFOŚ w Łodzi przeprowadzona została termomodernizacja. W ramach termomodernizacji wymieniona została stolarka okienna i balkonowa, grzejniki c.o., docieplone zostały stropodachy oraz ściany zewnętrzne bloków. Przeprowadzona termomodernizacja przyczyniła się do poprawy stanu technicznego budynków oraz ich estetyki. Dla budynku wolnostojącego w miejscowości Celestynów 24A planowane są prace w zakresie modernizacji systemu grzewczego.

Tabela 21 Wielkości oraz stanu technicznego zasobu mieszkaniowego

L.p.	Lokalizacja budynków	Ilość lokali mieszkalnych	Pow. użytkowa w m^2	Wyposażenie	Stan techniczny obiektów w poszczególnych latach		
					2021	2022	2023
1.	Blok wielorodzinny w miejscowości Grudzeń-Las	Blok nr 1 Lokale mieszkalne od Nr 1 do Nr 15	702 m2	instalacja wod. - kan. c.o.	dobry	dobry	dobry
2.	Blok wielorodzinny w miejscowości Grudzeń-Las	Blok Nr 2 Lokale mieszkalne od Nr 1 do Nr 15	702 m2	instalacja wod. - kan. c.o.	dobry	dobry	dobry
3.	Blok wielorodzinny w miejscowości Grudzeń-Las	Blok Nr 3 Lokale mieszkalne od Nr 1 do Nr 15	702 m2	instalacja wod. - kan. c.o.	dobry	dobry	dobry
4.	Budynek Urzędu Gminy ulica Marszałka Józefa Piłsudskiego 31	Lokal mieszkalny Nr 31 m 4 od Nr 1 do Nr 15	59,40 m2	instalacja wod. - kan. c.o. gaz przewo-dowy	dobry	dobry	dobry
5.	Budynek Publicznej Szkoły Podstawowej w miejscowości Zachorzów 62	Lokal mieszkalny Nr 62 m.1 Lokal mieszkalny Nr 62 m.2	61 m2 61m2	instalacja wod. - kan. c.o. gaz przewo-dowy	dobry	dobry	dobry
6.	Budynek wolnostojący przy Publicznej Szkole Podstawowej w miejscowości Celestynów 24A	Lokal mieszkalny Nr 24A m.1 Lokal mieszkalny Nr 24A m.2	62,50 m2 34,50 m2	instalacja wod. - kan. ogrzewanie piecowe na węgiel	średni	średni	średni
ŁĄCZNIE		50 lokali mieszkalnych	2.384,40				

Źródło: *Wieloletni programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Sławno na lata 2019-2023*

Mieszkaniowy Zasób Gminy Sławno reguluje Uchwała Nr V/31/19 Rady Gminy Sławno z dnia 7 marca 2019 r. w sprawie przyjęcia *Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Sławno na lata 2019-2023* i obejmuje w szczególności:

- prognozę dotyczącą wielkości oraz stanu technicznego zasobu mieszkaniowego gminy Sławno;
- analizę potrzeb oraz plan remontów i modernizacji wynikających ze stanu technicznego budynków i lokali na kolejne lata;
- planowaną sprzedaż lokali w kolejnych latach;
- zasady polityki czynszowej;
- sposób i zasady zarządzania lokalami i budynkami wchodzącymi w skład mieszkaniowego zasobu gminy;
- źródła finansowania gospodarki mieszkaniowej w latach 2019 – 2023;
- wysokość wydatków w kolejnych latach z podziałem na koszty bieżącej eksploatacji, koszty remontów oraz koszty modernizacji lokali i budynków wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy;
- opis innych działań mających na celu poprawę wykorzystania i racjonalizację gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy
- działania mające na celu poprawę wykorzystania i racjonalizację gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy.

W gminie Sławno z roku na rok powoli, ale systematycznie przybywa mieszkań, zwiększa się przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oraz powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę. Coraz więcej jest również mieszkań wyposażonych w urządzenia techniczno-sanitarne. Wskazują na to dane zawarte w poniższej tabeli.

Tabela 22 Zasoby mieszkaniowe w gminie Sławno w latach 2011 – 2020

ZASOBY MIESZKANIOWE		lata									
		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Mieszkania	mieszk.	2157	2172	2191	2209	2233	2254	2277	2304	2318	2341
Przeciętna powierzchnia użytkowa:											
1 mieszkania	m^2	86,2	86,7	87,2	87,6	88,1	88,4	88,9	89,4	89,6	90,1
na 1 osobę	m^2	24,7	25,0	25,3	25,5	26,0	26,2	26,5	26,8	27,2	27,6
Mieszkania wyposażone w urządzenia techniczno-sanitarne:											
wodociąg	mieszk.	1834	1850	1869	1887	1911	1932	1955	1982	1996	2020
ustęp spłukiwany	mieszk.	1614	1630	1649	1667	1691	1712	1735	1762	1776	1800
łazienka	mieszk.	1523	1539	1558	1576	1600	1621	1644	1671	1685	1709
centralne ogrzewanie	mieszk.	1350	1366	1385	1403	1427	1448	1471	1498	1512	1536
gaz z sieci	mieszk.	583	583	583	584	587	591	619	646	748	759
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w gminie:											
z wodociągu		78,5	79,0	79,0	91,9	92,0	92,2	92,2	92,1	92,2	92,3
z kanalizacji		4,9	41,1	49,8	54,0	55,9	50,1	50,2	50,0	52,1	52,4
z gazu		26,5	27,4	27,9	28,0	28,4	28,7	29,7	30,5	34,7	34,9

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Warunki życia mieszkańców w gminie są dobre, większość mieszkań jest wyposażonych we wskazane instalacje techniczno-sanitarne. Z roku na rok przybywa mieszkań wyposażonych w urządzenia techniczno-sanitarne. W 2020 roku w gminie Sławno:

- 86,3% mieszkań było podłączonych do sieci wodociągowej,
- 73,0% mieszkań było wyposażonych w łazienkę,
- 65,6% mieszkań miało podłączone centralne ogrzewanie,
- 32,4% mieszkań było podłączonych do sieci gazowej.

Tabela 23 Mieszkania wyposażone w instalacje – w % ogółu mieszkań w 2020 roku w gminie Sławno oraz gminach ościennych – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	wodociąg	ustęp spłukiwany	łazienka	centralne ogrzewanie	gaz sieciowy
Białaczów	86,2	66,1	61,8	62,2	0,0
Drzewica	91,0	83,6	79,8	69,0	0,0
Mniszków	83,9	68,0	64,1	57,4	0,6
Opoczno	95,6	92,7	90,3	85,0	33,4
Paradyż	86,6	68,8	66,4	52,6	0,1
Poświętne	90,5	77,1	72,2	60,1	0,0
Sławno	**86,3**	**76,9**	**73,0**	**65,6**	**32,4**
Żarnów	76,0	63,8	58,3	46,8	8,9
powiat opoczyński	90,0	81,6	78,2	71,1	18,4
Inowłódz	90,0	79,7	72,5	60,4	4,4
Tomaszów Mazowiecki	92,4	86,7	82,5	78,3	2,0
województwo łódzkie	94,9	89,9	86,0	78,0	45,3

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Według przedstawionej analizy, najwięcej mieszkań wyposażonych w gminach wiejskich w wodociąg (90,5%) jest w gminie Poświętne, ustęp spłukiwany (79,7%) w gminie Inowłódz, a łazienkę (73,0%),

centralne ogrzewanie (65,6%) oraz gaz sieciowy (32,4%) w gminie Sławno. Gmina pod względem mieszkań wyposażonych w każdą z wymienionych instalacji znajduje się na jednym z czołowych miejsc.

Warunki życia mieszkańców są dobre, w porównaniu do wymienionych gmin, mieszkania są wyposażone powyżej przeciętnej we wskazane instalacje techniczno-sanitarne. Pomimo wszystko gmina powinna poczynić działania zwiększające dostępność mieszkańców do wymienionych instalacji technicznych zwłaszcza kanalizacji i gazu.

Sytuacja mieszkaniowa w gminie Sławno systematycznie się polepsza. Liczba mieszkań w gminie przez ostatnie 10 lat wzrosła o 184. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania również rośnie, w 2010 r. wynosiła 86,2 m^2, natomiast w 2020 r. – 90,1 m^2. Mieszkania w gminie Sławno zazwyczaj mają 4 pokoje, przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu w 2020 r. wyniosła 4,19. W jednym mieszkaniu w 2020 r. średnio mieszkało 3,27 osób, na 1 osobę przypadało 27,6 m^2 powierzchni użytkowej.

Podsumowując, warunki mieszkaniowe w gminie Sławno są dobre, mieszkania są powyżej średniej wyposażone w instalacje w porównaniu z pozostałymi gminami wiejskimi powiatu opoczyńskiego. Mankamentem jest niewystarczająco rozwinięta sieć kanalizacyjna oraz gazowa, co ma znaczny wpływ na jakość życia mieszkańców, ale także na stan środowiska przyrodniczego.

Rozwój zabudowy mieszkaniowej w gminie Sławno nie jest dynamiczny i kształtuje się na poziomie kilku lub kilkunastu mieszkań na rok.

SPORT I REKREACJA

Jakość życia mieszkańców uzależniona jest również od infrastruktury sportu i rekreacji. Mogą one bowiem służyć wypełnieniu czasu wolnego mieszkańców, w tym głównie dzieci i młodzieży.
Kultura fizyczna i rekreacja mają istotne znaczenie dla polityki społecznej. Działalność w tym zakresie prowadzą w gminie Sławno kluby i stowarzyszenia skupiające działaczy, trenerów, uczniów, nauczycieli i rodziców. Dobre wyposażenie bazy sportowej pozwala na prowadzenie zajęć i osiąganie wysokich wyników. Na terenie gminy Sławno działają kluby sportowe, które przy ścisłej współpracy z gminą Sławno realizują zadania w zakresie kultury fizycznej i sportu[28]:

- Ludowy Klub Kolarski „LUKS Sławno”;
- Ludowy Klub Sportowy „Sławno”;
- Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „OLIMPIJCZYK”;
- Uczniowski Klub Sportowy „Prymusowa Wola”;
- Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Sławno”;
- Uczniowski Klub Sportowy „KAZIUK”

Ludowy Klub Kolarski „LUKS Sławno”

Powstał w 2008 roku. Wpisany został do Ewidencji Stowarzyszeń Kultury Fizycznej prowadzonej przez Starostę Opoczyńskiego pod Nr 6-21/08. Klub uczestniczy we współzawodnictwie sportowym w zakresie kolarstwa. Prowadzi sekcję kolarską o specjalnościach: kolarstwo górskie, szosowe,

[28] http://ugslawno.pl/pl/page/kluby-sportowe

przełajowe i torowe. Klub przeprowadza całoroczne szkolenie młodzieży uzdolnionej sportowo w zakresie kolarstwa. Zawodnicy tego Klubu uprawiając sport wyczynowy osiągają wiele sukcesów w zawodach na szczeblu krajowym i międzynarodowym -często stają na podium i zdobywają liczne medale. Wśród wychowanków LKK LUKS „Sławno" są mistrzowie i wicemistrzowie Polski w kolarstwie.

Ludowy Klub Sportowy „Sławno"

Ludowy Klub Sportowy „Sławno" powstał w 1999 roku. Wpisany został do Ewidencji Stowarzyszeń Kultury Fizycznej prowadzonej przez Starostę Opoczyńskiego pod Nr 6-16/06. Celem Klubu jest krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży oraz dorosłych poprzez organizowanie współzawodnictwa sportowego. Cele statutowe klub realizuje poprzez organizowanie imprez i festynów sportowo – rekreacyjnych propagujących idee czynnego wypoczynku wśród mieszkańców gminy Sławno. Klub wielokrotnie organizował mitingi i turnieje sportowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „OLIMPIJCZYK".

Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „OLIMPIJCZYK" powstał 16.01.2007 r. Wpisany został do Ewidencji Stowarzyszeń Kultury Fizycznej prowadzonej przez Starostę Opoczyńskiego pod nr 5-27/07. Klub zrzesza uczniów, rodziców, nauczycieli i sympatyków z zasięgu działania szkół z terenu gminy Sławno. Głównym celem Międzyszkolnego Uczniowskiego Klubu Sportowego „OLIMPIJCZYK" w Sławnie, jest współzawodnictwo szkół i aktywizacja środowisk młodzieżowych w zakresie kultury fizycznej i sportu. Cele te Klub realizuje poprzez organizowanie zawodów i turniejów sportowych dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych z terenu gminy Sławno, wyłanianie najbardziej uzdolnionych sportowo i umożliwianie im startu na wyższych szczeblach rywalizacji. Klub prowadzi swoją działalność z dotacji gminy Sławno i składek członkowskich. Zasięg działania klubu to osiem szkół podstawowych. Pod kierunkiem członków „MUKS OLIMPIJCZYK" (wykwalifikowanej kadry nauczycieli wychowania fizycznego) dzieci i młodzież szkolna osiąga liczne sukcesy w zawodach powiatowych, rejonowych oraz wojewódzkich.

Uczniowski Klub Sportowy „Prymusowa Wola"

Klub powstał w 2003 roku. Został wpisany do ewidencji stowarzyszeń prowadzonej przez Starostę Opoczyńskiego pod numerem 5-21/03 Klub działa jako stowarzyszenie kultury fizycznej przy Zespole Szkół Samorządowych w Prymusowej Woli. Zrzesza uczniów, rodziców i nauczycieli. Celem Klubu jest upowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród młodzieży uczęszczającej do Zespołu Szkół Samorządowych w Prymusowej Woli i pozostałych szkół z terenu Gminy Sławno oraz dążenie do profesjonalnego szkolenia zawodników i zawodniczek przygotowujących się do zawodów sportowych. Zawodnicy Uczniowskiego Klubu Sportowego „Prymusowa Wola" uczestniczą w zawodach i rozgrywkach sportowych na szczeblu gminy, powiatu, regionu i województwa. Klub prowadzi sekcje: piłki nożnej, piłki siatkowej, piłki koszykowej, lekkoatletyczną. Największe osiągnięcia ma sekcja lekkoatletyczna.

Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Sławno".

Powstał w 2001 roku. Został wpisany do ewidencji stowarzyszeń prowadzonej przez Starostę Opoczyńskiego pod numerem 5-20/02. Wychowankowie Ludowego Uczniowskiego Klubu Sportowego „Sławno" kontynuują program szkolenia w zakresie kolarstwa w LKK „LUKS Sławno".

Uczniowski Klub Sportowy „KAZIUK”

Jest to najmłodszy klub sportowy działający w gminie Sławno. Powstał w lipcu 2010 roku. Został wpisany do ewidencji stowarzyszeń prowadzonej przez Starostę Opoczyńskiego pod numerem 5-32/10. Klub działa w Szadkowicach. Prowadzi sekcje: piłki siatkowej, tenisa stołowego, piłki nożnej i piłki ręcznej. Zawodnicy uczestniczą w rozgrywkach sportowych na szczeblu gminnym i powiatowym. Klub uczestniczy w organizacji turniejów i mitingów sportowych dla mieszkańców gminy.

Władze Gminy czynią wiele starań, by baza lokalowa szkół była nowoczesna. Każda ze szkół posiada w pełni wyposażoną salę gimnastyczną. Przy Zespole Szkół Samorządowych w Prymusowej Woli funkcjonuje kompleks boisk sportowych, podobnie w Szadkowicach w ramach środków unijnych wybudowano kompleks boisk sportowych „ORLIK”. Przy Szkołach Podstawowych działają ogólnodostępne i nowoczesne boiska sportowe. Przy każdej szkole podstawowej funkcjonują ogródki dydaktyczne i place zabaw, których budowa została pokryta głównie ze środków pozyskanych z funduszy europejskich i krajowych. Usługi szkolne z zakresu szkolnictwa ponadpodstawowego i branżowego w przeważającej mierze realizowane są w Opocznie, Piotrkowie Trybunalskim i Tomaszowie Mazowieckim. Punkty przedszkolne umożliwiają edukację wczesnoszkolną[29].

W gminie funkcjonują następujące obiekty sportowe:

- boisko w Celestynowie;
- boisko w Grążowicach;
- boisko Olszowcu;
- kompleks boisk w Prymusowej Woli;
- boisko w Szadkowicach;
- boisko w Dąbrówce;
- boisko w Kamieniu;
- boisko w Sławnie;
- boisko w Zachorzowie;
- boisko w Gawronach;
- boisko w Grudzeniu-Lesie;
- boisko w Kozeninie;
- boisko w Kunicach;
- kompleks boisk w Szadkowicach;
- boisko w Ostrożnej;
- boisko w Owadowie;
- boisko w Józefowie;
- boisko w Popławach;
- boisko w Tomaszówku;

[29] *Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 - 2022*

- boisko w Psarach;
- boisko trawiaste w Sławnie;
- sale gimnastyczne przy szkołach.

Gmina Sławno to doskonałe miejsce do uprawiania różnych dyscyplin sportowych, a zwłaszcza kolarstwa górskiego, gdyż w miejscowości Sławno-Kolonia znajdują się malownicze wzniesienia sławieńskie. Różnice wysokości wahają się pomiędzy 170 a 270 m n.p.m., co zapewnia wspaniałe warunki do uprawiania kolarstwa górskiego. Trenują tutaj mistrzowie i wicemistrzowie Polski w kolarstwie MTB – zawodnicy miejscowego Klubu Kolarskiego „LUKS Sławno", którzy osiągają liczne sukcesy w zawodach na szczeblu krajowym i międzynarodowym. Wychowanek Klubu Marceli Bogusławski to niekwestionowany Mistrz Polski Juniorów Młodszych i Juniorów, a zawodniczka Marta Turoboś - to wielokrotna Mistrzyni Polski, reprezentantka Polski na Mistrzostwach Świata w kolarstwie górskim w Austrii, zwyciężczyni klasyfikacji generalnej Pucharu Polski w kolarstwie górskim. Pozostali zawodnicy również osiągają liczne sukcesy i zdobywają czołowe miejsca w wyścigach na terenie całego kraju. Gmina Sławno finansuje nabór i szkolenie młodzieży uzdolnionej sportowo w zakresie kolarstwa prowadzone przez LKK LUKS Sławno. Zawodnicy zdobyli już ponad 40 medali Mistrzostw Polski we wszystkich odmianach kolarstwa. Sztafeta LKK LUKS Sławno zdobyła tytuł Drużynowego Mistrza Polski w kolarstwie przełajowym[30].

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Na jakość życia mieszkańców wpływa również poziom bezpieczeństwa publicznego. W powiecie opoczyńskim działają Centra Reagowania Kryzysowego, które powołane są do zbierania informacji o zagrożeniach, ich przetwarzania i reagowania na występujące zagrożenia, co pozwala na racjonalizację wykorzystania wszystkich podmiotów działających w sferze ładu, porządku i bezpieczeństwa oraz prowadzenia akcji ratunkowych.

Na terenie gminy Sławno w 2020 roku działało 9 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, w tym 3 jednostki w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym tj. OSP w Kamieniu, OSP w Prymusowej Woli i OSP w Sławnie. Ochotnicze Straże Pożarne na terenie gminy funkcjonują w:

- Kamieniu;
- Kozeninie;
- Kunicach;
- Olszowcu;
- Prymusowej Woli;
- Sławnie;
- Szadkowicach;
- Unewlu;
- Zachorzowie-Kolonii.

[30] http://ugslawno.pl/pl/content/kolarstwo-mtb

W gminie nie znajduje się Komisariat Policji, nad bezpieczeństwem obywateli czuwa przede wszystkim KP w Paradyżu, który swoim zasięgiem obejmuje następujące gminy: Paradyż, Żarnów, Białaczów, Mniszków i Sławno. Teren gminy Sławno zasadniczo nie odbiega pod względem przestępczości od poziomu na terenie całego powiatu opoczyńskiego. Popełniane najczęściej czyny karalne to kradzieże, kradzieże z włamaniem oraz przestępstwa drogowe.

Według *Raportu o stanie gminy Sławno za 2020 rok*, sytuacja sanitarno-epidemiologiczna związana z epidemią COVID-19 spowodowała, iż część organizacji i podmiotów znalazło się w niecodziennej sytuacji zarówno społecznej jak i ekonomicznej.

Z budżetu państwa zostały uruchomione środki w ramach tzw. „tarczy antykryzysowej" w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19. Pomoc została skierowana m.in. do organizacji pozarządowych. Przy wsparciu Wójta Gminy Sławno osiem jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu gminy Sławno skorzystało z możliwości uzyskania pomocy finansowej na pokrycie kosztów prowadzenia działalności statutowej.

2.3.3. Oświata i edukacja

Na terenie gminy Sławno w 2020 roku funkcjonowało 8 ośmioletnich Szkół Podstawowych, z których jedna łącznie ze Szkołą Branżową I stopnia tworzy Zespół Szkół Samorządowych. W przeliczeniu na jednego ucznia (liczba uczniów według stanu na dzień 30 września 2020 r. – dane z raportu SIO) wydatki na poszczególne szkoły z budżetu gminy kształtowały się następująco:

Tabela 24 Wydatki w przeliczeniu na 1 ucznia w gminie Sławno

Szkoła	Ilość dzieci	Wydatki w przeliczeniu na 1 ucznia w zł
Publiczna Szkoła Podstawowa w Celestynowie	51	22 778,53
Publiczna Szkoła Podstawowa w Kamieniu	103	12 913,21
Publiczna Szkoła Podstawowa w Kozeninie	72	16 900,99
Publiczna Szkoła Podstawowa w Kunicach	127	13 554,69
Publiczna Szkoła Podstawowa w Sławnie	133	11 641,80
Publiczna Szkoła Podstawowa w Szadkowicach	97	12 443,16
Publiczna Szkoła podstawowa w Zachorzowie	114	11 924,96
Zespół Szkół Samorządowych w Prymusowej Woli	57	20 962,85

Źródło: Raport o stanie Gminy Sławno za 2020 rok

Wydatki gminy na oświatę w 2020 roku wynosiły 11 775 013,40 zł (w tym 1 035 256,71 zł na punkty przedszkolne i 506 040,36 zł na oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych), z czego 8 323 707 zł, tj. 70,69 % zostało pokryte z subwencji oświatowej przekazanej z budżetu państwa. We wrześniu 2020 roku naukę w szkołach gminy Sławno rozpoczęło 754 uczniów, w tym 87 dzieci w kl. „O".

Tabela 25 Liczba nauczycieli w szkołach w przeliczeniu na pełne etaty w gminie Sławno

Szkoła	Etaty	Liczba nauczycieli w przeliczeniu na pełne etaty			
	Ogółem	Stażysta	Kontraktowy	Mianowany	Dyplomowany
PSP w Celestynowie	13,21	1,76	2,58	1,37	7,5
PSP w Kamieniu	12,22	0,77	0,6	3,06	7,8
PSP w Kozeninie	14,14	0,15	1,34	4,19	8,46
PSP w Kunicach	21,18	1,15	6,47	3,13	10,43
PSP w Sławnie	15,92	0,75	4,09	2,0	9,08
PSP w Szadkowicach	11,59	0,13	1,9	0,0	9,56
PSP w Zachorzowie	13,48	0,09	3,2	1,12	9,05
ZSS w Prymusowej Woli	10,71	0,06	0,03	0,0	10,62
Razem	**112,44**	**4,86**	**20,21**	**14,87**	**72,5**

Źródło: *Raport o stanie Gminy Sławno za 2020 rok*

W 2020 roku Wójt Gminy Sławno przyznał stypendia 58 uczniom, były one przyznane głównie dla uczniów znajdujących się trudnej sytuacji materialnej spowodowanej niskimi dochodami w rodzinie.
W 2020 roku 52,13% wszystkich uczniów dojeżdżało do szkół zorganizowanymi przez gminę środkami transportu. Wydatki poniesione w 2020 r. na dowożenie uczniów wynosiły 358 012,65 zł.

Wyniki egzaminu ośmioklasisty

Egzamin w 2020 roku uczniowie zdawali w terminie głównym w dniach 16 - 18 czerwca. Z powodu epidemii koronawirusa egzamin przebiegał w ścisłym reżimie sanitarnym. Przystępujący do egzaminu uczniowie zmierzyli się z obowiązkowymi przedmiotami: językiem polskim, matematyką oraz wybranym przez siebie obowiązkowym językiem nowożytnym. Wybrać mogli jednak taki język obcy, którego uczyli się w szkole w ramach obowiązkowych zajęć edukacyjnych. Egzamin ósmoklasisty jest egzaminem obowiązkowym, co oznacza, że każdy uczeń musi do niego przystąpić, aby ukończyć szkołę. Do egzaminu przystąpiło łącznie 73 uczniów klas ósmych ze szkół podstawowych, oprócz dwóch szkół Zachorzowa i Szadkowic, gdyż tam nie było klas ósmych. Spośród 73 uczniów 72 napisało arkusz standardowy - 100, a jeden uczeń z Publicznej Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Sławnie napisał arkusz -200 autyzm, w tym zespół Aspergera.

Tabela 26 Wyniki egzaminów klas ósmych w szkołach podstawowych w gminie Sławno

Siedziba szkoły	Przedmiot	Ilość zdających	Wynik % w szkole	Wynik % w gminie	Wynik % w powiecie	Wynik % w województwie	Wynik % w kraju
Prymusowa Wola	Język angielski	15	49	47	47	54	54
Sławno	Język angielski	16	45	47	47	54	54
Celestynów	Język angielski	6	41	47	47	54	54
Kamień	Język angielski	14	26	47	47	54	54
Kunice	Język angielski	12	64	47	47	54	54
Kozenin	Język angielski	9	63	47	47	54	54
Prymusowa Wola	Matematyka	15	44	51	44	47	46
Sławno	Matematyka	16	43	51	44	47	46
Celestynów	Matematyka	6	56	51	44	47	46
Kamień	Matematyka	14	42	51	44	47	46
Kunice	Matematyka	12	67	51	44	47	46
Kozenin	Matematyka	9	63	51	44	47	46
Prymusowa Wola	Język polski	15	53	62	60	58	59
Sławno	Język polski	16	56	62	60	58	59

Siedziba szkoły	Przedmiot	Ilość zdających	Wynik % w szkole	Wynik % w gminie	Wynik % w powiecie	Wynik % w województwie	Wynik % w kraju
Celestynów	Język polski	6	57	62	60	58	59
Kamień	Język polski	14	64	62	60	58	59
Kunice	Język polski	12	74	62	60	58	59
Kozenin	Język polski	9	72	62	60	58	59

Źródło: *Raport o stanie Gminy Sławno za 2020 rok*

Wsparcie uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych

Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi to zarówno ten, który posiada orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, ma trudności w realizowaniu wymagań programowych ze względu na funkcjonowanie poznawczo - percepcyjne (m.in. dysleksja, dysortografia, dyskalkulia), zdrowotne, ograniczenia środowiskowe (z rodzin niewydolnych wychowawczo) jak również uczeń uzdolniony. Rozpoznanie specjalnych potrzeb edukacyjnych pozwala na właściwy dobór metod, środków i oddziaływań dydaktyczno - wychowawczych, prowadzący do zaspokojenia potrzeb, a tym samym do stworzenia optymalnych warunków rozwoju intelektualnego i osobowościowego. Gmina Sławno stara się poświęcać uczniom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi szczególną uwagę i umiejętnie wspomagać ich rozwój z zastosowaniem specjalistycznego podejścia. Szkoły podejmowały działania, ukierunkowane zarówno na uczniów posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, jak i tych którzy mają trudności w realizacji standardów wymagań programowych. Należały do nich m.in.:

- dostosowywanie wymagań edukacyjnych do potrzeb uczniów;
- indywidualizacja procesu nauczania przez m.in. wydłużanie czasu pracy, nagradzanie wysiłku wkładanego w pracę, zróżnicowanie prac domowych;
- zajęcia rewalidacyjne i socjoterapeutyczne;
- zajęcia wyrównawcze;
- zajęcia terapii pedagogicznej;
- terapia logopedyczna;
- gimnastyka korekcyjna;
- rehabilitacja ruchowa;
- zajęcia korekcyjno – kompensacyjne;
- włączanie w organizację imprez i uroczystości szkolnych.

Edukacja przedszkolna

Wychowanie przedszkolne jest pierwszym szczeblem w systemie edukacji, gdzie w sposób świadomy i zaplanowany oddziałuje się na dziecko. Wychowanie i nauczanie na tym etapie odbywa się według przyjętego programu przewidującego dla każdej grupy wiekowej specyficzne formy i sposoby kształcenia uwzględniające doświadczenie dzieci i poziom ich ogólnego rozwoju psychicznego. Wiek przedszkolny stanowi dla dziecka czas najistotniejszych, a zarazem największych zmian w jego dotychczasowym życiu, gdyż w okresie tym możliwości rozwojowe dzieci są największe. Działania edukacyjne, stymulowanie rozwoju intelektualnego i społecznego dziecka przynoszą najlepsze rezultaty właśnie w okresie przedszkolnym. Zapewnienie dziecku w tym wieku odpowiednich warunków do

rozwijania wrodzonych umiejętności twórczych i intelektualnych czy odkrywania nowych zdolności ma decydujące znaczenie dla jego przyszłości. Jest to również najlepszy okres na zapobieganie ewentualnym trudnościom w nauce – niwelowanie dysharmonii rozwojowych, wyrównywanie zaniedbań środowiskowych. Edukacja przedszkolna ma zatem istotne znaczenie we wspomaganiu rozwoju dziecka.

Uchwała Rady Gminy Sławno, Nr XXXIV/211/21 z dnia 29 czerwca 2021 roku w sprawie ustalenia sieci oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz innych form wychowania przedszkolnego na terenie gminy Sławno, ustala następującą sieć oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych prowadzonych przez gminę Sławno:

1) Oddział Przedszkolny w Publicznej Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Sławnie, ul. Szkolna 10;
2) Oddział Przedszkolny w Publicznej Szkole Podstawowej w Zachorzowie;
3) Oddział Przedszkolny w Publicznej Szkole Podstawowej w Celestynowie;
4) Oddział Przedszkolny w Publicznej Szkole Podstawowej im. Wandy i Henryka Ossowskich w Kunicach;
5) Oddział Przedszkolny w Publicznej Szkole Podstawowej im. ks. Jana Twardowskiego w Kamieniu;
6) Oddział Przedszkolny w Publicznej Szkole Podstawowej w Kozeninie;
7) Oddział Przedszkolny w Publicznej Szkole Podstawowej im. Kazimierza Wielkiego w Szadkowicach;
8) Oddział Przedszkolny w Publicznej Szkole Podstawowej wchodzącej w skład Zespołu Szkół Samorządowych w Prymusowej Woli.

Sieć oddziałów przedszkolnych decyzją Rady Gminy została uzupełniona o inne formy wychowania przedszkolnego:

1) Punkt Przedszkolny w Publicznej Szkole Podstawowej w Kozeninie;
2) Punkt Przedszkolny w Publicznej Szkole Podstawowej w Celestynowie;
3) Punkt Przedszkolny w Publicznej Szkole Podstawowej im. Wandy i Henryka Ossowskich w Kunicach;
4) Punkt Przedszkolny przy Publicznej Szkole Podstawowej w Zachorzowie z siedzibą w miejscowości Psary;
5) Punkt Przedszkolny w Publicznej Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Sławnie;
6) Punkt Przedszkolny w Publicznej Szkole Podstawowej im. ks. Jana Twardowskiego w Kamieniu.

PROGRAMY REALIZOWANE/ZREALIZOWANE W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH PROWADZONYCH PRZEZ GMINĘ:

Zdalna szkoła

Gmina Sławno pozyskała w ramach projektu ZDALNA SZKOŁA sprzęt komputerowy w postaci tabletów. Projekt powstał w związku z obecną sytuacją szkolnictwa, związaną z wprowadzeniem na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii, spowodowanym zakażeniami koronawirusem. Zamknięcie placówek oświatowych na wiele tygodni wymusiło nowe standardy prowadzenia zajęć edukacyjnych w systemie zdalnym. Aby wesprzeć uczniów i nauczycieli w ramach projektu zakupiono 47 tabletów, które 20 maja 2020 Wójt Gminy Sławno przekazał do placówek oświatowych działających

na terenie gminy Sławno. Projekt był współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020.

Zdalna szkoła +

W ramach kolejnej edycji programu ZDALNA SZKOŁA + ogłoszonego przez CENTRUM PROJEKTÓW POLSKA CYFROWA – gmina Sławno pozyskała 100% dotację na zakup 27 zestawów komputerowych z przeznaczeniem dla placówek oświatowych z tereny gminy Sławno. W 2021 roku prowadzona była kontynuacja tego projektu i z oszczędności poprzetargowych dokupiony został dodatkowy sprzęt. Projekt był współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020.

„Poprawa efektywności systemu kształcenia ogólnego w Publicznej Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Sławnie"

W ramach zadania została rozbudowana sala gimnastyczna o trybuny, a szkoła zyskała dodatkowe pracownie dydaktyczne podnoszące kompetencje kluczowe wśród uczniów. Projekt był dofinansowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.

"Droga do sukcesu" – projekt współfinansowany z Unii Europejskiej ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa XI. Edukacja Kwalifikacje Umiejętności, Działanie XI.1 Wysoka jakość edukacji, Poddziałanie XI.1.2 Kształcenie ogólne. Cel projektu: „Podniesienie u 172 uczniów kompetencji kluczowych oraz właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy, oraz rozwijanie indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w 3 szkołach na terenie Gminy Sławno".

„Dziś mamy szansę na lepsze jutro" – projekt współfinansowany z Unii Europejskiej ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa XI. Edukacja Kwalifikacje Umiejętności, Działanie XI.1 Wysoka jakość edukacji, Poddziałanie XI.1.2 Kształcenie ogólne. Cel projektu: „Podniesienie u 69 uczniów kompetencji kluczowych oraz właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy, oraz rozwijanie indywidualnego podejścia u 5 uczniów, ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w 3 szkołach podstawowych na terenie Gminy Sławno"

2.3.4. Opieka zdrowotna

Na obszarze gminy funkcjonuje Ośrodek Zdrowia w Sławnie oferując usługi medyczne z zakresu reumatologii-interny i stomatologii. Łącznie w służbie zdrowia na terenie gminy zatrudnionych jest 6 osób w tym[31]:

- lekarz internista-reumatolog -1,

[31] *Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 - 2022*

- lekarz stomatolog -1,
- pielęgniarki -3,
- asystentka stomatologa -1.

W Opocznie tj. w odległości 12 km od Sławna funkcjonuje Szpital Rejonowy. W Sławnie funkcjonuje punkt apteczny. Ponadto gmina czyni dodatkowe starania o poprawę stanu zdrowia mieszkańców poprzez:

- zatrudnienie w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej logopedy;
- współpracę z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Opocznie, Poradnią Leczenia Uzależnień, jednostkami w zakresie badań profilaktycznych (np. raka piersi, osteoporozy);
- organizowanie pogadanek na temat zdrowego stylu życia w placówkach oświatowych;
- organizowanie mammografii;
- prowadzenie gabinetu rehabilitacyjnego w Sławnie.

Z danych GUS wynika, iż w gminie Sławno w 2020 roku w ramach POZ udzielano 6 342 porad. Jak podają dane statystyczne, w 2020 roku 42,9% zgonów w gminie Sławno spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 22,0% zgonów były nowotwory, a 6,0% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Sławno przypada 15 zgonów. Wskaźnik jest wyższy od wartości średniej dla województwa łódzkiego (14,6) oraz znacznie wyższy od wartości średniej dla kraju (12,5).

2.3.5. Określenie grup społecznych wymagających wsparcia

Efektywna realizacja usług społecznych i ich sprawne funkcjonowanie wymagają dopasowania oraz dostosowania działań z wielu obszarów do rzeczywistych potrzeb mieszkańców gminy. Gmina w zakresie polityki społecznej realizuje zadania własne i zlecone ustawami lub powierzone na podstawie porozumień w dość różnorodnym zakresie. Jednostką organizacyjną gminy utworzoną w celu realizacji tych zadań jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Ośrodek realizuje zadania pomocy społecznej na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593 z póź. zm.). Poprzez bezpośrednie wsparcie finansowe, rzeczowe, usługowe pomoc społeczna umożliwia osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Podstawowe zadania pomocy społecznej to przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń, praca socjalna, rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy. Pomocy udziela się osobom i rodzinom m.in. z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, niepełnosprawności, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa.

Według Raportu o stanie Gminy Sławno za 2020 rok, w funkcjonowaniu Ośrodka wiele zadań związanych z różnymi aspektami pracy zostało ograniczonych poprzez stan pandemii w kraju. Miało to również wpływ na sposób oraz zakres podejmowanych działań w pracy socjalnej. Niektóre dotychczasowe formy pomocy zostały ograniczone bądź zawieszone, jednakże doszły nowe zadania np. pomoc osobom lub rodzinom przebywającym w kwarantannie.

Dodatkowo realizowano programy m.in.: *Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii oraz Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie*.

W 2020 roku w gminie Sławno 178 gospodarstw domowych korzystało ze środowiskowej pomocy społecznej. Liczba osób korzystających z tego rodzaju wsparcia wyniosła 664 osoby, stanowiących 8,7% ludności gminy ogółem.

Tabela 27 Gospodarstwa domowe oraz ilość osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Sławno w latach 2011 – 2020

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
gospodarstwa domowe ogółem	342	346	419	362	324	312	287	255	230	178
osoby ogółem	1424	1343	1652	1396	1263	1196	1063	926	821	664

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Na przestrzeni badanych lat w gminie Sławno zauważalna jest tendencja do spadku liczby gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, z niewielkimi wahaniami w latach 2012 oraz 2013 gdzie odnotowano niewielki wzrost w porównaniu do lat poprzednich. W 2020 roku wskaźnik ten kształtował się na poziomie 178 gospodarstw i był niższy w stosunku do roku 2011 o 164 gospodarstwa. Nastąpił więc znaczy spadek wartości wskaźnika o 48,0%. Zmniejsza się również liczba osób korzystających ze wsparcia - w stosunku do roku 2011 wskaźnik ten zmniejszył się o 760 osób – czyli o około 53,4%.

Wykres 9 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w gminie Sławno w latach 2011 – 2020

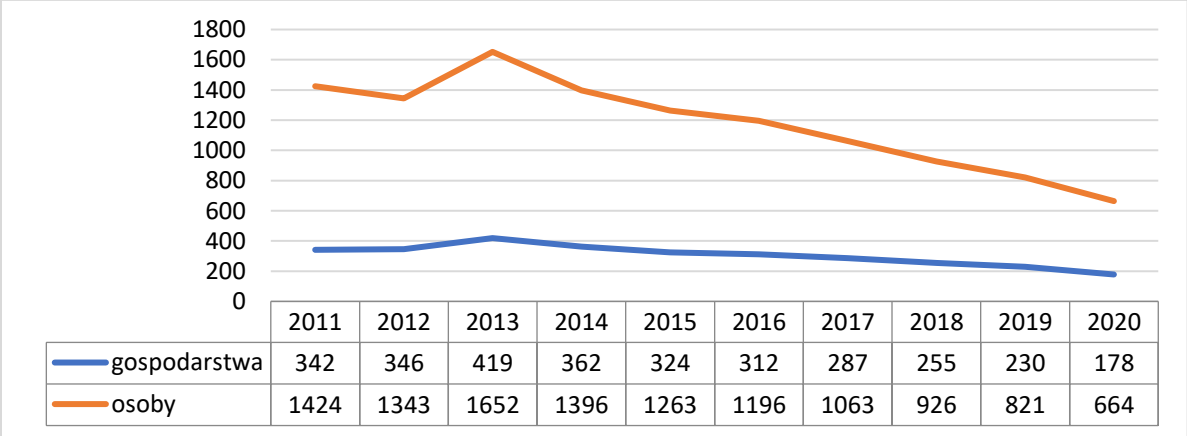

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W gminach poddanych analizie, gminami w których wskaźnik - udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w % - był

najwyższy, były gminy Sławno (8,7%) i Żarnów (7,3%). Najniższy wskaźnik odnotowano w gminie Mniszków (3,2%). Wskaźnik dla gminy Sławno jest także wyższy od wskaźnika dla powiatu opoczyńskiego, a także województwa łódzkiego.

Tabela 28 Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w 2020 roku – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w %
Białaczów	163	359	6,3
Drzewica	271	607	5,8
Mniszków	77	153	3,2
Opoczno	669	1 601	4,7
Paradyż	95	298	6,9
Poświętne	64	193	6,2
Sławno	**178**	**664**	**8,7**
Żarnów	184	422	7,3
powiat opoczyński	1 701	4 297	5,7
Inowłódz	77	158	4,1
Tomaszów Mazowiecki	205	438	3,9
województwo łódzkie	51 552	97 437	4,0

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W ramach wydatków z budżetu gminy poniżej przedstawiono te, na które przeznaczany jest największy budżet. Dominuje tutaj pomoc społeczna i rodzina (ok. 40,36%), następnie: oświata i wychowanie (ok. 31,99%), administracja publiczna (ok. 12,16%), kolejno gospodarka komunalna i ochrona środowiska (ok. 5,47%) oraz transport i łączność (ok. 1,67%).

Tabela 29 Wydatki z budżetu gminy Sławno w roku 2020 (w zł)

wydatki z budżetu gminy ogółem	**38 880 132,74**
administracja publiczna	4 726 343,43
oświata i wychowanie	12 437 637,90
pomoc społeczna i rodzina	15 692 135,59
gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2 124 902,77
transport i łączność	647 809,64

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Tabela poniżej przedstawia kształtowanie się wydatków ponoszonych na pomoc społeczną, począwszy od 2013 roku. Kwota ta ulega zwiększeniu. W 2020 roku na pomoc społeczną przeznaczono 40,36% wydatków z budżetu gminy i było to o 20,26 punktu procentowego więcej, niż w roku 2013.

Tabela 30 Udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach ogółem w gminie Sławno w latach 2013 – 2020

rok	wydatki z budżetu Gminy ogółem	wydatki na pomoc społeczną	udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach ogółem
2013	22 726 535,80	4 568 970,80	20,10%
2014	26 164 372,86	4 708 510,85	18,00%
2015	28 660 074,81	4 611 860,13	16,09%
2016	31 304 057,43	10 476 475,44	33,47%
2017	39 796 359,90	12 485 247,53	31,37%
2018	42 195 017,09	12 292 385,27	29,13%
2019	43 781 401,44	14 060 679,32	32,12%

rok	wydatki z budżetu Gminy ogółem	wydatki na pomoc społeczną	udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach ogółem
2020	38 880 132,74	15 692 135,59	40,36%

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Poniżej zaprezentowano dane służące do wykonania analizy porównawczej za rok 2020. W tym celu zaprezentowano dane jak wyżej. Ostatni wskaźnik pokazuje zróżnicowanie w realizowanych wydatkach wśród JST. Kolorem żółtym oznaczono wartość najniższą (2,07% gmina Paradyż), zaś niebieskim najwyższą (6,40% gmina Sławno) – co oznacza, iż wydatki na opiekę społeczną są znacznym obciążeniem dla budżetu gminy, a mieszkańcy borykają się z problemami życia społecznego. Gmina Sławno powinna podjąć działania ukierunkowane na wzrost zamożności mieszkańców. Wartość wskaźnika w gminie Sławno jest wyższa od wskaźnika dla województwa i powiatu opoczyńskiego.

Tabela 31 Wydatki ogółem oraz na pomoc społeczną, udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach ogółem – analiza porównawcza w 2020 roku

Jednostka terytorialna	Wydatki ogółem	wydatki na pomoc społeczną	udział wydatków na pomoc połeczną w wydatkach ogółem
Białaczów	28 883 439,43	1 439 730,38	4,98
Drzewica	45 454 278,12	1 604 801,19	3,53
Mniszków	26 694 844,72	947 972,93	3,55
Opoczno	168 525 172,82	10 360 374,50	6,15
Paradyż	35 981 455,37	744 549,52	2,07
Poświętne	15 025 363,11	370 256,24	2,46
Sławno	**38 880 132,74**	**2 487 596,99**	**6,40**
Żarnów	30 299 353,95	1 445 570,48	4,77
powiat opoczyński	389 744 040,26	19 400 852,23	4,98
Inowłódz	29 231 531,46	981 535,89	3,36
Tomaszów Mazowiecki	67 171 067,74	2 168 380,02	3,23
województwo łódzkie	15 240 149 674,54	784 126 393,58	5,15

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Grupami wymagającymi największego wsparcia w gminie są osoby bezrobotne i niepełnosprawne. Chociaż liczba osób bezrobotnych w gminie w badanym okresie przejawia tendencję malejącą, to analizując jednak dane dla powiatu opoczyńskiego należy wyciągnąć wnioski, iż problem ten występuje również w gminie Sławno. W powiecie największy odsetek osób bezrobotnych w ogóle zarejestrowanych - według danych z 2020 roku - stanowią osoby w przedziale wiekowym: 45 lat i więcej – 36,2%, a znaczącym problemem powiatu jest długotrwałe bezrobocie. Wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych osoby, które pozostają bez pracy dłużej niż rok stanowią 33,7%. Odnosząc ten wskaźnik do procenta ludności aktywnej zawodowo wynosi on 2,3%. Niepokojący jest wskaźnik - bezrobotni w wieku 55-64 lat pozostający bez pracy przez okres dłuższy niż 1 rok w bezrobotnych w wieku 55-64 lat ogółem, który wynosi 44,4%. Należy więc zaktywizować osoby bezrobotne zwłaszcza powyżej 45 roku życia, długotrwale bezrobotne, organizować szkolenia oraz kursy podnoszące kwalifikacje zawodowe lub przekwalifikujące. Osoby długotrwale bezrobotne należy dodatkowo wspierać poprzez rozmowę np. z psychologiem czy doradcą zawodowym. Jest to grupa, której szczególnie trudno odnaleźć się na rynku pracy – właśnie ze względu na bardzo długą przerwę w jej wykonywaniu. Do osób długotrwale bezrobotnych zaliczają się również te, które po prostu nie chcą pracować, przywykły do sytuacji, nie chcą zmian, nie oczekują od życia niczego więcej.

Kolejną grupą wymagającą wsparcia są osoby niepełnosprawne, którym chyba najtrudniej odnaleźć się w rzeczywistości i którym najtrudniej znaleźć pracę. Pracodawcy wolą przyjąć osobę pełnosprawną, z którą wg. nich łatwiej będzie im współpracować. Według danych GUS dla powiatu opoczyńskiego w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowane były w 2020 roku 174 osoby niepełnosprawne z czego 36 osób miało prawo do zasiłku. Do osób niepełnosprawnych w ciągu roku 2020 skierowanych było 20 oferty pracy.

Środowiskowy Dom Samopomocy

Gmina Sławno dokłada również starań, aby osobom starszym żyło się lepiej. W miejscowości Olszowiec funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy, przeznaczony dla 60 osób z zaburzeniami psychicznymi, upośledzonych umysłowo i osób niepełnosprawnych intelektualnie oraz przewlekle chorych z terenu Gminy Sławno oraz gmin ościennych. Głównym celem działalności Domu jest budowanie samodzielności i niezależności od otoczenia, zapewnienie oparcia społecznego osobom mającym trudności z kształtowaniem swoich stosunków z otoczeniem poprzez współdziałanie ze środowiskiem rodzinnym oraz rozbudzaniem i rozwijaniem działań samopomocowych wśród samych uczestników[32].

Świetlica środowiskowa

Uchwałą numer XX/125/20 Rada Gminy Sławno z 31 marca 2020 roku podjęła decyzję o utworzeniu placówki wsparcia dziennego prowadzonej w formie opiekuńczej pod nazwą „Świetlica środowiskowa".

Placówka przeznaczona jest dla dzieci i młodzieży w szczególności z rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Placówka działa w strukturze organizacyjnej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sławnie w formie świetlicy.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławnie realizował również projekt "Gmina Sławno stawia na rodzinę!". Projekt współfinansowany z Unii Europejskiej ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa IX.2 Usługi na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Cel realizacji projektu to zwiększenie dostępności do usług wsparcia dla rodzin z gminy Sławno borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. W ramach projektu utworzono Placówkę Wsparcia Dziennego w formie podwórkowej oraz nastąpiło rozszerzenie oferty istniejącego placówki, a także zaplanowane zostały zajęcia terapeutyczne i zajęcia ze specjalistami (psycholog, szkolenia z kompetencji rodzicielskich, treningi umiejętności ekonomicznych i poradnictwo specjalistyczne dla rodziców, a także animacje rodzinne).

Tempo zachodzących procesów i skutków transformacji systemowej wpływa na funkcjonowanie praktycznie wszystkich dziedzin życia, w tym grup i struktur społeczności lokalnej. Dlatego główne

[32] http://www.scwi.ugu.pl/o_nas.html

kierunki polityki społecznej w odniesieniu do lokalnego systemu pomocy społecznej powinny skupiać się na:

- zwiększeniu roli i efektywności niematerialnych form pomocy i wsparcia (głównie poradnictwa, ze szczególnym uwzględnieniem poradnictwa rodzinnego, psychologicznego, prawnego);
- dostosowaniu struktur instytucjonalnych i organizacyjnych do standardów krajów UE i wymogów wynikających z integracji;
- zwiększeniu udziału i roli sektora niepublicznego oraz aktywności mieszkańców w realizacji zadań z zakresu sfery społecznej;
- przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu osób i grup oraz poprawie warunków funkcjonowania i jakości życia rodzin, osób starszych i niepełnosprawnych;
- budowaniu i powiększaniu kapitału społecznego na elementach: kompetencji, zaufania i partnerstwa między podmiotami publicznymi i niepublicznymi oraz zwiększeniu roli ekonomii społecznej;
- wykształceniu rozwiązań systemowych i mechanizmów zabezpieczenia potrzeb rodzin niewydolnych wychowawczo oraz doświadczających przemocy w rodzinie;
- zwiększeniu świadomości społecznej w zakresie poczucia odpowiedzialności za ochronę rodziny przed uzależnieniami od środków psychoaktywnych i uzależnieniami behawioralnymi oraz pobudzaniu aktywności mieszkańców w przeciwdziałaniu zagrożeniom spowodowanym skutkami zdrowotnymi i społecznymi uzależnień;
- systematycznym diagnozowaniu i monitorowaniu potrzeb i jakości życia społeczności lokalnej.

Usługi społeczne w gminie Sławno przyczyniają się do zwalczania dyskryminacji, zapewnienia równości płci, poprawy warunków życia, tworzenia równych szans dla wszystkich i uczestnictwa w życiu społecznym

2.3.6. Rynek pracy

BEZROBOCIE

Stopa bezrobocia wg GUS na koniec listopada 2021 roku wyniosła:

- powiat opoczyński 6,3 %,
- województwo łódzkie 5,7%,
- Polska 5,4 %.

Stopa bezrobocia w powiecie opoczyńskim w listopadzie 2021 roku była wyższa od stopy bezrobocia w województwie łódzkim o 0,6 punktu procentowego oraz wyższa od krajowej stopy bezrobocia o 0,9 punktu procentowego.

Bezrobocie stanowi jeden z najtrudniejszych problemów społeczno-gospodarczych. Rozmiar bezrobocia zależy od systemu gospodarczego i aktualnie prowadzonej polityki krajowego rynku pracy.

Związane jest zwykle z poziomem nowych inwestycji i trwałym zatrudnianiem pracowników w nowopowstałych i nowoczesnych zakładach pracy sektora publicznego lub prywatnego.

Poniżej przedstawiono dane obrazujące sytuację na rynku pracy w gminie Sławno. Analizę rozpoczęto od przedstawienia danych statystycznych dotyczących liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych. Rok 2012 stał się rokiem przełomowym, od tego momentu liczba bezrobotnych w gminie Sławno zaczęła się zmniejszać, tendencja spadkowa utrzymywała się do roku 2019. Rok 2020 to już widoczny znaczny wzrost bezrobocia w całym kraju, jest to związane z początkiem pandemii w Polsce i na świecie. Skutkiem wprowadzonych w tym okresie lockdown'ów jest spadek zatrudnienia, niechęć i strach przedsiębiorców przed kolejnym załamaniem gospodarki. Od 2019 do 2020 roku liczba bezrobotnych w gminie Sławno wzrosła o 60 osób. Jednak patrząc na przestrzeni 11 ostatnich lat obserwujemy wyraźny spadek bezrobocia w gminie - 260 osób. W badanym okresie obserwujemy przeważnie większe bezrobocie wśród kobiet niż mężczyzn.

Tabela 32 Bezrobotni zarejestrowani z obszaru gminy Sławno w latach 2010 – 2020

lata	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	455	487	525	463	329	256	211	162	147	135	195
mężczyźni	222	230	252	231	169	126	89	61	69	65	97
kobiety	233	257	273	232	160	130	122	101	78	70	98

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W gminie Sławno w 2020 roku odnotowano 195 osób bezrobotnych, w tym 97 mężczyzn oraz 98 kobiet. Kobiety stanowiły 50,26% ogółu bezrobotnych w gminie.

Wykres 10 Bezrobotni zarejestrowani z obszaru gminy Sławno z podziałem na płeć w latach 2010 – 2020

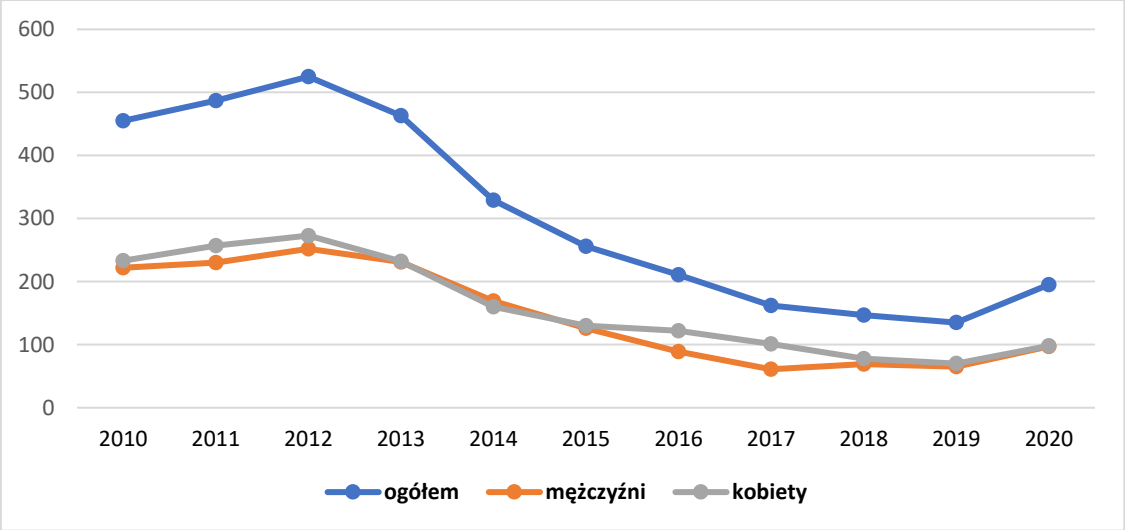

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W 2020 roku obserwujemy wzrost bezrobocia w całym kraju. Pogarszająca się sytuacja na rynku pracy to prawdopodobnie efekt pandemii koronawirusa Covid-19. Pandemia mocno zmieniła rynek pracy nie tylko pod względem liczby ofert pracy, ale także pod względem najbardziej poszukiwanych zawodów. W pierwszej kolejności firmy likwidowały plany zwiększenia zatrudnienia, a nie faktyczne zatrudnienie.

W najtrudniejszym okresie pandemii próbowano na wszystkie możliwe sposoby utrzymać zatrudnienie korzystając np. z urlopów, przerw eksploatacyjnych. Wsparcie dla firm ze strony państwa, było często uzależnione od utrzymania zatrudnienia. Szacuje się, że większe zwolnienia pracowników mogą być odłożone w czasie. Będzie to związane z terminem zobowiązań, na bazie których firmy otrzymały pomoc.

W 2012 roku odnotowano najwięcej bezrobotnych w gminie - 525 osób. Przekłada się to na poziom wskaźnika - udział % bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, który w tymże roku również jest najwyższy i wynosi 11,6%. W 2019 roku wskaźnik ten jest najmniejszy i wynosi 3%, natomiast w 2020 roku wynosi już 4,3%.

Udział % bezrobotnych kobiet w 2020 roku jest wyższy od udziału % bezrobotnych mężczyzn w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.

Tabela 33 Udział % bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Sławno

lata	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	10,1	10,8	11,6	10,2	7,2	5,6	4,6	3,6	3,2	3,0	4,3
mężczyźni	9,0	9,2	10,1	9,3	6,7	5,1	3,6	2,5	2,8	2,6	4,0
kobiety	11,5	12,8	13,4	11,3	7,7	6,3	5,8	4,8	3,7	3,4	4,7

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Przedstawione poniżej dane ukazują udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w porównaniu z innymi gminami z mikrootoczenia gminy Sławno.

Tabela 34 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w %) w latach 2010 -2020 – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w %)										
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Białaczów	13,3	12,4	13,0	16,1	12,5	9,4	8,4	5,5	5,9	5,9	6,7
Drzewica	11,0	12,6	13,6	13,0	10,7	7,3	6,1	4,3	4,3	4,1	4,9
Mniszków	6,7	7,1	9,2	8,6	6,9	4,6	3,9	3,0	3,1	2,8	3,4
Opoczno	9,9	9,8	10,8	10,3	7,8	5,9	5,2	3,8	3,7	3,7	4,3
Paradyż	8,2	9,9	9,3	10,6	8,7	6,5	5,3	3,3	3,1	3,7	3,9
Poświętne	7,5	8,1	8,2	9,1	7,2	4,7	3,9	2,7	2,3	2,6	3,4
Sławno	**10,1**	**10,8**	**11,6**	**10,2**	**7,2**	**5,6**	**4,6**	**3,6**	**3,2**	**3,0**	**4,3**
Żarnów	10,7	10,1	11,1	11,3	7,8	7,4	6,5	4,7	3,8	4,3	5,3
powiat opoczyński	**10,0**	**10,3**	**11,1**	**11,0**	**8,4**	**6,3**	**5,5**	**3,9**	**3,8**	**3,8**	**4,5**
Inowłódz	13,6	10,5	12,3	13,2	8,9	7,5	7,7	5,3	5,3	5,9	6,0
Tomaszów Mazowiecki	11,1	10,4	11,4	10,6	8,1	6,7	5,5	4,9	4,5	4,0	4,9
województwo łódzkie	**8,1**	**8,6**	**9,5**	**9,7**	**8,1**	**7,2**	**6,0**	**4,9**	**4,5**	**4,1**	**4,8**

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W zestawieniu gminy Sławno z pobliskimi jej gminami widzimy, że wartości obrazujące udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym nie należą do najwyższych ani do najniższych względem wartości % pozostałych JST. W tabeli powyżej kolorem niebieskim zaznaczono wartości najwyższe, a kolorem pomarańczowym wartości najniższe w poszczególnych latach. Najwyższe wartości badanego wskaźnika na przestrzeni lat niezmiennie od 2013 roku odnotowuje się w gminie Białaczów.

Najniższe wartości % przypadają na gminę Mniszków oraz na gminę Poświętne, a w 2020 roku obie gminy posiadały wskaźnik na poziomie 3,4% udziału osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.

Na przestrzeni badanych lat 2010 – 2020 w powiecie opoczyńskim zauważamy największy odsetek bezrobotnych wśród grupy osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Natomiast najmniejszy odsetek bezrobotnych odnotowuje się u osób z wykształceniem wyższym. Wyjątek stanowi rok 2017, w którym najmniej bezrobotnych odnotowano z wykształceniem średnim.

W roku 2020 osoby z wykształceniem wyższym stanowiły 12,3 % ogółu bezrobotnych, natomiast największe bezrobocie występuje w grupie osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym tj. 27,4% ogółu bezrobotnych.

Kolorem niebieskim zaznaczono wartości najwyższe, a kolorem pomarańczowym wartości najniższe w poszczególnych latach. Podobne tendencje obserwujemy w całym kraju.

Tabela 35 Odsetek bezrobotnych zarejestrowanych wg poziomu wykształcenia (%) w powiecie opoczyńskim w latach 2010 – 2020

Poziom wykształcenia	**lata**										
	2010	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Wyższe	10,1	11,3	12,0	10,6	11,0	11,6	10,9	12,3	13,2	11,4	12,3
policealne, średnie zawodowe	20,7	22,0	22,3	22,6	23,3	22,9	21,9	23,6	22,0	22,4	21,7
średnie ogólnokształcące	14,1	14,0	13,6	13,3	13,0	12,8	12,7	12,1	14,0	13,9	14,4
zasadnicze zawodowe/branżowe	28,3	27,8	27,9	28,4	28,1	27,4	29,5	26,9	26,9	27,5	27,4
gimnazjalne i poniżej	26,8	24,9	24,1	25,0	24,5	25,3	25,0	25,1	23,9	24,9	24,2

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Znacznym problemem powiatu opoczyńskiego jest długotrwałe bezrobocie. Wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, osoby, które pozostają bez pracy dłużej niż rok stanowią 33,7%. Odnosząc ten wskaźnik do procenta ludności aktywnej zawodowo wynosi on 2,3%. Niekorzystny jest wskaźnik bezrobotnych w wieku 55-64 lata pozostający bez pracy przez okres dłuższy niż 1 rok w bezrobotnych w wieku 55-64 lata ogółem, który wynosi 44,4%. Tendencja ta może się pogłębiać ze względu na kryzys gospodarczy spowodowany epidemią wirusa COVID-19.

Tabela 36 Bezrobocie rejestrowane w powiecie opoczyńskim w latach 2010 – 2020

Bezrobotni zarejestrowani pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	**lata**										
	2010	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Ogółem (osoba)	1 547	1 535	1 861	1 890	1 527	695	586	406	382	407	690
ogółem w % bezrobotnych ogółem	31,5	30,5	34,3	35,3	37,5	22,9	22,5	22,2	21,7	23,4	33,7
w % ludności aktywnej zawodowo	4,5	4,9	5,8	6,0	5,0	2,3	2,0	1,4	1,3	1,4	2,3
bezrobotni w wieku 55-64 lat pozostający bez pracy przez okres dłuższy niż 1 rok w bezrobotnych w wieku 55-64 lat ogółem (%)	34,2	35,0	38,3	36,9	43,7	26,5	25,8	27,4	21,3	29,2	44,4
Bezrobotni zarejestrowani wg płci i typu ogółem (osoba)	4 905	5 025	5 430	5 350	4 070	3 040	2 599	1 831	1 761	1 738	2 050

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Należy zwrócić uwagę na bezrobocie wśród kobiet, ponieważ jest to grupa bardziej podatna na bezrobocie długotrwałe. Swoją specyfikę bezrobocie kobiet zawdzięcza silnemu oddziaływaniu przesłanek natury społeczno-kulturowej, związanych z istnieniem zestawów ról społecznych tradycyjnie

przypisywanych poszczególnym płciom. Wspomniane zestawy ról determinują sfery aktywności, w jakich określone osoby mogą się realizować bez narażania się na przejawy społecznej dezaprobaty. Patrząc z perspektywy historycznej możemy zauważyć, że ta tendencja w kierunku podziału pracy względem płci okazuje się niezmiernie trwała i pomimo proegalitarnych działań współczesnych społeczeństw, we wszystkich niemal wymiarach społecznej aktywności, nadal ma wpływ na dystrybucję zatrudnienia.

PRACUJĄCY

Rynek pracy tworzony jest przez następujące elementy:

- zasoby kapitału ludzkiego i jego wykorzystanie,
- podział pracowników wg pracujących, w poszczególnych sektorach gospodarki narodowej,
- wielkość i strukturę bezrobocia.

Rynek pracy pełni dwie zasadnicze funkcje w gospodarce. Dla ludzi występujących z podażą pracy stwarza on możliwość otrzymania dochodów, a dla firm zgłaszających popyt na pracę jest on źródłem tego podstawowego czynnika wytwórczego. Płace otrzymywane ze sprzedaży pracy stanowią źródło utrzymania dla ogromnej większości ludzi. Jednym z podstawowych czynników wpływających na rynek pracy jest poziom zatrudnienia. Poniżej przedstawiono dane obrazujące sytuację na rynku pracy w gminie Sławno.

Tabela 37 Pracujący z terenu gminy Sławno w latach 2010 – 2020

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	657	738	779	841	878	922	943	968	1 027	1 056	1 107
mężczyźni	380	422	490	482	524	556	586	629	662	686	717
kobiety	277	316	289	359	354	366	357	339	365	370	390

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W 2020 roku liczba osób pracujących z obszaru gminy Sławno wyniosła 1107 osób, w tym 717 mężczyzn i 390 kobiet. Na przestrzeni badanych lat liczba pracujących znacząco się zwiększyła, bo aż o 450 osób. Wśród osób aktywnych zawodowo dominują zdecydowanie mężczyźni, w 2020 roku stanowili aż 64,77 % ogółu zatrudnionych osób. Aktywność zawodowa mężczyzn w gminie Sławno jest dużo wyższa niż kobiet i jest to tendencja niezmienna od 2010 roku, co przedstawia poniższy wykres.

Wykres 11 Aktywność zawodowa mieszkańców gminy Sławno w latach 2010 – 2020

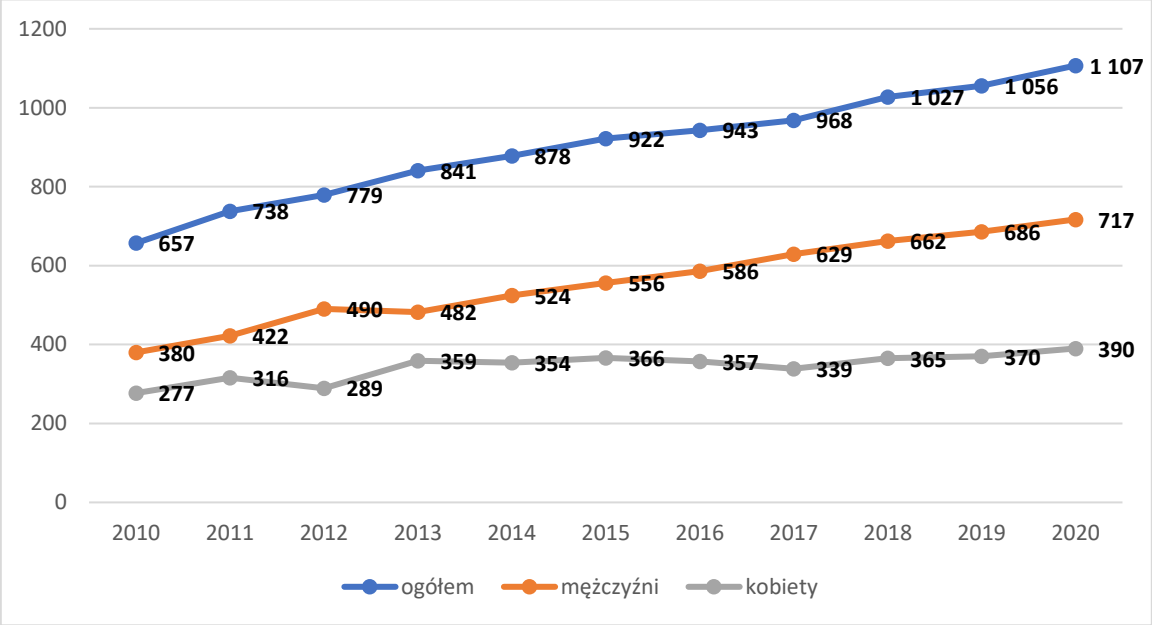

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Jak podaje Główny Urząd Statystyczny, wskaźnik - współczynnik pracujących na 1000 mieszkańców - opracowywany jest bez uwzględniania osób pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

Współczynnik pracujących na 1000 mieszkańców w badanych latach kształtował się na poziomie od 87 osób w roku 2010 do 145 osób w roku 2020. Przez cały okres obserwujemy systematyczny wzrost współczynnika.

Wykres 12 Współczynnik pracujących na 1000 ludności ogółem w gminie Sławno

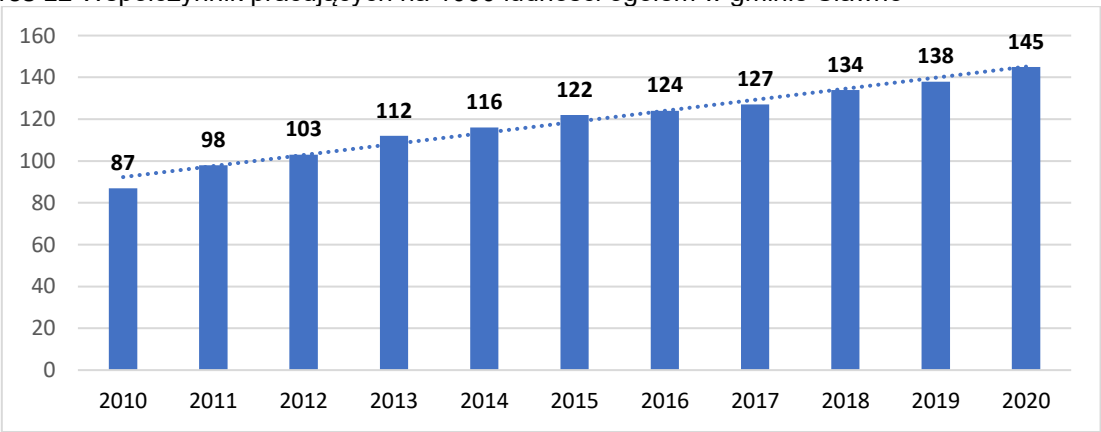

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W gminie Sławno obserwujemy utrzymujący się przez lata korzystny trend wzrostu liczby osób pracujących oraz współczynnika pracujących na 1000 mieszkańców. Współczynnik pracujących

na 1000 mieszkańców w gminie Sławno w latach 2010 - 2020 wzrósł o 58 osób, dla porównania w tym samym okresie współczynnik dla powiatu opoczyńskiego ogółem odnotował wzrost jedynie o 18 osób, a współczynnik dla województwa ogółem odnotował wzrost o 28 osób.

Wśród gmin wiejskich w analizie porównawczej w roku 2020 najwyższy współczynnik odnotowano w gminie Inowłódz oraz gminie Tomaszów Mazowiecki. Natomiast, wśród gmin wiejskich powiatu opoczyńskiego gmina Sławno posiada najwyższą wartość współczynnika pracujących na 1000 ludności – 145 osób.

Rok 2020 to początek pandemii w Polsce oraz początek kryzysu ekonomicznego, gospodarczego w Polsce i na świecie. Skutki gospodarcze kryzysu związanego z koronawirusem są odczuwalne w różnych sektorach gospodarki i zależą od szeregu czynników. Wyzwaniem dla obecnych władz JST oraz rządu w obecnym kryzysie epidemiologicznym będzie ochrona najbardziej zagrożonych sektorów, ale również ochrona miejsc pracy i pracowników. W analizie uwzględniono ostatnie dostępne, aktualne dane GUS do roku 2020.

Tabela 38 Współczynnik pracujących na 1000 mieszkańców w latach 2010 – 2020 – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	Pracujący na 1000 ludności ogółem										
	2010	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Białaczów	80	76	75	49	45	47	52	57	60	64	60
Drzewica	118	87	83	74	85	87	84	89	100	106	102
Mniszków	82	90	90	87	95	98	99	102	101	101	114
Opoczno	234	245	230	237	242	253	256	262	261	259	258
Paradyż	91	103	118	106	117	117	111	115	106	121	127
Poświętne	41	41	44	41	43	57	48	47	52	50	49
Sławno	**87**	**98**	**103**	**112**	**116**	**122**	**124**	**127**	**134**	**138**	**145**
Żarnów	64	58	65	77	89	88	84	74	76	73	74
powiat opoczyński	**153**	**155**	**150**	**151**	**157**	**163**	**163**	**168**	**169**	**170**	**171**
Inowłódz	148	143	139	157	165	183	183	170	174	171	172
Tomaszów Mazowiecki	110	117	134	141	137	132	139	136	155	170	165
województwo łódzkie	**224**	**222**	**220**	**223**	**228**	**230**	**237**	**244**	**250**	**253**	**252**

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W tabeli powyżej oznaczono kolorem niebieskim wartości najwyższe wśród analizowanych gmin, a kolorem pomarańczowym wartości najniższe. Wśród JST poddanych analizie wyróżnia się gmina miejsko-wiejska Opoczno z najwyższymi wartościami wskaźnika. Natomiast najniższe wartości wskaźnika przez większość lat wykazuje gmina Poświętne oraz w 2015 roku gmina Białaczów.

Z dostępnych danych wynika, iż najwięcej osób pracujących przypada na rok 2017 są to 262 osoby pracujące na 1000 ludności w gminie miejsko – wiejskiej Opoczno, od tamtej pory wskaźnik ten dla gminy Opoczno systematycznie zmniejsza się. W gminie Sławno najwyższy wskaźnik to 145 osób na 1000 ludności w 2020 roku. Natomiast w powiecie opoczyńskim ogółem najwięcej osób odnotowano w roku 2020 – 171 osób na 1000 ludności.

Najniższy wskaźnik wśród badanych JST przypada na lata 2010 - 2011 oraz 2013 w gminie Poświętne - 41 pracujących na 1000 mieszkańców. W gminie Sławno było to 87 osób na 1000 ludności w roku 2010. W powiecie opoczyńskim najmniej zatrudnionych na 1000 osób występuje w roku 2012 – 150 pracujących.

Wykres 13 Współczynnik pracujących na 1000 mieszkańców - analiza porównawcza, rok 2020

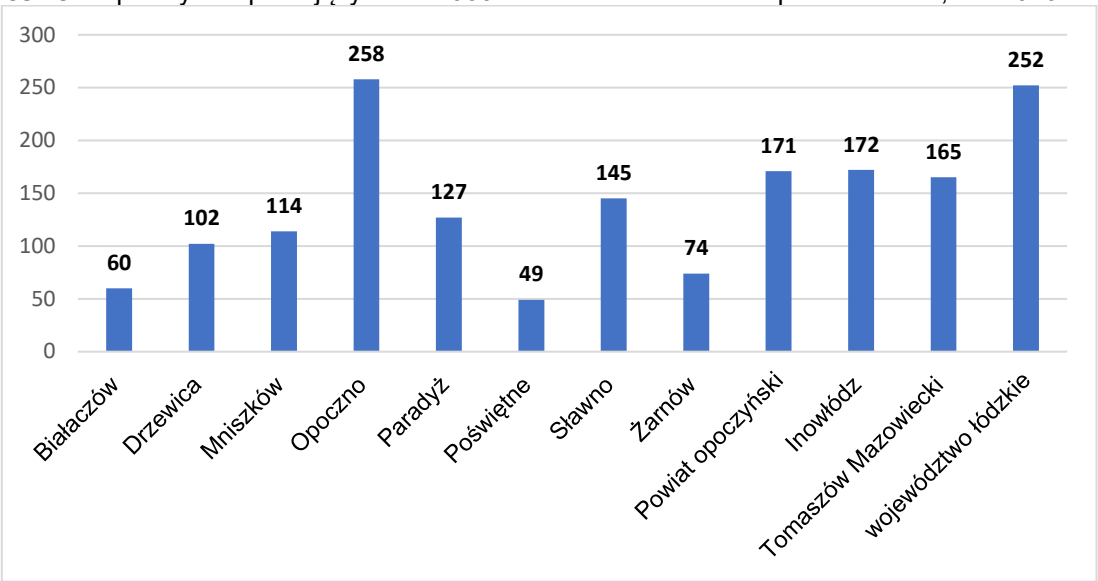

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Z dostępnych danych wynika, że współczynnik pracujących na 1000 ludności w 2020 roku dla gminy Sławno należy do najwyższych wśród gmin wiejskich powiatu opoczyńskiego. Wśród wszystkich JST uwzględnionych w analizie porównawczej poziom zatrudnienia w gminie Sławno nie jest najwyższy, ale również nie jest najniższy.

WNIOSKI Z ANALIZY SPOŁECZNEJ

Gmina Sławno to gmina wiejska, o charakterze typowo rolniczym. Przeprowadzone analizy wykazały, że w gminie są dobre warunki do zamieszkania. Warunki mieszkaniowe systematycznie się poprawiają, średnia wielkość mieszkania w 2020 roku wyniosła 90,1 m^2, a średnia powierzchnia przypadająca na 1 osobę to prawie 27,6 m^2. Na przestrzeni ostatnich 10 lat poprawił się dostęp do infrastruktury technicznej, prawie 92,3% mieszkańców posiada dostęp do sieci wodociągowej, a do sieci kanalizacyjnej 52,4%. W gminie Sławno społeczeństwo się starzeje, należy zwiększyć nakłady na opiekę medyczną i socjalną. Gmina charakteryzuje się stosunkowo wysokim bezrobociem rejestrowym, wynoszącym w 2020 roku 6,4%, stopa bezrobocia w powiecie opoczyńskim na koniec grudnia 2021 roku wynosi 6,3%, a w województwie łódzkim 5,6%, w Polsce 5,4%. Należy zauważyć, że na terenie gminy występuje bezrobocie tzw. "ukryte", związane z niezarejestrowaniem części bezrobotnych mieszkający na wsiach jako bezrobotnych.

30 grudnia 2020 roku uchwałą numer XXIV/167/2020 Rady Gminy Sławno, przyjęto „*Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 – 2022*”. Jak zapisano w *Strategii,* jej realizacja wpłynie przede wszystkim na konstruktywne zagospodarowanie czasu wolnego najmłodszej grupy mieszkańców, zmniejszenie stopy bezrobocia, na zwiększenie szans na rynku pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i osób niepełnosprawnych, polepszenie jakości życia, oraz wzrost poczucia bezpieczeństwa. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć realizacji *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych:*

- Zwiększenie aktywności własnej osób/rodzin w poprawie własnej sytuacji;
- Spadek bezrobocia;
- Ograniczenie liczby osób korzystających z pomocy społecznej;
- Odciążenie rodzin osób niepełnosprawnych od ciążących na nich obowiązkach;
- Poszanowanie godności człowieka niepełnosprawnego przez społeczność lokalną;
- Zwiększenie uczestnictwa w tym osób niepełnosprawnych, starszych w różnych formach doskonalenia zawodowego, podnoszenia kwalifikacji;
- Wzrost zatrudnienia osób niepełnosprawnych;
- Uświadomienie poczucia własnej wartości;
- Dokonywanie właściwych wyborów życiowych;
- Poszanowanie innych;
- Zwiększenie uczestnictwa społeczności lokalnej (dzieci, młodzieży, osób starczych) w życiu społeczno-kulturowym;
- Wzrost sprawności fizycznej;
- Wzrost integracji społecznej;
- Ograniczenie spożywania napojów alkoholowych w szczególności przez młodzież;
- Zmniejszenie przemocy i agresywnych zachowań;
- Poprawa jakości życia.

Końcowym wskaźnikiem osiągnięć realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie wskaźnik zadowolenia społecznego.

2.4. Sfera gospodarcza

2.4.1. Gospodarka

OTOCZENIE

W gospodarce gminy, która posiada typowo wiejski charakter, istotną rolę pełni sektor rolny. Pod względem powierzchni, w gminie dominują małe i niskodochodowe gospodarstwa. Rozdrobnienie gospodarstw powoduje, że większość z nich osiąga niską produkcję, która przeznaczona jest na spożycie własne.

W gminie rozwinięty jest również przemysł wydobywczy (eksploatacja surowców mineralnych), drobna wytwórczość, usługi.

Sfera działalności innej niż rolnictwo indywidualne na terenie gminy Sławno reprezentowana jest głównie przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (ok. 83% firm w sektorze prywatnym prowadzonych jest przez osoby fizyczne). Wiodące branże to budownictwo, przetwórstwo przemysłowe

oraz handel hurtowy i detaliczny. W gminie istnieje kilkanaście zakładów, które dają zatrudnienie miejscowej ludności.

PODMIOTY GOSPODARCZE

W badanym okresie ostatniej dekady liczba podmiotów gospodarczych zwiększyła się o 105 podmiotów. W 2020 roku zarejestrowano w gminie 410 podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru Regon. Stanowiły one 8% ogółu podmiotów w powiecie (5126).

Tabela 39. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru Regon w gminie Sławno w latach 2010 - 2020

rok	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON
2010	305
2011	285
2012	279
2013	298
2014	303
2015	315
2016	337
2017	349
2018	358
2019	382
2020	410

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Badany okres to czas, w którym obserwujemy niewielkie skoki wartości zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Od 2010 do 2012 roku liczba podmiotów maleje, następnie do końca badanego okresu systematycznie rośnie, osiągając ostatecznie 410 zarejestrowanych podmiotów (ostatnie aktualne dane 2020 rok).

Wykres 14 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru Regon w gminie Sławno w latach 2010 – 2020

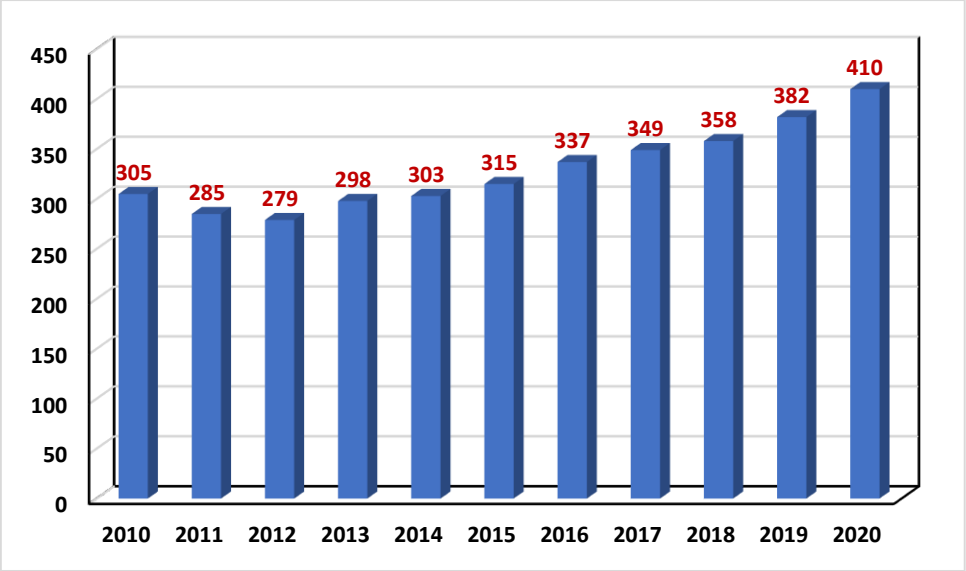

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W latach 2015 – 2020 zmiany w liczbie podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON wg Sekcji PKD 2007 w poszczególnych sekcjach kształtowały się łagodnie, nie odnotowano spektakularnych wzrostów oraz spadków, za wyjątkiem branży budowlanej (wzrost o 57% liczby podmiotów w relacji 2015 roku do roku 2020), sekcji: handel hurtowy i detaliczny (wzrost o 27% liczby podmiotów w relacji 2015 roku do 2020 roku) oraz sekcji transport i gospodarka magazynowa (wzrost o 63% liczby podmiotów w relacji 2015 roku do 2020 roku).

Największy spadek odnotowuje działalność:

- górnictwo i wydobywanie - z 5 podmiotów funkcjonujących w 2015 roku pozostały tylko 2 podmioty w 2020 roku (spadek o 60%),
- przetwórstwo przemysłowe - zmniejszenie o 3 podmioty (spadek o 7%),
- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo - zmniejszenie o 1 podmiot (spadek o 11%).

Tabela 40 Podmioty gospodarki narodowej w gminie Sławno wpisane do rejestru Regon wg sekcji PKD 2007 (stan w dniu 31.XII) w latach 2015 - 2020

Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru Regon wg sekcji PKD 2007 (stan w dniu 31.XII)		Wartości w latach					
		2015	2016	2017	2018	2019	2020
1.	Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	9	10	9	9	8	8
2.	Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie	5	4	4	3	2	2
3.	Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	43	46	46	40	40	40
4.	Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0	0	1	1	1	1
5.	Sekcja F - Budownictwo	54	53	63	65	71	85
6.	Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	78	86	80	86	89	99
7.	Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	30	35	39	45	48	49
8.	Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	7	7	7	7	7	8
9.	Sekcja J - Informacja i komunikacja	4	5	8	8	9	9
10.	Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4	4	4	5	6	7
11.	Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1	2	3	2	2	2
12.	Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	8	9	8	8	11	12
13.	Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	10	7	8	8	10	10
14.	Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	11	11	11	11	11	11
15.	Sekcja P - Edukacja	19	19	19	19	19	19
16.	Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	10	15	14	14	17	19
17.	Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	11	12	12	11	12	12
18.	Sekcja S i T - Pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	11	12	13	16	19	17
Ogółem		315	337	349	358	382	410

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Najliczniejszy udział w całkowitym zestawieniu podmiotów gospodarczych mają podmioty zaklasyfikowane do Sekcji:

- G: Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych – 99 podmiotów (24,15% ogółu),
- F: Budownictwo – 85 podmiotów (20,73% ogółu),

- H: Transport i gospodarka magazynowa – 49 podmiotów (11,95% ogółu),
- C: Przetwórstwo przemysłowe – 40 podmiotów (9,76 % ogółu),
- P: Edukacja – 19 podmiotów (4,63% ogółu),
- Q: Opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 19 podmiotów (4,63% ogółu).

Gospodarka gminna opiera się głównie na handlu, usługach i działalności budowlanej. W następnej kolejności funkcjonuje transport i gospodarka magazynowa, przetwórstwo przemysłowe, działalność edukacyjna oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna. Gmina zapewnia mieszkańcom podstawowe usługi społeczne i finansowe – na terenie gminy funkcjonują placówki opieki zdrowotnej i pomocy społecznej, oświaty i edukacji, kultury, komunikacji oraz infrastruktury komunalnej.
Według klasy wielkości dominują mikroprzedsiębiorstwa, niewielki jest w tym udział małych firm. W gminie brakuje dużych przedsiębiorstw.

Wykres 15 Rozkład podmiotów gospodarki narodowej według klasy wielkości (stan na dzień 31.12.2020 r.)

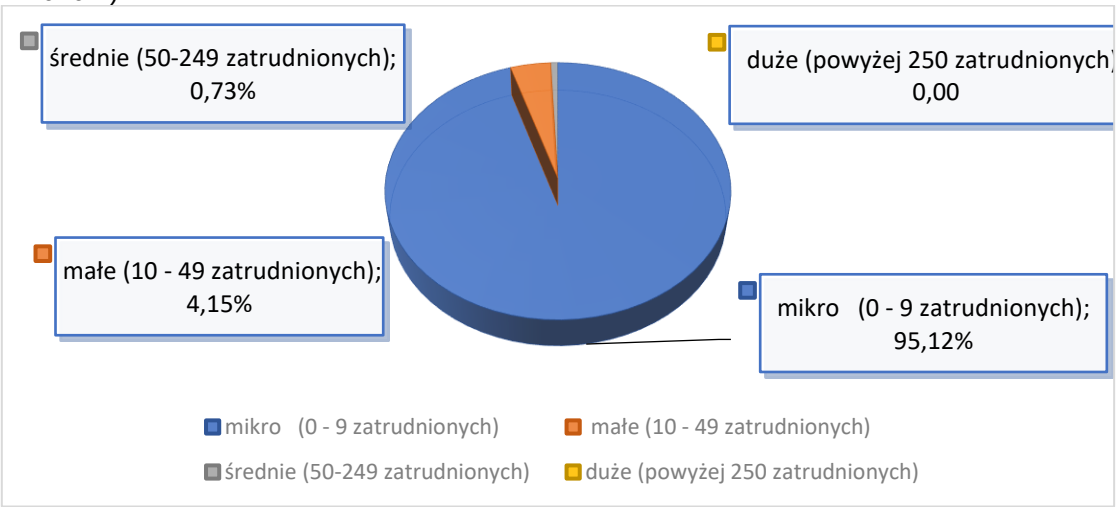

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Spośród wszystkich podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy, najwięcej podmiotów zatrudniało od 1 do 9 osób. Na koniec 2020 roku było 390 takich jednostek. Drugą pod względem liczebności grupę stanowiły podmioty zatrudniające od 10 do 49 osób. Na koniec 2020 roku było 17 takich podmiotów. Na terenie gminy funkcjonują 3 średnie przedsiębiorstwa.

Tak jak w całym kraju, w strukturze podmiotów dominuje sektor prywatny - w 2020 roku odnotowano 388 podmiotów gospodarczych, w tym 321 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Na terenie gminy działają głównie podmioty nie generujące dużej ilości miejsc pracy, lecz przeważnie oparte na samozatrudnieniu. W dominującej części zasięg oddziaływania prowadzonej działalności gospodarczej jest niewielki, realizowany przez małe podmioty, zarówno pod względem kapitału, jak i zatrudnienia. Udział sektora prywatnego wynosi 94,63%. Sektor publiczny reprezentowany jest zaś przez Urząd Gminy Sławno, podmioty komunalne, placówki oświatowe oraz instytucje kultury.

Tabela 41 Podmioty gospodarki narodowej w gminie Sławno w latach 2014-2020 wg rejestru REGON

		Wartości w latach						
Podmioty wg sektorów własnościowych		**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
1.	**podmioty gospodarki narodowej ogółem**	**303**	**315**	**337**	**349**	**358**	**382**	**410**
2.	**sektor publiczny - ogółem**	**20**	**20**	**20**	**21**	**21**	**21**	**21**
	państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	17	17	17	18	18	18	18
3.	**sektor prywatny - ogółem**	**283**	**295**	**317**	**328**	**335**	**359**	**388**
	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	230	240	260	271	278	301	321
	spółki handlowe	17	18	18	18	15	14	22
	spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	5	5	5	5	2	2	2
	spółdzielnie	1	1	1	1	1	1	1
	fundacje	1	1	1	1	2	2	2
	stowarzyszenia i organizacje społeczne	16	17	17	17	17	18	18

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Gmina Sławno w analizie porównawczej z innymi JST

W tabeli zaprezentowano liczbę podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON, do analizy porównawczej wybrano wszystkie gminy powiatu opoczyńskiego oraz gminy spoza powiatu sąsiadujące z gminą Sławno. W badanym przedziale czasowym odnotowujemy wzrost ilości podmiotów gospodarczych we wszystkich JST z wyjątkiem gminy Poświętne (- 8 podmiotów). Największy przyrost wystąpił w gminie wiejskiej Tomaszów Mazowiecki (+290 podmiotów) oraz w gminach: Mniszków (+109 podmiotów), Sławno (+105 podmiotów) i Inowłódz (+93 podmioty).

Tabela 42 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru Regon – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**Różnica**
Białaczów	234	215	213	224	224	220	218	222	229	255	263	29
Drzewica	576	571	573	592	589	601	575	576	597	622	649	73
Mniszków	228	228	229	240	254	252	261	277	295	317	337	109
Opoczno	2 610	2 501	2 407	2 482	2 501	2 503	2 435	2 441	2 463	2 567	2 647	37
Paradyż	202	205	202	210	216	217	224	228	238	259	279	77
Poświętne	203	207	197	194	193	193	191	184	188	187	195	-8
Sławno	**305**	**285**	**279**	**298**	**303**	**315**	**337**	**349**	**358**	**382**	**410**	**105**
Żarnów	297	301	287	282	290	311	309	318	324	334	346	49
powiat opoczyński	4 655	4 513	4 387	4 522	4 570	4 612	4 550	4 595	4 692	4 923	5 126	471
Inowłódz	282	270	269	273	288	289	294	297	320	360	375	93
Tomaszów Mazowiecki	804	836	862	904	928	928	945	976	994	1 043	1 094	290

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Gmina Sławno wyróżnia się pod względem ilości zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na tle pozostałych gmin wiejskich powiatu opoczyńskiego. Podmioty gospodarcze funkcjonujące na terenie gminy w 2020 roku stanowiły 8% wszystkich podmiotów powiatu opoczyńskiego.

Obszary w bezpośrednim sąsiedztwie miast charakteryzują się wyższym poziomem przedsiębiorczości, korzystniejszym otoczeniem biznesowym, liczba podmiotów gospodarczych jest przeważnie wyższa od liczby podmiotów z oddalonych terenów wiejskich.

Wykres 16 Podmioty gospodarki narodowej w roku 2020 wpisane do rejestru Regon – analiza porównawcza

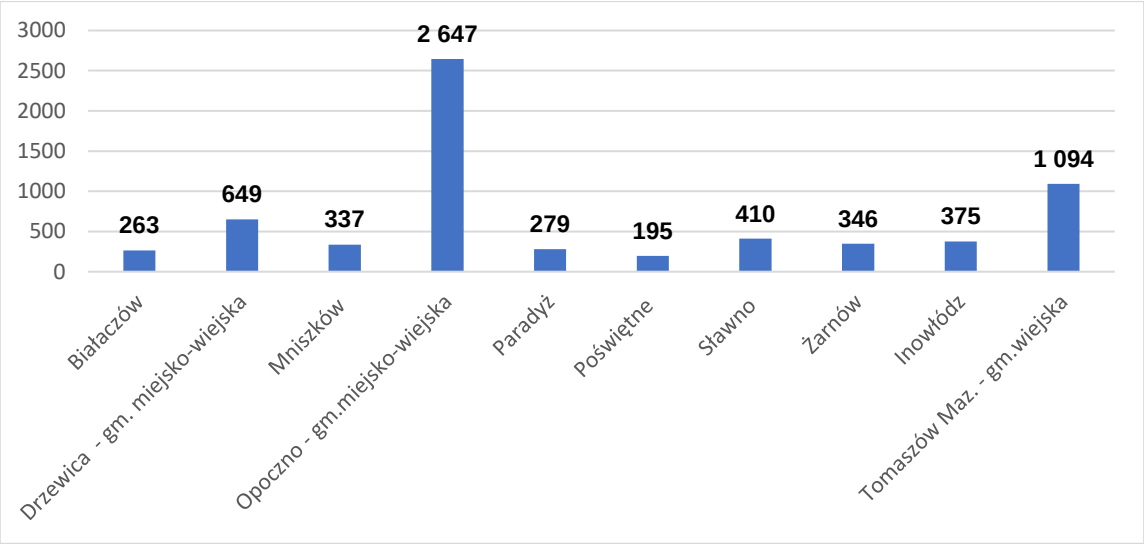

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Jednym z podstawowych wskaźników najlepiej ilustrujących stan lokalnej gospodarki jest **poziom aktywizacji gospodarczej** liczony jako ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców. Wyraża on skłonność danej populacji do podejmowania działalności gospodarczej, jak również zaufanie do sytuacji na rynku.

Jako grupę porównawczą wybrano wszystkie gminy powiatu opoczyńskiego oraz gminy sąsiadujące z gminą Sławno.

Tabela 43 Poziom aktywizacji gospodarczej w gminach wiejskich w latach 2010 – 2020 – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Różnica
Powiat opoczyński												
Białaczów	387	356	358	377	380	376	373	381	395	442	460	73
Drzewica	525	523	528	547	547	560	540	546	569	597	625	100
Mniszków	479	483	484	510	540	532	552	582	618	665	709	230
Opoczno	734	706	682	705	715	718	702	705	717	753	784	50
Paradyż	452	460	454	474	483	485	505	515	539	595	645	193
Poświętne	611	625	594	586	591	596	590	576	592	594	629	18
Sławno	**404**	**378**	**370**	**395**	**400**	**417**	**443**	**457**	**467**	**501**	**536**	**132**
Żarnów	482	494	470	461	476	515	513	532	545	565	595	113
powiat tomaszowski												
Inowłódz	718	688	686	700	744	749	768	778	836	941	982	264
Tomaszów Mazowiecki	767	792	809	839	861	856	863	882	889	929	972	205

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Od 2010 roku poziom aktywizacji gospodarczej w gminie Sławno wzrósł o 132 punkty. Wskaźnik aktywizacji gospodarczej wzrastał regularnie od 2012 roku. Na przestrzeni badanych lat we wszystkich analizowanych gminach obserwowany jest wzrost wartości wskaźnika.

Wśród wskazanych jednostek gminy: Drzewica, Mniszków, Opoczno, Paradyż, Inowłódz i Tomaszów Mazowiecki mają najwyższe wskaźniki aktywizacji gospodarczej, jest to związane z lepszym otoczeniem biznesowym, większymi możliwościami jakie daje bliskość miasta. Najwyższą wartość wskaźnika w roku 2020 oznaczono kolorem niebieskim, zaś najniższą kolorem pomarańczowym. Zdecydowanie najwyższy wskaźnik w 2020 roku odnotowuje gmina wiejska Inowłódz 982 punkty, a najniższy gmina Białaczów 460 punktów. Wśród analizowanych gmin wiejskich największą dynamiką wzrostu charakteryzuje się gmina Inowłódz - wzrost o 264 punkty, natomiast najsłabszy wzrost przypada gminie Poświętne - wzrost o 18 punktów. Poniżej przedstawiono wykres z przebiegiem poziomu aktywizacji gospodarczej gminy Sławno na przestrzeni 10 badanych lat.

Wykres 17 Poziom aktywizacji gospodarczej w latach 2010 - 2020 w gminie Sławno

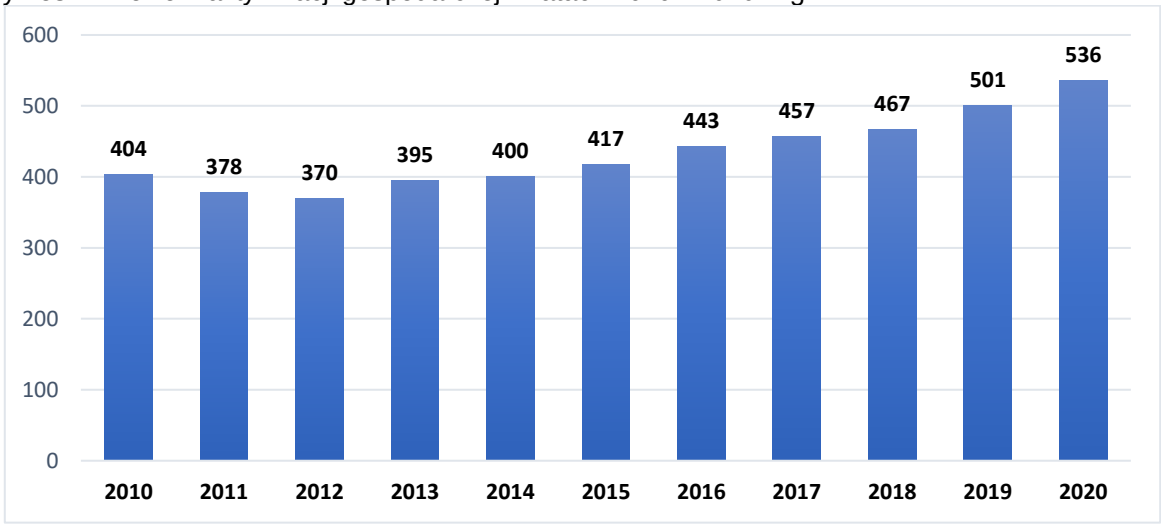

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Jednak poziom aktywizacji gospodarczej jest tylko jednym ze wskaźników obrazujących aktywność biznesową populacji. Ważnym wskaźnikiem dodatkowym jest tzw. indeks **PEAI** (Present Economic Activity Index – wskaźnik aktualnej aktywności gospodarczej), obliczany jako procentowa zmiana ilości firm na 10 tys. mieszkańców w ostatnich trzech latach. PEAI powyżej 9% oznacza pomyślną koniunkturę, a powyżej 15% gwałtowny rozwój. Okres od roku 2010 jest okresem bardzo dużego wzrostu gospodarczego w całym kraju. W gminach wiejskich wskaźnik PEAI bardzo często jest większy niż 4%, a gminach wiejsko – miejskich często przekracza 9%.

Warto zauważyć, że nie ma prostej korelacji między poziomem aktywizacji gospodarczej, a indeksem PEAI. Należy to interpretować następująco: poziom aktywizacji to skumulowany przez wiele lat dorobek aktywności lokalnego sektora gospodarczego, natomiast PEAI obrazuje aktualną dynamikę.

Tabela 44 Saldo ilości firm w ostatnich 3 latach (2017/2020) – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	**Saldo ilości firm w ostatnich trzech latach**	
	Saldo firm	**Przyrost procentowy PEAI**
Powiat opoczyński		
Białaczów	+41	20,48%
Drzewica	+73	14,57%
Mniszków	+60	21,92%

Jednostka terytorialna	Saldo ilości firm w ostatnich trzech latach	
	Saldo firm	Przyrost procentowy PEAI
Opoczno	+206	11,10%
Paradyż	+51	25,08%
Poświętne	+11	9,26%
Sławno	**+61**	**17,40%**
Żarnów	+28	11,82%
powiat tomaszowski		
Inowłódz	+78	26,26%
Tomaszów Mazowiecki	+118	10,27%

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Według powyższych obliczeń najwyższy wskaźnik PEAI wśród analizowanych gmin przypada w gminie wiejskiej Inowłódz w powiecie tomaszowskim (aż 26,26%) oraz w gminie wiejskiej Paradyż (25,08%). Oznacza to, że na terenie wspomnianych gmin występuje gwałtowny rozwój gospodarczy. W ciągu trzech lat saldo firm odnotowało wzrost odpowiednio o 78 i 51 nowych podmiotów gospodarczych. Największy przyrost nowo zarejestrowanych podmiotów w ciągu 3 lat odnotowano w gminie miejsko - wiejskiej Opoczno (+ 206 podmiotów, co dało wskaźnik PEAI 11,10%), a najmniejszy w gminie wiejskiej Poświętne (+11 podmiotów, przy jednocześnie jednym z niższych wskaźników PEAI 9,26%).
Wśród badanych gmin najsłabiej wypadają gminy: Poświętne, Tomaszów Mazowiecki oraz Opoczno (w granicach 9 -11% PEAI). Poziom wskaźnika jest jednak powyżej 9%, co oznacza równie pomyślną koniunkturę. W gminie Sławno wskaźnik przyjął wartość 17,4%, co oznacza gwałtowny rozwój.
Należy w tym miejscu zauważyć, iż ze względu na kryzys gospodarczy spowodowany pandemią wirusa COVID-19 w całym kraju, następuje zmniejszenie liczby zakładanych przedsiębiorstw oraz obserwuje się coraz więcej takich, które zawieszają bądź zamykają prowadzoną dotychczas działalność gospodarczą. Na ten moment bardzo trudno jest przewidzieć, kiedy pandemia zakończy się oraz jak bardzo dotkliwe będą jej skutki m.in. w sferze gospodarczej.

ROLNICTWO

Gmina Sławno ma charakter gminy wiejskiej. Wiodącą funkcją gminy jest rolnictwo. Według danych Geoportalu województwa łódzkiego, użytki rolne zajmują ponad 75,62% całkowitej powierzchni gminy tj. 9 978 ha, w tym 7 736 ha stanowią grunty orne (najbardziej aktualne dostępne dane https://mapy.lodzkie.pl/mapa/struktura-wladania-gruntow-w-wojewodztwie-lodzkim, stan na dzień 1 stycznia 2020 roku -powierzchnia geodezyjna). Rolnicy specjalizują się w uprawie zbóż (głównie żyta, pszenżyta ozimego, owsa) oraz ziemniaków. W hodowli zwierząt dominuje hodowla bydła oraz trzody chlewnej.

Gmina Sławno charakteryzuje się niewielkim udziałem gleb wysokich klas bonitacyjnych. Gleby klasy IIIa i IIIb stanowią jedynie około 4% powierzchni wszystkich gruntów ornych. Są to gleby strukturalne, o dobrze wykształconym poziomie próchniczym i właściwych stosunkach wodnych. W większości są to gleby lekkie i bardzo lekkie wykształcone na piaskach i piaskach gliniastych, rzadziej na glinach i pyłach. Gleby te należą do kompleksu żytniego bardzo dobrego i pszennego dobrego, a występują w siedmiu sołectwach: Grążowice, Kunice, Prymusowa Wola, Psary, Dąbrówka, Zachorzów i Popławy. Największy udział procentowy na terenie gminy mają grunty orne należące do IV

klasy bonitacyjnej, stanowiące prawie 40% wszystkich użytków. Warunki przyrodnicze dla produkcji rolnej w gminie są zbliżone do przeciętnych dla województwa łódzkiego. Gospodarka rolna ma charakter ekstensywny. Na terenie gminy Sławno występują w większości gleby pseudobielicowe, brunatne właściwe i kwaśne oraz gleby piaszczyste o różnej genezie pochodzenia. Gleby w dużym stopniu charakteryzują się wysoką kwasowością i niską zawartością magnezu. W porównaniu do całego województwa łódzkiego gmina ma jeden z najwyższych udziałów procentowych gleb kwaśnych (pH 4,6 – 5,5) i bardzo kwaśnych (pH do 4,5). Ich udział mieści się w przedziale od 81 – 100%. Gleby hydrogeniczne (w tym gleby pochodzenia organicznego), tzn.: torfowe, mułowo-torfowe, czarne ziemie, mady lekkie i bardzo lekkie występują głównie w dolinach rzek i obniżeniach[33].

Opisane powyżej uwarunkowania skłaniają władze samorządowe do podjęcia działań mających na celu stopniowe przekształcanie gminy z rolniczej na przemysłowo – rolniczą.

PODSUMOWANIE

Zaprezentowane powyżej dane wskazują, że sfera gospodarcza w gminie Sławno rozwija się stabilnie. Zdolność do kreowania polityki rozwoju na terenie gminy jest silnie uwarunkowana czynnikami zewnętrznymi. Z jednej strony, położenie geograficzne gminy może mieć znaczenie przy podejmowaniu decyzji o rozpoczęciu aktywności gospodarczej w zakresie sektora kreatywnego, kulturalnego, technologii IT, turystyki czy przemysłu czasu wolnego. Z drugiej - gmina posiada endogeniczny potencjał, który wciąż nie jest w pełni możliwości wykorzystany np. dla rozwoju turystyki.

Ponadto, planując obecnie dalsze kierunki rozwoju gminy, należy mieć na uwadze skutki pandemii, które z pewnością będą odczuwalne dla mieszkańców, a tym samym dla całej gminy Sławno w długim okresie czasu. Należy wykorzystać doświadczenia, które gmina nabyła od marca 2020 roku, wykorzystać potencjał tkwiący w cyfryzacji i informatyzacji instytucji publicznych, ale również podjąć działania wspierające ochronę środowiska, jak również sferę gospodarczą.

POLITYKA FINANSOWA

Polityka finansowa gminy Sławno realizowana jest w oparciu o uchwałę budżetową corocznie uchwalaną przez Radę Gminy, która określa źródła dochodów oraz kierunki wydatkowania środków. Realizacja inwestycji oparta jest o przedsięwzięcia wyszczególnione w Wieloletniej Prognozie Finansowej oraz o załącznik do uchwały budżetowej wskazujące wydatki majątkowe.

Tabela 45 Wyniki finansowe samorządu gminy Sławno w latach 2016 – 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Dochody ogółem	31 048 734,07	38 701 246,21	36 982 003,98	45 017 033,90	41 938 081,49
Wydatki ogółem	31 304 057,43	39 796 359,90	42 195 017,09	43 781 401,44	38 880 132,74
Wynik finansowy	-255 323,36	-1 095 113,69	-5 213 013,11	1 235 632,46	3 057 948,75
Wynik finansowy/dochody (%)	-0,82	-2,83	-14,10	2,74	7,29

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

[33] *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sławno*

Wynik różnicy między dochodami ogółem budżetu JST, a wydatkami ogółem JST stanowi odpowiednio nadwyżkę lub deficyt budżetu. Gmina Sławno w analizowanych latach 2019 - 2020 zamknęła budżet nadwyżką, zaś w latach 2016 - 2018 wynik finansowy był ujemny, a deficyt wynosił odpowiednio (-0,82%), (-2,83%) oraz (-14,10%). Na przestrzeni lat widoczny jest nierównomierny wzrost poziomu dochodów. Wydatki do roku 2019 mają tendencję wzrostową, a w 2020 roku nastąpił ich spadek w porównaniu z 2019 rokiem. Najwyższy wzrost dochodów gmina odnotowała w 2019 roku (ok. 17,84%), a wydatków w roku 2017 (wzrost prawie 21,33%). Linia trendu pokazuje jednak, że znacznie szybciej rosną liczby po stronie dochodowej niż wydatkowej.

Wykres 18 Struktura dochodów i wydatków gminy Sławno w latach 2016 – 2020

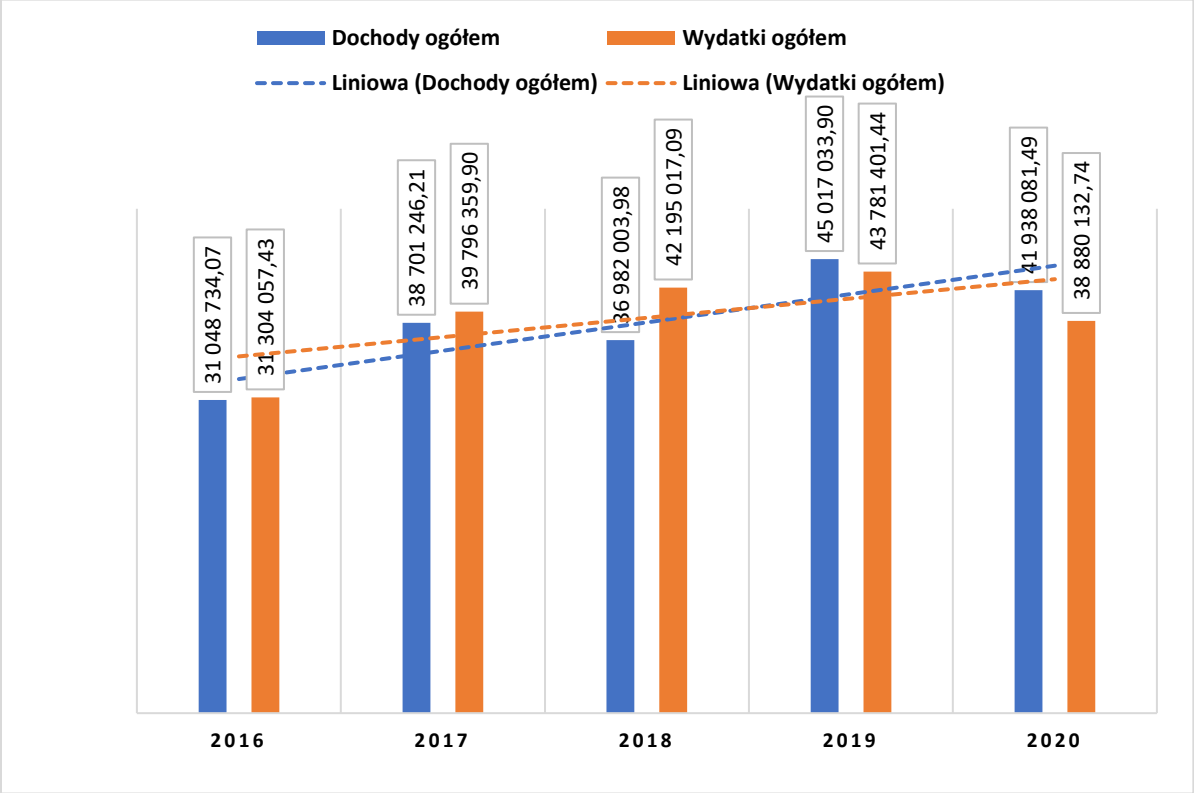

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Obserwowany od 2013 roku wzrost dochodów w budżecie gminy jest nierównomierny z tendencją spodkową po 2019 roku ma swoje odzwierciedlenie również w wielkości dochodu w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Zamożność samorządu obrazuje dochód liczony na 1 mieszkańca, który w 2011 roku wynosił 5 623,90 zł, a w roku 2020 wyniósł 5 500,80 zł. Tak więc dochód na 1 mieszkańca w 2020 roku w porównaniu z rokiem 2011 był mniejszy o 123,10 zł.

Wykres 19 Dochody i wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Sławno w latach 2011 – 2020

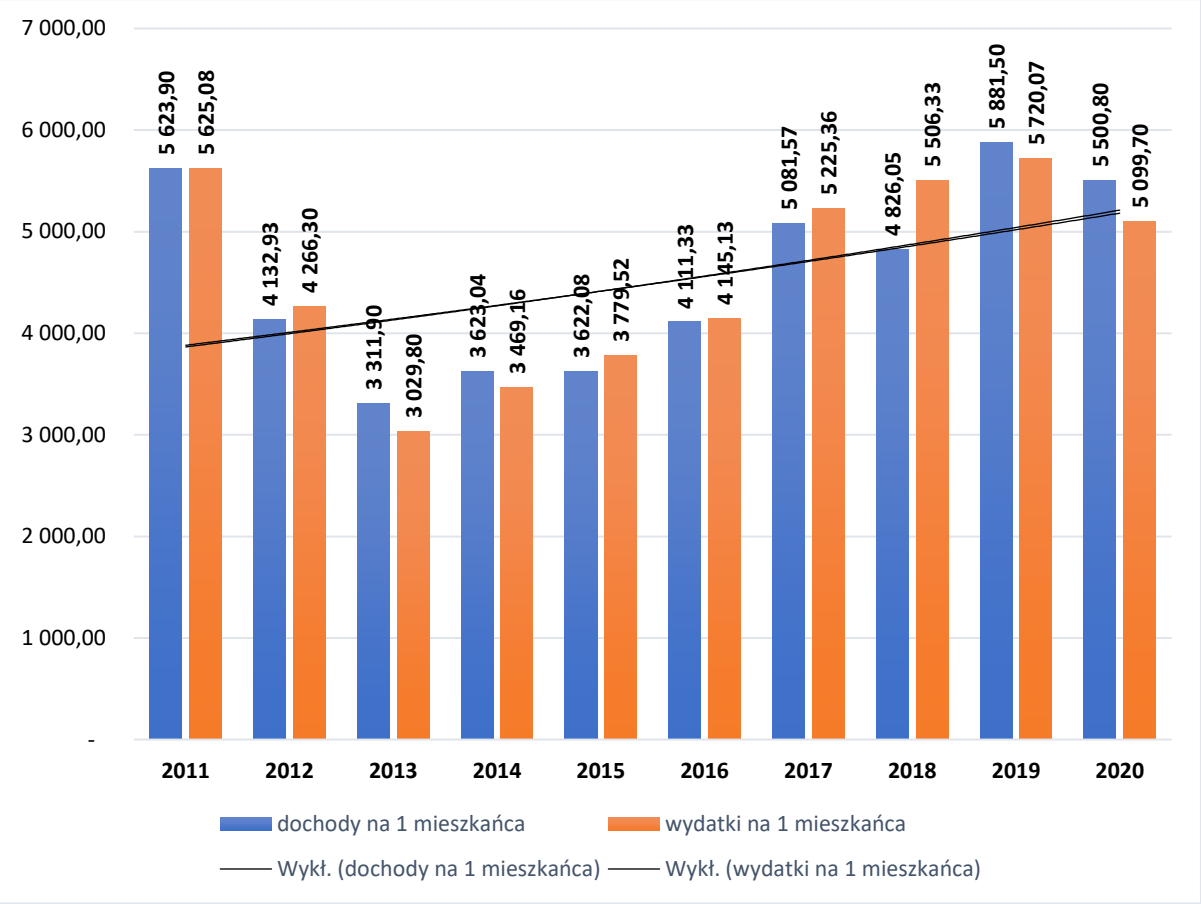

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W porównaniu do roku 2011 zarówno dochody jak i wydatki w roku 2020 w gminie Sławno są niższe. Wpływy i wydatki w budżecie gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca były najwyższe w 2019 roku, odpowiednio 5 881,50 zł i 5 720,07 zł.

W tabeli poniżej przedstawiono analizę porównawczą dochodów i wydatków na jednego mieszkańca w badanych JST dla okresu 2018 – 2020. Kolorem niebieskim oznaczono najwyższe, a kolorem żółtym najniższe dochody i wydatki, w danym roku poddanym analizie.

Analizując sytuację gminy Sławno, dochody i wydatki per capita kształtują się na przeciętnym poziomie wśród JST poddanych analizie w latach 2018 – 2019 dochody na 1 mieszkańca w gminie były bardzo zbliżone do tych w całym powiecie opoczyńskim.

Najwyższe dochody na jednego mieszkańca, w analizowanych latach były w gminach Żarnów (2018 r.), Inowłódz (2019 r.), Paradyż (2020 r.). Niewątpliwie związane jest to z wyższym poziomem aktywizacji gospodarczej i wpływami z podatków do budżetów gmin.

Najniższe dochody w analizowanych latach przypadały na gminę Opoczno. Poziom wydatków per capita jest ściśle powiązany z poziomem dochodów i wśród badanych JST w roku 2018 najwyższy był w gminie Tomaszów Mazowiecki, w 2019 w gminie Inowłódz, a w 2020 roku w gminie Paradyż.

Najniższy poziom wydatków na jednego mieszkańca w analizowanych latach 2018 - 2019 przypadał na gminę Opoczno, a w 2020 roku na gminę Drzewica.

Analizując sytuację gminy Sławno, dochody i wydatki per capita kształtują się na średnim poziomie wśród JST poddanych analizie.

Tabela 46 Dochody i wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2018 – 2020 – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	Dochody na 1 mieszkańca			Wydatki na 1 mieszkańca		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Białaczów	4 439,19	4 765,46	5 332,36	4 518,50	4 836,64	5 019,71
Drzewica	4 495,57	4 645,14	4 830,92	4 928,43	4 470,55	4 370,60
Mniszków	4 569,41	4 787,71	5 340,59	4 563,90	4 633,11	5 617,60
Opoczno	4 016,16	4 459,19	4 694,46	4 072,56	4 393,63	4 958,37
Paradyż	5 119,22	5 962,74	7 977,95	5 114,87	5 921,03	8 279,21
Poświętne	5 087,81	5 118,03	5 114,68	5 545,78	5 144,99	4 823,55
Sławno	**4 826,05**	**5 881,50**	**5 500,80**	**5 506,33**	**5 720,07**	**5 099,70**
Żarnów	5 450,97	4 867,49	5 652,07	4 954,70	4 707,28	5 163,49
powiat opoczyński	4 447,70	4 816,14	5 162,58	4 586,19	4 728,68	5 138,56
Inowłódz	5 304,62	6 249,96	7 582,72	5 651,38	8 141,19	7 664,27
Tomaszów Mazowiecki	5 114,38	5 987,29	6 019,39	6 335,59	5 644,56	5 982,46
województwo łódzkie	5 055,51	5 671,37	6 184,58	5 183,13	5 792,66	6 223,74

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Należy zauważyć, iż w prawie każdej JST poddanej analizie, w latach 2018 - 2020 zauważalna jest tendencja do wzrostu dochodów jak i wydatków na jednego mieszkańca z wyjątkiem gmin: Sławno (spadek dochodów w 2019 roku), Żarnów i Poświętne (spadek dochodów w 2020 roku), Drzewica i Poświętne (spadek wydatków w latach 2018-2020), Żarnów, Tomaszów Mazowiecki (spadek wydatków w roku 2019), Sławno, Inowłódz spadek wydatków w 2020 roku w porównaniu z rokiem 2019. W gminie Sławno zarówno najwyższy poziom wydatków jak i dochodów per capita odnotowano w 2019 roku.

Wykres 20 Dochody w przeliczeniu na jednego mieszkańca w latach 2018 – 2020 - analiza porównawcza

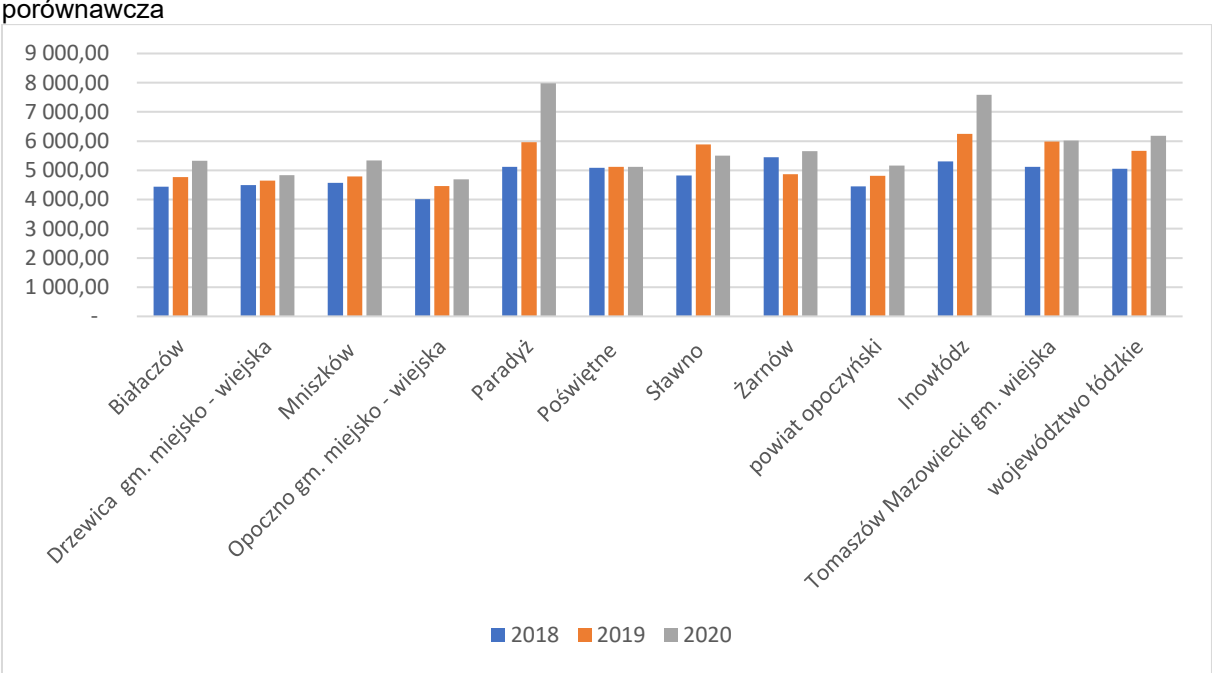

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Wykres 21 Wydatki w przeliczeniu na jednego mieszkańca w latach 2018 – 2020 - analiza porównawcza

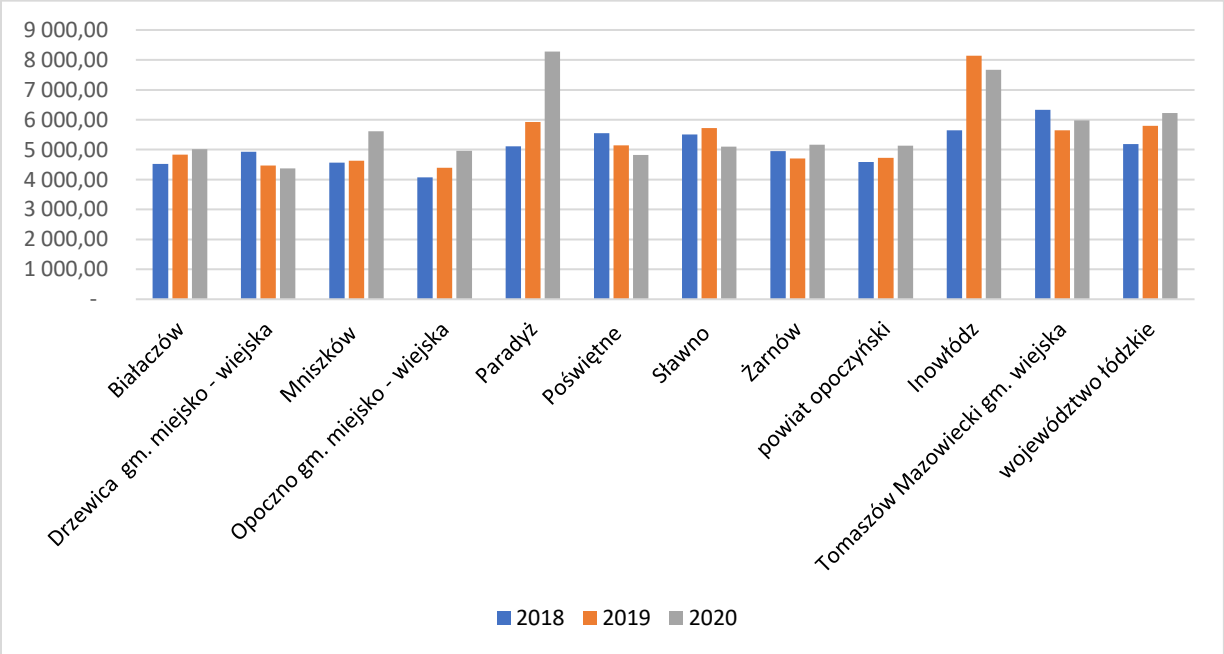

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W porównaniu z badanymi JST, poziom dochodów na jednego mieszkańca w roku 2020 w gminie Sławno kształtuje się na średnim poziomie jest mniejszy o 2 477,15 zł od dochodu przypadającego na jednego mieszkańca w gminie Paradyż i większy o 806,34 zł od gminy Opoczno, w której to wskaźnik jest najniższy. Odnośnie do wydatków, wskaźnik w gminie Sławno jest niższy o 3 179,51 zł od wskaźnika gminy Paradyż (w której to wydatki były najwyższe wśród badanych gmin

w 2020 roku) i wyższy o 729,10 zł od kwoty wydatków przypadających na jednego mieszkańca w gminie Drzewica.

Wykres 22 Dochody i wydatki w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2020 roku - analiza porównawcza

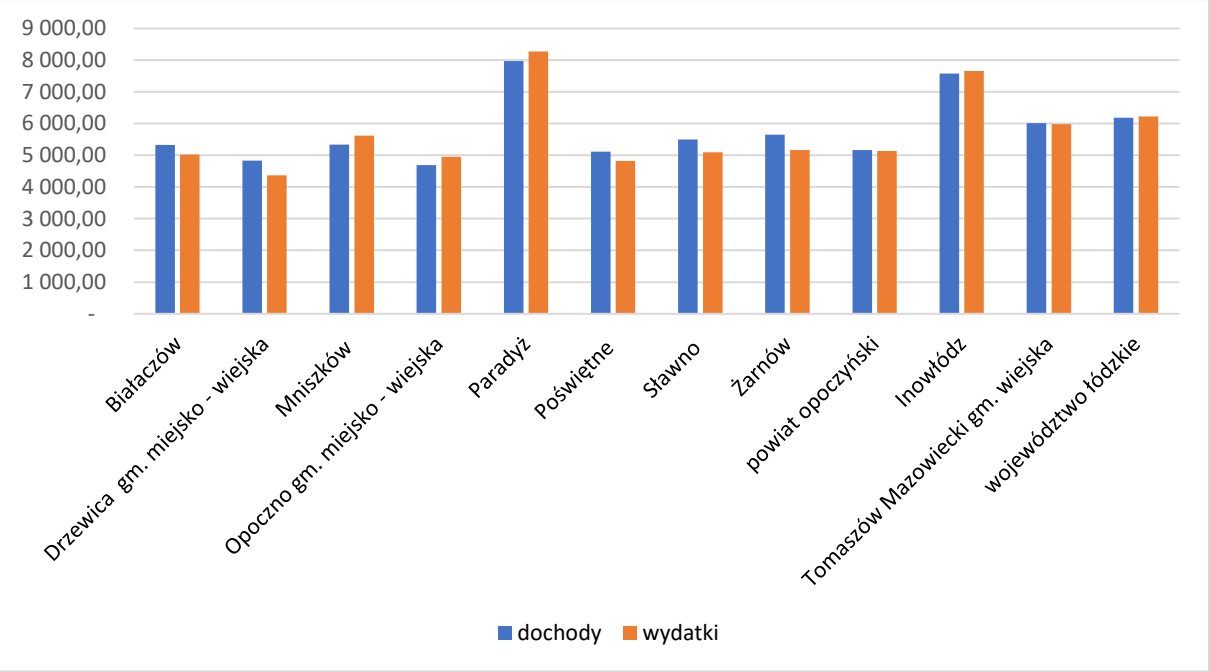

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Struktura dochodów i wydatków

Gmina w celu realizacji zadań własnych gromadzi dochody. Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego na dochody JST składają się trzy podstawowe elementy: dochody własne, subwencja ogólna, dotacje z budżetu państwa, udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych. Dochodami JST mogą być także: środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi, środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz inne środki określone w odrębnych przepisach.

Tabela 47 Struktura dochodów na 1 mieszkańca w gminie Sławno w zł w latach 2011 – 2020

dochody na 1 mieszkańca w zł	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	5623,90	4132,93	3311,90	3623,04	3622,08	4111,33	5081,57	4826,05	5881,50	5500,80
dochody własne	1052,16	994,29	1103,91	1367,13	1329,58	1451,92	1558,10	1528,43	1865,94	1842,19
dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych	246,55	260,01	296,43	311,12	356,36	374,31	429,47	497,17	567,12	570,66
dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych	41,21	32,72	32,42	28,46	40,62	37,02	31,29	40,74	41,65	75,33

dochody na 1 mieszkańca w zł	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
dochody własne - dochody podatkowe ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw	352,96	430,07	458,08	661,91	575,10	625,94	672,83	666,56	693,79	750,89

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W dochodach gminy Sławno na przestrzeni badanych lat widoczne są coraz większe wpływy z podatków per capita:

- podatku dochodowego od osób fizycznych - wzrost wpływów per capita w 2020 roku o 131,46% w stosunku do roku 2011 - co niewątpliwie ma związek z wzrostem dochodów mieszkańców gminy;
- podatki ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw – wzrost wpływów per capita w 2020 roku o 112,74% w stosunku do roku 2011.

Podatek dochodowy od osób prawnych na przestrzeni badanych lat ulega procesom gospodarczym zachodzącym w kraju czy na świecie i przyjmuje różne wartości – w 2014 roku odnotowany spadek wpływów z podatku CIT per capita o 30,94% w porównaniu do roku 2011, zaś w 2020 roku udział w podatku CIT wzrósł o 82,80% w stosunku do roku bazowego.

W budżecie gminy Sławno największy udział w latach 2018 - 2020 mają dotacje, które stanowiły odpowiednio – 40,77%, 44,84%, 39,98%. Dochody własne stanowiły w 2018 roku 31,67%, w 2019 roku 31,73%, a w 2020 roku 33,49%. W dochodach gminy z roku na rok wzrasta również poziom przyznanych subwencji.

Wykres 23 Struktura dochodów w gminie Sławno w latach 2018 – 2020

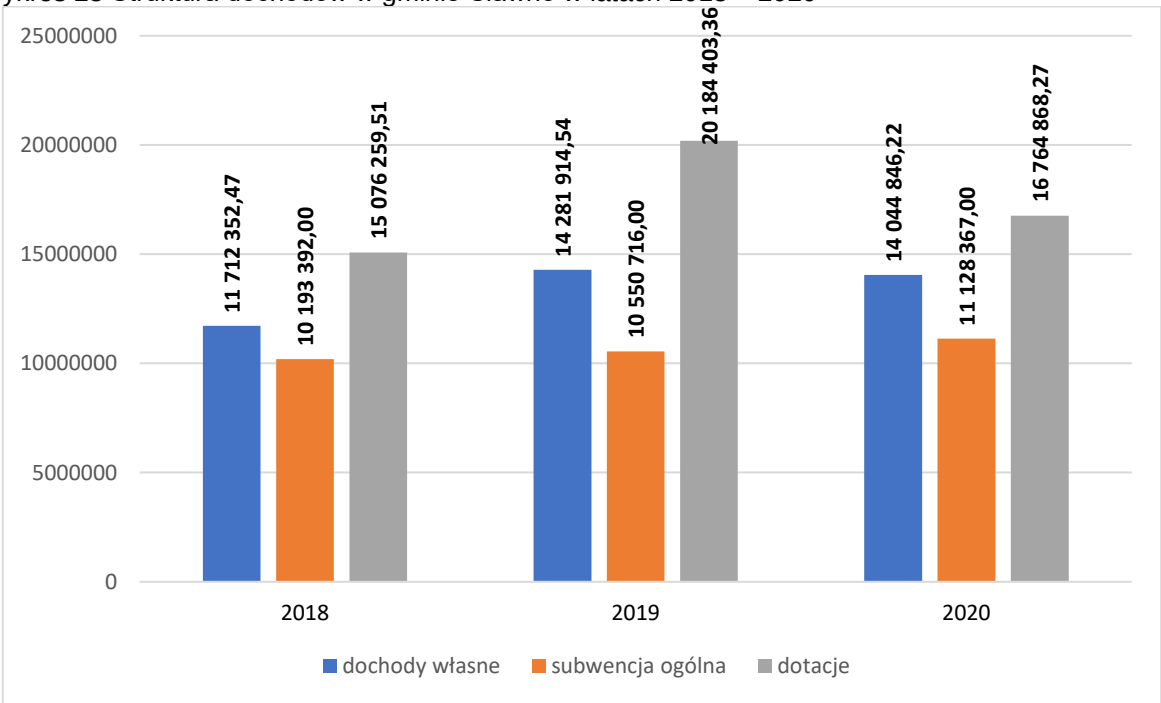

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

ŚRODKI ZEWNĘTRZNE

Na finansowanie różnego rodzaju projektów inwestycyjnych jednostki samorządu terytorialnego mogą ubiegać się o pozyskiwanie środków z dotacji Unii Europejskiej. Obszarów, w których gminy mogą pozyskać fundusze jest bardzo wiele, a do najważniejszych z nich należą: infrastruktura, ochrona środowiska, informatyzacja, projekty społeczne, projekty kulturalne.

Dotychczas Gmina Sławno zrealizowała ponad 125 projektów (w obszarze: dróg, kanalizacji, sportu, kultury, zagospodarowania przestrzeni publicznej, e-administracji, infrastruktury publicznej, ekologii, aktywizacji zawodowej i społecznej oraz oświaty) na kwotę ponad 111 mln zł, w ramach której uzyskała dofinansowanie w wysokości ponad 76 mln zł.

2.4.2. Turystyka

Atrakcyjność turystyczna Gminy Sławno związana jest przede wszystkim z jej walorami środowiskowymi oraz krajobrazowymi. Gmina posiada przyjętą w dniu 24 maja 2016 roku, Uchwałą nr 21/178/16 Rady Gminy Sławno (z póz., zmianami) *„Koncepcję rozwoju gospodarki turystycznej w Gminie Sławno”.*

Gmina Sławno należy do Obszaru Turystycznego Doliny Rzecznej Pilicy, który rozciąga się wzdłuż doliny rzeki Pilicy i wyróżnia dużymi walorami przyrodniczymi oraz kulturowymi i w sposób szczególny predysponowany jest do rozwoju różnych form turystyki. Do największych atutów obszaru należy m.in. unikatowy w skali światowej zespół skamieniałości morskich i lądowych sprzed 148 mln lat odkryty w gminie Sławno (miejscowość Owadów). Na obszarze występują, rozlegle kompleksy dawnej Puszczy Pilickiej charakteryzujące się specyficznym mikroklimatem. Część terenów objęta jest ochroną prawną w postaci parków krajobrazowych - Spalskiego, Sulejowskiego i Przedborskiego oraz obszarów Natura 2000.

Walory przyrodnicze stanowią jeden z elementów decydujących o atrakcyjności turystycznej i determinują, formy turystyki, które mogą, być uprawiane na danym obszarze. Na walory przyrodnicze składają się m.in.: pomniki przyrody, rezerwaty, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu oraz inne formy ochrony przyrody np. użytki ekologiczne.

Północna część gminy Sławno włączona została do obszarów chronionych: Spalskiego Parku Krajobrazowego oraz Sulejowskiego Parku Krajobrazowego. W gminie ochroną objęte zostały 34 pomniki przyrody oraz dwa parki wpisane do rejestru zabytków, 5 wpisanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków.. Lasy zajmują, obszar ok. 2565 ha, co stanowi 19,84% powierzchni gminy. Przez gminę przebiegają, dwie rzeki: Słomianka i Pogorzelec, na jej terenie znajduje się także kilka bezodpływowych zbiorników, okresowo wypełnianych wodą.

Walory przyrodnicze

Gmina Stawano charakteryzuje się atrakcyjnym położeniem ze względu na występowanie na jej terenie walorów przyrodniczych, w szczególności zespołu unikatowych skamieniałości morskich i lądowych sprzed 148 mln lat, odkrytych w miejscowości Owadów.

Fotografia 3 Odkryte skamieniałości

Źródło: *Koncepcja rozwoju gospodarki turystycznej w Gminie Sławno*

Odkryte w 2012 roku skamieniałości na terenie miejscowości Owadów (górna część wyrobiska kamieniołomu Owadów-Brzezinki), stanowią, najbliższy znany odpowiednik pochodzący z tego samego okresu najsłynniejszego stanowiska paleontologicznego na świecie – południowoniemieckiego Solnhofen. Odkrycie dokonane zostało przez dr Adriana Kina ze Stowarzyszenia Przyjaciół Nauk o Ziemi *Phacops,* który stwierdził, że stanowisko pod Sławnem jest bardzo bogate w rożnego rodzaju skamieniałości organizmów lądowych i morskich, odznaczających się unikatowym stanem zachowania. Trwają tam badania prowadzone przez specjalnie powołany międzynarodowy zespół badawczy oraz Państwowy Instytut Geologiczny, corocznie do kamieniołomów przyjeżdżają także grupy badawcze, studenci i doktoranci z całego świata.

Fotografia 4 Kamieniołom Owadów - Brzezinki

Źródło: *Koncepcja rozwoju gospodarki turystycznej w Gminie Sławno*

Wśród licznych odkrytych skamieniałości znalazły się dziesiątki gatunków ryb, skamieniałe homary, krewetki, małże, doskonale zachowane amonity, skamieliny żuków, ważek i gadów morskich, m.in. praprzodka hatterii, jaszczura występującego w Nowej Zelandii. Odnaleziono również ząb i fragmenty kości pterozaura - pierwszego w Polsce oraz cenne skamieniałości skrzypłoczy.

Walory **kulturowe** to drugie po walorach przyrodniczych czynniki decydujące o atrakcyjności turystycznej, zaliczamy do nich m.in.[34]:

- zabytki archeologiczne;
- pamiątki historyczne;
- sztuka ludowa;
- miejsca pamięci;
- szlaki turystyczne;
- festiwale, wystawy, przeglądy zespołów dni kultury oraz inne imprezy kulturalne.

Gmina pod względem etnograficznym należy do regionu opoczyńskiego, który charakteryzuje się bogatą kulturą ludową. Stroje ludowe, przyśpiewki, regionalne tańce i muzykowanie kultywowane są szczególnie wśród starszego pokolenia. W gminie znajdują się ciekawe zabytki architektoniczne z okresu XVIII - XIX wieku tj. kościół parafialny w Sławnie p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny oraz drewniany kościół p.w. św. Michała Archanioła w Zachorzowie. Atrakcje turystyczna stanowią, również założenia parkowe, bardzo często towarzyszące zabudowaniom pałacowym i dworskim (park w Sławnie). Gmina może się również pochwalić wieloma obiektami mającymi znaczenie historyczne, w tym pomnikami, miejscami pomięci oraz cmentarzami. Do obiektów dziedzictwa kulturowego należy również skansen Niebowo w Wincentynowie. Izba Pamięci i Tradycji w Publicznej Szkole Podstawowej im. W.H. Ossowskich w Kunicach.

Przez teren gminy przebiegają szlaki turystyczne[35]:

- Szlak turystyczny „Łokietka", który biegnie od częściowo zrekonstruowanego zamku kazimierzowskiego w Inowłodzu, lasami spalskimi do gajówki Książki i Ośrodka Hodowli Żubrów k. Smardzewic. Na trasie szlaku znajduje się Wincentynów ze skansenem Niebowo. Szlak o długości ok. 16 km biegnie terenami trzech gmin (Inowłódz, Tomaszów, Sławno), dwóch powiatów (tomaszowski i opoczyński) i dwóch nadleśnictw Lasów Państwowych Spalskiego i Smardzewickiego. Szlak przystosowany został do turystyki pieszej, rowerowej oraz konnej.
- Piastowski Szlak Kulinarny stanowiący cykl kulinarno-kulturalnych wydarzeń, łączących w sobie promocję wyrobów działających na terenie Gminy firm oraz walorów turystycznych gmin położonych w pobliżu rzeki Pilicy.
- Łódzki Szlak Konny - przez obszar gminy Sławno wiedzie także szlak Rajdu Konnego w hołdzie mjr. Hubalowi, którego imię nosi Łódzki Szlak Konny.

[34] *Koncepcja rozwoju gospodarki turystycznej w Gminie Sławno*
[35] *Koncepcja rozwoju gospodarki turystycznej w Gminie Sławno*

Przedstawione walory kulturowe świadczą o znaczącym potencjale turystycznym gminy Sławno, umożliwiają, rozwój turystyki poznawczej, a odbywające się na terenie gminy liczne imprezy kulturalne, w tym sportowe o randze krajowej i międzynarodowej, sprzyjają rozwojowi turystyki aktywnej, a odpowiednio wypromowane mogą, wpłynąć na poprawę turystycznego wizerunku regionu.

„Jednym z elementów rozwoju gospodarki turystycznej w gminie Sławno jest wykorzystanie jej walorów przyrodniczych i kulturowych w tej dziedzinie. Już w 2012 roku rozpoczęły się badania geologiczne kamieniołomu Owadów – Brzezinki, gdzie odkryto unikatowe w skali światowej skamieniałości sprzed 148 mln. lat. Owocem wieloletniej współpracy 3 podmiotów z obszaru publicznego, naukowego i biznesowego tj. samorządu gminy Sławno, Polskiej Akademii Nauk i firmy NORDKALK jest powstanie pierwszego w województwie łódzkim GEOPARKU z tarasem widokowym oraz pawilonem na unikatowe eksponaty.

Drugą ważną gałęzią rozwoju turystycznego jest powstanie centrum sportowo – rekreacyjnego z różnorodną infrastrukturą umożliwiającą i promująca jazdę na rowerze, rolkach, deskorolkach i hulajnogach. Wybudowano skatepark z pumptrakiem, ścieżkę rowerową „NATURA" oraz ścieżki rowerowe łączące nowopowstałe atrakcje turystyczne regionu. Całość dopełnia wypożyczalnia sprzętu sportowego, umożliwiając korzystanie z tych wszystkich atrakcji turystom. Infrastruktura podzielona jest również na kategorie wiekowe. Najmłodsi mają tu do dyspozycji ogromny plac zabaw a starsi mogą w tym czasie skorzystać ze świetnie wyposażonej siłowni zewnętrznej. To wszystko zlokalizowane jest w ramach kompleksu sportowo - rekreacyjnego w Sławnie. Na GEOPARKU natomiast postały otwarte strefy aktywności: sportu, zabawy i relaksu łącząc w tym miejscu naukę i rekreację.

Dodatkowo pod kątem turystycznym zagospodarowano całe centrum miejscowości Sławno tworząc nowoczesny interaktywny punkt informacji turystycznej oraz modernizując całą przestrzeń publiczną przy zabytkowym kościele parafialnym i strażnicy OSP.

Powstanie centrum sportowo – rekreacyjnego, realizowane było w cyklu wieloletnim, odbioru ostatecznego dokonano w lipcu 2019 roku. Wartość zadania wyniosła w granicach 10 mln. zł. Projekt był współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020**.** Ponadto samorząd gminy Sławno od lat podejmuje szereg innych działań w obszarze rozwoju turystyki i rekreacji współfinansując projekty ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach inicjatywy LEADER poprzez Lokalną Grupę Działania Dolina Pilicy oraz ze środków Samorządu Województwa Łódzkiego. Na terenie gminy wybudowanych jest przeszło trzydzieści ogólnodostępnych obiektów sportowo - rekreacyjnych i centrów integracji społecznej służących zarówno mieszkańcom jak i turystom odwiedzającym gminę Sławno[36]".

Potencjały endogeniczne gminy Sławno oparte są na walorach przyrodniczych i kulturowych, ich wykorzystanie i rozwój będzie sprzyjać poprawie warunków rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz tworzeniu nowych miejsc pracy. Efektywne zagospodarowanie oraz promocja istniejących potencjałów

[36] *Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 - 2022*

przyrodniczych i kutrowych gminy powinny przyczynić się do tworzenia produktów turystycznych oraz wzrostu ruchu turystycznego.

Zgodnie ze *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego* w gminie Sławno są projektowane szlaki turystyczne, które są zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego. Są to[37]:

- „Literacki" – samochodowy;
- „Budownictwa drewnianego" – samochodowy;
- „Bitwy 1914 r."

Projektowane szlaki postulowane do realizacji przez gminę Sławno:

- Kozenin – Sławno – Wygnanów – Grudzeń – Unewel - Zalew Sulejowski – ścieżka rowerowa;
- Owadów – Smardzewice - Opoczno (CMK) – pieszy;
- Sławno – Ostrożna – Szadkowice – Kamień - Tomaszówek – pieszy;
- droga Nr 713 - Opoczno (Góra Januszewicka) – Januszewice - Gawrony – Antoniówka - Szadkowice - pieszy;
- Kamień – Bratków – Olszewice – Unewel - Zalew Sulejowski.

2.5. Wyniki badań ankietowych

Diagnoza została wzbogacona o ankietę dla mieszkańców. Oto odpowiedzi na poszczególne pytania:

[37] *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sławno*

Jakie są największe problemy naszej gminy?

- Udzielono 131 odpowiedzi (jedna osoba mogła wybrać kilka problemów);

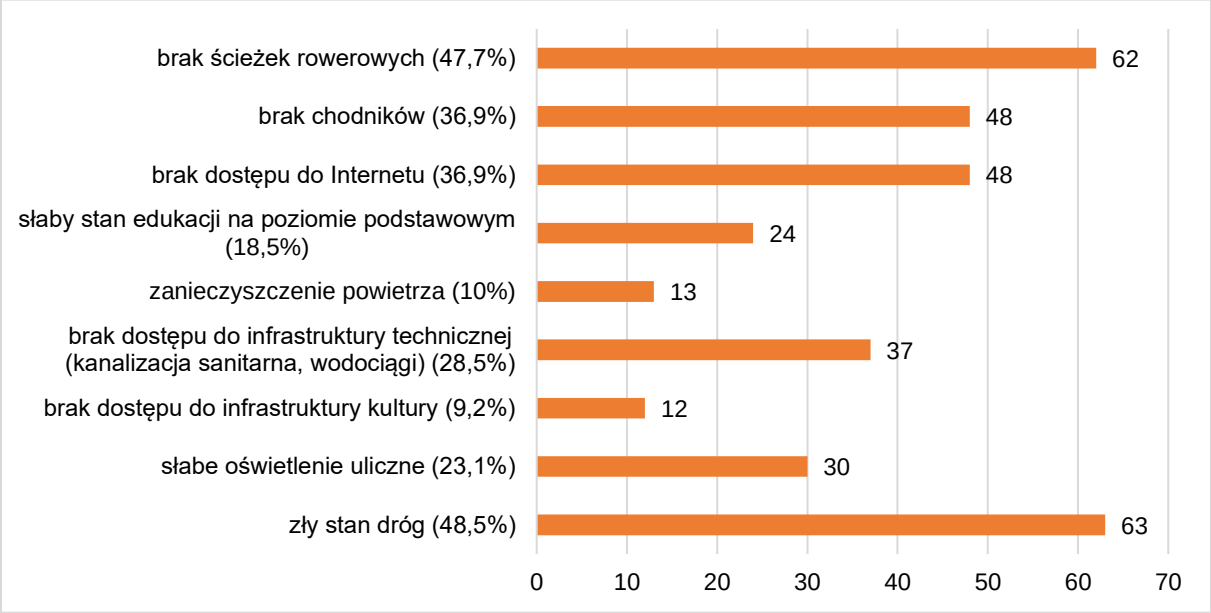

Wśród dopisanych odpowiedzi pojawiły się, m.in.:

- Brak żłobków;
- Zbyt małe zainteresowanie dziedzictwem historycznym gminy;
- Zbyt duża liczba szkół nieadekwatna do ilości dzieci;
- Rzadki wywóz śmieci;
- Słabo działający Dom Kultury;
- Brak zasięgu telefonii komórkowych;
- Brak kanalizacji.

Proszę o wybranie maksymalnie 6 priorytetów, które mają lub mogłyby mieć największy wpływ na rozwój Gminy w latach 2022-2030

- Udzielono 132 odpowiedzi;
- wyniki podzielono na 2 wykresy ze względu na prezentowaną ilość danych, uszeregowano je od najmniejszej do największej liczby uzyskanych głosów;
- dopisano 2 odpowiedzi:
    - Rozbudowa Geoparku i przekształcenie w takie miejsce, które stanie się atrakcją turystyczną i zacznie przynosić zyski. Zmiana lokalizacji Ośrodka Zdrowia poziom - parter. Łatwiejszy dostęp do lekarza.
    - utworzenie wspólnie z sąsiednią gminą ścieżki rowerowej prowadzącej nad Zalew Sulejowski (w miejscowości Grudzeń-Kolonia obserwujemy bardzo duży ruch rowerzystów na trasie Tomaszów Maz. - Opoczno).

wspieranie innowacji i rozwój eksportu usług i produktów (2,3%)
3
poprawa dostępu do świadczeń w zakresie opieki społecznej (5,3%)
7
promocja gminy, w tym: promocja turystyczna i gospodarcza (6,8%)
9
sprawny urząd i samorząd gminny (9,1%)
12
udogodnienia dla przedsiębiorców (w tym: ulgi, przygotowane tereny pod inwestycje) (16,7%)
12
rozwój rolnictwa, w tym nowoczesnych gospodarstw rolnych i przemysłu przetwórczego (10,6%)
14
wspieranie działań i organizacja wydarzeń kulturalnych, sportowych (10,6%)
14
budowa i modernizacja obiektów sportu i rekreacji (14,4%)
19
0 2 4 6 8 10 12 14 16 18 20

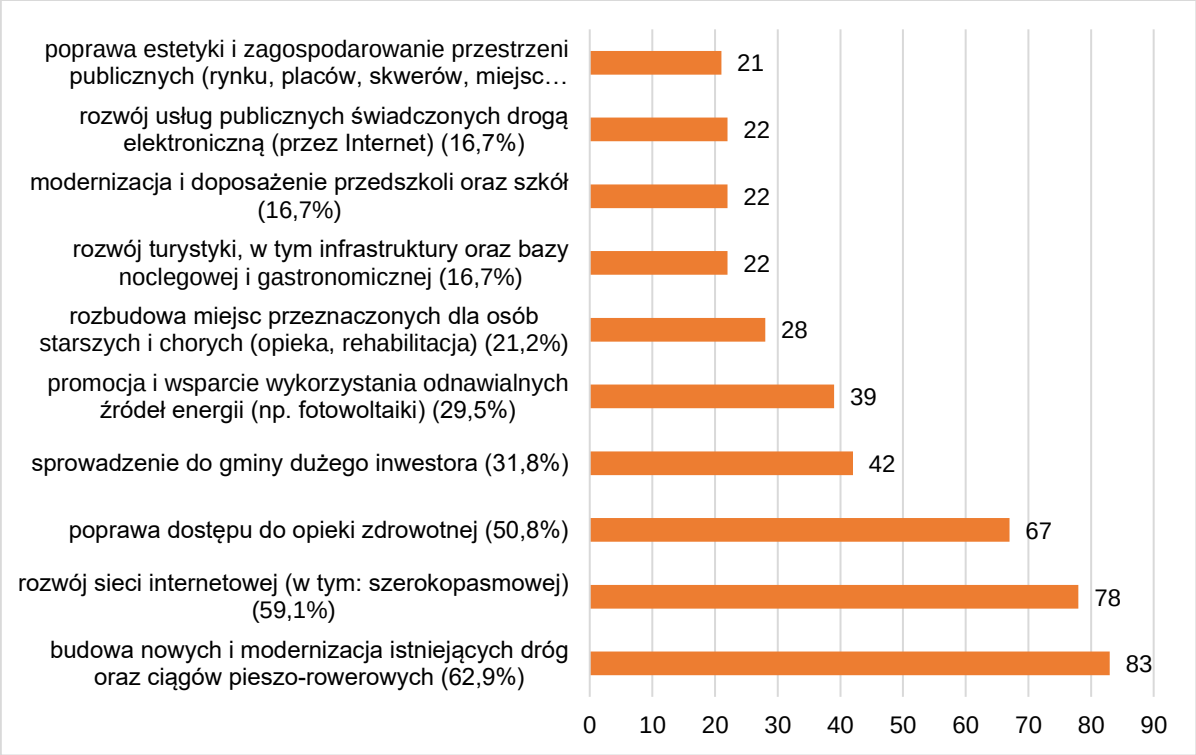
poprawa estetyki i zagospodarowanie przestrzeni publicznych (rynku, placów, skwerów, miejsc…
21
rozwój usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną (przez Internet) (16,7%)
22
modernizacja i doposażenie przedszkoli oraz szkół (16,7%)
22
rozwój turystyki, w tym infrastruktury oraz bazy noclegowej i gastronomicznej (16,7%)
22
rozbudowa miejsc przeznaczonych dla osób starszych i chorych (opieka, rehabilitacja) (21,2%)
28
promocja i wsparcie wykorzystania odnawialnych źródeł energii (np. fotowoltaiki) (29,5%)
39
sprowadzenie do gminy dużego inwestora (31,8%)
42
poprawa dostępu do opieki zdrowotnej (50,8%)
67
rozwój sieci internetowej (w tym: szerokopasmowej) (59,1%)
78
budowa nowych i modernizacja istniejących dróg oraz ciągów pieszo-rowerowych (62,9%)
83
0 10 20 30 40 50 60 70 80 90

Jaki typ dostępu do Internetu Państwo posiadacie?

– Udzielono 132 odpowiedzi (istniała możliwość wybrania kilku opcji);

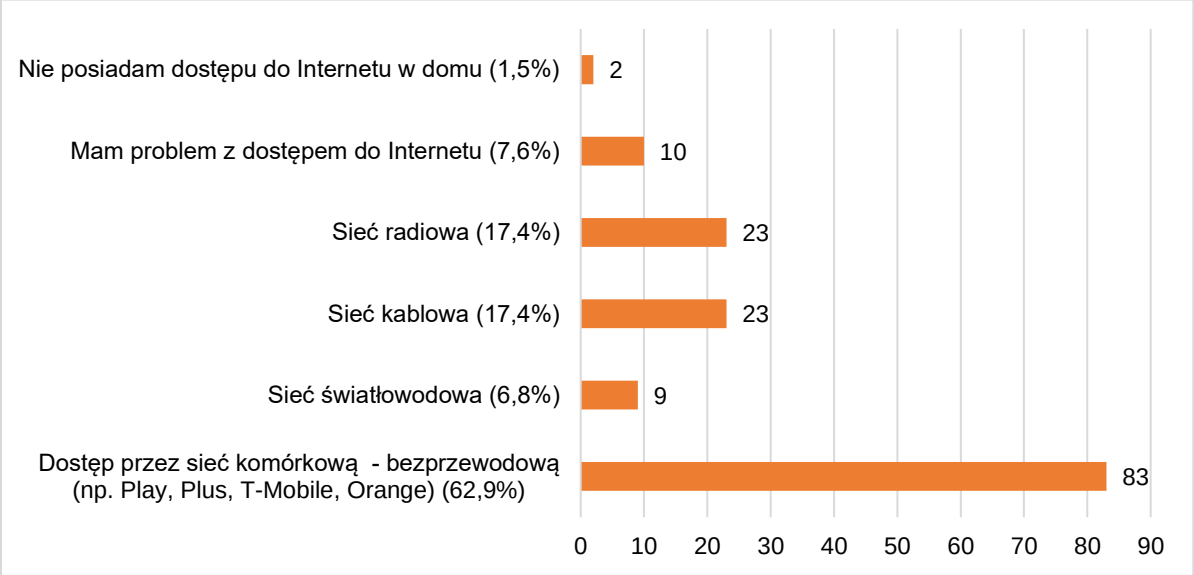

Z jakich źródeł chciałaby Pani/chciałby Pan otrzymywać informacje o działaniach władz Gminy i wydarzeniach lokalnych?

– Udzielono128 odpowiedzi (istniała możliwość wybrania kilku opcji);

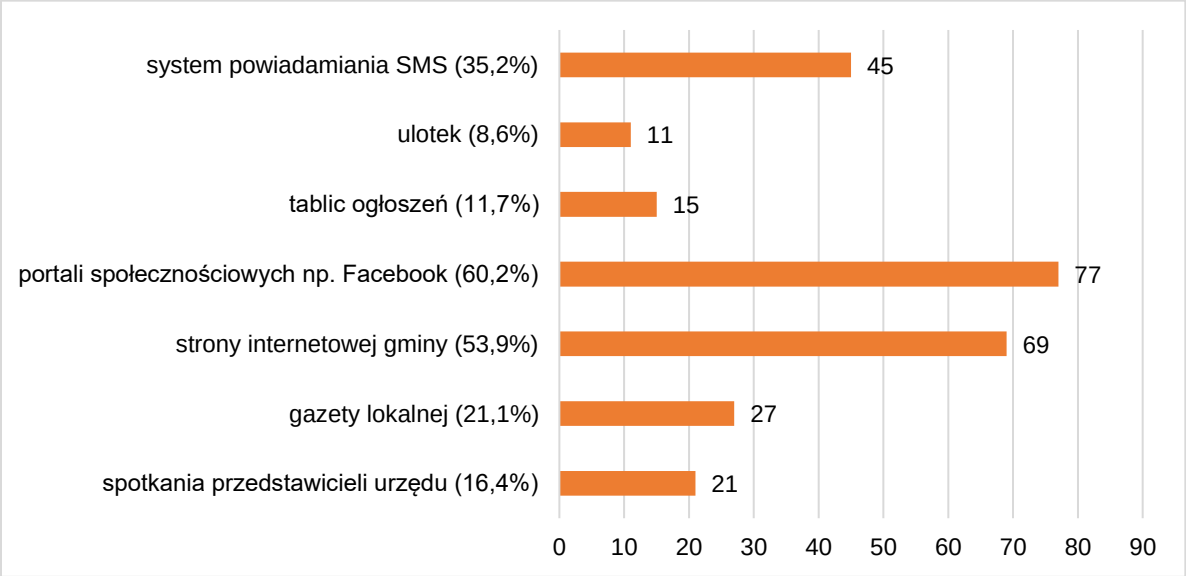

2.6. Analiza SWOT

SPOŁECZEŃSTWO, SYTUACJA SPOŁECZNA	
MOCNE STRONY	**SŁABE STRONY**
– Zwiększająca się liczba mieszkańców - dodatnie salda migracji wewnętrznych i zagranicznych; – Stosunkowo wysoki wskaźnik osób w wieku przedprodukcyjnym; – Bogata historia i tradycja gminy (zakorzeniony patriotyzm lokalny, silnie korzenie kulturowe – dziedzictwo historyczne regionu); – Funkcjonowanie instytucji i organizacji kultywujących tradycje i kulturę lokalną m.in. Gminny Ośrodek Kultury, Biblioteka publiczna, Koła Gospodyń Wiejskich, jednostki Ochotniczej Straży Pożarnych; – Kultywowanie tradycji w zespołach folklorystycznych w tym w Dziecięcym Zespole Pieśni i Tańca „KUNICZANKA"; – Działalność Młodzieżowej Orkiestra Dętej; – Funkcjonowanie organizacji pozarządowych wzmacniających powiązania funkcjonalne całej gminy m.in. Lokalna Grupa Działania „Stowarzyszenie Dolina Pilicy", porozumienie Polska Sieć Odnowy i Rozwoju Wsi; – Duża zdolność do mobilności mieszkańców w celach społeczno-ekonomicznych; – Dobra współpraca władz samorządowych z III sektorem (dobre funkcjonowanie OSP i KGW); – Funkcjonujący „Program współpracy z organizacjami pozarządowymi"; – Bliskie sąsiedztwo ośrodków powiatowych Opoczna i Tomaszowa Mazowieckiego;	– Zbyt małe możliwości rozwoju zawodowego i podwyższania kwalifikacji zawodowych; – Słaba sieć powiązań z mieszkańcami regionu (zwłaszcza z metropolią), brak spójności społeczno-gospodarczej z regionem z uwagi na peryferyjne położenie gminy (na granicy województwa łódzkiego); – Starzenie się społeczeństwa; – Ujemny przyrost naturalny; – Niski poziom wykształcenia mieszkańców; – Wzrost liczy osób bezrobotnych w 2020 roku; – Utrzymujące się patologie i problemy społeczne (bezrobocie, ubóstwo, samotność, niepełnosprawność); – Rośnie grupa osób szczególnie wymagających wsparcia w gminie (seniorzy); – Silne oddziaływanie większych miast i ośrodków funkcjonalnych na mieszkańców gminy (migracje zarobkowe, wyjazd po towary i usługi, wysoka kultura, sprzedaż płodów rolnych) – powiązania ekonomiczne i kulturalne; – Zauważalny wzrost wydatków na pomoc społeczna po roku 2018 w wydatkach ogółem;

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	
MOCNE STRONY	**SŁABE STRONY**
– Występujące kompleksy dawnej Puszczy Pilickiej charakteryzujące się specyficznym mikroklimatem; – Położenie w sąsiedztwie Zbiornika Sulejowskiego; – Walory przyrodnicze, w szczególności zespół unikatowych skamieniałości morskich i lądowych sprzed 148 mln lat; – Zwodociągowanie całej gminy; – Rozwój odnawialnych źródeł energii oraz energooszczędnych rozwiązań technicznych w gospodarstwach domowych i budynkach użyteczności publicznej; – Promocja OZE; – Funkcjonowanie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych; – Likwidacja dzikich składowisk odpadów; – Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest;	– Niski wskaźnik lesistości; – Obecność słabych gleb o ograniczonej przydatności dla rolnictwa; – Niewystarczająco rozwinięta sieć kanalizacyjna; – Przewaga lokalnych źródeł ciepła w gospodarstwach domowych (na terenie gminy) wykorzystujących węgiel kamienny; – Ograniczony i kosztowny dostęp do zbiorczego systemu ogrzewania (sieci ciepłowniczej); – Zła jakość powietrza (niska emisja w sezonie grzewczym oraz emisja liniowa pochodząca z transportu); – Niewykorzystany potencjał i możliwości zastosowania odnawialnych źródeł energii w gminie; – Niska świadomość ekologiczna społeczeństwa; – Niewystarczające wykorzystanie surowców wtórnych;

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	
– Charakterystyczne układy przestrzenne (zagrody wiejskie stanowiące zespoły zabudowy zwartej charakterystyczne dla wsi); – Korzystne warunki środowiskowe (brak większych zakładów przemysłowych, wielkich gospodarstw fermowych).	– Brak miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla całej gminy;

TURYSTYKA, SPORT, REKREACJA	
MOCNE STRONY	**SŁABE STRONY**
– Lokalizacja w atrakcyjnym turystycznie powiecie opoczyńskim w pobliżu ośrodków miejskich: Opoczno, Tomaszów Mazowiecki, Piotrków Trybunalski, Rawa Mazowiecka; – Dobra dostępność komunikacyjna zewnętrzna i wewnętrzna; – Unikatowy w skali europejskiej i światowej zespół skamieniałości morskich i lądowych sprzed 148 mln lat w miejscowości Owadów oraz inne walory przyrodnicze i krajobrazowe; – Walory kulturowe (m.in. zespoły dworskie i kościoły), bogata kultura ludowa oraz imprezy kulturalne i sportowe w tym o randze krajowej; – Rozwinięta baza towarzysząca w tym sportowa; – Wykorzystanie środków unijnych; – Doskonałe warunki do uprawiania różnych dyscyplin sportowych zwłaszcza kolarstwa górskiego i przełajowego; – Połączenia komunikacyjne (drogowe, kolejowe – z gminą umożliwiające ruch turystyczny (Łódź, Opoczno, Tomaszów Mazowiecki); – Dobrze rozwinięta baza sportowa (infrastruktura sportowo-rekreacyjna) wspierana programami rozwijania kultury fizycznej oraz działalnością organizacji pozarządowych; – Duży potencjał i atrakcyjna oferta instytucji i organizacji w zakresie dziedzictwa kulturowego (m.in. Gminny Ośrodek Kultury w Sławnie, Koła Gospodyń Wiejskich); – Dostępność świetlic wiejskich, placów zabaw; – Funkcjonowanie interaktywnego punktu informacji turystycznej;	– Niewystarczające wykorzystanie znajdujących się na terenie gminy walorów przyrodniczych i kulturowych w tym unikatowego zespołu skamieniałości; – Niewystarczający wizerunek gminy jako obszaru atrakcyjnego turystycznie; – Niewystarczająca oferta turystyczna stanowiąca produkt turystyczny; – Niewystarczający rozwój turystyki aktywnej oraz bazy noclegowej i gastronomicznej; – Brak profesjonalnej promocji walorów turystycznych, w tym oznakowania obiektów i atrakcji; – Zbyt mała liczba gospodarstw agroturystycznych; – Słabo rozwinięta mała infrastruktura na potrzeby szlaków turystycznych; – Brak rozbudowanego systemu ścieżek rowerowych; – Zasoby bazy noclegowej dla turystów ograniczone i nieprzygotowane na zwiększony ruch turystyczny; – Mało efektywna promocja gminy oraz jej walorów; – Brak miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla całej gminy (pod nowe inwestycje, tereny rekreacyjne itp.);

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I ROLNICTWO	
MOCNE STRONY	**SŁABE STRONY**
– Rolniczy charakter gminy; – Występujące złoża surowców mineralnych, co stanowi o potencjale rozwoju produkcji i przemysłu, w tym głównie o charakterze wydobywczym i przetwórstwa kruszywa; – Rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej; – Wzrost popularności budownictwa i usług budowlanych wśród osób podejmujących działalność gospodarczą; – Skuteczne wykorzystywanie funduszy unijnych celem rozwoju gminy i poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej mieszkańców; – Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości przez gminę poprzez tworzenie nowych terenów ofertowych w zakresie terenów produkcyjno-przemysłowych i usługowych; – Bliskość transeuropejskich sieci TEN-T; – Utworzenie podstrefy Sławno w ŁSSE o powierzchni łącznej 37,3365 ha; – Przynależność do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Tomaszów Mazowiecki – Opoczno; – Rosnąca aktywność zawodowa mieszkańców gminy Sławno; – Coraz wyższy poziom aktywności gospodarczej wśród mieszkańców (wzrost liczby rejestrowanych przedsiębiorstw);	– Brak dużych i niewielka liczba średnich przedsiębiorstw (miejsc pracy); – Brak instytucji otoczenia biznesu; – Stosunkowo niski poziom wykształcenia mieszkańców; – Utrzymujący się poziom bezrobocia (brak gotowości i zdolności do podjęcia pracy, do poszukiwania pracy); – Przeciętna efektywność działalności rolniczej wynikająca z rozwarstwienia gospodarstw rolnych (średnia powierzchnia gospodarstwa – 6,3 ha); – Brak firm i technologii innowacyjnych na terenie gminy (niski poziom innowacji gospodarki) – Niesprzyjające warunki dla rozwoju rolnictwa (dominacja gleb najsłabszych V i VI klasy, brak gleb I i II klasy bonitacyjnej) – Brak miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla całej gminy (jest nim objęte tylko około 2,36% powierzchni gminy - na koniec 2020 roku); – Rozwój gospodarczy gminy uzależniony od rozkwitu koniunktury i dotacji zewnętrznych; – Mało zróżnicowana i mało konkurencyjna gospodarka – oparta głównie na produkcji rolnej; – Słabsza pozycja firm w zestawieniu z podmiotami zlokalizowanymi w większych ośrodkach funkcjonalnych;

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	
MOCNE STRONY	**SŁABE STRONY**
– Korzystne położenie gminy - dogodne warunki połączenia drogowego (droga krajowa Nr 12 oraz droga wojewódzka Nr 713 Łódź - Opoczno), bliskość drogi krajowej Nr 74 Sulejów-Kielce; – Dogodne warunki połączenia kolejowego - przez obszar gminy przebiega linia kolejowa relacji Warszawa - Zawiercie (CMK) oraz Linia kolejowa Nr 25 relacji Tomaszów Mazowiecki – Skarżysko Kamienna; – Istniejąca sieć połączeń drogowych adekwatna do warunków i potrzeb mieszkańców; – Zwodociągowanie całego obszaru gminy; – Usprawnienie sieci oświetlenia ulicznego (energooszczędne oświetlenie); – Wdrażane plany modernizacji infrastruktury drogowej, gazociągowej, światłowodowej, wod-kan.; – Wzrost standardów socjalno-bytowych i techniczno-sanitarnych w istniejących zasobach mieszkaniowych na terenie gminy (przeciętna powierzchnia użytkowa, wyposażenie w media);	– Niewystarczające wykorzystanie odnawialnych źródeł energii – Instalacje w zakresie gospodarki wodno-kanalizacyjnej i ściekowej wymagające wymiany, modernizacji – Zły stan techniczny dróg – Konflikty społeczne i ekologiczne, ujawniające się przy realizacji planowanej inwestycji (modernizacji i rozbudowy układu drogowego i infrastruktury technicznej) – Brak jest infrastruktury sprzyjającej rozwojowi elektromobilności – Niska jakość pojazdów prywatnych – Brak infrastruktury ułatwiającej podróż rowerem – Niewystarczająco dobrze zorganizowana komunikacja wewnętrzna – usługi przewozowe i transportowe (publiczne i prywatne) – połączenia komunikacji zbiorowej nie docierają do wszystkich sołectw i miejscowości w gminie;

EDUKACJA I SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE	
MOCNE STRONY	**SŁABE STRONY**
– Dobrze wyposażone szkoły do prowadzenia zajęć, w tym dostęp do szkolnej infrastruktury sportowej na terenie gminy; – Ciekawa oferta zajęć pozalekcyjnych dla uczniów; – Duża aktywność organizacji społecznych – atrakcyjna oferta kulturalno-oświatowa; – Zapewnienie najmłodszym mieszkańcom gminy edukacji na poziomie przedszkolnym, wczesnoszkolnym i szkolnym; – Funkcjonujące przy szkołach podstawowych ogródki dydaktyczne; – Funkcjonowanie Szkoły Branżowej I Stopnia; – Wspieranie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi; – Realizacja projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej podnoszących kompetencje uczniów; – Komputeryzacja placówek szkolnych i kulturalnych wspierająca rozwój kompetencji kluczowych wśród dzieci i młodzieży; – Wzrost komputeryzacji mieszkańców; – Budowa linii światłowodowej – w trakcie realizacji; – Funkcjonowanie interaktywnego punktu informacji turystycznej;	– Stosunkowo niski poziom wykształcenia części społeczeństwa; – Niekorzystanie z możliwości e-kształcenia poza sytuacjami, kiedy jest to konieczne – wymuszone przez sytuację epidemiologiczną; – Brak usług specjalistycznych w zakresie administracji publicznej, lecznictwa szpitalnego, wysoko specjalistycznej opieki medycznej, wysokiej kultury i szkolnictwa wyższego; – Migracje do dużych miejskich ośrodków funkcjonalnych, ośrodków akademickich (Opoczno, Tomaszów Mazowiecki Radom, Łódź, Warszawa);

POMOC SPOŁECZNA I OCHRONA ZDROWIA	
MOCNE STRONY	**SŁABE STRONY**
– Dobrze funkcjonująca infrastruktura pomocy społecznej skutkująca spadkiem liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej; – Dostęp do instytucji udzielających świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej; – Oferta instytucjonalna oraz programy aktywizujące dla seniorów i osób samotnych, niesamodzielnych; – Funkcjonowanie Środowiskowego Domu Pomocy Społecznej; – Utworzenie placówki wsparcia dziennego prowadzonej w formie opiekuńczej pod nazwą „Świetlica środowiskowa” dla dzieci i młodzieży z rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych; – Prowadzenie profilaktyki uzależnień; – Realizacja programów profilaktycznych: Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie; – Polityka prorodzinna / opiekuńcza; – Realizacja badań profilaktycznych;	– Utrzymujący się niski stopień aktywności osób bezrobotnych (niepodejmowanie działań aktywizujących); – Brak lekarzy specjalistów; – Utrzymujące się zjawiska patologii społecznej na obszarach zdegradowanych w gminie (bezrobocie, długotrwała i ciężka choroba, niepełnosprawność, ubóstwo); – Zauważalny wzrost wydatków na pomoc społeczną po roku 2018 w wydatkach gminy ogółem;

SZANSE	ZAGROŻENIA
– Coraz bardziej popularna staje się turystyka weekendowa, a także aktywne spędzanie wolnego czasu; – Rosnąca popularność turystyki kwalifikowalnej w tym specjalistycznej i aktywnej; – Wzrost zainteresowania gospodarką turystyczną jako czynnika wpływającego na rozwój społeczno - gospodarczy danego obszaru; – Tworzenie produktów turystycznych opartych na unikatowych walorach przyrodniczo – kulturowych (m.in. skamieniałości, ukształtowanie terenu), w tym promocja niszowych form turystyki specjalistycznej – geoturystyka; – Rozwój produktów turystycznych promujących geoturystykę; – Kreatywne spędzanie czasu wolnego; – Dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania; – Wykorzystanie wartości przyrodniczych i kulturowych dla rozwoju i promocji gminy; – Rozwój możliwości w zakresie edukacji i pracy na odległość; – Stworzenie platformy współpracy z organizacjami pozarządowymi w celu skoordynowania działań wspólnych, wsparcia ekonomicznego podmiotów sektora non profit, wspierania oddolnych inicjatyw społecznych; – Moda na zdrowy styl życia i aktywność sportową; – Nastawienie polityki UE na wykorzystanie endogenicznych, unikalnych potencjałów regionów; – Dobre połączenia komunikacyjne z większymi ośrodkami miejskimi (potencjalne rynki zbytu dla lokalnych produktów i usług); – Modernizacja i budowa infrastruktury technicznej; – Wprowadzenie do gminy dużego inwestora, przedsiębiorstwa oferującego miejsca pracy, w tym dla ludzi młodych; – Konsekwentna polityka wspierania rozwoju przedsiębiorczości, w tym aktywizacji zawodowej (poszukiwanie nowych rynków zbytu, dywersyfikacja działalności, nabywanie nowych specjalizacji, przekwalifikowania); – Tworzenie centrum usług wspólnych dla zadań publicznych w celu zagwarantowania szerszego dostępu do usług oraz obniżenia kosztów realizacji tych zadań;	– Wyludnianie się obszarów wiejskich; – Prognoza liczby mieszkańców zakłada w 2030 r. spadek populacji gminy o 2,52% w stosunku do roku 2020; – Moda na turystykę zagraniczną; – Konkurencja ze strony innych dobrze rozwiniętych i atrakcyjnych turystycznie oraz inwestycyjnie jednostek terytorialnych; – Rozwój sprzedaży towarów przez Internet (konkurencyjność cen i jakości zagrożeniem dla miejscowych przedsiębiorców); – Duża konkurencja w pozyskiwaniu dofinansowania ze środków Unii Europejskiej wśród Gmin i przedsiębiorców; – Niestabilny rynek dotacji uzależniony od decyzji politycznych; – Rosnąca inflacja; – Niestabilne rynki zbytu produktów rolniczych; – Niska opłacalność produkcji rolnej; – Konkurencyjność produktów rolnych importowanych z krajów UE; – Wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej oraz utrzymania pracowników; – Odpływ wykształconej młodzieży do większych miast; – Większa aktywność negatywnych zjawisk pogodowych; – Problemy w krajowym systemie ochrony zdrowia; – Globalizacja niosąca za sobą ujednolicenie; – Pandemia koronawirusa Covid-19; – Stały wzrost wymagań i oczekiwań turystów w zakresie produktów turystycznych; – Wojna na Ukrainie, nieprzewidywalność działań władz rosyjskich, ekonomiczne, społeczne i gospodarcze skutki działań wojennych, w tym napływ ludzi uciekających przed wojną oraz sankcje wymierzone w Rosję; – Wzrost cen energii;

2.7. Identyfikacja najważniejszych problemów występujących na danym terenie

Najważniejszym problemem Gminy Sławno, wynikającym z uwarunkowań wewnętrznych jest położenie gminy na peryferiach województwa łódzkiego. Z tego powodu relacje z aglomeracją łódzką (komunikacyjne, transportowe, komercyjne, handlowe, kulturalne) są bardziej ograniczone. Problematyczne oddalenie od ośrodka wojewódzkiego jest częściowo rekompensowane atrakcyjnym położeniem blisko ww. ośrodków zatrudnienia – Opoczna oraz Tomaszowa Mazowieckiego. Powoduje to, iż coraz częściej na terenie gminy Sławno inwestuje się w nowe budynki mieszkalne o charakterze całorocznym. Należy się zatem liczyć ze znacznym rozwojem budownictwa mieszkalnego - jednorodzinnego. Na terenie gminy Sławno poszukiwanie nowych terenów pod tego typu inwestycje dotyczy przede wszystkim sołectw: Zachorzów, Bratków, Sławno, Tomaszówek, Wincentynów, Kamień, Kozenin i Grążowice.

Nowi mieszkańcy osiedlający się w nowych lokalizacjach to również kolejne wyzwanie przed gminą – zapewnienie właściwych, na wysokim poziomie, warunków życia. Nieodłącznie wiąże się to z budową i modernizacją infrastruktury. Chodzi tu przede wszystkim o sieć kanalizacyjną i drogi. Obecni mieszkańcy gminy wskazują na braki w infrastrukturze drogowej i sieciowej, jako największe niedogodności w życiu codziennym. Wiele dróg pozostaje w słabym stanie technicznym wraz z towarzyszącą im infrastrukturą okołodrogową - brakuje chodników, ścieżek rowerowych zlokalizowanych przy ciągach drogowych, ale także takich, które pełniłyby funkcje rekreacyjne. Oświetlenie poszczególnych dróg jest niewystarczające. Problemy te wiążą się z obniżonym poziomem bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego oraz zwiększonym zanieczyszczeniem powietrza, wynikającym z emisji liniowej. Także braki w sieci kanalizacyjnej wpływają na obniżoną jakość życia mieszkańców, co istotne – brak takiej infrastruktury stanowi potencjalne zagrożenie dla środowiska (np. wylewanie nieczystości świadomie bezpośrednio do gruntu, ale również w wyniku nieszczelności zbiorników bezodpływowych).

Kolejnym problemem na obszarze gminy są braki w dostępie do szybkiej, nieprzerwanej łączności z Internetem, ale również zasięgiem telefonicznym. Internet w obecnych czasach stanowi podstawowe źródło informacji, wielu ludziom umożliwia wykonywanie pracy, a w czasach pandemii (czego niestety wszyscy doświadczyliśmy) umożliwia dzieciom i młodzieży naukę, stanowi dostęp do rozrywki, ale również kultury i umożliwia utrzymanie kontaktu z bliskimi, co jest niezmiernie istotne dla ludzkiej psychiki.

INNE PROBLEMY GMINY, W TYM TE, NA KTÓRE UWAGĘ ZWRACAJĄ SAMI MIESZKAŃCY TO:

- Zanieczyszczenie powietrza spowodowane w szczególności emisją niską z gospodarstw domowych;
- Zbyt rzadki wywóz śmieci;
- Słaby stan edukacji na poziomie podstawowym, niewystarczająca oferta zajęć pozalekcyjnych dla uczniów;

- Niewystarczający dostęp do opieki zdrowotnej;
- Niewystarczająca ilość zorganizowanych miejsc spotkań, rekreacji, odpoczynku, zabawy;
- Słabe zagospodarowanie centrów miejscowości;
- Występowanie niebezpieczeństw dla środowiska i ludzi;
- Patologie społeczne z przewagą alkoholizmu;
- Brak dostatecznej oferty kulturalnej;
- Bezrobocie.

3. Trendy rozwojowe

Realizacja Strategii musi być skorelowana z trendami rozwojowymi. Chodzi tu o trendy w gospodarce światowej, które bezpośrednio wpływać będą na rozwój gminy w okresie programowania. Coraz bardziej pogłębia się integracja Polski z krajami europejskimi i światem. Tereny wiejskie również czerpią z tej otwartości, a rozwój gospodarki światowej bezpośrednio wpływa na rozwój gospodarki lokalnej. Wskazane trendy są zgodne ze *Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030*. Wzięto również pod uwagę zmiany w światowej gospodarce spowodowane pandemią koronowirusa COVID – 19 i prognozowane zmiany, które dotyczyć będą całego okresu realizacji Strategii.

Mieszkańcy gminy Sławno coraz częściej korzystać będą z globalizacji. Swoboda przemieszczania się wewnątrz Unii Europejskiej (i nie tylko) spowoduje, że mieszkańcy coraz częściej korzystać będą ze wspólnego rynku. Ostatnie lata to etap otwierania się przedsiębiorstw i mieszkańców na kontakty międzynarodowe. Kolejne lata to dalsza integracja i tworzenie powiązań korporacyjnych z firmami spoza naszego kraju. Rozwój technologii informatycznej i konieczność korzystania z nowych środków komunikacji spowoduje, że kontakty z Europą i światem staną się łatwiejsze, tańsze, a co za tym idzie bardziej dostępne dla mieszkańców gminy. Zamknięcie gospodarek spowodowane COVID – 19 w latach 2020 – 2021 nauczyło wielu przedsiębiorców działać, pomimo utrudnień w przemieszczaniu się. Jednak należy zwrócić szczególną uwagę na fakt, że nie wszyscy mieszkańcy, firmy z terenu gminy potrafią przystosować się do zmian. Ostatnie lata pokazały, że firmy opierają swoją konkurencyjność na szybkim wprowadzaniu zmian w procesie produkcyjnym i organizacyjnym. Dlatego też, aby rozwijać gospodarkę gminy należy szczególną uwagę poświęcić edukacji firm i przyszłych przedsiębiorców. O ile to możliwe, należy skupić się na budowaniu potencjału nowoczesnej, innowacyjnej gospodarki opartej na wiedzy i kontaktach międzynarodowych. Wprowadzenie ruchu bezwizowego pomiędzy Polską a Stanami Zjednoczonymi pozwala w kolejnych latach budować nowe rynki zbytu. To szansa dla lokalnych przedsiębiorców, którą trzeba wykorzystać.

Kolejne lata to szybki wzrost przepustowości połączeń internetowych. Nastąpi szybki rozwój sieci 5G, co spowoduje nową erę w cyfryzacji naszego życia. Szybki transfer danych otworzy możliwości do rozwoju nowych firm i rozwój już istniejących nie tylko w branży informatycznej. W kolejnych latach w naszych domach, gospodarstwach zagoszczą nowe urządzenia. Połączenie ich z siecią informatyczną spowoduje, że samodzielnie podejmować będą decyzje, sterować systemem grzewczym, energetycznym. Już dzisiaj coraz częstsze w gminie są samobieżne odkurzacze czy kosiarki do trawy. Sterować możemy kamerami, piecami. Już niedługo zegarek zmierzy nam tętno, puls i prześle wyniki do ośrodka zdrowia. To duże ułatwienie, szczególnie dla ludzi starszych, gdzie konieczne jest częste monitorowanie stanu zdrowia. Rewolucja następuje również w kulturze i naszych przyzwyczajeniach. Telewizje zastępują platformy streamingowe, muzyka jest łatwo dostępna w Internecie. Przykłady można mnożyć, jednak kolejne lata to szybkie zmiany, które należy monitorować i wykorzystywać do rozwoju. Szczególnie chodzi o firmy, które mogą wyznaczać nowe zmiany w gospodarce lokalnej. Rozwój kosiarek automatycznych wymaga stworzenia ich serwisu, a rozwój e-handlu powoduje, iż warto pomyśleć o stworzeniu sklepu internetowego. Jednak w gminie ujawnia się jeden problem, na który zwrócić muszą władze gminy w kolejnych latach. Jest to pełny dostęp do technologii informacyjnej oraz szybkiego, taniego Internetu. Może więc dojść do sytuacji, iż dostęp do szybkiego Internetu warunkować będzie rozwój gospodarczy. Należy dołożyć wszelkich starań, aby jak najszybciej umożliwić wszystkim mieszkańcom dostęp do szybkiej sieci internetowej. Jak pokazują doświadczenia roku 2020/2021 (nauka zdalna w szkołach), w dalszym ciągu występują poważne problemy z dostępem do urządzeń i Internetu w gospodarstwach domowych. Chodzi głównie o osoby o niższych dochodach. Dlatego wyzwaniem staje się stworzenie programu pełnego dostępu do podstawowych usług cyfrowych.

Analiza trendów / tendencji społeczno-gospodarczych i przestrzennych zachodzących w gminie i jej otoczeniu w ostatnich latach wskazuje, iż coraz więcej będzie w gminie turystów, dzięki czemu silniej rozwijać się będzie branża turystyczna. Sprzyjają temu uwarunkowania przyrodnicze i historyczne. Należy w tym miejscu zwrócić uwagę na fakt, iż w wyniku pandemii coraz bardziej atrakcyjne stają się w oczach mieszkańców większych miast obszary położone z dala od dużych skupisk ludności, oferujące bliski kontakt z naturą, co może stać się znacznym atutem gminy Sławno. Malownicze położenie gminy oraz czystsze niż w miastach powietrze mogą spowodować wzrost zainteresowania obszarem gminy. Z tego względu należy zwrócić szczególną uwagę na uwarunkowania rozwoju branży turystycznej i pokrewnych.

Innym, silnym trendem w gospodarce, powiązanym również z turystyką będzie rozwój elektromobilności. Szacuje się, że samochody, autobusy i inne pojazdy elektryczne będą stawały się coraz tańsze, a co z tym związane również coraz częściej wykorzystywane w gospodarstwach domowych. Do rozwoju elektromobilności z pewnością przyczynią się decyzje podejmowane przez lokalne władze, które mogą zachęcać mieszkańców, ale również dawać dobry przykład w tym zakresie. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że dla rozwoju elektromobilności w gminie niezbędna jest odpowiednia infrastruktura, która stanie się bodźcem dla miejscowej ludności do wprowadzenia zmian.

Trend w rozwoju elektromobilności wiązał się będzie bezpośrednio ze zmianami w lokalnej i regionalnej gospodarce. Nastąpi wzrost popytu na zakłady mechaniki pojazdowej dostosowane do obsługi pojazdów elektrycznych. Zmieni się specyfika tych zakładów. Wykonywanych będzie coraz mniej prac mechanicznych, coraz więcej z zakresu zaawansowanej elektroniki i informatyki. Pojazdy elektryczne posiadają zaawansowane systemy elektroniczne, które już za kilka lat umożliwią np. jazdę autonomiczną. Koniczne jest więc przekwalifikowanie mechaników pojazdowych i przygotowanie kadr do obsługi pojazdów napędzanych przez silniki elektryczne.

Problemem gminy i całego województwa będzie dostęp do wody i okresowe susze. Zjawisko suszy jest złożonym procesem zachodzącym w środowisku przyrodniczym. Prowadzi do zmniejszenia zasobów wodnych i powolnego wyczerpywania się wód w zlewni. W następstwie suszy atmosferycznej pojawia się tzw. susza glebowa. Dalszy brak opadów prowadzi do suszy rolniczej, negatywnie wpływającej na produkcję roślinną. Susza to złożony proces, którego konsekwencją jest zmniejszenie ilości wody w danym ekosystemie. Główną przyczyną tego zjawiska jest długotrwały brak opadów atmosferycznych, połączony często z wyższą temperaturą powietrza, a także cyrkulacją powietrza (wiatry), która znacząco zwiększa wysuszanie. Przesuszanie gleby, obniżenie poziomu wód gruntowych oraz zmniejszenie przepływów rzecznych stwarza bezpośrednie zagrożenia gospodarczo-społeczne i ekonomiczne dla człowieka. Szczególnie narażone jest rolnictwo, gdyż zmniejszają się plony roślin uprawnych a zwiększają straty ekonomiczne. Występuje wówczas tzw. „susza „gospodarcza”. Całe województwo łódzkie jest w kolejnych latach zagrożone strukturalnym deficytem wody. Widać to również w gminie Sławno. Na polach uprawnych występuje problem niedoboru wody. W całym województwie susze prowadzić będą do zmian gospodarczych i demograficznych. Należy się liczyć z pogłębianiem się poziomów warstw wodonośnych i zamieranie ekosystemów na powierzchni. Występować będzie niedobór wody oraz zagrożenie występowaniem suszy. Największym wyzwaniem staje się zapewnienie nieprzerwanych dostaw wody dla wszystkich mieszkańców.

4. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Strategia to dokument bazowy, który wspiera i wpływa na realizację celów i działań sprecyzowanych w innych dokumentach planistycznych i strategicznych gminy, oddziałując na ożywienie społeczno-gospodarcze oraz rozwój gminy w sferze społecznej, kulturalnej, przestrzennej i turystyczno-rekreacyjnej. Wszystkie te sfery są ze sobą powiązane, dlatego strategia ma charakter kompleksowy.

Na podstawie diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej gminy uzupełnionej o wyniki badania ankietowego oraz dane zebrane na spotkaniach oraz podczas wizji lokalnej, wyznaczono obszary

działalności gminy, które wymagają poprawy bądź dodatkowego impulsu rozwojowego. Poniżej przedstawiono mapę strategii, ukazującą wyznaczone cele strategiczne i operacyjne. W dalszej części zostały one scharakteryzowane, a także przedstawiono działania, których realizacja pomoże w osiągnięciu założonych celów.

Katalog działań jest otwarty i może być aktualizowany w miarę występujących potrzeb, dostępnych środków finansowych oraz pojawiających się pomysłów na rozwój gminy, a tym samym polepszenie jakości życia mieszkańców.

SFERA GOSPODARCZA	SFERA PRZESTRZENNA	SFERA SPOŁECZNA
	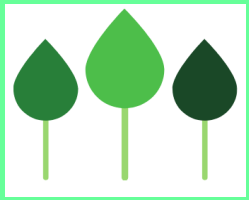	
CEL STRATEGICZNY 1	**CEL STRATEGICZNY 2**	**CEL STRATEGICZNY 3**
Wysoka jakość infrastruktury technicznej, rozwój gospodarczy Gminy Sławno	**Poprawa jakości środowiska, zachowanie ładu przestrzennego oraz promocja dziedzictwa kulturowego Gminy Sławno**	**Poprawa komfortu życia mieszkańców Gminy Sławno**
CELE OPERACYJNE		
1.1 Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej;	2.1 Zwiększenie oferty kulturalnej i turystycznej Gminy Sławno w oparciu o zasoby środowiska naturalnego; ochrona i kształtowanie krajobrazu	3.1 Wyższy poziom jakości życia mieszkańców, poprawa bezpieczeństwa;
1.2. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej oraz turystycznej gminy;	2.2 Poprawa i ochrona środowiska przyrodniczego;	3.2 Budowa oraz poprawa jakości istniejącej infrastruktury społecznej;
1.3 Poprawa funkcjonalności budynków na obszarze gminy;	2.3 Adaptacja do zmian klimatu, kształtowanie i zachowanie ładu przestrzennego na obszarze Gminy;	3.3 Aktywizacja mieszkańców;

SFERA GOSPODARCZA

CEL STRATEGICZNY 1

Wysoka jakość infrastruktury technicznej, rozwój gospodarczy Gminy Sławno

Cel strategiczny 1 zakłada intensywny rozwój infrastruktury technicznej, który jest niezbędny dla osiągnięcia wzrostu gospodarczego gminy i dobrobytu mieszkańców. Pobudzanie przedsiębiorczości, poprzez wytypowane działania sprzyjać będzie osiąganiu rozwoju gospodarczego. Konieczne jest również zadbanie o zwiększenie funkcjonalności istniejących już budynków, tak aby były one bezpieczne dla użytkowników oraz środowiska, a także nie zaburzały ładu przestrzennego gminy Sławno. Gmina stawia również na kompleksową promocję, która przyciągnie na jej teren nowych inwestorów oraz turystów. Gmina dostrzega możliwości, jakie daje wykorzystanie idei Smart Village dla polepszenia jakości życia oraz podniesienia standardu usług publicznych dla mieszkańców, uwzględniając lepsze wykorzystanie zasobów oraz mniejszy wpływ na środowisko.

Poniżej przedstawiono przykłady działań dla celu strategicznego 1 i przyporządkowanych mu celów operacyjnych:

Cel operacyjny	Działania/zadanie/projekt
1.1 Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej;	„Rozbudowa drogi nr 3101E na odcinku Ostrożna – Sławno”
	„Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Sławno”
	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej
	„Budowa przedszkola wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną w miejscowości Kunice – Gmina Sławno”
	Poprawa dostępności budynku użyteczności publicznej w miejscowości Sławno poprzez budowę szybu windowego wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną
	Przebudowa drogi gminnej nr 107301E na odcinku 950mb - przejazd kolejowy Bratków grunty gminy Sławno (Olszewice) – grunty gminy Tomaszów Mazowiecki (Sługocice)
	Rozbudowa, remont oraz budowa dróg na obszarze gminy Sławno
	Budowa ujęcia wody w miejscowości Sławno-Kolonia
	Rozbudowa sieci wodociągowej
	Rekultywacja składowiska odpadów komunalnych w Sławnie-Kolonii
	Wsparcie rozwoju przewodowej i bezprzewodowej infrastruktury telekomunikacyjnej
	Wsparcie rozwoju rolnictwa oraz prowadzenia racjonalnej gospodarki rolnej, w tym ochrona i modernizacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz realizacja programów dolesień
1.2. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej oraz turystycznej gminy;	„Rozwój gospodarki turystycznej w Gminie Sławno poprzez zagospodarowanie Wzniesienia Sławieńskiego”
	„Rozbudowa drogi nr 3101E na odcinku Ostrożna – Sławno”
	„Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Sławno”
	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej
	Rozbudowa, remont oraz budowa dróg na obszarze gminy Sławno

Cel operacyjny	Działania/zadanie/projekt
	Rozwój gospodarki turystycznej poprzez budowę sieci ścieżek pieszo-rowerowych łączących strategiczne punkty Powiatu Opoczyńskiego i Tomaszowskiego (m.in. budowa ścieżek pieszo-rowerowych w partnerstwie z gminami sąsiednimi tak aby połączyć przystanek Opoczno –Południe z Zalewem Sulejowskim.)
	Wykorzystanie walorów przyrodniczych i geologicznych Gminy Sławno do rozwoju w przestrzeni publicznej terenów zieleni – budowa tężni solankowej na GEOPARKU
	Przebudowa drogi gminnej nr 107301E na odcinku 950mb - przejazd kolejowy Bratków grunty gminy Sławno (Olszewice) – grunty gminy Tomaszów Mazowiecki (Sługocice)
	Odbudowa zbiorników wody na terenie gminy
	Rozbudowa sieci wodociągowej
	Kompleksowa promocja gminy Sławno
	Wykorzystanie idei Smart Village (inteligentna wieś) m.in. w oparciu o posiadane zasoby naturalne Gminy Sławno
1.3 Poprawa funkcjonalności budynków na obszarze gminy;	„Rozbudowa budynku użyteczności publicznej na potrzeby zapewnienia uczestnikom całodobowego pobytu wraz z rehabilitacją w Środowiskowym Domu Samopomocy w Olszowcu”
	Poprawa dostępności budynku użyteczności publicznej w miejscowości Sławno poprzez budowę szybu windowego wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną

SFERA PRZESTRZENNA

CEL STRATEGICZNY 2
Poprawa jakości środowiska, zachowanie ładu przestrzennego oraz promocja dziedzictwa kulturowego Gminy Sławno

Cel strategiczny 2 wyznacza kierunki działań w sferze przestrzennej, koncentrując się wokół ochrony środowiska, ładu przestrzennego oraz wartości kulturowych gminy Sławno. Coraz bardziej dotkliwe skutki zmian – ocieplania klimatu powodują, że w trosce o jakość i bezpieczeństwo życia obecnych jak i przyszłych pokoleń, wszyscy muszą wdrażać w swoim codziennym życiu zmiany, które będą korzystne dla środowiska. Mowa tutaj zarówno np. o segregacji śmieci, oszczędzaniu energii, jak i działaniach inwestycyjnych, jak np. wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii dla produkcji energii elektrycznej i cieplnej. Cel strategiczny wskazuje także na ochronę dziedzictwa kulturowego, a także zachowanie ładu przestrzennego. Należy zwrócić szczególną uwagę na kwestie rozwoju turystyki, z poszanowaniem środowiska naturalnego. Ponownie wskazuje się na wykorzystanie podejścia Smart Village. Realizacji celu sprzyjają zatem:

Cel operacyjny	Działania/zadanie/projekt
2.1 Zwiększenie oferty kulturalnej i turystycznej Gminy Sławno w oparciu o zasoby środowiska naturalnego; ochrona i kształtowanie krajobrazu	„Rozwój gospodarki turystycznej w Gminie Sławno poprzez zagospodarowanie Wzniesienia Sławieńskiego”
	Rozwój gospodarki turystycznej poprzez budowę sieci ścieżek pieszo-rowerowych łączących strategiczne punkty Powiatu Opoczyńskiego i Tomaszowskiego (m.in. budowa ścieżek pieszo-rowerowych w partnerstwie z gminami sąsiednimi tak aby połączyć przystanek Opoczno –Południe z Zalewem Sulejowskim.)
	Wykorzystanie walorów przyrodniczych i geologicznych Gminy Sławno do rozwoju w przestrzeni publicznej terenów zieleni – budowa tężni solankowej na GEOPARKU
	Kompleksowa promocja gminy Sławno
	Wykorzystanie idei Smart Village (inteligentna wieś) m.in. w oparciu o posiadane zasoby naturalne Gminy Sławno
	Wspieranie działań polegających na ochronie wartości środowiska kulturowego Gminy
	Wzmacnianie tożsamości lokalnej i regionalnej poprzez: kształtowanie świadomości na temat historycznej i kulturowej różnorodności, promowanie historii i kultury lokalnej oraz upowszechnianie wiedzy o historii i tradycji regionu
	Ochrona wartości i kształtowanie dziedzictwa kulturowego Gminy Sławno poprzez promowanie i zachowanie krajobrazu kulturowego, ochronę zasobów kulturowych oraz wykorzystanie istniejącego potencjału w celach użytkowych i promocyjnych
2.2 Poprawa i ochrona środowiska przyrodniczego;	„Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Sławno”
	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej
	„Budowa odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Sławno” (budynki użyteczności publicznej oraz mikroinstalacje prosumenckie dla mieszkańców)
	Zakup samochodu specjalnego typu WUKO do odbioru i transportu nieczystości płynnych oraz do czyszczenia sieci kanalizacyjnych
	Ochrona powietrza poprzez montaż instalacji odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Sławno
	Budowa ujęcia wody w miejscowości Sławno-Kolonia
	Odbudowa zbiorników wody na terenie gminy
	Rekultywacja składowiska odpadów komunalnych w Sławnie-Kolonii
	Budowa OSP Szadkowice i Zachorzów
	Poprawa jakości powietrza, m.in. poprzez ograniczenie emisji powierzchniowej, w tym. m.in. termomodernizację oraz działania mające na celu wprowadzanie nowych zadrzewień i zakrzewień na ulicach i placach oraz zalesień na nieużytkach, zgodnie z zapisami w obowiązujących dokumentach planistycznych Gminy
	Kształtowanie spójnego regionalnego systemu obszarów chronionych województwa (SOCh), którego strategicznymi elementami w gminie Sławno są proponowane Obszary Chronionego Krajobrazu: Białaczowski oraz Spalsko-Sulejowski
	Utrzymanie istniejących form ochrony przyrody oraz ochrona, wzbogacanie i odtwarzanie różnorodności biologicznej
2.3 Adaptacja do zmian klimatu, kształtowanie i zachowanie ładu przestrzennego na obszarze Gminy;	„Budowa odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Sławno” (budynki użyteczności publicznej oraz mikroinstalacje prosumenckie dla mieszkańców)
	Wykorzystanie walorów przyrodniczych i geologicznych Gminy Sławno do rozwoju w przestrzeni publicznej terenów zieleni – budowa tężni solankowej na GEOPARKU
	Zakup samochodu specjalnego typu WUKO do odbioru i transportu nieczystości płynnych oraz do czyszczenia sieci kanalizacyjnych
	Ochrona powietrza poprzez montaż instalacji odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Sławno
	Budowa ujęcia wody w miejscowości Sławno-Kolonia
	Odbudowa zbiorników wody na terenie gminy
	Rozbudowa sieci wodociągowej
	Rekultywacja składowiska odpadów komunalnych w Sławnie-Kolonii

Cel operacyjny	Działania/zadanie/projekt
	Budowa OSP Szadkowice i Zachorzów
	Ochrona konserwatorska obiektów wpisanych do rejestru i ewidencji Służby Ochrony Zabytków
	Prowadzenie działań służących ochronie i optymalnemu wykorzystaniu istniejących wartości środowiska przyrodniczego i kulturowego
	Ochrona krajobrazu Gminy w dokumentach planistycznych
	Prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej służącej oszczędności i racjonalnemu korzystaniu z wód.
	Przeciwdziałanie chaotycznemu rozwojowi zabudowy w celu ochrony otwartych terenów rolnych i leśnych przed zabudową

SFERA SPOŁECZNA

CEL STRATEGICZNY 3

Poprawa komfortu życia mieszkańców Gminy Sławno

W ramach celu strategicznego 3 działania koncentrują się wokół kwestii bezpośrednio związanych z życiem mieszkańców, mając na względzie ułatwienie i podniesienie jakości ich życia. Wszelkie aktywności zapisane w strategii mają sens tylko wtedy, kiedy są użyteczne dla mieszkańców (w sposób pośredni jak i bezpośredni). Celowi temu przyświeca idea, mówiąca o tym, że to mieszkańcy tworzą gminę, to z myślą o nich tworzona jest strategia, a następnie realizowane są zawarte w niej działania. Z drugiej zaś strony, rozwój gminy powinien być napędzany przez aktywną i wykształconą społeczność, która angażuje się w podejmowane na obszarze gminy działania, mieszkańców, którzy są aktywni i zainteresowani tym, co dzieje się w ich najbliższym otoczeniu. Także w tym celu wskazano podejście Smart Village – w tym kontekście Gmina ma na uwadze stworzenie kapitału społecznego, który współpracuje i wspólnie decyduje o swoim rozwoju. W związku z tym wskazano następujące, przykładowe cele operacyjne oraz działania.

Cel operacyjny	Działania/zadanie/projekt
3.1 Wyższy poziom jakości życia mieszkańców, poprawa bezpieczeństwa;	„Rozbudowa drogi nr 3101E na odcinku Ostrożna – Sławno”
	„Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Sławno”
	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej
	„Rozbudowa budynku użyteczności publicznej na potrzeby zapewnienia uczestnikom całodobowego pobytu wraz z rehabilitacją w Środowiskowym Domu Samopomocy w Olszowcu”
	„Budowa odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Sławno” (budynki użyteczności publicznej oraz mikroinstalacje prosumenckie dla mieszkańców)
	Rozwój gospodarki turystycznej poprzez budowę sieci ścieżek pieszo-rowerowych łączących strategiczne punkty Powiatu Opoczyńskiego i Tomaszowskiego (m.in. budowa ścieżek pieszo-rowerowych w partnerstwie z gminami sąsiednimi tak aby połączyć przystanek Opoczno –Południe z Zalewem Sulejowskim.)

Cel operacyjny	Działania/zadanie/projekt
	Wykorzystanie walorów przyrodniczych i geologicznych Gminy Sławno do rozwoju w przestrzeni publicznej terenów zieleni – budowa tężni solankowej na GEOPARKU
	Poprawa dostępności budynku użyteczności publicznej w miejscowości Sławno poprzez budowę szybu windowego wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną
	Przebudowa drogi gminnej nr 107301E na odcinku 950mb - przejazd kolejowy Bratków grunty gminy Sławno (Olszewice) – grunty gminy Tomaszów Mazowiecki (Sługocice)
	Rozbudowa, remont oraz budowa dróg na obszarze gminy Sławno
	Zakup samochodu specjalnego typu WUKO do odbioru i transportu nieczystości płynnych oraz do czyszczenia sieci kanalizacyjnych
	Budowa ujęcia wody w miejscowości Sławno-Kolonia
	Odbudowa zbiorników wody na terenie gminy
	Rozbudowa sieci wodociągowej
	Budowa OSP Szadkowice i Zachorzów
3.2 Budowa oraz poprawa jakości istniejącej infrastruktury społecznej;	„Budowa przedszkola wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną w miejscowości Kunice – Gmina Sławno”
	„Rozbudowa budynku użyteczności publicznej na potrzeby zapewnienia uczestnikom całodobowego pobytu wraz z rehabilitacją w Środowiskowym Domu Samopomocy w Olszowcu”
	Poprawa dostępności budynku użyteczności publicznej w miejscowości Sławno poprzez budowę szybu windowego wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną
	Budowa świetlic wiejskich na obszarze gminy Sławno
3.3 Aktywizacja mieszkańców;	„Rozbudowa budynku użyteczności publicznej na potrzeby zapewnienia uczestnikom całodobowego pobytu wraz z rehabilitacją w Środowiskowym Domu Samopomocy w Olszowcu”
	Rozwój gospodarki turystycznej poprzez budowę sieci ścieżek pieszo-rowerowych łączących strategiczne punkty Powiatu Opoczyńskiego i Tomaszowskiego (m.in. budowa ścieżek pieszo-rowerowych w partnerstwie z gminami sąsiednimi tak aby połączyć przystanek Opoczno –Południe z Zalewem Sulejowskim.)
	Budowa świetlic wiejskich na obszarze gminy Sławno
	Kompleksowa promocja gminy Sławno
	Wykorzystanie idei Smart Village (inteligentna wieś) m.in. w oparciu o posiadane zasoby naturalne Gminy Sławno

5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy został zawarty w dokumencie „*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sławno*. Studium przedstawia poglądy i deklaracje na temat kierunków działań podejmowanych przez Samorząd dla rozwoju gminy. Przyjmuje się zrównoważony rozwój obszaru gminy jako podstawę do formułowania kierunków zasad i warunków zagospodarowania. Polityka przestrzenna określona w dokumencie odpowiada zasadom ustanowionym przepisami prawa, a jednocześnie posiada charakter wytycznych do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Podstawowymi elementami wyznaczającymi tożsamość funkcjonalno-przestrzenną są:

- udokumentowane złoża surowców;
- strefa ekonomiczna ŁSSE,
- rozwijające się zakłady produkcyjne i produkcyjno-usługowe,
- droga krajowa Nr 12,
- droga wojewódzka Nr 713,
- linie kolejowe Centralnej Magistrali Kolejowej oraz Nr 25.

W granicach gminy występują liczne udokumentowane złoża surowców mineralnych, co stanowi o potencjale rozwoju produkcji i przemysłu, w tym głównie o charakterze wydobywczym i przetwórstwa kruszywa. Miejscowość Sławno stanowi centralny gminny wielofunkcyjny ośrodek administracyjno-usługowy.

Gmina jest przykładową gminą rolniczą. Większość funkcji lokalnych i ponadlokalnych podporządkowana jest rolnictwu i obsłudze rolnictwa. Ważny element stanowią tereny pozyskiwania kopalin użytecznych. Do najwartościowszych należą unikalne złoża piasków formierskich oraz złoża wapieni.

W ostatnich latach, szczególnie przy głównych szlakach komunikacji kołowej, powstaje coraz więcej obiektów o charakterze podmiejskim. Wpływ na to ma przede wszystkim zbywanie starych gospodarstw osobom zatrudnionym w II i III sektorze zatrudnienia, podziały nieruchomości rolniczych i przekształcanie ich w tereny ofertowe dla zabudowy mieszkaniowej oraz dostępność tanich projektów „katalogowych". Trend ten zmienia charakter większości miejscowości. Dodatkowo poszerzająca się oferta terenów inwestycyjnych bezpośrednio skomunikowanych z drogą krajową Nr 12 oraz terenów rozwojowych Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, powoduje wzrost zainteresowania inwestorów z sektora produkcyjnego. Nowopowstające zakłady produkcyjne i obiekty usługowo-handlowe, zmieniają charakter zagospodarowania terenów przyległych do drogi krajowej. Wymuszają one również powstawanie nowej infrastruktury oraz usług z zakresu hotelarstwa i gastronomii.

Obszary przestrzeni publicznej, czyli obszary o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia oraz sprzyjające nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne, to w Gminie:

Sławno

- plac przy kościele;
- plac przy Gminnym Ośrodku Kultury
- Centrum sportowo-rekreacyjne /skatepark
- siłownia zewnętrzna, plac zabaw
- wypożyczalnia sprzętu sportowego
- ścieżka rowerowa „NATURA"

Sławno-Kolonia

- miejsce integracji społecznej

Owadów

- GEOPARK z tarasem widokowym wyrobiska oraz pawilonem, gdzie prezentowane są unikatowe skamieniałości
- ogólnodostępne boisko sportowe
- miejsce integracji społecznej

Zachorzów-Kolonia

- miejsce integracji społecznej

Popławy

- ogólnodostępne boisko sportowe
- miejsce integracji społecznej

Józefów

- miejsce integracji społecznej

Ludwinów

- ogólnodostępne boisko sportowe
- miejsce integracji społecznej

Psary, Dąbrówka, Olszowiec, Grążowice, Kozenin

- ogólnodostępne boiska sportowe

Grudzeń-Las

- miejsce integracji społecznej

Ostrożna

- ogólnodostępne boisko sportowe
- miejsce integracji społecznej

Antoniówka

- miejsce integracji społecznej

Unewel

- ogólnodostępne boisko sportowe
- miejsce integracji społecznej

Prymusowa Wola

- boisko sportowe ogólnodostępne

Kunice

- boisko sportowe ogólnodostępne, przy Publicznej Szkole Podstawowej im. Wandy i Henryka Ossowskich
- miejsce integracji społecznej

Grudzeń-Kolonia

- miejsce integracji społecznej

Celestynów

- miejsce integracji społecznej
- ogólnodostępne boisko sportowe

Szadkowice

- Plac zabaw i boisko „Orlik”

Na obszarze Gminy Sławno projektowane są obszary chronionego krajobrazu „Spalsko-Sulejowski” oraz „Białaczowski”, stanowiące element regionalnego systemu obszarów chronionych województwa.

Poniżej przedstawiono model Gminy Sławno w formie graficznej. Wykorzystano podkład graficzny ze strony www.google.pl/maps/place/Sławno.

GMINA SŁAWNO – UWARUNKOWANIA

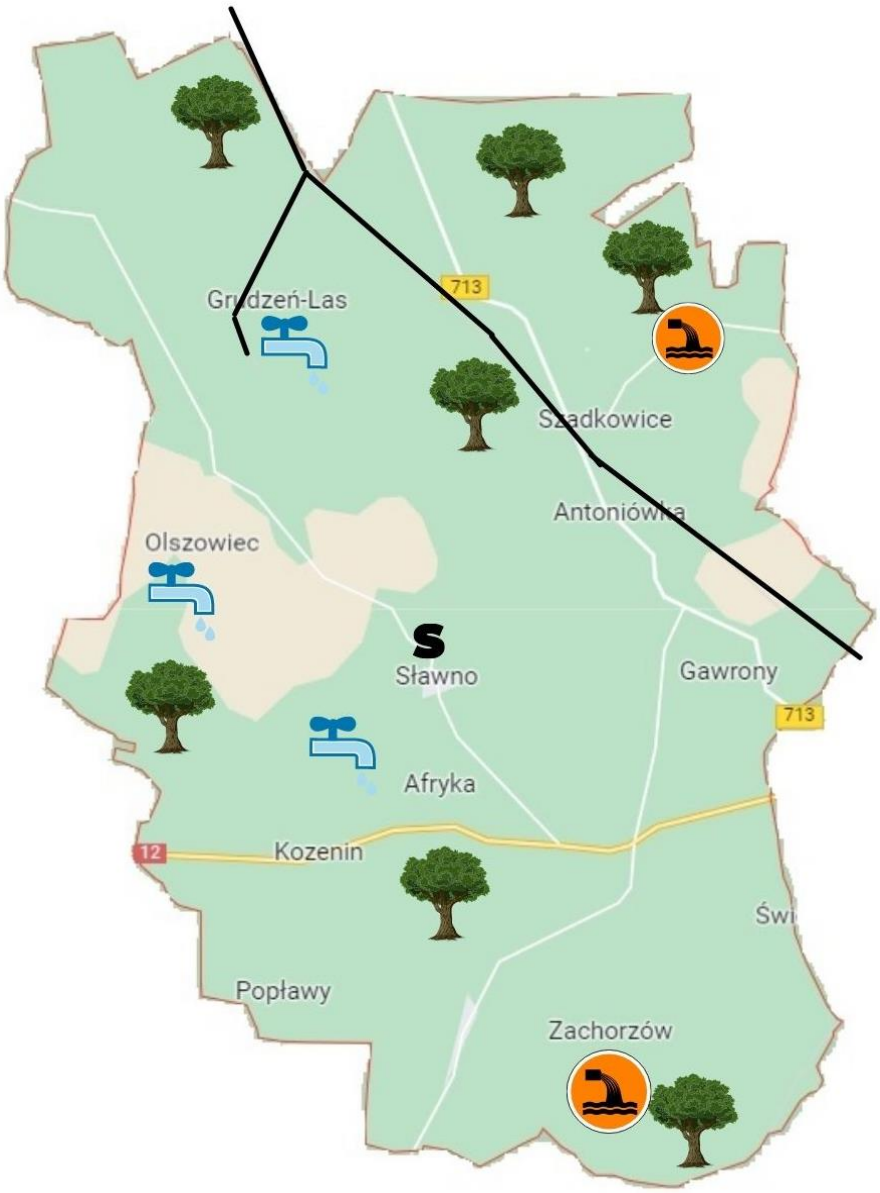

Legenda:

- miejscowość gminna Sławno
- ujęcia wody
- 12 droga krajowa nr 12
- oczyszczalnie ścieków
- 713 droga wojewódzka nr 713
- linie kolejowe
- lasy

GMINA SŁAWNO – UWARUNKOWANIA – obszary przestrzeni publicznej

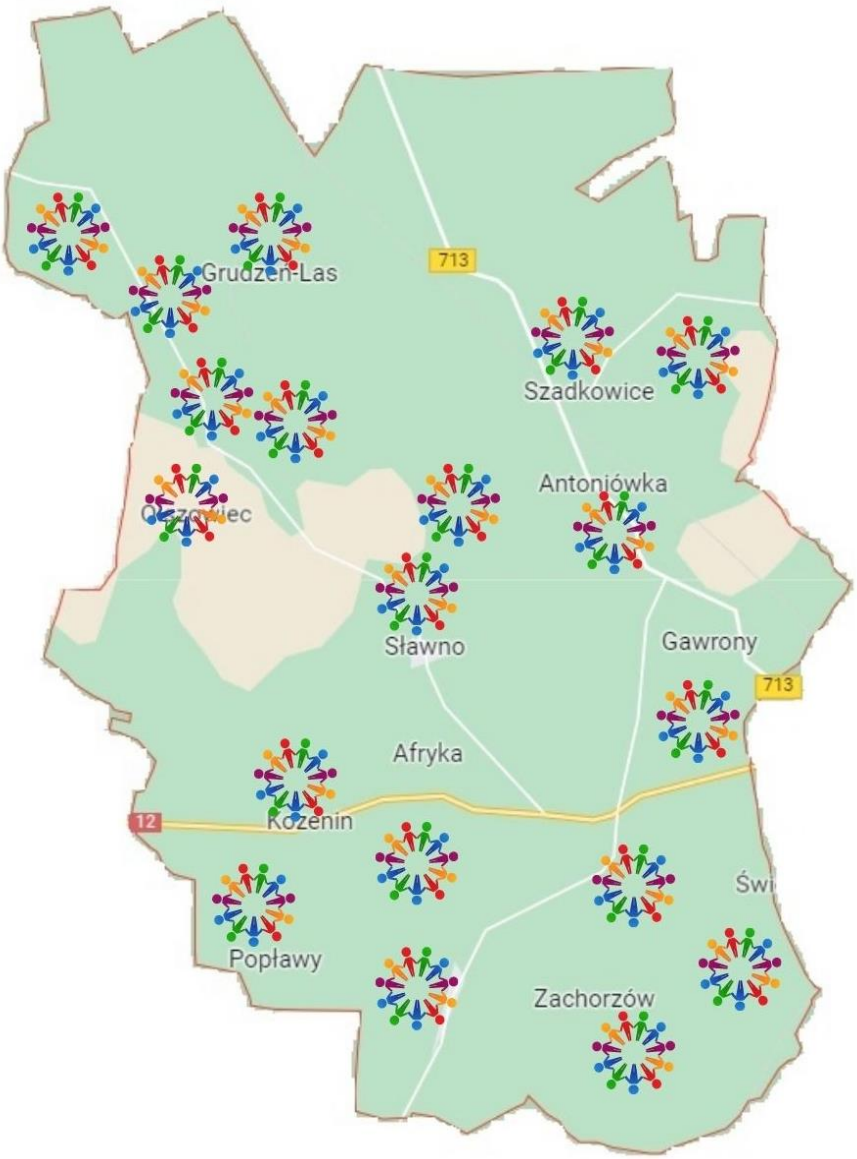

Legenda:

obszary przestrzeni publicznej

GMINA SŁAWNO – UWARUNKOWANIA – planowane inwestycje w infrastrukturze drogowej i kolejowej oraz planowane strefy ochrony środowiska, wynikające ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy; tereny wolne (do zainwestowania) oraz inwestycyjne w ramach ŁSSE

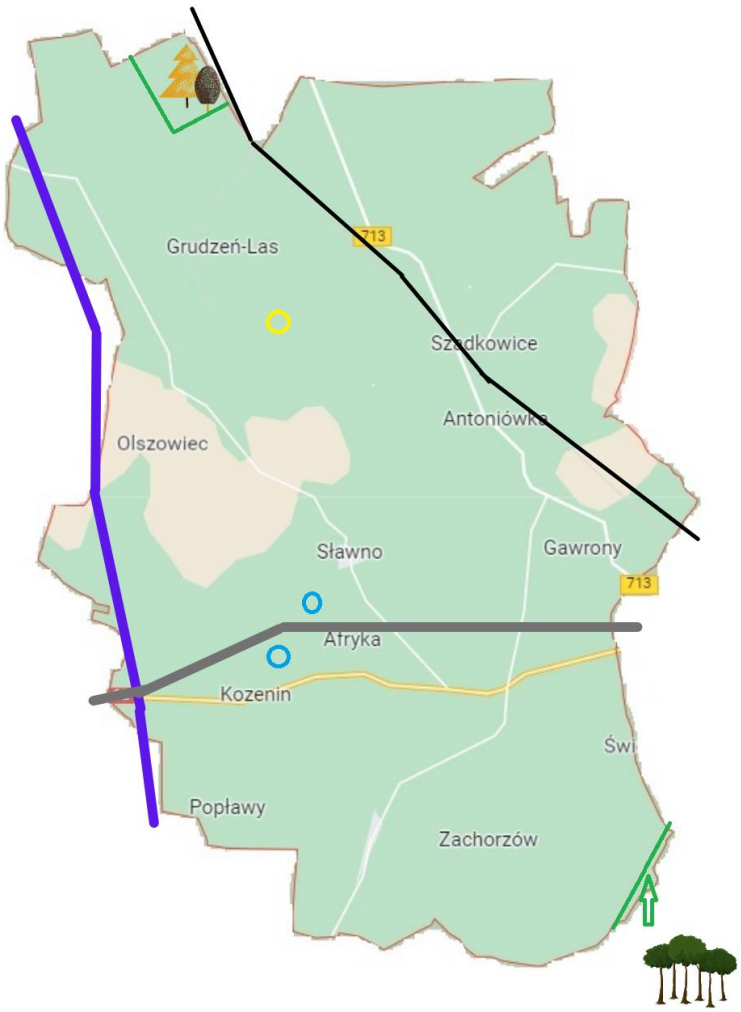

Legenda:

planowany Białaczowski obszar chronionego krajobrazu (granica oznaczona zieloną linią)

planowany Spalsko-Sulejowski obszar chronionego krajobrazu (granica oznaczona zieloną linią)

planowana droga S74

planowana droga S12

Modernizacja linii kolejowej nr 25

Tereny wolne (do zainwestowania) przeznaczone pod zabudowę przemysłową w ramach ŁSSE, zlokalizowane na terenie Gminy Sławno

Tereny inwestycyjne na terenie gminy Sławno, pozostające w granicach Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej

W *Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030* Gmina Sławno została zaliczona do Obszaru Strategicznej Interwencji - Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Tomaszów Mazowiecki – Opoczno. Obszar obejmuj teren całej Gminy Sławno, co przedstawia rysunek poniżej.

GMINA SŁAWNO – OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

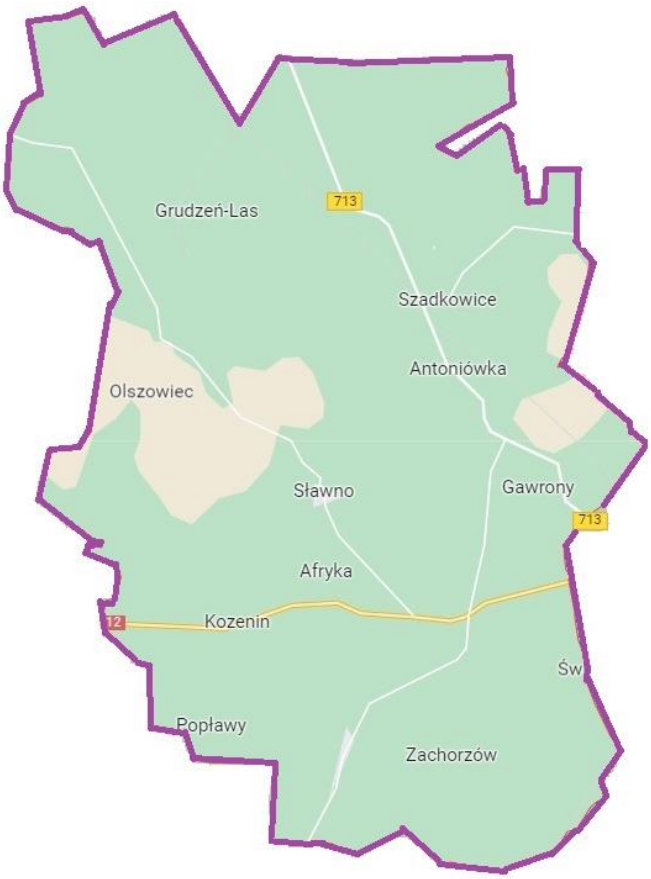

Legenda:

OSI regionalne - Miejski Obszar Funkcjonalny Tomaszów Mazowiecki – Opoczno

Nie wytyczono OSI gminnych.

GMINA SŁAWNO – PLANOWANE INWESTYCJE – zarys

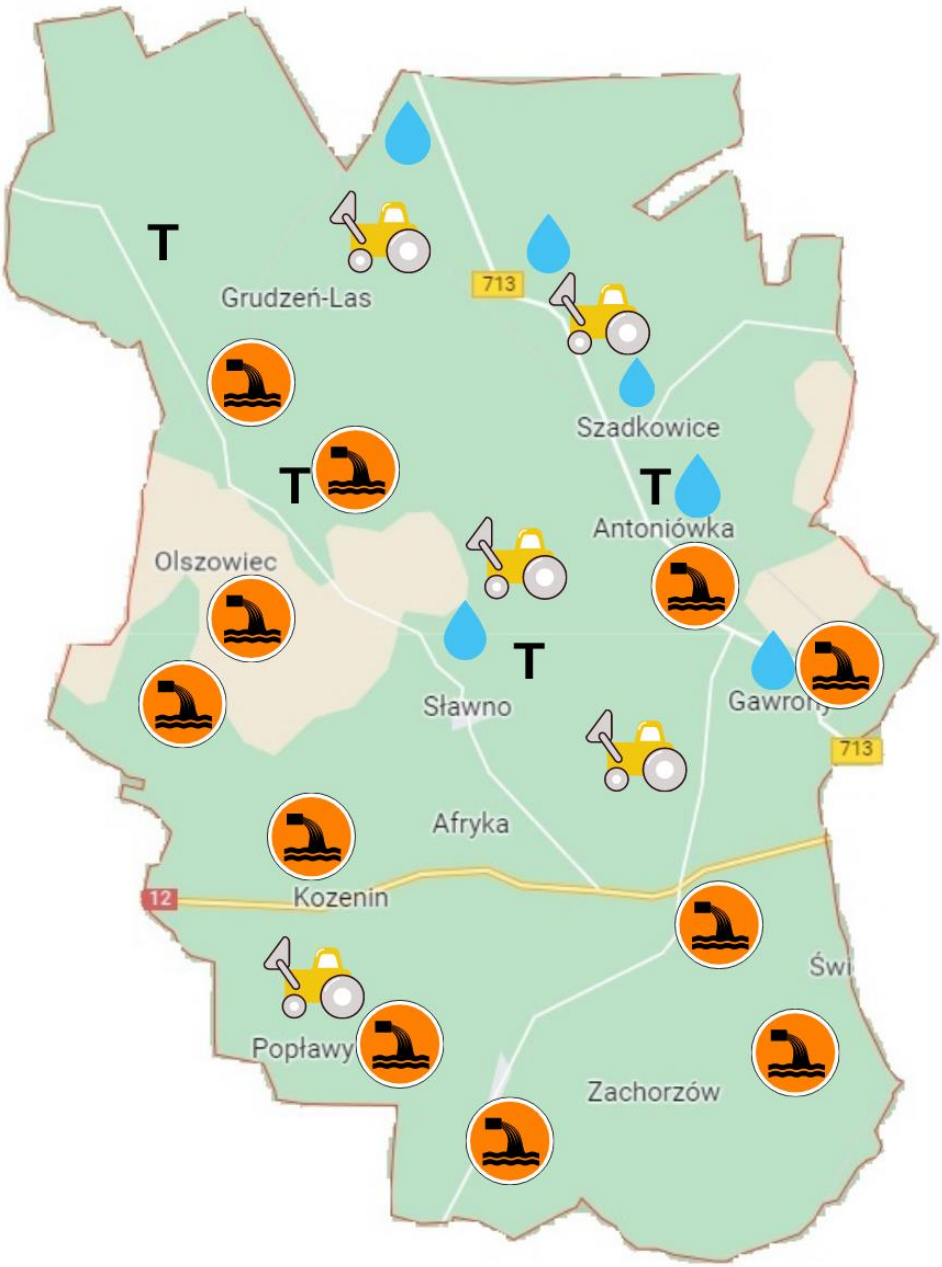

Legenda:

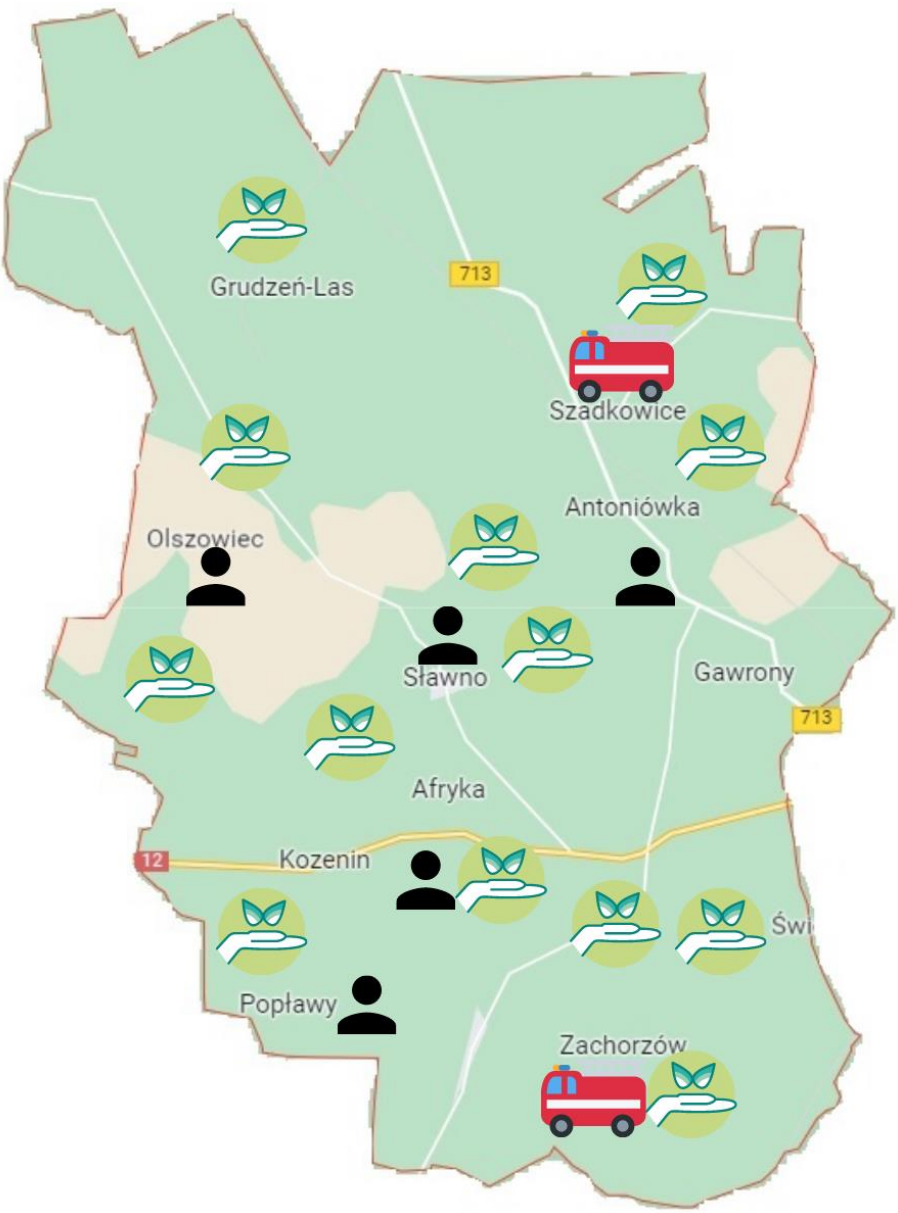

Legenda:

infrastruktura społeczna (przedszkole, świetlica wiejska, budynki użyteczności publicznej)

ochrona środowiska (odnawialne źródła energii, składowisko odpadów, zbiorniki wodne, tereny zieleni)

infrastruktura służąca ochronie bezpieczeństwa

6. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Polityka przestrzenna powinna stanowić płaszczyznę negocjacji pomiędzy potrzebami a realnymi możliwościami. Nadrzędną zasadą polityki przestrzennej jest zasada zachowania zrównoważonego rozwoju. Według norm i dokumentów Organizacji Narodów Zjednoczonych: „Zrównoważony rozwój Ziemi to rozwój, który zaspokaja podstawowe potrzeby wszystkich ludzi oraz zachowuje, chroni i przywraca zdrowie i integralność ekosystemu Ziemi, bez zagrożenia możliwości zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń i bez przekraczania długookresowych granic pojemności ekosystemu Ziemi."

Należy utrzymać dotychczasowe funkcje obszarów wyróżnionych w ramach działań polityki przestrzennej. Przewiduje się, że zmiany struktury przestrzennej wystąpią w miejscowościach położonych w pobliżu projektowanych tras ekspresowych S-12 oraz S-74. Przewiduje się również rozwój funkcji turystycznej, który wynika z atrakcyjnych uwarunkowań środowiskowych i historycznych.

Rekomendacje dla Gminy Sławno odnoszą się do wytyczonych w *Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030* OSI regionalnych, a zatem do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Tomaszów Mazowiecki – Opoczno., który obejmuje obszar całej Gminy Sławno.

Jak podaje *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sławno*: „(…) można wyróżnić, co najmniej pięć obszarów koniecznych i pilnych działań planistycznych:

- Wytyczenie nowych obszarów i poszerzenie dotychczasowych pod tereny: przemysłowe, przemysłowo-składowe i usługowe.
- Rozwój budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego oraz zagrodowego.
- Aktywizacja terenów przyległych do drogi krajowej Nr 12 w zakresie usług gastronomiczno-hotelarskich oraz przemysłu i usług.
- Uwzględnienie korytarzy komunikacyjnych drogi ekspresowej S-12 i S-74, zmierzające do odpowiedniego zagospodarowania terenów położonych w ich sąsiedztwie, ze wskazaniem na ograniczenia „obudowy" terenów przyległych do tych szlaków komunikacyjnych oraz braku bezpośredniego skomunikowania z drogą ekspresową S-12 i S-74.
- Rozbudowa i budowa sieci infrastruktury technicznej ze szczególnym uwzględnieniem następujących inwestycji:
    - Kanalizacja sanitarna
    - W przypadku rozproszonej zabudowy projektuje się realizacje bezobsługowych przydomowych oczyszczalni ścieków.
    - Ścieżki rowerowe na obszarach komunikacji kołowej oraz ścieżki rowerowe – rekreacyjne.
    - Tereny preferowane pod lokalizacje elektrowni wiatrowych.
    - Linie wysokiego napięcia i stacje GPZ.

- Poprawa stanu lesistości gminy poprzez dolesienia szczególnie gleb IV, V, VI i VIz klasy bonitacyjnej, (co wymaga zmiany polityki przestrzennej gminy w tym zakresie; -zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy).
- Ochrona projektowanych form ochrony przyrody, ze szczególnym uwzględnieniem projektowanych obszarów chronionego krajobrazu OCHK „Spalsko-Sulejowski", OCHK „Białaczowski" (…).
- Budowa zbiorników małej retencji i wyznaczenie obszarów UTL związanych ze zbiornikiem wodnym i terenami zalesionymi."

Rekomendacje dla obszaru objętego strategią to:

- w związku z faktem, że na terenie całej gminy rozwija się funkcja mieszkalna, kompleksowych rozwiązań wymaga całość gospodarki wodno - ściekowej oraz zapewnienie wszystkim mieszkańcom dostępu do podstawowych usług publicznych;
- na terenach do wykorzystania na potrzeby turystki krajobrazowej oraz wykorzystania historycznych obiektów zabytkowych oraz produktów tradycyjnych, należy rozwijać funkcję turystyczną. Niezwykle ważnym elementem będzie rozwój turystyki weekendowej i jednodniowej dla mieszkańców: Opoczna i Tomaszowa Mazowieckiego;
- kształtowanie zieleni m.in. poprzez powiązanie z usługami sportu i rekreacji;
- podporządkowanie nowej zabudowy mieszkalnej historycznej kompozycji przestrzennej szczególnie w tradycyjnych miejscowościach wiejskich;
- zwiększenie udziału zieleni w centrach miejscowości;
- podnoszenie jakości życia i zamieszkania;
- zalesianie nieużytków i ochrona zieleni śródpolnej;
- realizacja programu dolesień i zadrzewień gruntów o małej przydatności rolniczej;
- promowanie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, zakładającego ochronę terenów rolniczych i leśnych przed zabudową;
- dążenie do poprawy dostępności infrastruktury społecznej (przedszkola, szkoły, place zabaw, skwery) i możliwie pełnej dostępności infrastruktury technicznej;
- uspokajanie ruchu poprzez: priorytet komunikacji pieszej, rowerowej i zbiorowej, ograniczanie ruchu samochodowego, dążenie do powiększania powierzchni przeznaczonej do ruchu pieszego i rowerowego;
- dobra organizacja miejsc parkingowych przy kluczowych obiektach;
- kształtowanie struktury przestrzennej uwypuklające i wzmacniające znaczenie istniejących obiektów o ważnych funkcjach lokalnych i ponadlokalnych;
- rozwój stref inwestycyjnych wykorzystując projektowane trasy ekspresowe S-12 oraz S-74;
- rozwój wydzielonych dróg i pasów dla rowerów w całej gminie;
- popularyzacja transportu kolejowego;
- opracowanie systemu komunikacyjnego wspierającego transport niskoemisyjny (również elektromobilność);

- ochrona i pielęgnacja centrum miejscowości (zachowanie kultury regionu);
- tworzenie stref rozwoju energetyki odnawialnej (elektrownie solarne, wiatrowe);
- wyznaczenie miejscowości celem stworzenia tzw. wiosek energetycznych;
- realizacja zintegrowanych, kompleksowych projektów dotyczących m.in. rozwoju zrównoważonego transportu publicznego, zwiększania efektywności energetycznej, poprawy stanu środowiska przyrodniczego, szczególnie w zakresie jakości powietrza, wzrostu atrakcyjności osadniczej, wsparcia rozwoju kształcenia i szkolenia zawodowego oraz rozwoju kultury, turystyki i rekreacji w ramach wynikających z przynależności gminy Sławno do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Tomaszów Mazowiecki – Opoczno.

Wszystkie projekty inwestycyjne zostały zamieszczone i opisane w rozdziale 7.

7. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

W okresie programowania Gmina Sławno zamierza zrealizować następujące projekty inwestycyjne. Jest to lista, którą można modyfikować, uzupełniać, w miarę dostępnych środków oraz możliwości dofinansowania.

	Tytuł	Lata realizacji	Szacunkowy koszt	Miejsce realizacji
1	„Rozwój gospodarki turystycznej w Gminie Sławno poprzez zagospodarowanie Wzniesienia Sławieńskiego”	2022 - 2027	20 mln.	Sławno-Kolonia
2	„Rozbudowa drogi nr 3101E na odcinku Ostrożna – Sławno”	2022 - 2027	2,9 mln.	Ostrożna - Sławno
3	„Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Sławno”	2022 - 2027	38 mln.	Józefów, Psary-Dąbrowa, Ludwinów, Popławy, Kozenin, Grudzeń-Kol, Olszowiec, Sepno-Radonia, Antoniówka, Kunice, Prymusowa Wola, Grążowice, Gawrony, Kunice. Przyłącza: Kozenin i Kamilówka.
4	„Budowa przedszkola wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną w miejscowości Kunice – Gmina Sławno”	2022 - 2027	1,1 mln.	Kunice
5	„Rozbudowa budynku użyteczności publicznej na potrzeby zapewnienia uczestnikom całodobowego pobytu wraz z rehabilitacją w Środowiskowym Domu Samopomocy w Olszowcu”	2022 - 2027	3 mln.	Olszowiec

	Tytuł	Lata realizacji	Szacunkowy koszt	Miejsce realizacji
6	„Budowa odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Sławno" (budynki użyteczności publicznej oraz mikroinstalacje prosumenckie dla mieszkańców)	2022 - 2027	3,6 mln.	Teren gminy
7	Rozwój gospodarki turystycznej poprzez budowę sieci ścieżek pieszo-rowerowych łączących strategiczne punkty Powiatu Opoczyńskiego i Tomaszowskiego (m.in. budowa ścieżek pieszo-rowerowych w partnerstwie z gminami sąsiednimi tak aby połączyć przystanek Opoczno – Południe z Zalewem Sulejowskim.)	2022 - 2027	4 mln	Gmina Opoczno – Gmina Sławno – Gmina Mniszków – Gmina Tomaszów Maz. – Gmina Inowłódz
8	Wykorzystanie walorów przyrodniczych i geologicznych Gminy Sławno do rozwoju w przestrzeni publicznej terenów zieleni – budowa tężni solankowej na GEOPARKU	2022 - 2027	400 tys.	Geopark Owadów – Brzezinki
9	Poprawa dostępności budynku użyteczności publicznej w miejscowości Sławno poprzez budowę szybu windowego wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną	2022-2023	570 tys.	Sławno
10	Przebudowa drogi gminnej nr 107301E na odcinku 950mb - przejazd kolejowy Bratków grunty gminy Sławno (Olszewice) – grunty gminy Tomaszów Mazowiecki (Sługocice)	2022	1,24 mln.	przejazd kolejowy Bratków grunty gminy Sławno (Olszewice) – grunty gminy Tomaszów Mazowiecki (Sługocice)
11	Rozbudowa, remont oraz budowa dróg na obszarze gminy Sławno	2022 - 2027	7 mln	Kamień, Popławy, Kozenin, Kunice, Prymusowa Wola
12	Budowa świetlic wiejskich na obszarze gminy Sławno	2022 - 2027	4 mln	Owadów, Popławy
13	Zakup samochodu specjalnego typu WUKO do odbioru i transportu nieczystości płynnych oraz do czyszczenia sieci kanalizacyjnych	2022 - 2027	1,5 mln	-
14	Ochrona powietrza poprzez montaż instalacji odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Sławno	2022 - 2027	1 mln	m.in.: Sepno, Owadów, Trojanów, Zachorzów-Kolonia
15	Budowa ujęcia wody w miejscowości Sławno- Kolonia	2022 - 2027	1,3 mln.	Sławno-Kolonia
16	Odbudowa zbiorników wody na terenie gminy	2022 - 2027	1,0 mln.	Prymusowa Wola, Zachorzów, Ostrożna, Kamilówka, Kozenin
17	Rozbudowa sieci wodociągowej	2022 - 2027	1,0 mln.	Szadkowice, Kamień, Sławno, Tomaszówek, Antoniówka, Gawrony
18	Rekultywacja składowiska odpadów komunalnych w Sławnie-Kolonii	2022 - 2027	500,0 tys. zł.	Sławno-Kolonia
19	Budowa OSP Szadkowice i Zachorzów	2022 - 2027	3 mln	Szadkowice, Zachorzów
20	Kompleksowa promocja gminy Sławno	2022 - 2027	1 mln	-
21	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej	2022 - 2030	15 mln	Gmina Sławno

8. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Poniżej odniesiono się do dokumentów gminnych, wskazując w jaki sposób zachodzi zgodność ze strategią.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sławno
W studium przedstawiono następujące działania planistyczne: – Wytyczenie nowych obszarów i poszerzenie dotychczasowych pod tereny: przemysłowe, przemysłowo-składowe i usługowe. – Rozwój budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego oraz zagrodowego. – Aktywizacja terenów przyległych do drogi krajowej Nr 12 w zakresie usług gastronomiczno-hotelarskich oraz przemysłu i usług. – Uwzględnienie korytarzy komunikacyjnych drogi ekspresowej S-12 i S-74, zmierzające do odpowiedniego zagospodarowania terenów położonych w ich sąsiedztwie, ze wskazaniem na ograniczenia „obudowy" terenów przyległych do tych szlaków komunikacyjnych oraz braku bezpośredniego skomunikowania z drogą ekspresową S-12 i S-74. – Rozbudowa i budowa sieci infrastruktury technicznej ze szczególnym uwzględnieniem następujących inwestycji: o Kanalizacja sanitarna. o W przypadku rozproszonej zabudowy projektuje się realizacje bezobsługowych przydomowych oczyszczalni ścieków. o Ścieżki rowerowe na obszarach komunikacji kołowej oraz ścieżki rowerowe –rekreacyjne. o Tereny preferowane pod lokalizacje elektrowni wiatrowych. o Linie wysokiego napięcia i stacje GPZ. – Poprawa stanu lesistości gminy poprzez dolesienia szczególnie gleb IV, V, VI i VIz klasy bonitacyjnej, (co wymaga zmiany polityki przestrzennej gminy w tym zakresie; -zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy). – Ochrona projektowanych form ochrony przyrody, ze szczególnym uwzględnieniem projektowanych obszarów chronionego krajobrazu OCHK „Spalsko-Sulejowski", OCHK „Białaczowski". – Budowa zbiorników małej retencji i wyznaczenie obszarów UTL związanych ze zbiornikiem wodnym i terenami zalesionym. Zachodzi zatem spójność pomiędzy dokumentami.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2022
W dokumencie czytamy, co następuje: „Realizacja Strategii wpłynie przede wszystkim na konstruktywne zagospodarowanie czasu wolnego najmłodszej grupy mieszkańców, zmniejszenie stopy bezrobocia, na zwiększenie szans na rynku pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i osób niepełnosprawnych, polepszenie jakości życia, oraz wzrost poczucia bezpieczeństwa.” Także: „Zgodnie z zamierzeniami polityki państwa oraz programów unijnych, dąży do zniwelowania różnic jakie powstały między regionami w Polsce i Europie. Działania te zmierzają w kierunku podniesienia konkurencyjności gminy, a co za tym idzie do zachęcenia inwestorów do lokowania kapitału na ziemi opoczyńskiej. Znaczna część działań ukierunkowana jest również na zainteresowanie ofertą turystyczną Gminy, a przez to na rozwój drobnej przedsiębiorczości, w tym agroturystyki. Ponadto Gmina w swych działaniach dąży do rozwoju infrastruktury lokalnej poprzez budowę kanalizacji, wodociągów, dróg itp. oraz do rozwoju samych mieszkańców m.in. przez organizację szkoleń w ramach środków pozyskanych z EFS, budowę systemów informacyjnych, a także przez rozbudowę oferty kulturalnej i rekreacyjno-turystycznej.” Zachodzi zatem spójność pomiędzy dokumentami. Cele strategii rozwiązywania problemów społecznych pokrywają się z celami strategii rozwoju gminy. Strategia rozwiązywania problemów społecznych traktuje szczegółowo zagadnienia związane z rozwojem i polepszeniem warunków życia mieszkańców gminy Sławno.

9. Oczekiwane rezultaty planowanych działań

W celu sprawnego monitorowania postępów we wdrażaniu Strategii, poniżej zaproponowano wskaźniki dzięki którym można śledzić postępy w wykonaniu poszczególnych zadań i celów strategicznych.

- Długość wybudowanych dróg [km]
- Długość zmodernizowanych dróg [km]
- Długość wybudowanych chodników [km]
- Długość zmodernizowanych chodników [km]
- Długość wybudowanych ścieżek rowerowych [km]
- Długość zmodernizowanych ścieżek rowerowych [km]
- Liczba opracowanych dokumentów koncepcyjnych z zakresu komunikacji publicznej [szt.]

- Liczba powstałych miejsc parkingowych [szt.]
- Powierzchnia dostępnych gminnych terenów inwestycyjnych [ha]
- Liczba inwestycji z zakresu zagospodarowania turystycznego miejsc np. przy ciekach i zbiornikach wodnych [szt.]
- Liczba wydarzeń promujących sprzedaż bezpośrednią na rynku lokalnym [szt.]
- Liczba zamontowanych lamp w przestrzeni publicznej [szt.]
- Liczba zainstalowanych kamer monitoringowych [szt.]
- Kwota przeznaczona na dofinansowania [zł]
- Liczba budynków gminnych z zainstalowaną infrastrukturą do pozyskiwania energii odnawialnej lub budynków prywatnych, które otrzymały dofinansowanie [szt.]
- Liczba budynków gminnych objętych termomodernizacją [szt.]
- Kwota przeznaczona na dofinansowania do wymiany pieców [zł]
- Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dofinansowanie do wymiany pieców [szt.]
- Długość wybudowanej sieci wodociągowej [km]
- Liczba nowych gospodarstw domowych przyłączonych do sieci wodociągowej [szt.]
- Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej [km]
- Liczba nowych gospodarstw domowych przyłączonych do sieci kanalizacyjnej [szt.]
- Liczba wprowadzonych rozwiązań z zakresu małej retencji [szt.]
- Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjnych [szt.]
- Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjnych w tematyce zapylaczy [szt.]
- Liczba zmodernizowanych obiektów szkolnych i przedszkolnych [szt.]
- Liczba budowanych, rozbudowanych lub zmodernizowanych obiektów sportowych [szt.]
- Liczba wybudowanych obiektów kulturalnych [szt.]
- Liczba zmodernizowanych obiektów kulturalnych [szt.]

Poniżej przedstawiono wskaźniki efektów realizacji Strategii:

Nazwa wskaźnika	Wartość wskaźnika do osiągnięcia na koniec realizacji strategii
Liczba przedsiębiorstw na obszarze Gminy	+ 2,4%
Liczba osób bezrobotnych	- 4,1%
Poziom średnich dochodów gospodarstw domowych	+ 3,5%
Liczba nowych mieszkańców Gminy	+ 1,2%

10. Źródła finansowania

W związku z możliwościami finansowania poszczególnych projektów, planuje się pozyskanie dofinansowania na ich realizację m.in. ze środków: Funduszy Europejskich dla Łódzkiego 2021-2027, Europejskiego Funduszu Odbudowy, ale również Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach Funduszu Elektromobilności. Oczywiście będą brane pod uwagę wszystkie dostępne i akceptowalne dla gminy źródła finansowania, poniższy katalog źródeł finansowania, a także zakres inwestycji może być rozszerzany i korygowany w miarę udostępnianych środków pomocowych oraz potrzeb gminy. Koszty poszczególnych inwestycji oszacowano w rozdziale 7 niniejszej strategii.

Zasadnicze znaczenie dla sfinansowania inwestycji zawartych w strategii ma przede wszystkim katalog środków publicznych, w tym:

- środki własne gminy,
- środki z budżetu województwa łódzkiego,
- środki z budżetu Unii Europejskiej,
- Krajowe Programy Operacyjne,
- środki budżetu państwa,
- inne środki publiczne.

Ważnym elementem finansowania interwencji rozwojowych będą również środki prywatne, które mogą zostać wykorzystane do współfinansowania projektów realizowanych w ramach programów operacyjnych lub w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

11. System wdrażania Strategii

Strategia jest dokumentem ponadkadencyjnym, określającym cele i programy działań na kilka lat oraz wymagającym ciągłej pracy nad podnoszeniem jej jakości. Proces jej wdrażania jest złożonym przedsięwzięciem, wymagającym dobrego przygotowania informacyjnego i stałej komunikacji z otoczeniem. Wdrożeniu Strategii towarzyszyć będzie jej ewaluacja, która będzie się opierać na pozyskiwaniu obiektywnej informacji o jej przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze. Strategia gminy jest warunkiem koniecznym rozwoju danej jednostki terytorialnej. Sam dokument nie jest jednak receptą na sukces. Aby mógł przynieść zaplanowane efekty, konieczne jest sukcesywne jego wdrażanie, czuwanie nad jego realizacją i kontrolowanie przebiegu.

Właściwy proces wdrażania Strategii wymaga połączenia wysiłków wielu instytucji, organizacji i osób. Przedkładana Strategia jest "własnością" społeczności lokalnej - dla niej przede wszystkim była

budowana. Udział lokalnych liderów i lokalnej społeczności będzie czynnikiem wspierającym procesy implementacyjne. Niezwykle istotne jest partnerstwo ponadgminne. Wdrażanie wytyczonych planów zakłada potrzebę animacji od podstaw, która wiąże się z głębszymi kwestiami, takimi jak: zmiana mentalności, stosunki społeczne oraz kultura lokalna, których ewolucja jest procesem rozłożonym na wiele lat.

Realizacja Strategii uzależniona jest od wysokości pozyskanych środków zarówno krajowych jak i z funduszy strukturalnych. Biorąc pod uwagę prognozę dopuszczalnej wysokości zobowiązań w poszczególnych latach i wysokość środków, jakie mogą być wydatkowane bezpośrednio z budżetu, możliwości finansowe Gminy wskazują, że na realizację przyjętych celów Jednostka zabezpieczy 15 - 50% wkładu w stosunku do uzyskanych środków wspólnotowych.

Za wdrażanie Strategii odpowiedzialny będzie Urząd Gminy w Sławnie.

1. Zarządzanie

Funkcję Instytucji Zarządzającej i koordynującej realizację Strategii będzie pełnił specjalnie powołany zespół pracowników. Zakres zadań Instytucji Zarządzającej obejmuje m.in.:

- zapewnienia zgodności realizacji Strategii z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu, w tym w szczególności w zakresie zamówień publicznych, zasad konkurencji, ochrony środowiska, jak też zagwarantowanie przestrzegania zasad zawierania kontraktów publicznych;
- zbieranie danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach Strategii;
- zapewnienie przygotowania i wdrożenia planu działań w zakresie informacji i promocji Strategii;
- przygotowanie rocznych raportów na temat wdrażania Strategii;
- zbieranie informacji do rocznego raportu o nieprawidłowościach;
- dokonanie oceny po zakończeniu realizacji Strategii.

2. Instytucja wdrażająca Strategię Gminy.

Urząd Gminy w Sławnie jako instytucja wdrażająca Strategię, odpowiedzialna będzie za:

- opracowanie i składanie wniosków o finansowanie zewnętrzne;
- bezpośrednią realizację działań przewidzianych w Strategii w zakresie przygotowania przetargów, gromadzenia dokumentacji bieżącej, nadzoru nad wykonawcą pod kątem terminowości i jakości wywiązania się z zobowiązania;
- zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów.

W przypadku Strategii, kluczową postacią w procesie jej realizacji i monitoringu jest Wójt. Kierując bieżącą działalnością, ma największy wpływ zarówno na sam proces opracowywania Strategii, jej wdrażania, jak również oceny jej realizacji. Do najważniejszych zadań Wójta w zakresie zarządzania i monitoringu należałby bezpośredni nadzór nad wdrażaniem strategii oraz wyznaczenie koordynatora jej realizacji.

Ważną rolę w procesach wdrożeniowych Strategii odgrywać powinien koordynator strategii jako osoba zaangażowana bezpośrednio w realizację zadań wyznaczonych w Dokumencie i dobrze zorientowana w istniejących realiach, mająca jednocześnie bezpośredni wpływ na procesy gospodarcze i społeczne zachodzące w gminie.

Główne zadania koordynatora polegałyby na:

- bieżącej analizie stanu realizacji Strategii;
- obserwacji uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych wpływających lub mogących wpłynąć na realizację strategii;
- prowadzeniu bazy informacji;
- wypracowaniu kryteriów oceny stanu realizacji Strategii;
- aktywnym poszukiwaniu źródeł finansowania.

Wdrażanie na każdym etapie podlega weryfikacji i aktualizacji. Opierać powinno się ono na odpowiednim rozdziale zadań realizacyjnych w ramach struktury organizacyjnej Urzędu. Pozwala to na koncentrowanie się na konkretnym przedsięwzięciu, a tym samym zwiększa jego efektywność.

12. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej Strategii

12.1. System monitorowania

Monitorowanie jest procesem, który ma na celu analizowanie stanu zawansowania projektu czy strategii i jej zgodności z postawionymi celami. Istotą monitorowania jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i nie zostało zrobione. Jest nią także modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładany cel w przyszłości. Istotnym elementem monitorowania jest wypracowanie technik zbierania informacji oraz opracowanie odpowiednich wskaźników, które będą odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań.

Monitorowania wdrażania Strategii oraz jej poszczególnych elementów dokonywać będzie Komitet Monitorujący. Aby zachować ciągłość procesu przygotowania Strategii i jej realizacji, w skład Komitetu Monitorującego wchodzić będą członkowie grupy roboczej, zaangażowanej w sporządzanie Strategii.

Zebrania Komitetu Monitorującego odbywać się będą raz na dwa lata. Istnieje możliwość częstszych spotkań po uprzednim zawiadomieniu członków Komitetu przez Sekretariat Komitetu. Funkcję Sekretariatu Komitetu Monitorującego pełnić będzie sekretariat Urzędu. Obowiązkiem

Sekretariatu będzie zawiadamianie członków Komitetu o terminach posiedzeń oraz przygotowywanie na w/w posiedzenia szczegółowych informacji na temat postępów w realizacji Strategii w formie standardowego raportu monitorującego. Obowiązkiem Sekretariatu będzie także przygotowywanie protokołów z posiedzeń Komitetu Monitorującego, zawierających ustalenia w/w posiedzeń i przesyłanie ich do członków Komitetu. Komitet Monitorujący analizować będzie ilościowe i jakościowe informacje na temat wdrażanych projektów i całej Strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym. Celem takiej analizy jest zapewnienie zgodności realizacji projektów i Strategii z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. Jeśli w raportach monitoringowych ujawnione zostaną problemy związane z wdrażaniem Strategii, Komitet Monitorujący powinien podjąć działania mające na celu wyeliminowanie pojawiających się trudności wdrożeniowych.

Na koniec każdego podokresu planowania Komitet Monitorujący sporządzi raport końcowy, obrazujący faktycznie zrealizowane zadania w kontekście założeń Strategii. Wszelkie rozbieżności pomiędzy ustaleniami Strategii, a jego rzeczywistym wykonaniem będą w w/w raporcie szczegółowo wyjaśnione. Raport końcowy będzie dostępny do wglądu w Sekretariacie Urzędu.

12.2. Sposób oceny

W procesie monitorowania Strategii przewidziano następujące fazy:

OCENA WSTĘPNA

Rozpoczęcie strategii i wchodzących w jej skład projektów poprzedzone zostanie ustaleniem wszelkich parametrów ilościowych i jakościowych (wskaźniki określające wyniki realizowanych zadań). Zostaną również wyraźnie określone etapy cząstkowe realizacji poszczególnych zadań (termin rozpoczęcia i zakończenia). Przyjęte raz parametry powinny być stosowane przez cały czas realizacji strategii i projektów.

MONITORING STERUJĄCY

Dotyczy całego okresu wdrażania strategii. Zadaniem prowadzonego monitorowania będzie wykrycie wszelkich odchyleń, jakie mają miejsce w trakcie realizacji strategii.

KONTROLA KOŃCOWA - EWALUACJA EFEKTÓW

Ewaluacja zaczyna się w już procesie planowania/programowania. Można powiedzieć, że planowanie ukierunkowuje ewaluację i ewaluacja ukierunkowuje planowanie przyszłych działań. Jest to bardzo ważna funkcja ewaluacji, gdyż pozwala na zbadanie wewnętrznej logiki strategii/projektu. Logika strategii/projektu opisuje relacje pomiędzy wszystkimi jego elementami: potrzebami, strategią, celami, nakładami, działaniami, produktami, rezultatami i wpływem. Ewaluacja, badając wewnętrzną

spójność strategii/projektu, weryfikuje w jaki sposób nakłady programu przekształcane są w produkty, jak produkty prowadzą do uzyskania rezultatów i oddziaływania, a więc i zaspokojenia potrzeb grup docelowych.

Ogólnym celem ewaluacji jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z programów finansowanych przez Unię Europejską. Głównym zadaniem jest, zatem dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji publicznej, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio z programem, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze publiczne.

Główne zastosowania ewaluacji:

- identyfikacja słabych i mocnych stron,
- oszacowanie możliwości i ograniczeń,
- usprawnienie zarządzania,
- wskazanie kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego,
- poprawianie błędów dla celów odpowiedzialności,
- wsparcie alokacji zasobów finansowych,
- ulepszenie procesu decyzyjnego.

W szczególności zadaniem ewaluacji jest dostarczenie odpowiednim odbiorcom dokładnych ocen stanu wdrożenia programów w zakresie:

- działania strategii;
- wydajności i trwałości w stosunku do założonych celów;
- wpływu na problemy, do których odnoszą się projekty;
- wyciągniętych wniosków w celu poprawy wdrożenia strategii i wyznaczania nowych projektów;
- identyfikacji dobrych praktyk o potencjalnym szerszym zastosowaniu.

Jednym z celów ewaluacji jest również zapewnienie przejrzystości wykorzystania środków publicznych poprzez przekazywanie i upowszechnianie informacji o powodzeniu lub niepowodzeniu przedsięwzięć finansowanych z programów pomocowych. Ewaluacja ma również wymiar edukacyjny. Uczy bowiem rejestrować i stymulować zmianę, analizować i rozumieć złożoność zjawisk.

Ocena końcowa powinna określić na ile zakładane w Strategii cele zostały osiągnięte oraz ustalić przyczyny wszelkich odchyleń w realizacji. Ewaluacja posłuży za podstawę sprawdzenia czy planowane efekty są zgodne z przyjętymi celami i ich miarami. W trakcie ewaluacji zostanie również dokonana analiza podejmowanych działań korygujących. Wnioski z ewaluacji zostaną wykorzystane w trakcie realizacji kolejnych, podobnych projektów w przyszłości.

13. Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

Poniższy rozdział przygotowano w oparciu o *Strategię rozwoju województwa łódzkiego 2030* - Załącznik do Uchwały Nr XXXI/414/21 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 6 maja 2021 r.. Podkreślono aspekty szczególnie istotne z punktu widzenia niniejszej *Strategii Rozwoju Gminy Sławno 2030*.

Cytując dokument: „Strategia rozwoju województwa jest najważniejszym dokumentem samorządu województwa określającym wizję i cele polityki regionalnej w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym oraz działania niezbędne do ich osiągnięcia. *Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030* jest odpowiedzią władz województwa na zmieniające się uwarunkowania i wyzwania, przedstawia spójny plan powiązanych i przemyślanych działań w perspektywie najbliższej dekady, stanowiący punkt wyjścia do szerokiej współpracy, której efektem będzie podniesienie jakości życia mieszkańców województwa łódzkiego. (…)

Strategia 2030 jest odpowiedzią na wyzwania wewnętrzne i globalne, jakie stoją przed województwem łódzkim. Podejmowane w ramach strategii działania będą służyły ograniczaniu negatywnych skutków procesów demograficznych związanych z depopulacją i starzeniem się społeczeństwa, podnoszeniu innowacyjności i konkurencyjności gospodarki, w tym transformacji w kierunku Przemysłu 4.0. Niezbędnym warunkiem tych przemian będzie rozwój cyfryzacji i całego sektora e-usług. Dla zapewnienia spójności społecznej podejmowane będą działania zmierzające do zwiększenia dostępności do wysokiej jakości usług w zakresie ochrony zdrowia, polityki społecznej, edukacji, kultury, sportu i turystyki. Kompleksowa poprawa dostępności województwa sprzyjać będzie budowaniu spójności terytorialnej. Niezmiernie istotne będą również działania związane z adaptacją do zmian klimatu oraz poprawą jakości powietrza. Województwo łódzkie dostrzega potencjał sektora energetycznego, jak również potrzebę jego transformacji. Sprawiedliwa i włączająca transformacja ma kreować nowy model rozwoju dla obszaru górniczego przy jednoczesnym zapobieganiu regresowi gospodarczemu i społecznemu.

Rok 2020 przyniósł całkowicie nowe wyzwanie związane z ograniczaniem skutków kryzysu wywołanego przez pandemię COVID-19. Zarząd Województwa podjął zdecydowane działania mające na celu odbudowę gospodarki oraz przeciwdziałanie zwiększaniu się bezrobocia. W celu zapobiegania i ograniczania wpływu kolejnych zagrożeń, które mogą się pojawić w przyszłości, niezwykle istotna jest kontynuacja podjętych działań, również w obszarze ochrony zdrowia i rozwoju cyfryzacji, w tym rozwijania kompetencji cyfrowych wszystkich grup społecznych.

Zaproponowane w Strategii 2030 działania koncentrują się na przeciwdziałaniu negatywnym zjawiskom, jak również na wzmacnianiu wewnętrznych potencjałów. Wymiar terytorialny interwencji będzie kontynuowany, dostosowany do potrzeb i możliwości rozwojowych poszczególnych terytoriów, w tym Obszarów Strategicznej Interwencji wskazanych z poziomu krajowego i regionalnego. Koncentracja interwencji na tych obszarach będzie służyła wyrównywaniu szans rozwojowych poszczególnych obszarów województwa i budowaniu jego spójności terytorialnej.

Osią działań będzie jak najlepsze wykorzystanie wszelkich dostępnych zasobów. W kręgu szczególnego zainteresowania samorządu województwa będzie rodzina i stworzenie godnych warunków życia dla wszystkich mieszkańców województwa łódzkiego."[38]

Niniejsza *Strategia rozwoju Gminy Sławno 2030* wpisuje się w wizję oraz w cele określone w SRWŁ 2030. „Wizja regionu odzwierciedla pożądany stan województwa w pespektywie 2030 roku, w trzech strategicznych wymiarach rozwoju tj. gospodarczym, społecznym i przestrzennym, który jest odpowiedzią na sformułowane wyzwania rozwojowe. Uwzględnia zachodzące w świecie zmiany i globalne megatrendy, które będą w najbliższych latach kształtować społeczeństwa i gospodarki.
HARMONIJNIE ROZWIJAJĄCE SIĘ WOJEWÓDZTWO W CENTRUM POLSKI, PRZYJAZNE RODZINOM, MIESZKAŃCOM MIAST I OBSZARÓW WIEJSKICH. REGION, W KTÓRYM NOWOCZESNA GOSPODARKA IDZIE W PARZE Z OCHRONĄ WALORÓW KULTUROWYCH I PRZYRODNICZYCH.
(…) W Strategii wskazano trzy cele strategiczne w ramach trzech sfer gospodarczej, społecznej i przestrzennej:
1. Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka
2. Obywatelskie społeczeństwo równych szans
3. Atrakcyjna i dostępna przestrzeń.
(…) Dodatkowo wskazano jeden cel horyzontalny: Efektywne i odpowiedzialnie zarządzane województwo.
Skuteczne działania podejmowane w sferze zarządczej pozytywnie oddziałują na realizację wskazanych powyżej celów strategicznych oraz pozwolą na skuteczną realizację Strategii i optymalizację procesów rozwojowych. W ramach tego celu działania będą skoncentrowane na poprawie funkcjonowania administracji publicznej oraz rozwoju współpracy na różnych poziomach zarządzania, szczególnie współpracy samorządu wojewódzkiego i samorządów lokalnych.
Istotą tego celu będzie prowadzenie zintegrowanej polityki rozwoju, zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju poprzez wzmacnianie potencjału endogenicznego miast i obszarów wiejskich, podniesienie ich atrakcyjności osadniczej, niwelowanie barier rozwojowych, zapobieganie peryferyzacji. Kluczowe znaczenie będzie przy tym miało poszanowanie zasad ochrony środowiska, w tym najwartościowszych elementów środowiska przyrodniczego, dziedzictwa kulturowego i krajobrazu. Polityka zrównoważonego rozwoju pozwoli na zaspokojenie potrzeb obecnych mieszkańców regionu łódzkiego i zachowanie najcenniejszych elementów środowiska dla przyszłych pokoleń. Osiąganie efektu synergii w procesach rozwoju społeczno-gospodarczego będzie odbywało się z poszanowaniem walorów przestrzeni."
Niniejsza strategia rozwoju gminy Sławno ukierunkowana jest na wykorzystanie i wzmocnienie zasobów obszaru gminy, oraz realizację ww. założeń poprzez realizację celów we wszystkich sferach (gospodarczej, społecznej oraz przestrzenno-środowiskowej).

[38] *Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030*

Kontynuując, założenia strategii rozwoju gminy Sławno wpisują się przede wszystkim w:

2. SFERA SPOŁECZNA – CEL STRATEGICZNY: OBYWATELSKIE SPOŁECZEŃSTWO RÓWNYCH SZANS

Cel operacyjny 2.1. Rozwój kapitału społecznego

Kierunki działań i działania

2.1.3. Rozwój sektora sportu, turystyki i rekreacji, m.in. poprzez:

- wspieranie inwestycji w zakresie infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i turystycznej (w tym m.in. szlaków turystycznych, ścieżek rowerowych, centrów edukacyjno-turystycznych, obiektów świadczących usługi hotelarskie, agroturystyki i ekoturystyki, obiektów gastronomicznych) oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności fizycznej, rekreacji i rodzinnemu wypoczynkowi,
- poprawę atrakcyjności oferty turystycznej, rekreacyjnej i sportowej dostosowanej do potrzeb wszystkich grup wiekowych oraz osób z niepełnosprawnościami, w tym m.in. rozwój i komercjalizacja produktów turystycznych oraz przemysłu czasu wolnego,
- upowszechnianie aktywności fizycznej wśród mieszkańców (w tym m.in. osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, dzieci i młodzieży),
- wspieranie organizacji imprez sportowych i turystycznych.

Cel operacyjny 2.3. Ograniczenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego

Kierunki działań i działania:

2.3.2. Rozwój placówek i usług świadczonych przez lokalne środowiska (deinstytucjonalizacja usług), m.in. poprzez:

- rozwój dziennych ośrodków wsparcia (m.in. środowiskowy dom samopomocy, dzienny dom pomocy) oraz mieszkalnictwa wspomaganego i chronionego, a także usług asystenckich dla osób z niepełnosprawnościami,

  wspieranie działań na rzecz przystosowania przestrzeni publicznych, zapewnienia dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami i starszych, przy uwzględnieniu uniwersalnego projektowania albo zastosowania racjonalnego usprawnienia.

3. SFERA PRZESTRZENNA – CEL STRATEGICZNY: ATRAKCYJNA I DOSTĘPNA PRZESTRZEŃ

Cel operacyjny 3.1. Adaptacja do zmian klimatu i poprawa jakości zasobów środowiska

Kierunki działań i działania:

3.1.1. Poprawa jakości powietrza, m.in. poprzez:

- ograniczenie emisji powierzchniowej, w tym m.in. termomodernizacje, wymiana źródeł ciepła na proekologiczne (m.in. wykorzystujące OZE, pompy ciepła), wspieranie realizacji budownictwa pasywnego i energooszczędnego, budowa, rozbudowa i modernizacja systemów ciepłowniczych (m.in. kogeneracja i trigeneracja) oraz dystrybucyjnych systemów gazowniczych (w tym rozwój gazyfikacji metodą LNG),

- ograniczenie emisji ze źródeł o charakterze liniowym, w tym m.in.: rozwój spójnego systemu tras rowerowych (m.in. regionalnych, ponadregionalnych i międzynarodowych) wraz z infrastrukturą oraz z systemami rowerów publicznych; realizacja rozwiązań organizacyjnych sprzyjających kształtowaniu zrównoważonego transportu; promocja ekomobilności i rozwój nowoczesnych form przemieszczania się; budowa systemów zasilania pojazdów zero- i niskoemisyjnych,

3.1.2. Ochrona zasobów wód oraz poprawa ich jakości, m.in. poprzez:

- rozwój systemów wodociągowych i kanalizacyjnych,
- renaturyzacja rzek i zbiorników wodnych;

3.1.4. Ograniczanie skutków zjawisk ekstremalnych, m.in. poprzez:

- doposażanie sprzętowe służb usuwających skutki zjawisk ekstremalnych, m.in. opadów śniegu, wichur, powodzi, pożarów;

Cel operacyjny 3.2. Ochrona i kształtowanie krajobrazu

3.2.2. Ochrona i wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych, m.in. poprzez:

- wykorzystanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych na potrzeby turystyki zrównoważonej, z uwzględnieniem m.in. turystyki: aktywnej, poznawczej, ekologicznej, edukacyjnej, rodzinnej, zdrowotnej (w tym uzdrowiskowej i rehabilitacyjnej).

3.2.3. Rewaloryzowanie, poszerzanie i wzbogacanie przestrzeni o atrakcyjnie zaaranżowane tereny zieleni m.in. takie jak:

- Zielone Sieci rozumiane jako połączenia ogrodów o różnorodnych funkcjach drogami rowerowymi, ścieżkami dla pieszych wzbogacone infrastrukturą turystyczną, np. wiaty turystyczne i punkty widokowe.

Cel operacyjny 3.3. Zwiększenie dostępności transportowej

Kierunki działań i działania:

3.3.1. Zwiększenie dostępności drogowej województwa, m.in. poprzez:

- rozwój i poprawę parametrów technicznych dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych, w tym m.in. wspieranie: budowy, przebudowy i rozbudowy dróg i obiektów mostowych (w tym inwestycji zwiększających bezpieczeństwo ruchu drogowego); budowy obwodnic; wdrażania inteligentnych systemów transportowych

3.3.2. Włączenie w system szybkich połączeń kolejowych i zwiększenie dostępności kolejowej województwa, m.in. poprzez:

- rozwój kluczowych elementów układu kolejowego, w tym m.in. wspieranie: poprawy parametrów technicznych istniejących linii kolejowych (np. elektryfikacji linii, eliminacji „wąskich gardeł”); budowy nowych linii kolejowych; budowy i modernizacji infrastruktury punktowej (np. stacji i przystanków kolejowych oraz przejazdów drogowo-kolejowych, w tym realizacja rozwiązań bezkolizyjnych); wdrażania inteligentnych systemów transportowych;

Cel operacyjny 3.4. Nowoczesna energetyka w województwie

Kierunki działań i działania:

3.4.1. Rozwój strategicznego systemu elektroenergetycznego, m.in. poprzez:

- wspieranie budowy instalacji do pozyskiwania energii z OZE (m.in. geotermia, fotowoltaika),
- wspieranie budowy magazynów energii, w tym m.in. magazynowanie poprzez zamianę na inne formy energii,
- wspieranie rozwoju energetyki prosumenckiej i rozproszonej.

Cel operacyjny 3.5. Racjonalizacja gospodarki odpadami

Kierunki działań i działania:

3.5.2. Zmniejszanie negatywnego wpływu odpadów na środowisko, m.in. poprzez:

- rekultywację nieczynnych składowisk odpadów innych niż komunalne, w tym niebezpiecznych,
- rekultywację zamkniętych składowisk odpadów komunalnych,

*„Wyrazem operacjonalizacji celów Strategii 2030 oraz stosowanego na poziomie krajowym podejścia projektowego są **Zintegrowane Przedsięwzięcia Strategiczne** (ZPS). Przedsięwzięcia te są wyborem strategicznym i priorytetyzacją działań przewidzianych w ramach polityki rozwoju."*

Strategia wpisuje się w szczególności w ZPS:

1. ZIELONE I AKTYWNE ŁÓDZKIE

Prowadzone będą działania mające na celu zwiększenie powierzchni obszarów objętych ochroną prawną w myśl art. 6. ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Planuje się realizację projektów polegających na zagospodarowaniu turystyczno-rekreacyjnym i sportowym ww. terenów, w szczególności budowie infrastruktury rowerowej (w tym ścieżek rowerowych), wypoczynkowej, ścieżek spacerowych, placów zabaw dla rodzin z dziećmi, zbiorników wodnych z funkcją kąpielisk, przestrzeni dla sportów wodnych oraz infrastruktury sanitarnej.

3. CZYSTE ŚRODOWISKO

Jednym z głównych elementów walki z niską emisją będzie (…) wymiana nieefektywnych źródeł ciepła na terenach nieobjętych sieciami ciepłowniczymi, a także wsparcie termomodernizacji budynków.

Planowane są projekty mające na celu rekultywację zamkniętych składowisk odpadów komunalnych oraz nieczynnych składowisk odpadów innych niż komunalne, w tym niebezpiecznych.

Zakłada się realizację projektów inwestycyjnych dotyczących sieci kanalizacyjnych, wodociągowych i oczyszczalni ścieków.

6. SOLIDARNE ŁÓDZKIE

W związku ze zdiagnozowanymi potrzebami, jak również zachodzącymi zmianami w strukturze demograficznej regionu, zakłada się realizację działań związanych z poprawą dostępności do różnych form pomocy, w tym usług społecznych świadczonych przez lokalne środowiska (deinstytucjonalizacja usług). Przewiduje się rozwijanie infrastruktury dziennych ośrodków wsparcia oraz mieszkań chronionych i wspomaganych. Elementem przedsięwzięcia będą również działania koncentrujące się na poprawie szeroko rozumianej dostępności, w tym dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb

osób z niepełnosprawnościami i starszych. Konieczna jest koordynacja działań na rzecz integracji społecznej oraz dostosowanie różnych form wsparcia do starzejącego się społeczeństwa.

TERYTORIALNY WYMIAR STRATEGII

Obszary Strategicznej Interwencji

Zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju obszar strategicznej interwencji to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania potencjałów rozwojowych, do którego kierowana jest interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne. W Strategii wskazano OSI dwojakiego rodzaju: krajowe oraz regionalne."

W ramach OSI regionalnych Gmina Sławno została zakwalifikowana do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Tomaszów Mazowiecki – Opoczno. Zgodnie z SRWŁ 2030, w wyniku podjęcia strategicznej interwencji Miejskie Obszary Funkcjonalne powinny przekształcić się w Zintegrowane Miejskie Obszary Funkcjonalne. Poniżej przedstawiono opisy zaczerpnięte z SRWŁ 2030:

„MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE (MOF)

Rysunek 8 Miejskie Obszary Funkcjonalne

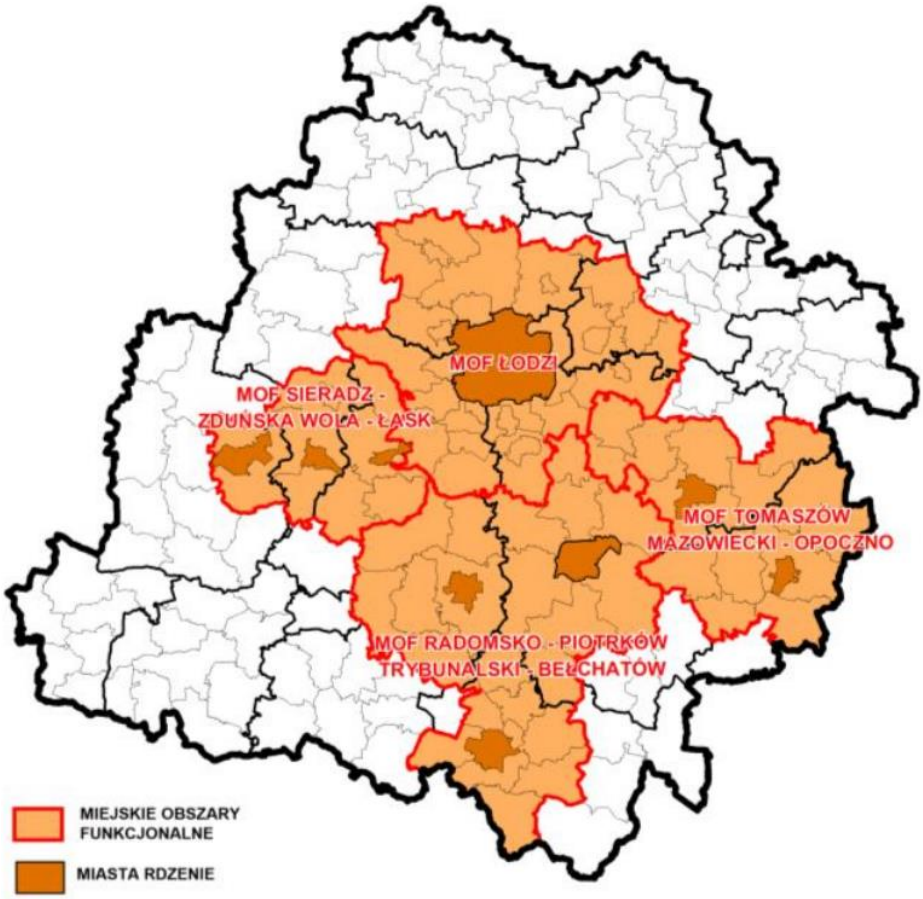

Źródło: SRWŁ 2030 [za:] dane BPPWŁ

Na terenie województwa wyróżniono cztery Miejskie Obszary Funkcjonalne: MOF Ośrodka Wojewódzkiego – Łodzi oraz 3 wielordzeniowe MOF: MOF Sieradz – Zduńska Wola – Łask, MOF Tomaszów Mazowiecki – Opoczno oraz MOF Radomsko – Piotrków Trybunalski – Bełchatów. (…) Dla Miejskich Obszarów Funkcjonalnych szczególnie istotna będzie realizacja zintegrowanych, kompleksowych projektów dotyczących m.in. rozwoju zrównoważonego transportu publicznego, zwiększania efektywności energetycznej, poprawy stanu środowiska przyrodniczego, szczególnie w zakresie jakości powietrza, wzrostu atrakcyjności osadniczej, wsparcia rozwoju kształcenia i szkolenia zawodowego oraz rozwoju kultury, turystyki i rekreacji.

Dla Miejskich Obszarów Funkcjonalnych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 przewidziano wsparcie w postaci Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Szczegółowy zakres wsparcia w ramach ZIT zostanie określony zgodnie z Umową Partnerstwa w programie regionalnym. W ramach instrumentu ZIT realizowane będą mogły być projekty o zintegrowanym charakterze pod względem tematycznym lub terytorialnym, koncentrujące się na wyzwaniach rozwojowych, które jednostki samorządu terytorialnego tworzące MOF zdecydują się adresować wspólnie, tak na etapie realizacji projektu jak i późniejszej eksploatacji.”

CELE SRWŁ 2030 W UKŁADZIE MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE

Gmina Sławno jest obszarem wiejskim. Z tego powodu poniżej przedstawiono zapisy odnoszące się do tych terenów:

„Obszary wiejskie województwa łódzkiego prezentują bogate spektrum typów funkcjonalnych począwszy od rolniczych gmin wiejskich skończywszy na gminach o przemysłowym, usługowym bądź wielofunkcyjnym charakterze. Istnieje też znaczna liczba gmin, położonych głównie w sąsiedztwie średnich i dużych miast, mająca funkcje typowo mieszkaniowe. Pomimo tak dużej różnorodności posiadają one wspólny mianownik barier i problemów rozwojowych: są to różnego rodzaju problemy transportowe, począwszy od braków w infrastrukturze komunikacyjnej na wykluczeniu z transportu publicznego skończywszy. Słabą stroną większości gmin wiejskich jest niski potencjał gospodarczy, którego wzmocnienie będzie wymagało wsparcia i modernizacji rolnictwa, rozwoju funkcji pozarolniczych, inwestycji w kapitał ludzki i społeczny. Kolejnym problemem gmin wiejskich jest stan środowiska naturalnego, w szczególności w zakresie niskiej jakości wód i powietrza oraz niewystarczającej ochrony obszarów cennych pod względem walorów przyrodniczo-krajobrazowych. Negatywnym zjawiskiem, zwłaszcza w gminach położonych w otoczeniu średnich i dużych miast, jest presja urbanizacyjna, której efektem jest chaos przestrzenny, rosnące koszty społeczne i niewystarczający rozwój infrastruktury technicznej w stosunku do potrzeb rosnącej populacji.

Wdrażanie modelu wielofunkcyjnego wsi będzie wiązało się z rozwijaniem branż komplementarnych dla rolnictwa bazujących na lokalnych zasobach. Ponadto zróżnicowanie działalności gospodarczej i wzrost liczby nowych podmiotów gospodarczych oferujących profesjonalne usługi naukowe i techniczne będą skorelowane ze wzrostem innowacyjności w rolnictwie oraz rozwojem nowych sektorów gospodarki specyficznych dla takich obszarów jak: biogospodarka, zielona gospodarka, OZE. W perspektywie najbliższych lat w związku z ekologizacją sektorów i branż w krajowej gospodarce oraz społeczną

świadomością w zakresie ochrony środowiska wzrośnie zapotrzebowanie na produkty i usługi w sektorze zielonej gospodarki.

Na obszarach wiejskich wzrośnie również zapotrzebowanie na świadczenie usług społecznych (opiekuńczych, terapeutycznych, integracyjnych) w efekcie starzejącego się społeczeństwa, co pozwoli na urzeczywistnienie w praktyce idei rolnictwa społecznego oraz zwiększenie i dywersyfikację dochodów gospodarstw. Włączenie obszarów wiejskich w procesy rozwojowe będzie następowało za sprawą wykorzystania środowiskowego i turystycznego potencjału obszarów wiejskich; dynamicznie będzie rozwijał się również sektor usług czasu wolnego (m.in. turystyka 3E)[39]

Niski poziom przedsiębiorczości i kwalifikacji mieszkańców obszarów wiejskich wskazuje na konieczność wsparcia podnoszenia kwalifikacji zawodowych, umożliwienia zdobywania kwalifikacji rynkowych oraz szkoleń w kierunku reorientacji zawodowej i tworzenia warunków do rozwoju edukacji, a także wyrównywania szans w dostępie do usług edukacyjnych. Dużą rolę w realizacji tych celów odgrywać będzie zwiększenie dostępności transportowej obszarów wiejskich oraz likwidowanie deficytów w infrastrukturze telekomunikacyjnej i dostępie do Internetu.

Ze względu na nowe możliwości tworzenia miejsc pracy oraz konieczność poprawy jakości życia na wsi istotne będzie wdrażanie koncepcji Inteligentnych wsi (Smart Villages) – tj. nowej koncepcji w zakresie kształtowania polityki UE. Idea Smart Villages dotyczy różnych obszarów życia wsi i stwarza nowe możliwości, np. poprawy mobilności, rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjnych rozwiązań w zakresie ochrony środowiska, korzystania z szans, jakie daje biogospodarka i gospodarka o obiegu zamkniętym (w tym krótkie łańcuchy dostaw żywności, energia odnawialna, Rolnictwo 4.0), zapewnienia wysokiej jakości edukacji i usług zdrowotnych lub zapobiegania wykluczeniu społecznemu.

Zrównoważonemu rozwojowi obszarów wiejskich sprzyjać będzie działalność Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (KSOW) oraz Lokalnych Grup Działania.

Dla poprawy jakości życia mieszkańców Łódzkiego kluczowe będzie zapewnienie jak najlepszej jakości środowiska przyrodniczego. Jednym z głównych jego elementów są tereny zielone, stanowiące miejsca rodzinnego wypoczynku, rekreacji i indywidualnej aktywności fizycznej. Dla zapewnienia ochrony terenów o największych walorach przyrodniczo-krajobrazowych i zachowania różnorodności biologicznej konieczne będzie prowadzenie racjonalnej polityki zarówno na szczeblu regionalnym, jak i lokalnym. Wyrazem tej polityki mogą być preferencje dla gmin. Na obszarach objętych ochroną prawną (w myśl art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody) lub na terenach gmin z największym udziałem obszarów chronionych mogą być dodatkowo premiowane działania i kierunki działań określone w strategii związane z ochroną środowiska, wykorzystaniem potencjału cennych walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, poprawy jakości i zagospodarowania wód powierzchniowych, sportem, turystyką, polityką społeczną, zdrowiem, edukacją, rozwojem gospodarstw ekologicznych, produkcją żywności ekologicznej i tradycyjnej.”

[39] Turystyka 3E (Entertainment – rozrywka, Excitement – ekscytacja, Education – edukacja), inaczej zwana turystyką kreatywną.

Spis tabel

Tabela 1 Zbiorcze zestawienie danych dotyczących gruntów, stan na dzień 1 stycznia 2020 roku (powierzchnia geodezyjna) ... 12
Tabela 2 Złoża surowców mineralnych w gminie Sławno ... 14
Tabela 3 Struktura użytkowania gruntów w gminie Sławno w 2020 roku ... 29
Tabela 4 Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obowiązujące na terenie gminy Sławno ... 33
Tabela 5 Drogi powiatowe w gminie Sławno ... 36
Tabela 6 Drogi gminne ... 36
Tabela 7 Planowane instalacje fotowoltaiczne w gminie Sławno ... 43
Tabela 8 Zestawienie miejscowości z siecią wodociągową i siecią kanalizacji sanitarnej położonych na terenie Gminy Sławno ... 45
Tabela 9 Ilość odpadów komunalnych odebranych w 2020 roku od właścicieli nieruchomości na obszarze gminy Sławno ... 46
Tabela 10 Zabytki wpisane do Rejestru i wojewódzkiej ewidencji zabytków ... 48
Tabela 11 Stan ludności na obszarze gminy Sławno w latach 2010 – 2020 ... 51
Tabela 12 Dynamika liczby ludności w latach 2010 - 2020 - analiza porównawcza ... 52
Tabela 13 Przyrost naturalny, urodzenia, zgony na terenie gminy Sławno (stan w dniu 31XII) ... 53
Tabela 14 Przyrost naturalny w gminach ościennych, powiecie opoczyńskim, województwie łódzkim w latach 2010 – 2020 – analiza porównawcza ... 54
Tabela 15 Saldo migracji ogółem w gminach ościennych, powiecie opoczyńskim oraz województwie łódzkim w latach 2010 – 2020 – analiza porównawcza ... 56
Tabela 16 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminie Sławno ... 58
Tabela 17 Ludność w podziale na lata produkcyjne w 2020 roku – analiza porównawcza ... 58
Tabela 18 Prognoza liczby ludności w gminie Sławno w latach 2020 - 2030 ... 61
Tabela 19 Prognoza liczby ludności z 2017 roku na lata 2020 – 2030 – analiza porównawcza ... 62
Tabela 20 Zasoby mieszkaniowe w 2020 roku – analiza porównawcza ... 64
Tabela 21 Wielkości oraz stanu technicznego zasobu mieszkaniowego ... 66
Tabela 22 Zasoby mieszkaniowe w gminie Sławno w latach 2011 – 2020 ... 67
Tabela 23 Mieszkania wyposażone w instalacje – w % ogółu mieszkań w 2020 roku w gminie Sławno oraz gminach ościennych – analiza porównawcza ... 67
Tabela 24 Wydatki w przeliczeniu na 1 ucznia w gminie Sławno ... 72
Tabela 25 Liczba nauczycieli w szkołach w przeliczeniu na pełne etaty w gminie Sławno ... 73
Tabela 26 Wyniki egzaminów klas ósmych w szkołach podstawowych w gminie Sławno ... 73
Tabela 27 Gospodarstwa domowe oraz ilość osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Sławno w latach 2011 – 2020 ... 78
Tabela 28 Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w 2020 roku – analiza porównawcza ... 79
Tabela 29 Wydatki z budżetu gminy Sławno w roku 2020 (w zł) ... 79
Tabela 30 Udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach ogółem w gminie Sławno w latach 2013 – 2020 79
Tabela 31 Wydatki ogółem oraz na pomoc społeczną, udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach ogółem – analiza porównawcza w 2020 roku ... 80
Tabela 32 Bezrobotni zarejestrowani z obszaru gminy Sławno w latach 2010 – 2020 ... 83
Tabela 33 Udział % bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Sławno ... 84
Tabela 34 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w %) w latach 2010 - 2020 – analiza porównawcza ... 84
Tabela 35 Odsetek bezrobotnych zarejestrowanych wg poziomu wykształcenia (%) w powiecie opoczyńskim w latach 2010 – 2020 ... 85
Tabela 36 Bezrobocie rejestrowane w powiecie opoczyńskim w latach 2010 – 2020 ... 85
Tabela 37 Pracujący z terenu gminy Sławno w latach 2010 – 2020 ... 86
Tabela 38 Współczynnik pracujących na 1000 mieszkańców w latach 2010 – 2020 – analiza porównawcza ... 88
Tabela 39. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru Regon w gminie Sławno w latach 2010 - 2020 91
Tabela 40 Podmioty gospodarki narodowej w gminie Sławno wpisane do rejestru Regon wg sekcji PKD 2007 (stan w dniu 31.XII) w latach 2015 - 2020 ... 92
Tabela 41 Podmioty gospodarki narodowej w gminie Sławno w latach 2014-2020 wg rejestru REGON ... 94
Tabela 42 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru Regon – analiza porównawcza ... 94
Tabela 43 Poziom aktywizacji gospodarczej w gminach wiejskich w latach 2010 – 2020 – analiza porównawcza 95
Tabela 44 Saldo ilości firm w ostatnich 3 latach (2017/2020) – analiza porównawcza ... 96
Tabela 45 Wyniki finansowe samorządu gminy Sławno w latach 2016 – 2020 ... 98
Tabela 46 Dochody i wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2018 – 2020 – analiza porównawcza .. 101
Tabela 47 Struktura dochodów na 1 mieszkańca w gminie Sławno w zł w latach 2011 – 2020 ... 103

Spis map

Mapa 1 Mapa administracyjna województwa łódzkiego, Gmina Sławno 6
Mapa 2 Mapa administracyjna województwa łódzkiego – przybliżenie, Gmina Sławno 7

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców w gminie Sławno w latach 2010 – 2020 51
Wykres 2 Przyrost naturalny ludności w gminie Sławno w latach 2010 – 2020 54
Wykres 3 Saldo migracji w gminie Sławno w latach 2010 – 2020 56
Wykres 4 Saldo migracji ogółem w 2020 roku – analiza porównawcza 57
Wykres 5 Struktura ekonomiczna ludności (udział % ludności ogółem) – analiza porównawcza 60
Wykres 6 Liczba mieszkańców w gminie Sławno w latach 2020 - 2030 – prognoza 61
Wykres 7 Liczba ludności – analiza porównawcza wg stanu na rok 2020 oraz prognozy na rok 2030 62
Wykres 8 Budynki mieszkalne w 2020 roku w gminach – analiza porównawcza 64
Wykres 9 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w gminie Sławno w latach 2011 – 2020 78
Wykres 10 Bezrobotni zarejestrowani z obszaru gminy Sławno z podziałem na płeć w latach 2010 – 2020 83
Wykres 11 Aktywność zawodowa mieszkańców gminy Sławno w latach 2010 – 2020 87
Wykres 12 Współczynnik pracujących na 1000 ludności ogółem w gminie Sławno 87
Wykres 13 Współczynnik pracujących na 1000 mieszkańców - analiza porównawcza, rok 2020 89
Wykres 14 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru Regon w gminie Sławno w latach 2010 – 2020 91
Wykres 15 Rozkład podmiotów gospodarki narodowej według klasy wielkości (stan na dzień 31.12.2020 r.) 93
Wykres 16 Podmioty gospodarki narodowej w roku 2020 wpisane do rejestru Regon – analiza porównawcza 95
Wykres 17 Poziom aktywizacji gospodarczej w latach 2010 - 2020 w gminie Sławno 96
Wykres 18 Struktura dochodów i wydatków gminy Sławno w latach 2016 – 2020 99
Wykres 19 Dochody i wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Sławno w latach 2011 – 2020 100
Wykres 20 Dochody w przeliczeniu na jednego mieszkańca w latach 2018 – 2020 - analiza porównawcza 102
Wykres 21 Wydatki w przeliczeniu na jednego mieszkańca w latach 2018 – 2020 - analiza porównawcza 102
Wykres 22 Dochody i wydatki w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2020 roku - analiza porównawcza 103
Wykres 23 Struktura dochodów w gminie Sławno w latach 2018 – 2020 104

Spis rysunków

Rysunek 1 Gmina Sławno - sieć dróg 9
Rysunek 2 Mapa Gminy Sławno z podziałem na sołectwa 11
Rysunek 3 Położenie Gminy Sławno względem form ochrony przyrody 16
Rysunek 4 Herb Gminy Sławno 21
Rysunek 5 Tereny inwestycyjne na terenie gminy Sławno, pozostające w granicach Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej 32
Rysunek 6 Tereny wolne (do zainwestowania) przeznaczone pod zabudowę przemysłową w ramach ŁSSE, zlokalizowane na terenie Gminy Sławno 32
Rysunek 7 Tereny wyłączone z produkcji rolniczej w gminie Sławno, w sąsiedztwie ŁSSE 33
Rysunek 8 Miejskie Obszary Funkcjonalne 155

Spis fotografii

Fotografia 1 Zespół „Kuniczanka” 23
Fotografia 2 Młodzieżowa Orkiestra Dęta 24
Fotografia 3 Odkryte skamieniałości 106
Fotografia 4 Kamieniołom Owadów - Brzezinki 106